

Nógrádi Kovács György

Színe s visszája

Nógrádi Kovács György

Színe s visszája
Egy viharos szerelem története

Regény

**Lektorálta:
Kovács Krisztián**

**Kiadta:
a Robinson Könyvműhely.
Szécsény**

ISBN 963 219 952 9

Nyomda: Polar Studio Kft. (Salgótarján)

Előszó

Történetünk színhelyén 1946-ban alakult meg a népi kollégium, fogadta a fényes szelek első nemzedékét.

Rendkívül rossz viszonyok között kezdődött el az oly mozgalmas s izgalmas élet. Egyetlen, nagy hálóterem, kicsi ebédlő, raktár s konyha. Ennyiből állt a népi kollégium. Kezdetben az udvarra leszórt szalmával, saját maguk által kitömött trozsá- „kokon” aludtak. Később katonáktól kiselejtezett vaságyakat kaptak. Magát az intézményt a gimnázium emeletén helyezték el. A felsorolt helyiségeket régebbi tantermektől „lopták el”, képezték ki. Közben a földszinten és az emeleten megmaradt tantermekben tovább folyt a régebbi, megszokott, magas szintű tanítás... Viszont ezt a szegényes külsőt kezdetektől, „hegyeket mozgató” eszmékkel töltötték ki a nevelők, a meghívott előadók s a lelkes kollégisták, akik szívből hitték: ők, a nép fiai lesznek az új társadalom vezetői - egyáltalán a jövő nemzedékének felnövekvő -, első ágú értelmisége.

Katonás pontossággal, megszabott időbeosztás szerint tevékenykedtek, amit szigorúan számon kértek tőlük, ámde a házi rendjüket ők maguk állították össze. Ők választották meg - legszélesebb demokrácián alapuló módszerekkel: hosszabb, nyílt, őszinte, szenvedélyes viták után, az igazgató és a nevelőtanárok kivételével - a saját önkormányzati szervüket, viszont bármelyik vezető leváltását, bármikor kezdeményezhették, amit olykor meg is tettek.

Hallatlanul éles kritikai szellem uralkodott ebben a népi kollégiumban, csakúgy, mint az ország valamennyi hasonló intézményében.

A népi kollégisták - az első hetektől kezdve - a tanuló ifjúság erjesztőivé váltak. Nemcsak kiváló tanulmányi eredményeikkel, példás magatartásukkal hívták fel magukra a figyelmet, általában a politikai mozgalomban is követésre méltón viselkedtek. Aki nem felelt meg az előírt követelményeknek, vagy nem vetette alá magát az előírt rendnek, azt a közösség kivetetette maga közül.

Nem egy ilyen eset előfordult.

A népi kollégiumban, kezdetben különféle irányzatok nyertek befolyást. Legerősebb befolyással a parasztpárt bírt. (Egy ízben Vörös Péter, a parasztpárt akkori főtitkára, és mint honvédelmi miniszter is ellátogatott, ebédelt ebben a kollégiumban, egy asztalnál a kollégistákkal.) Ám a kommunista és a szociáldemokrata párt egyesülése, s a többi pártok szétesése után, a kommunisták nyertek teljhatalmat a kollégisták életében, amely végül e nemes mozgalom, tetőtől talpig szétverését, szármalmas végét jelentette...

Egyetlen olyan rendezvény sem létezett a városban, ahol a népi kollégisták - szereplőként - ne vettek volna részt. Ez nemcsak heves tapsolásokban, éljenzésekben és az éltetésekben merült ki: szavaltak, énekeltek, csasztuskáztak, népi táncokat adtak elő, olykor egy-egy kisebb lélegzetű színdarabot játszottak el, tüntettek, befolyásolták a rendezvények hangulatát...

Nem egy szombat délutánjukat, vasárnapjukat töltötték el a környező falvakban agitálásokkal, hangulatot felkorbácsoló rendezvények keretében.

Az egyházi intézmények államosítása után, a népi kollégium a gimnázium épületéből, a volt Szalézi Intézetbe költözött át, ahol kifejezetten jó viszonyok között éltek tovább előbbi életüket. A bejárattal szemben óriási, hosszú plakát virított: „Sej, ma nem az a fontos, öcsém, honnét jössz, hanem: hová mész”! Hibásan írt Illés Gyula idézet.

Ebben a népi kollégiumban, zömében: szegényparasztok, bányászok, ipari munkások... gyerekei nevelkedtek, tanultak.

A népi kollégiumokról több tanulmányt írtak. E regény első részének: Fiúk a toronyban, nem az a célja, hogy a maga teljes mivoltában feltárja, akár egyetlen népi kollégium sokszínű életét, hanem a névleges főszereplő, és annak nagy szerelme tükrében felvillantsa egy annyi vitatott, olykor szidott s elítélt, mégis olyan gyönyörű, hős korszak kezdetét.

A szerző tisztában van azzal, hogy sok fiatal, mint e regény olvasója, ironikusan felnevet, esetleg demagógiának, konfekcio-

nális tanmesének véli e regény egyes, több, vagy az egész történeteit.

Maga a cselekmény igaz történet, ám a szereplők, nem ezen a neveken, és a maguk valójában léteztek. Ha valaki mégis magára ismerne, az a véletlen műve!

Csak annyi dolga volt a szerzőnek, hogy színes csipkét varrjon a nemes szövetből szőtt, finom vászondarab szélére, és - független ettől a regénytől -, mint maga is résztvevője az események sodrásának, felsóhajtson: hős korszak volt, amelynek tüzeiben maguk a szereplők is azzá kovácsolódtak.

E regény műfaját, mivel a közelmúltunk egy szeletét tárja hitelesen az olvasók elé, történelmi regénynek is nevezhetném.

A szerző

Fiúk a toronyban

A Magyar Ifjúsági Népi Szövetségének Városi Bizottsága, több mint egy órája ülésezett. A hangulat egyre paprikásabbá változott. A fiatal küldöttek a helyükről felugrálva ordítottak. Kezeiket ökölbe szorították, hadonásztak, szemeik kidülledtek, nyáluk szerkesztét fröcskölt, arcuk eltorzult, mindenki túl akarta kiabálni a másikat. Kézzeivel-lábakkal bizonygatták: mindenképpen, bármilyen eszközzel, de megzavarják a holnapra tervezett, két legnagyobb jobboldali párt helyi koalíciós nagygyűlését.

Ordítottak, s jelszavakat harsogtak:

- Le a reakcióssokkal! Éljen a teljes államosítás! Minden hatalmat a dolgozó népnek..!

Ha egyik - mint kocsmákban a nótát - abbahagyta, a másik folytatta. Egymás szájából kapkodták ki a szavakat.

Nagyfejű Somogyi Laci az öklét rázta. Pereces Lajos, akinek annyira szétálltak a fülei, mint a szobaantenna két száll drótja, az asztallábát rugdosta, Beér Pista pedig, mivel éppen az akadt a keze ügyébe, a sapkáját verte a földhöz, pontosan olyan mozdulatokkal tette ezt, amint tegnap látta az egyik orosz filmben a börtönbörtön cseksőktől. Vesztére, mert Huszanyica Berci rátaaposott, mire Beér nekirentott. Testét a vállával lökdöste, a lábával az erős, behemót legény bokáját rugdosta: vegye le a lábát a sapkájáról! Miután kiszabadította, a port Huszanyica ruhájához dörzsölgetve törölgette le az összetaposott sapkájáról.

Olyan nagy volt a lárma, hogy az ablaküvegek is megremegtek. Annyira parázs hangulat kerekedett, mintha meg akarnák egymást ölni, holott az volt a baj, hogy nagyon is egyetértettek.

Végre Jakab Tóni - a MINSZ titkár - megveregette az asztallapját, és túlordította valamennyüket:

- Csendet kérek, elvtársak! Egyszerre csak egyiketek beszéljen! Nagyon hangosak vagytok. Egymás szavát sem értitek. Mire való ez a nagy zsisvaj!

Körülnézett, majd a nyomaték kedvéért felállt. Két kezével az asztal lapjára tenyerelt.

Hórihorgos, bikaerős, tagbaszakadt legény volt. A helyi vágóhídon dolgozott. Ő „érdemének”, erőszakoskodásának tulajdonították, hogy a MINSZ-ben, majdnem teljesen munkásifjak - kisebb részben szociáldemokraták, nagyjából kommunisták - vették át a vezetést az EPOSZ-tól.

Mégis nagyon nehezen ültek el a kedélyek. Jó ideig zúgolódtak, morogtak. Mire ismét teljes lett a rend, Beér Pista semmivel-senkivel nem törődve, tovább mutogatta a sapkáját:

- A máz is lesúrolódott róla, teljesen új és bőr, olyan, mint a Csekásoké... - Majdnem felfalta dühbegurult szemeivel Huszanyica Bercit.

Jakab rá is mordult:

- Hagyd már azt a sapkát!

- Könnyen beszélsz, nem a tiédet taposták össze! – szájalt Beér, miközben hányavetin, ugyanolyan darabos mozdulatokkal, amint a tegnap látott orosz film hőse, a székére vetette magát.

Jakab tovább beszélt:

- Délelőtt a városi pártbizottságon jártam. A szocik baloldala, és a komcsik együtt ülészetek. A nagygyűlést nem zavarhatjuk meg. – Felemelte a mutatóujját. – Hivatalosan, viszont, ha valakinek mégis kedve szottyanna.., az egyéni akciónak számítana.

Mintegy biztatásként kacsintgatva elhallgatott, s jelentősegteljesen, táncra hívón, ismét a tagok felé kacsintott, mutatott a két kezének kifejező felemelésével, amellyel szinte a szájukba rágta: tudjátok..!

Géczi Mátyás kért szót. Ő volt közöttük az egyedüli, aki az EPOSZ-ból jött át.

- Akkor saját szakállunkra hajtjuk végre az akciót. Ezt szabad?

- Én egyetlen szóval sem mondtam azt, hogy szabad – felelt olyan hangon, olyan arckifejezés kíséretében, hogy mindenki érezte: az a nem semmiképpen sem tilalmat jelent.

Kiss Tibor lakatosmesternél dolgozott. Előbb majdnem összetörte mérgében az egyik széket, most közbeordított:

- Aki nem akarja a teljes államosítást, mind agyonverjük! Olyan botrányt csapunk holnap, hogy mindenki arról beszél majd!

A nyomaték kedvéért a levegőbe csapott.

- Megmondtam, elvtársak! - kiabált és gesztikulált, hatalmas öklét rázva Jakab. - A pártbizottság megtiltott minden MINSZ-akciót.

Somogyi közbekiáltott:

- Tessék..., tessék reakciós urak! Ez a föld, ez a gyár... Vissza..., vissza, mind visszakapjátok! - Olyan mozdulatokat csinált a kezével, mintha juhokat terelne be egyenként a juhhodályba.

A társai hangosan röhögtek. Huszanyicza a nagy nevetéstől mellé nyelt, majdnem megfulladt, amiért is a háta mögött ülők jó erősen hátba veregették.

- Úgy látom, nem értitek meg – fakadt ki a titkáruk. Két öklével újra az asztalra nehezedett. – Teljesen másról beszéltek. A jelentősebb üzemek már mind a nép kezében vannak. Ne féljete, ezeket a kis kócerájokat is leállamosítjuk, mert hol van ebben a városban nagyüzem?

Körbeforgatta a fejét: na hol? – kérdezte a szemével is. Nem várt választ, máris folytatta:

- Most nem ez a lényeg. A pártok egyesülésén van a hangsúly. A reakciók: a kisgazdapárt caklipakli - így mondta -, a szociáldemokraták jobb oldala nem akarja. Lázonganak, tiltakoznak. – Kezét ismét öklöbe szorította: megrázta, majd hirtelen szétnyitotta. – Nincs egység közöttük. Maguk sem tudják, hogy mit akarnak holnap.

Elhallgatott. Sokatmondón az asztalra vert az öklével, majd, mint a versenyló, ha megrántják a zabláját, felrántotta a fejét.

- Mi is ott leszünk! – vágta ki keményen.

Korsósi Gyula és Paál Balázs - a diákszövetség küldöttei -, egész idő alatt némán ültek a helyükön, csak a szemük égett, és a kezeiket szorították néha öklöbe. Most is hallgattak, holott újra nagyon indulatossá vált körülöttük a hangulat. Jakab félve, hogy mindent összetörnek, lemondón feléjük legyintett, és gyorsan bezárta az ülést.

Vitakozva, kiabálva tódultak ki a teremből. A két diák közül: Korsósi Gyula a népi kollégiumba, Paál Balázs pedig hazafelé tar-

tott. Mivel az útjuk egy irányba vitt egy darabon, némán haladtak egymás mellett.

- Mi lenne, ha kitalálnánk valamit, mert ezeknek - Balázs hátrafelé bökött a fejével -, csak a szájuk járt, ordítottak, hősködtek, holott, fogadom: semmit sem tesznek holnap...

- Szerintem ott sem lesznek – vágott közbe Gyula

Csendesen haladtak tovább, mígnem Balázs meglökte Gyulát.

- Valamit tennünk kellene. – Nagyon érződött a hangján, hogy töri a fejét valamin.

- Nekem nincs ötletem.

- És, ha félrevernénk a harangokat?

Megálltak. Somolyogva lesték egymást. Gyula szeme valósággal csillogott.

- Nem rossz, de... - akadt el hirtelen -, hogyan jutunk fel a toronyba?

- A lépcsőkön.

- Süket! Gondoltam, hogy nem liften. Az ajtók?

- Csak egy ajtó van.

- Az is zárva. Hogyan megyünk be?

- Tolvajkulccsal.

- Van?

- Ühüm.

- Benne vagyok – vágta rá gondolkozás nélkül Gyula.

Egymás kezébe csaptak, és tovább hallgattak. A hosszú csendet, mert közben mind a ketten a kivitelezésen törték a fejüket, megint Balázs törte meg.

- Felmegyünk, félreverjük a harangokat, aztán kiordítunk az ablakon: tűz van, és kereket oldunk. A részletesebb kivitelezésről holnap, a helyszínen egyezünk meg. Gilt? – Balázs hangja áttüzesedett, szeme ragyogott, mialatt beszélt:

- Áll az alku – vágta rá Gyula hasonló hangon.

Összenevettek, és izgatottan somolyogva tovább haladtak.

Késő volt, ezért mind a ketten siettek, ki ide, ki oda. Körülöttük apró, utcai villanykörtek fényei verődtek vissza szikrázón a kirkatok üvegein.

Korsósi Gyula, negyvenöt előtt földnélküli, a háború után újonnan földhözjuttatott, mostoha körülmények között élő, sokgyerekes családból küzdötte fel magát a gimnáziumba, ahová a felszabadulás előtt: gróf, báró, földbirtokos és többségükben csupa gazdag polgárcsaládokból származó diákok jártak. Egyházkerületi hittanversenyt nyert, amelynek jutalmaként, egyházi ösztöndíjaként felvették a Szalézi Intézetbe. Onnét lépett át - megalakulása napján, hívásra – a népi kollégiumba, és szívta magába, mint száraz szivacs az új és először ott hallott tanokat, vált hónapokról hónapokra az akkori idők fényes szelek, fiatal nemzedékének tudatos zászlóvivőjévé.

* * *

A kis, patinás városháza előtti terecskén rengeteg ember gyűlt össze. Úgy nyüzsögtek, mint régi, falusi házak tövében a hangyák. Csak akkor csendesedtek el, amikor a szónok megjelent az erkélyen. A magas, szikár férfi - ivás előtti libaként - előrenyújtotta a nyakát, és enyhén meghajolt.

- Jó napot, emberek!

Hangját éles üdvívalgás fogadta. Hosszabb időbe telt, mire újra lecsendesedtek, és végre beszélni kezdhették, azonban még az első szóvirágot sem téphette le szépen felépített szónoklatának virágoskertjéből, amikor váratlanul megkondult a közeli, római katolikus templom nagyharangja.

- Tűz van! – kiabált egy fiatal hang le a toronyból. - Ég a város... - tették hozzá, kik s miért a tömegből, mire a résztvevők, mint a hangyák, ha a fészükbe lépnek megbolydultak: - Hol., hol., merre? – kérdezgették egymástól megzavarodottan. Egyesek mindenkit félretolva, utat vágva maguk előtt, pánikszerűn, kézzel-lábbal hadakozva igyekeztek kifelé a tömegből. Mások, szinte lebénultak, megmerevedtek, és tanácstalanul forgatták körbe a fejüket, a szomszédjuk javaslatát várták... Az előbbi egység tehát felbomlott. Lökdösődtek, egymást taposták, s ordítottak...

- Nyugalom emberek, nyugalom! – kiabálták a rendezők. Hiába,

mert senki sem hallgatott rá.

A toronyban a nagyharang után a középsőt és a kisharangot is félreverték. Az egyik félelmetesen, a másik vészjóslón riogatta a jelenlévők amúgy is hátborzongatóvá vált hangulatát. Ezentúl azok is elhitték, hogy tűz van, akik eddig még huzakodtak. Percekben belül otthagyták a kis teret, többségükben a templom felé igyekeztek hírt szerezni, mások a saját házukat menteni: mert ugye: ki tudja... egyenesen hazarohantak...

- Nincsen tűz. Provokáció történt. Vissza! Vissza! – ordította egy zömök férfi, aki elsőként látta meg Paál Balázst kirohanni a torony ajtaján.

Néhányan hallgatva rá, megfordultak, a többiek tanácstalanul lestek körbe. Most melyik igaz: a harangszó vagy ez az utóbbi friss hír, amíg mások sem ezzel, sem azzal nem törődve, tovább siettek: Hátha, mégis tűz van, netán az ő utcájukban, és az ő házuk is ég?

Az előbbi tömeg, ha nem is oszlott teljesen szét, kisebb-nagyobb csoportokra szakadt, mint a kirakodóvásár, s a nagygyűlés menthetetlenül fuccsba ment.

- Elfogni a gazembereket – kiáltotta el magát az előbbi zömök férfi, miközben néhány fullajtárral a nyomában, a torony felé rohant, ahol a középső és a kisharang még mindig kongott. A többiek követték.

Korsósi Gyula elkésett a meneküléssel. Menthetetlenül a toronyban rekedt. Csak akkor gondolt nagy buzgalmában a visszavonulásra, amikor meghallotta a lépcsőkön felfelé dobogó lépteiket. Abbahagyta az ütők harangpalástjához verését, lerohant a templompadlás ajtajához, ahol kétségbeesve tapasztalta, hogy zárva van.

A tolvajkulcs! – jutott eszébe – nála van, de hogyan találja meg a kulcslyukat ebben a sötétben, amikor az ajtónak is csak a körvonalait látja, ráadásul sietnie kell! Nekidőlt a régimódi, vastag, tölgyfaajtónak, ám az mozdulatlanul állta az erős fiú megmegújuló rohamát. Még egyszer, csak hogy most sokkal nagyobb erővel ugrott neki, ám akkor sem sikerült... Verejtékezni kezdett.

Félelmében arra gondolt, hogy a kisablakhoz megy, lenéz, körül-kémléli a környéket, leugrik, azonban amikor a mélységre gondolt, meg arra, hogy az ablakban állva azonnal felfedeznék, amíg itt rejtve maradhat egy ideig, lemondott erről a tervéről.

Előbbi félelme fokozódott. Erősen felajzott idegrendszere a végtelenségig megfeszült. Szíve zakatolt, agya égett, keze reszketett, amikor végelkeseredésében újra tapogatózni kezdett a kulcslyuk után. Úgy érezte a nagy izgalomtól, hogy a keze megmeredt, ugyanis közben a dübörgés és a kiabálás egyre jobban közeledett, ami kapkodásra serkentette, mígnem... a szíve nagyot dobbant: megtalálta a kulcslyukat.

- Agyonütni a csibészeket! A Sztálin-gyerekek lesznek! – Egyesek így nevezték a népi kollégistákat. – Hallotta, és érezte is a zörgésből, hogy egészen közel járnak.

A kulcsot beledugta ugyan a kulcslyukba, ám az azonnal el is akadt. Hiába mozgatta erre-arra, kihúzta, újra bedugta, azonban most, szerencséjére nem tolta bele annyira mélyen, mint előbb, könnyedén megforgathatta. Bal térdét a nehéz tölgyfa ajtnak nyomta, két kezével meglökte - egyszer-kétszer -, és az ajtó, nyikorogva-csikorogva kinyílt. Óvatosan belesett. Maga sem tudta, miért volt erre az óvatosságra szüksége. Félelmében tette, ugyanis még sohasem járt ott. Nem tétozott sokáig, belépett. Sűrű sötétség vette körül, olyannyira, hogy úgy érezte, ha kinyújtaná a kezét, akár bele is markolhatna.

- Itt lesznek! – hallotta közben a háta mögül, csupán ötméternyi távolság, és egy kanyar választotta el az üldözőitől.

Gyula néhány lépés után megtorpant.

Nyitva felejtette az ajtót – ütött szeget a fejébe a kétségbeesés, ettől függetlenül gondolni se mert már a visszafordulásra.

- Emberek! A padlás fel! – hallotta közvetlenül az ajtó elől.

Gyula még e szorongatott helyzetében is arra gondolt - amin ő csodálkozott el a legjobban -, hogyha netán beszakadna alatta a mennyezet hová pottyanna. A templom közepére, a cirádás szószékre, esetleg az oltárra, vagy az „ezerágú” csillárra, amelyet annyiszor megcsodált már?

Az ajtó elől hangokat hallott.

- Gyertyát! – adta ki a parancsot valakinek, hangja alapján a kis, zömök férfi.

Gyula néhány percnyi időt nyert. Most kell cselekednie, amíg a gyertyát meghozzák, viszont azt, hogy mit tegyen még nem tudta.

Hátranézett.

Üldözői világosban álltak, amiért is jól látta őket, viszont azok hiába meresztgették a szemeiket, a sötétség koromfekete lepedője mindent eltakart előlük. A műemlék jellegű, öreg templomot duplán cserepezték, ezért a tetőről szikrányi fény sem lopódzhatott be a padlásra, és egyébként is: kint beborult az ég.

A padlás tapasztásához lapult, és tovább hallgatózott.

A padlás a templom mennyezetének boltozatát követte, ezért néha úgy érezte, mintha gödörbe csúszna, máskor egy kisebb dombra kúszna fel... A fejét beverte valamibe. Fogalma sem volt mibe, nem is törődött vele. Csak el... el, minél messzebb innét! – hajtogatta, fokozódó félelemmel a szívében.

A gyertyákat hihetetlenül gyorsan meghozták, mire Gyula azonnal végveszélybe került. Annyira beszorult a padlás zezzugos útvesztőjébe, hogyha nem talál ki valamit, azonnal elkapják. Ha pedig elkapják széttépi, mint libák a rongyot.

Gyerekkorában otthon, verébfészkek után kutatva, több urasági pajta tetejét megmászta. A verebeknek ugyanis az volt a szokása, hogy a padlás vagy a hatalmas, urasági nyitott szín legmagasabb részébe, közvetlen a kúpcserepek alá rakták a fészkeket.

Ösztönszerűn felemelkedett. Kezével a legközelebbi szarufába kapaszkodva, egyik lécről a másikra tornászta fel magát. Lépcső-szerűn haladt felfelé. Biztos mozdulatokkal, nesztelen kúszott feljebb és feljebb, nagyon vigyázva, nehogy véletlenül felbillentsen egy cserepet, mert jól tudta: egy esetleges beszökő fénycsíkocska, vagy zörej, abban a pillanatban elárulhatja.

A gyertyás emberek közben már alatta jártak.

- Nincs itt senki – hallotta a minden egyes zugot külön-külön is átfésülő üldözői hangját. – Itt sincs..., mégis itt kell valahol lenniük, mert nyitva volt az ajtó.

- A legmélyebb, a legszűkebb boltívekbe is nézzetek be, nem lapulnak-e valamelyik lyukban. Ha megtaláljátok valamelyiküket, sózzatok jó nagyot a fejére!

- Nehogy megsántuljon! – kontráztak rá ketten is.

- Ha elcsípem valamelyiket, azonnal szétcsapom a fejét – fenyegetőzött egy újabb hang, Gyula legnagyobb rémületére, mert mindent hallott.

Lelesett. Nyolc gyertyát számolt össze, azonban a hangokból ítélve, többen lehettek. Valamennyien templomi lobogó rudakat szorongattak a kezükben. Honnét szerezték, Gyula nem tudta: - Pillanatokon belül összetaposnak, vagy agyonvernek, ha a kezükbe kerülök - riasztgatta, egyben megsokszorozta erejét a hátborzongató gondolat.

Egyre jobban átmelegedett körülötte a levegő. Kezei zsibbadtak, homlokáról patakozott a piszkos verejték, mert olyan nagy por szállt felfelé, hogy az orra máris megtelt piszokkal. Prüszkölni akart, de visszafojtotta... Végre-valahára, mert közben egyetlen pillanatra sem állt meg, felért a tető csúcsára, ahol úgy odatapadt a cserepekhez, mint denevér az elhagyott kémény falához. Éppen csak nem fejjel lefelé.

Hallgatódzott.

- Ugye megmondtam, hogy nincsenek itt – hallotta zsörtölődni az imént még nevető hangot.

- Emeljétek fel a gyertyákat, hátha fent vannak a tetőn!

A gyertyák egyszerre emelkedtek fel a fejek fölé, nyolc apró, szivárvány szélű, fényes gömböcskét kerekítve maguk köré a sötétben..

- Úgy látszik, mégsem tudnak repülni – gúnyolódott az előbbi zsörtölődő férfi, csak azért is. – Erősítsük a gyertyáinkat a rudakra, és emeljük fel a fejünk fölé, hátha úgy többet látunk, elvégre fel is mászhattak...

- Ne hülyéskedjetek! Le talál billeni, és kész a tűz!

Nagyon száraz a tető, a padlás tele van rakva régi, mit tudom én mikkal: kiszuperált, ilyen-olyan papírokkal, könyvekkel... A vastag pókháló is tüzet foghat.

Úgy legalább biztosan megsülnek – szellemeskedett morbid humorral az előbbi nevető hang. Mert csak ők beszéltek, a többiek megilletődötten hallgattak.

Az ajtóban idősödő alak jelent meg.

- Jöjjenek ki, emberek! Sokan vannak, könnyen leszakad a mennyezet. Csak belülről javították ki a háború miatti repedéseket, helyüket malterrel és gipsszel tömték be. Az pedig tudják mennyit ér?

Nem kellett megismételnie. A jelenlévők megijedtek, és szó nélkül engedelmeskedtek az öreg harangozónak. Ezentúl minden egyes lépésükre vigyáztak, nagyon óvatosan lépkedtek az ajtó felé, ki a padlásról.

Az utolsó pillanatban – nyögött fel Gyula, mert úgy érezte: még egy-két perc, és menthetetlenül lepottyan a tetőről. Nem is várta meg, amíg az utolsó üldözője is elhagyja a padlást, azonnal cselekedett. Óvatosan, egyre ernyedtebbé váló inakkal ereszkedett lefelé. Közben felsóhajtott: hű de magas ez a tető! De ez a jó, mert másképp elkaptak volna. Vajon miért nem jutott eszükbe, hogy azokkal a hosszú rudakkal megemeljenek egy-két cserepet? Ez is jó, így jó! – nyomta rá a megelégedés pecsétjét az orra alól szurtyogva.

Minden nehézség nélkül jutott le, onnét ki a toronyból. Nem így tovább, mert alig lépett néhányat, amikor valaki elkiáltotta magát:

- Ott van! Ő volt az egyik! Merő piszok a ruhája, s pókhálós!

Nagyobb csoport ögyelgett a közelben, közülük ismerte fel valaki.

Szinte egyszerre vették üldözőbe.

Korsósi Gyula nem tartozott a legjobb futók közé. Fáradt is volt, azonban az újabb veszély friss erőt adott lankadó, ernyedt izmainak. Megint bajba került, mégsem félt, mert ez a veszély azért sokkal másabbnak, biztatóbbnak bizonyult, mint az előbbi fent a padláson.

Maga is elcsodálkozott, hogy mennyire gyorsan futott. Üldözői egymás után maradtak le mögötte, ám a veszély még nem múlt el, vele szemben ugyanis egy újabb csapat tűnt fel, mire habozás nél-

kül lenyomta - nem is maradt más választása - annak a kapunak a kilincsét, amely előtt éppen megtorpant.

Kis kerti lugasba jutott. Megállt, egy ideig hallgatózott, majd kapkodón levergette magáról a port. Éppen a zsebkendőjével törölgette az arcát, amikor az utca felől lépéseket hallott közeledni. A közeli ajtóhoz ugrott. Kinyitotta, és kapkodón belépett a tágas s előkelően berendezett előszobába, ahol, legnagyobb meglepetésére, egyik osztálytársa: Galántai Emi állt vele szemben.

- Gyula! - csodálkozott rá a szép kislány. Összezsapta a két tenyerét. - Hogy nézel ki? Mi történt veled? Hogyan kerültél ide? - záporoztak a kérdései.

Gyula nyugalmat erőltetve magára, bámulta a szép kislányt, holt kettőjük közül, ő volt jobban meglepve.

- Csak... - hebegte, a beszűrődő hangokra figyelve, majd folytatta: - Nem tudtam, hogy ez a ti házatok. Ne haragudj, amiért így... - felváltva, magára és az ajtó felé mutogatott. - Üldöznek, és nekem... Szóval nem volt más választásom.

Visszalépett az ajtóhoz. Óvatosan kilesett a kis, hosszú ablakon, majd hirtelen megfordult, a szemben lévő ajtóhoz rontott, lenyomta a kilincset és belépett. A konyhába jutott. Alig ért be, máris meghallotta, hogy erőlyesen megverik az előszoba ajtaját. A függöny mögé bújt, és kapkodón kinyitotta az ablakot. Nem ugrott ki. Figyelt.

- Ugye, ide menekült be előbb egy fiatalember, kisasszony? - hallotta a beszűrődő hangokat az ajtón át.

- Ide? - kérdezett vissza műfelháborodással a kislány. - Ide senki sem jött be.

Becsapta az orruk előtt az előszobaajtóját, előbb tárta ki, majd szétnézett. Nem a felháborodását színlelte, azt nézte meg, hogy elbújt-e az osztálytársa, vagy még mindig ott áll.

- Elnézést - erősködtek azok kívülről, a becsukott ablakon át kiabálva. - Láttuk...

- Ne hülyéskedjete! - figyelmeztette őket valaki a kapuból kiabálva az ajtó előtt állóknak. - Galántai doktor úr háza, a képviselőnké.

Az üldözők láthatón tétováztak. Sehogyan sem akarták a kezükben érzett koncot elengedni, viszont kényszerűségből mégis visszaléptek, és szép lassan, erősen huzakodón, morogva, egytől-egyig kikotródtak az udvarból.

Dr. Galántainak ugyanis nagy híre volt a városban, ha tetszett, ha nem, meghajoltak előtte.

Mire Emi beért, Gyula már a konyha közepén állt.

- Gyere! – súgta a lány, nem éppen a leghízelgőbben, s nehogy bepizskolja a kezét, két ujjával megfogta a kabátja szélét, hogy a fürdőszobába vezesse.

- Szappan, víz - mutatta -, mosakodjál meg! Törölközőt is találász, ruhakefe a tükör fölötti polcon van. - Ezt az utóbbit már kintről kiáltotta vissza...

Amikor a fiú felfrissülve: megmosakodva, kikéfélt por s pókhálólómentes ruhában visszajött, a lányt ugyanott találta, ahol az előbb ő állt. Két kezét öregesen összefonta a mellén, és eléje lépett. Az egyébként mindig mosolygós szemében vészjósló szikrák pattogtak, mialatt megkérdezte:

- Hová törtél be, te..., te..., - elakadt.

- A templomtoronyban félrevertük a harangokat...

- Hogy szétzavarjátok a nagygyűlést, igaz? – vágott a szavába érdesen a kislány.

- Igen.

A kislány arcáról hirtelen levasalódott az előbbi mosoly maradványa. Szemében szikrák lobbantak, és gyúltak lánggra. Úgy nézett a fiúra, mintha be akarná kapni.

- Tudod, ki volt a nagygyűlés szónoka? – esett neki széthúzott hangon, sokat sejtető zord hangsúllyal.

- Láttam, de nem ismertem fel – vágta rá a fiú egykedvűn, noha egykedvűsége álarca alá némi sanda kíváncsiság vegyült.

- Az apám.

Korsósi Gyulát, mintha hirtelen pofon vágták volna. Annyira meghökkent, hogy még a feje is megrándult. Feszengeni kezdett. Lábat váltott, majd egészen váratlanul a szája elé emelte a kezét, és kínjában belenevetett.

- Nem tudtam – hötyörészett, ami ebben a helyzetben inkább enyhe mosakodásnak tűnt, mint sajnálkozásnak. – Nem..., igazán nem tudtam. Sajnálom. Nagyon haragszol?

- Képzelheted – vágta rá a lány, fejével, dühös arc kifejezésével erős nyomatékot adva haragjának.

- Ne haragudj! Ha tudom, talán...

A lány szép, nagy, lángolóan kék szeme valósággal villogott a felindulástól, mialatt hevesen a fiú arcába vágta.

- Mi az, hogy talán! – Orra kitágult, szemöldökét felvonta, mialatt fenyegetően közelebb lépett. Gyula azt hitte, hogy nekiront, ezért reflexszerűn hátrább húzódott. – Ha nem lennél az osztálytársam, tudod, mit csinálnék veled?

- Elképzelem – rebegte a fiú.

- Kidobnálak.

- Miért nem adtál fel előbb?

- Mondtam már: az osztálytársam vagy, és nagy komcsi. Mindenki tudja az osztályban. Mit csináljak veled? – kapkodott idegesen a kezével.

- Ne törődj semmivel! Még visszahívhatod őket. Mondd, hogy elbújtam, s felfedeztél!

- Most már tényleg kidoblak! – dobbantott a lány. Megfordult, az ajtó felé indult, azonban félúton megállt. – Tudod te egyáltalán, mit tettél? – szólt hátra olyan hangon, mintha csak most jött volna rá valamire. Nem fordult vissza. Fejét megfejtethetetlen indulattal lehorgasztotta. Idegesen játszott az ujjjaival.

- Há...át – motyogta Gyula, átérezve a visszásságot. Kínosan feszengett egy ideig, végül nagyot nyelt, és teljesen összezavarodottan folytatta: - Pontosan annak a házába menekültem... - Néhány pillanatra elhallgatott. – Te, jó Isten! – A fejéhez kapott, és tovább hallgatott. Fél szemével a lány arcát kémlelte, aki visszafordulva leste.

- Nem sül ki a szemed?

Osztálytársak voltak, ezért Gyula jól ismerte a lányt. Megérezte: ez az a pillanat, amikor, ha kiengesztelni nem is tudja, de feloldhatja ezt az igen kínos helyzetet. Gyorsan a szemére mutatott.

- Ha nem látnád, az egyik máris kisült.

Emi eltorzította az arcát: he-he-e!

Gyula közelebb lépett hozzá, és elkapta a kezét.

- Tényleg nem tudtam. Bocsáss meg, Emi!

- Te forradalmár! Sztálin gyerek! – mordult rá az.

Gyulát azonban nem lehetett becsapni. Kézzelfogható fordulatot érzett, ezért tovább puhította a lányt.

- Tudod, mi úgynevezett Sztálin gyerekek, nemigen kérünk bocsánatot, én mégis... Szóval, nagyon bánt az eset. Ha tudom... - Lemondón legyintett, és elhallgatott.

- Haragudnom..., haragudnom? Gyűlölöm kellene, amiért megaláztad a papámat. Kidobni azonban - gúnyosan elhúzta a szót - ismerlek, ezért... - A fiú arcába fúrta élénkkéken villogó, nagy szemét. - Egészen biztosan nem magadtól találtad ki. Mert honnét is tudhattad volna, hogy apám lesz a szónok! Miért kell neked mindenben benne lenned, miért vagy te olyan... olyan különös, más, mint a többi osztálytársam?

Gyula mély lélegzetet vett. Helyet változtatott, s kissé szomorúan a lányra szegezte a tekintetét.:

- Nem érted te ezt, Emi. – Csendesen megrázta a fejét. – Hogyan is érthetnéd te, aki mindent megkaptál. Nevetni fogsz, én mégis megkérdem: te kenyérből mindig eleget ehettél?

- Miért, te nem? – mordult rá durcásan a lány.

- Nem – felelte az hevesen. – Pedig az én apám is dolgozott, nem is keveset, mégis előfordult, főleg, ha behívták katonának, vagy hiába utazott fel Budapestre, ott sem kapva munkát, üres kézzel tért haza., hogy télre betevő falat nélkül maradtunk hatan. – Kesernyésen mosolygott. Fiatal arca kissé megvénült. Némán nézte egy ideig a lányt: Mennyire bájos az arca s mindene! Mindennap látta, mégis csak most fedezte fel, mennyire szép? – Elámultan beszélt tovább:

- Nem sírom vissza azokat az időket, s azt a letűnt rendszert, azért állunk most mi az egyik, ti a másik oldalon.

Megint elhallgatott. Tovább bámulta a feltűnően szép kislányt, aki mivel kínosnak találta osztálytársa merő bámulását, lehajtott

a fejét.

- Orvos lánya vagy, ám fogadom: mégsem láttál még vérmérgezésben meghalni embert, igaz? - Nem várt választ folytatta: - Nem úgy, mint én: Kispál Pistát a pusztán. Először a lábai kékültek, üszkösödtek el, azután a feje dagadt óriásra. El tudod képzelni azt az óriási, tűrhetetlen fájdalmat, amelyet az az ember érzett, viselt el, mert fájdalomcsillapító..., ugyan! Annyira ordított, hogy még a kutyák is felvonyítottak.

- Miért nem vitték orvoshoz?

- Mert aratás ideje van, kell a kocsi, kifogással nem kaptak az uraságtól fogatot. A hátukon cipelték be a több kilométernyire lévő faluba, hegynek fel, völgynek le. Ma is élhetne. Miért kellett meghalnia, három kisgyereket magára hagynia? – Néhány pillanatra elhallgatott, majd tovább folyt szájából az emlékezésnek nem éppen legédesebb vize. – Elképzelni sem tudod, milyen viszonyok között tanultam a szalézi előtt! Petróleumlámpa, vagy a kályhánk kinyitott ajtaján át kiszűrődő lángok fényénél.

Színpadiasnak, az akkoriban játszott, úgynevezett: haladó - igaz nem is játszottak mást - színdarabokból, filmekből kiragadott monológoknak tűnt, ám a lány jól ismerte Korsósi Gyulát, és érezte is: nem agyoncsépelte szólamokat puffogat. Hitte, hogy mind megtörtént, amelyet olyan agitatív átéléssel elmesélt.

- Ha láttad volna földosztáskor, mennyire örültek az újonnan földhöz juttatott paraszt emberek! Volt, aki elsírta magát... - Megrázta a fejét. Emi szemében Gyula hirtelen az akkori filmekben látott, hős forradalmárrá vedlett. Úgy rácsodálkozott, mintha most látta volna először. – Nem adjuk vissza a földet! Mert apukádék azt akarták azon a nagygyűlésen, amelyet... Áh, tudod! Hurják Laci, Zara Feri, Demus Jani, falubeliek, persze te nem ismered őket, ló híján saját magukat fogták az eke elé, meg kapával, csákánnyal verték fel az ugart, hogy bevethessék, egyetlen karéj kenyéren a juttatott földjüket. Miért? Mert fogat, traktor nem létezett.

Szemöldökét összevonta, öklével maga elé csapott, s kissé előre lépett.

- Emlékezel a bárókra, a grófokra? Együtt jártunk velük gimibe negyvenöt előtt. Nekik miért volt külön nevelőjük, miért jött értük hintó délben? Nekem éjjel-nappal küszködöm, tanulnom kellett, hogy behozzam - hozzájuk képest - a lemaradásomat, mialatt ők lovagoltak. Másként kirúgnak a szaléziból... - Csak sorolta, sorolta kétéves népi kollégista múltjának dicsőségére válón. Mialatt beszélt, folyton gesztikulált, szemöldökét összevonta, úgy viselkedett, mint a felnőttek. Erősen érződött rajta, hogy mindezekkel, képletesen, megviselt lelkiismeretét, a lány elleni bűnét mosogatja le magáról.

Még felhevültebben, felgyorsítottabb ritmusban folytatta:

- Tudod, mikor láttam életemben először hangosfilmet? Negyvenöt után, holott előtte több évig éltem ebben a városban.

- Miért nem jöttél el velünk te is moziba? – kérdezte meg a lány naivan.

- Mert nem volt rá pénzem. El tudod képzelni, mit éreztem mialatt te és a többiek a moziban ücsörögtetek? Miért nem kértem a szüleimtől pénzt, mert ezt is megkérdezhetné? Örültem, ha cipőre, ruhára jutott, ugyanis nem szégyeltem: igen szegények voltunk, noha manapság sem bővelkedünk.

A távolba nézve folytatta:

- Egyszer, ez is igaz, mint minden, amit elmeséltem neked, még az egyetlen tehenünket is elárverezték. Apám kölcsönt vett fel az egyik gazdától, ám nem tudta időben visszafizetni... A Hangya udvarába kötötték. Odalopóztam, s megfejttem. A kis húgomnak vittem a tejet. . Ah! – Megint legyintett, majd csendesen sunyorogva a széplányba fúrta a szemét: - Sajnálom, hogy éppen apukáddal szemben... - Tétovázó mozdulatokat csinált a kezével, és elhallgatott.

Emit nagyon lehangolták és meghiúsították Gyula őszinte, szívből fakadó szavai, ezért egészen halkán kóvályogtak szája körül a szavai, amikor megszólalt.

Nem apu miatt mondom, de ez az oktalan hősködés, félreverní a harangokat, megbújni a padláson, és ha elkapnak? – Közelebb lépett az osztálytársához. – Nem féltél?

- Mit gondolsz, miért menekültem be ide?

Emi tágrameredt pupillákkal csodálkozott Gyulára, mialatt megkérdezte:

- Te... te tényleg forradalmár vagy? – mosolygott rá először s őszintén.

- Nevezd, aminek akarsz, nem sírom vissza a régi rendszert, a múltat... - Nem folytathatta, mert megzörrent a kapu.

- Apu jött haza – súgta zavartan a lány, tehetetlenül toporogva.

Gyula óvatosan kilesett a nyitott ablakon. Rövid terepszemlét tartott. Eminek, mialatt a fiú tekintetét követte, hirtelen felcsillant a szeme.

- Ugorjál ki az ablakon! Húzódj a falhoz! Később kiengedlek!

Így történt meg, hogy amikor kinyílt az előszoba ajtaja, Korsósi Gyula már kint a fal mellett lapult.

Emi nem egészen negyedóra múlva ment ki utána.

- Apu a rendelőjébe sietett – súgta, mialatt felengedetten mosolygott a fiúra. – Képzeld, nem ő lett volna a szónok azon a nagygyűlésen, amelyet szétugrasztottál, egyik párton belüli vetélytársa. – Előbbi mosolya nyílt nevetésbe fulladt. – Gyere, te... te..., forcsi, hadd engedjelek ki!

A lugasban Gyula hirtelen megfordult, és a kislány szemébe fúrta a tekintetét.

- Hatodik éve járunk egy osztályba, és én csak most jöttem rá, hogy mennyire klassz lány vagy. Belevaló és nagyon szép. – Némi bátorságszerzés után folytatta: - Egészen megtetszettél nekem.

Emi pajkosan hátba vágta. Gyula gyorsan kilépett a kapun. Megfordult, megfogta a vaskaput, és visszalesett a szép kislányra.

- Ne haragudj, és köszönöm a megmentésemet. Marha muris volt.

Nem várt választ, sarkon fordult, és elrohant.

* * *

Paál Balázst és Korsósi Gyulát - futár útján -, még aznap este a Magyar Ifjúsági Szövetségének Városi Bizottságára rendelték, a-

hol ugyanaz a Jakab Tóni, aki előtte való nap, ha körülírtan, ha testbeszédével is cselekvésre buzdította őket, kezükbe nyomta a vezetőség határozatát: a mozgalomnak ártó cselekedetük miatt, mind a kettőjüket kizárták a küldötteinek sorából.

* * *

Korsósi Gyuláék - 1945 előtt -, a régi nyolc osztályra tagozódó gimnáziumban kezdték meg a tanulmányaikat. Jelenleg a hatodik osztályba jártak. Gyula - harmadmagával - négy évvel öregebb volt osztálytársai zöménél, ő ugyanis nem hatévesen kezdte el az elemi, mint a többiek, hanem már nyolc éves is elmúlt, amikor az anyja kézen fogta, és felvezette az iskolába. További kettő pedig onnét származott, hogy nem a negyedik, a hatodik osztály elvégzése után - az iskolák közötti hittan verseny első helyezettjeként, jutalomként - iratkozhatott be a gimnáziumba.

Galántai Emi apja ismert orvos, ráadásul a Szociáldemokrata Párt egyik jobboldali, reakciónak tartott országgyűlési képviselője volt, ami a lányára is rányomta a bélyegét, amíg Gyula a népi kollégiumban, régebbi szalézista, intézetbeli világnézete, többszörös szaltót vetett...

A két fiatal másnap - mindezekről független -, szinte újra felfedezte egymást. Hat éve jártak egy osztályba, azt hitték jól ismerik a szokásaikat, a tulajdonságaikat, a nézeteiket... Most rájöttek: nem így történt. Azok a szálak, amelyek az évek múlásával az egy osztályba járó diákokat átszőtték, egymáshoz fonták, most hirtelen kibogozhatatlan burokba zárták őket.

Máskor is beszélgettek, nevetgéltek, húzták, ugratták egymást..., ez azonban a mostanihoz képest, ha nem is semminek számított, eltörpült. Emi nővé, Gyula férfivé vált a régebbi egyszerű osztálytársból. Ezentúl akarva-akaratlan, szinte vonzották egymást. Sze-mük, mint virágos mezőn lebegő lepkék, több ízben összetapadt. Soha nem érzett, soha nem tapasztalt izgalomra leltek egymásban, amely, mint méheket az akácvirágzás, egyre jobban ingerelte őket, és közös titkuk is volt, ami ezelőtt nem létezett.

Az óráközi nagyszünetben, Gyula az egyik nagy akácfa alatt áll-dogált az udvaron. Bódító virágillat és nyüzsgő méhzsongás lebegett körülötte, azzal a különös érzéssel együtt, amely idekergette. Letépett egy virággal telített gallyat. Alig nézte meg a rajta maradt és még mindig szorgoskodó méheket, amikor a háta mögött lépéseket hallott. Majd leült, mihelyt megpillantotta a szép Galántai Emit. Szíve nagyot dobbant, mialatt rámosolygott.

- Nem haragszol a tegnapi betörésem miatt? – kérdezte meg sűgva a lánytól, miután az melléje lépett.

- Ah! – rázta meg a fejét. – Amint tegnap is elmondtam: nem apu tartott volna beszédet. Tudod miért? Mert a szocdemesek egy része s a kisgazdák elleneztek őt... - Közelebb hajolt Gyulához, és bizalmasan a fülébe sűgta: - Még örűlt is neki, kis forcsi! – Újra nevetett. – Legnagyobb örűm a kárörűm, igaz?

A továbbiakban egyetlen pillanatra sem vette le csábos, égetűn kék szemét Gyuláról.

- Nem haragszol, amiért ezentűl forcsinak becűzlek, csűfollak, értsd, amint akarod? A forcsi ugyanis a forradalmár becűzése.

- Igaz, viszont te kis forcsit mondtál, holott én őregebb...

- Vannak kis forradalmárok - kacagott közbe -, és vannak..., szóval, ha őregebb vagy sem hasonlíthatlak Leninhez.

Ezen mind a ketten nevettek. Szeműk, mint két pajkos madár szárnya lebegés közben, összeakadt. Szűgyenlűsen egymásra mosolyogtak, majd szó nélkül sétálni kezdtek.

A feltűnűen szép kislányt: Galántai Emit, az iskola legszebb lányának tartották. Nem vűletlenül. Dűs, szűke haja egészen a vállára omlott. Bájos, szűp ívelésű arca, mint az antik szoboré, nemcsak szabályos, hanem mint zsenge virág rűzsanyílás elűűt, rendkűvűl hamvas volt. Nagy, kék szemei úgy csillogtak, mint a harmatos búzavirág a reggeli napsűtésben. Sokat sejtetűn csiklandűs alakja kűrűl naphosszat fogűcskát játszott a fiűk szeme. Vele sétálni kitűntetés számba ment, még a legcsinosabb, a legfelkapatotabb fiűnak is...

Éppen becsengettek, amikor Paál Balázs mellűjuk lépett. Gyula illedelmesen lemaradt, ugyanis mindenki, fűleg ő - Balázs legjobb

barátja: - tudta leginkább, hogy a társa a lány egyik leghűségesebb udvarlójának számított. Elgondolkozva ment tovább. Már az osztályukban járt, amikor észrevette az akácvirágot, amelyet még mindig a kezében szorongatott. Arcán finom mosoly suhant át, mialatt Galántai Emi padjára dobta.

A latinóra elkezdődött, pedig kint az udvaron valósággal sziporkázott a napsütötte május, ámde ezt csak a szívük mélyében érezték most, mivel a hatalmas ablakok könyörtelenül eltakarták.

* * *

Korsósi Gyula második éve bokszolt. Nem kis eredménnyel. Sportszeretete, egyszerű falusi őseitől örökölt nyers ereje, hallatlan szívóssága, kitartása hamarosan meghozta gyümölcsét: hónapról hónapra jobb eredményeket ért el. A sportszakemberek nemcsak szerették, hanem nagy jövőt jósoltak neki. Átlagon felüli erejét és ügyességét megdöbbentő kitartásával tetőzte, fejlesztette. Az edzésekre elsőnek érkezett és utolsónak távozott, de otthon, a népi kollégium udvarán is szorgalmasan edzette magát...

A testedzést egyébként, valamennyi kollégista számára kötelezően előírta a házirend. Télen-nyáron félhatkor ébresztették őket. Ez a naposokra tartozott, akiket két-két ügyeletes segített feladatuk ellátásában. A napost - öt óraker -vekker verte fel álmából. Felkelt, felöltözködött, megmosakodott... és csengetett. Kezdetben egyszerű, hatalmas kézi csengővel, később villanycsengővel ébresztette fel a társait. Ezután valamennyi kollégistát ellenőrzött, amelybe az ügyeletesek is besegítettek: mindenki felkelt-e? Ha nem, lerántották róla a takarót. Rendbe szedték-e az ágyukat... Hat óra tíz perctől, tavasztól-őszig kint az udvaron, telenként bent a folyosón, negyedórás testedzés következett.

Ezeket a reggeli tornákat is Korsósi Gyula vezette.

Miután a társai bevonultak a mosdóba, ő - külön engedéllyel - kint maradt az udvaron, amely hatalmas udvart többször körülfutotta. Esténként ugyanezt tette. Ezen felül súlyt emelt, és tornászott. Az udvaron felállított tornaszerek közül a gyűrűn ötvenszer,

a korláton hatvanszor is fel-felhúzta magát, fekvőtámaszban pedig, nemcsak a kollégista társait, hanem az egész iskolát lepipálta. Edzéseit korszerűen, mindent pontosan feljegyezve végezte. Négy komolyabb versenyen szerepelt már. Kétszer döntő fölénnyel, kétszer pontozással nyert. Ettől az időponttól számon tartották, jegyezték a nevét az ökölvívó berkekben...

Az osztálybizottsági ülés - ilyen havonként tartottak az osztályukban - a vége felé közeledett, amikor Gyula - az egyik nehéz edzése után - fáradtan bedőlt az osztályuk ajtaján. Ezen a kis összejövetelen jelen volt Paál Balázs, az iskola diákszövetségének titkára is. Gyula halkan köszöntötte őket, zavartan valamiféle elnézésérést mormolt, majd az egyik üres padba vetette magát. Csak miután helyet foglalt, vette észre, hogy zavarában Galántai Emi helyére ült. Társai javában vitáztak a felett, hogy miért hiányoznak egyre többen távoznak el titokban az osztályértekezletekről. Éppen Balázs beszélt:

- Elvtársaim! – ismételte meg hatáskeltőn, ám igen nevetségesnek tűnőn, többször is az akkori nagygyűlések felnőtt szónokait utánozva. – Az ilyen magatartás az ifjúsági mozgalom lebecsülését, sőt semmibevevését jelenti. Véletlen ez, kedves elvtársak! – tette fel saját magának röhejt fakasztón a szónoki kérdést. Ökölszorított kezével murisan gesztikulálni kezdett. Ajkát, mint a nyúl rágása közben összecücsörítette. – Nem véletlenül, ezért nevezzük őket bátran a nevükön: tudatosan vagy tudatlanul ellenségeink. Nézzétek meg a névsort, vajon igazat mondok-e?

- Nem! – vágott közbe hirtelen, fiatalos daccal Gyula. – Az ujjain is mutatta, miközben sorolta: – Teleki Panni apja vasutas, málhás. Végh Józsié raktáros a malomban. Soproni Lajosé kistisztviselő, pénztáros. Galántai Emié... - megtorpant, felhúzta a szemöldökét, és úgy folytatta: - orvos ugyan, de - habozott megint egy pillanatig, majd hirtelen kikecmergett a maga dagasztotta sárból -, az anyja sokat beteg, amit neked is tudnod kellene! - jelentette ki nem véletlenül, s célzással, majd gyorsan másik vágányra terelte szavainak elakadt szekérét: - Mi a fenének kell nekünk hetenként

osztályértekezletet tartanunk, amikor havonként is elegendő lenne! Minden délutánra jut valami. Hétfőn biológia szakkör, szerdán kémia... - elakadt, ám csak rövid időre torpant meg. - A napok nem számítanak: énekkari próbák, népi tánc, fizika, torna szakkör, klubdélután s a többi. Ja, és otthon is segíteni kell, főleg a lányoknak. Mikor? S a tanulás?

- Igaza van - vette át tőle a szót Füles Pali -, én is azt mondom: elég lenne, mondjuk... kéthetenként.

- Vagy - gombolyítgatta tovább a szót Mózer Jani -, miért nem lehet megtartani az egyik nagyszünetben..., kéthetenként?

- Igaza van - gurítgatta tovább a szó ráfos fakerekét Mézes Imre. – Tényleg, miért nem lehet megtartani a szünetben, mondjuk, amint Jani javasolta: nagyszünetben.

Paál Balázs valósággal felpattant a helyéről.

- Elvtársak..., kedves elvtársaim! – Hogy nyomatékot adjon nagyképű, az akkori szokások utánzatának, ceruzáját a tanári asztallapjához veregette, ugyanis ő a katedránál állt. – Töletek sem, Korsósi Gyulától főleg nem ezt vártam. Egy osztálytitkárnak, egy iskola diákszövetségi vezetőségi tagnak – Gyula ugyanis osztálytitkár és az iskola diákszövetségének is vezetőségi tagja volt –, így nem szabad viselkednie! Csoda, ha többiek is így beszélnek? Az ifjúsági mozgalom, ma mindennél fontosabb, előbbre való, elvtársak! Ma, amikor ilyen dicsőséges forradalmi korszakban élünk, amikor új országot építünk... - vágott le egy nagy karéjjal az akkori olyan divatos nagyszavak „frissen sült kenyereből”, és úgy megkenté frázisokkal, hogy azonnal kétfelé állt tőle a fülük.

Gyula, maga sem tudta miért, azért sem engedve tovább kakaszkodott.

- Ne vitatkozzunk, vigyük a legilletékesebbek elé, hallgassuk meg az osztálytársaink véleményét!

Mialatt a többiek közbeszólásukkal helyeseltek, Balázs fontoskodón kihúzta magát.

- Ez az iskola diákszövetség vezetőségének – szótagolta – a határozata, ezért nemhogy szavazni, még vitatkozni sem lehet róla, főleg nem Korsósi elvtársnak, aki maga is megszavazta azt.

- Akkor most mit csináljunk? – kérdezte meg Füles Pali, félénk körbelesése közben.

A társai úgy lapultak a két ifjúsági vezető váratlan vitája alatt, mint mezei nyulak a bokorban, most sem mukkantak meg.

- Mondok valamit – szólalt meg mégis, rövid hallgatás után Füles Pali. – Szabjunk ki pénzbírságot a mulasztókra. Öt forintot, úgylis üres az osztály kasszája.

Paál Balázs előbb ült vissza a helyére, most megint felállt.

- Hallottad, Korsósi elvtárs? Te vagy az osztálytitkár, én csak azért ültem ki a helyedre, vezettem eddig az ülést, mivel késtél. Rendelj el szavazást!

Gyula nem állt fel, két kezével a padra könyökölt, és elkiáltotta magát:

- Srácok! Aki egyetért, emelje fel a kezét!

Mindenki felemelte, csak ő nem.

- Ellene? – Csak ő tartotta fel a kezét. – Én ellene szavazok.

Megdöbbenően lestek rá, mert ilyesmi még sosem fordult elő: egy egyszerű osztálytitkár szembeszáll az egész iskola diákszövetségének „nagyhatalmú” titkárával, ráadásul a legjobb barátjával?

Mózer Pityu, az osztály pénztárosa, félénken lesett Balázusra, a hangja is remegett, mialatt megkérdezte:

- Akkor – idegesen belelapozott az előtte heverő füzetébe – Végh Zsuzsának és Galántai Eminek, ők hiányoztak a legtöbbit, már fizetniük kell az utolsó hiányzásukért? A magam részéről – bátorodott egyre jobban neki, mialatt a pénztárkönyvnek „kinevezett füzetet” lapozgatta – azt javaslom: a már említett okok miatt, mármint hogy üres a pénztár, holnap fizessenek be öt-öt forintot!

Gyula ugyanabban a helyzetben ült, mint előbb, azonnal lecsapott.

- Hogy ne húzzuk sokáig az időt, szavazzunk! Aki egyetért a két lány ilyenfajta megbüntetésével, emelje fel a kezét!

Egymásra lestek. Azt várták, melyikük teszi fel előbb a kezét. Füves felemelte, ám amint Gyulára pillantott, gyorsan visszarántotta, s mintha az ásítását leplezné, a szája elé tartotta, azonban amikor látta, hogy Balázs nemcsak az egyik, hanem tüntetőn mind

két kezét felemelte, ő is felrakta a kezét.

A többiek is megszavazták.

- Ellene?

Megint egyedül Gyula emelte fel a kezét, mialatt a többiek fejcsóválva bámulták.

- Mivel indokolod, Korsósi elvtárs? – kérdezte meg Balázs, idegességében a fogát szíva.

- Azzal - kezdte az hevesen, sőt kissé indulatosan -, hogy hülyeségnek tartom a hetenkénti osztályértekezleteket. Amikor elfogadtuk a javaslatodat, mert emlékezz: tőled eredt, azt hittük tényleg jó lesz. Nem vált be, mert az osztálytársaink akarata nem egyezik a mi akaratunkkal. Miért félünk megváltoztatni azt, amiről mindenki tudja, hogy nem jó? Mi hoztuk, mi szúrtuk el, nekünk is kell visszavonnunk! Mindenki morog miatta. Te is ebbe az osztályba jársz, hallhatod!

A zsebébe nyúlt. Papír tíz forintost húzott elő, és Mózer elé dobta.

- A két lány helyett. – Élesen szembenézett Balázssal.

Az tanácstalanul lesett a többiekre, majd felrántotta a vállát, és a kezével magyarázta meg Mózernak, aki előzőleg szemöldökének és vállának együttes felhúzásával kért tőle tanácsot, hogy vételezze be nyugodtan!

Néhányan hangosan méltatlankodtak, ugyanis tudták, hogy az osztályból egyedül ő az, aki általános iskolások tanításával keresi meg a zsebpénzét. Így is volt. Mialatt a többi kollégisták, délutáni kimenőjükön a várost rótták, ő két általános iskolás gyereket tanított, havi hatvan-hatvan forintért.

Gyula tekintete véletlenül a padra tévedt, azon egészen friss karcolást fedezett fel: Gyula – olvasta. Szíve átmelegedett, egyáltalán nem törődött már a többiekkel...

Balázs az osztálybizottsági ülés után megfogta a barátja kezét.

- Gyere fel az irodába! A régi altiszti szobát rendezték be erre a célra.

- Vacsoraidő van a koleszban. Ha nem érek gyorsan haza, nem kapok vacsorát, holott kutyaéhes vagyok. Kísérj el egy darabon, s

mondd el, amit akarsz!

Balázs melléje szegődött. Már majdnem a Nagy Mihály utcánál jártak, amikor végre megszólalt:

- Történt, ami történt..., ugye nem haragszol?

Gyula elnevette magát.

- Miért vagy ennyire kimért? Hidd el, nagyon nevetséges, marhára muris, amikor elvtársizol. Nem tehetek róla, nekem bohóckodásnak tűnik. Akaratlanul az jut eszembe olyankor: mit keres a gatyá a tehénen? Mindenki tudja, hogy barátok vagyunk. Emi meg te... Szóval, miért kell itt és ott másnak lenned, holott...

Hirtelen belerúgott egy kőbe, amely előtte hevert a járdán. A kő messzire elgurult. Balázs akkor is azt nézte, amikor végre elérte Gyula befejezetlen szavait rávágta:

- Apám és a testvérem kommunisták...

- Tudom, ráadásul a testvéred a belügyben dolgozik.

- Miattuk, és a mozgalom miatt, pajtás! Így szokás.

- Az osztálytársaiddal szemben, akik talán azt sem tudják, mit is jelent az a szó, hogy elvtárs?

Balázs sokáig gondolkozott, mire végre rávágta:

- Meglehet, igazad van, talán nem kellene...

Nem mondhatta tovább, mert Gyula barátságosan hátba vágta, és felkiáltott: Fussunk!

Megenyhülten, megbékélve eredtek futásnak...

A népi kollégisták naponként több ízben tanultak. A reggeli ágyrendezés, testedzés, tisztálkodás, öltözködés után, a reggelihez szóló csengetésig általában félórát. Eközben az aznapi anyagot ismételték át. Reggeli után fogat mostak, majd a kapuban sorakoztak, ahonnet szép sorban, zászlóval és énekelve vonultak a gimnáziumukba. Ebéd után három óráig kimenőt kaptak, ezután következett az úgynevezett nagytanulás, amely hat óráig tartott. Teljesen csendben tanultak. A rendre a nevelőtanár felügyelt, kérdezte ki próbaszerűn a leckét a gyengébb tanulóktól, segített a hozzáfutóknak. Hat órától a vacsoráig - hét óráig - újabb kimenő következett. A szakkörökre járók, szakköri foglalkozásokra, a diákmozgalmi vezetők, vezetőségi ülésekre mentek... A többiek, akik-

nek e napon se szakkörük, se egyéb elfoglaltságuk nem volt a városban sétáltak, vagy különböző sportszakkörökben edzették magukat, játszottak az udvaron.

Hét órakor vacsoráztak. Fogmosás, s a jó tanulók kivételével, újabb félórát tanultak. Gyula is a jó tanulók közé tartozott. Ez alatt végezte el az „otthoni” edzéseit, amelybe - melléje szegődve - többen bekapcsolódtak.

Fél nyolctól fél kilencig politikai foglalkozásokon csiszolták ez irányú műveltségüket. Ezt legtöbbször az igazgatójuk tartotta, de több kebelen kívüli előadókat is meghívtak. Ezeken a politikai oktatásokon, a demokráciával, annak fajaival: a népi, s a szocialista demokráciával, a kispolgárizmus elleni harccal foglalkoztak. Ennek jegyében nem viseltek nyakkendőt, nem köszöntek kezétcsókolommal, nem csókoltak kezet... Sokat foglalkoztak, a szocialista embertípussal: Az egyéni érdekeket mindig alá kell vetni a közösségi érdekeknek, tartották, gyakorolták... Igen sok mozgalmi indulót, népdalt tanultak... Utána olvastak, vagy kisebb csoportokba verődve vitakoztak...

Lefekvés után, főleg az első években, sokáig heccelődtek. A korán elalvókkal durván „csillagot rúgattak”. Ez úgy történt, hogy keskeny papírcsíkcskát dugtak a lábujjuk közé, és azt meggyújtották...

Gyuláék hosszú hetekig húzták Kövér Janit. Harangozó volt az apja. Jani is sokat harangozott. Dicsekedett is vele eleget. Ez lett a veszte, ugyanis valaki tréfából ráfogta, hogy kottából harangozik. Annyira a szívére vette, hogy nem emlegette többé a harangozást, sőt még verekedni is képes volt miatta, ha ezzel ugratták.

Nos, ez a Jani - csillagrúgatas során - riadtan ébredt fel egyik este. Felült, elkapta a lábfejét, és a szájához rántotta:

- Fhú... phú! – fújta, közben riadtan ordította. – Tűz van, segítség!

Hetekig húzták miatta, mígnem betiltották a csillagrúgatót.

Kis Tomit – mivel ő bizonyult a legjobb médiumnak – tükörrel többször kicsalták a sötét folyosóra.

Ez a következőképpen történt:

Gyertyát gyújtottak, eléje tükröt raktak, a szemébe világítottak, és szépen kicsalogatták: gyere... gyere, Tomi! Ú...úgy, gyere... gyere! Miután kiértek a folyosóra a gyertyát elfújták. Tomi, aki eddig, mint a holdkóros követte a hívogatóját, a szemét dörzsölgetve botorkált az ijesztőn sötét folyosón. Sokáig elkőborolt volna, ha nem akad valaki rendszerint, aki „kicsalta”, hogy megfogja a kezét, és visszavezesse a hálóba...

Gyulának ezekben a napokban semmi, még a tanulás sem ment. Csak az edzéseket, s a két általános iskolás tanítását nem hanyagolta el. Akarva-akaratlanul a szép kislány járt az eszében.

* * *

Kerekes István énektanár – a tanulók Gurigának „becézték” – idegesen csóváltatta a fejét, s egyre ingerültebben kapkodta elő a zsebóráját.

- Korsósi... Korsósi.., hol lehet ennyire sokáig ez a gyerek! – méltatlankodott. – Több mint tíz percet késik. Várjunk, netán... - bizonytalankodott. Újra és újra megzörrent kezében zsebórájának láncja. Sétálni kezdett. Néha a lábujja hegyére állt, s úgy meresztgette a nyakát, mint a kakas szokta, ha kukorékolni akar a szemétdomb tetején.

- Jelenteni fogom az osztályfőnökének! Ennyi embert feltartóztatni! – Széttárta a kezét, és megint megcsóváltatta a fejét. – Nélküle nem tudunk próbálni, mert nincs ki a szólam. Hogyan lépünk fel holnap a megyeházán?

Mialatt méltatlankodott, karmesteri pálcájával szüntelen a nadrágja szárát veregette.

Az énekkari tagok egymást lökdösték, kuncogtak, rendetlenkedtek.

- Tanár úr! - jelentkezett egészen váratlanul Galántai Emi. Mindenki ránézett. - Elnézést, de... most jutott eszembe: találkoztam vele... - Belezavarodott, szégyenkezett egy ideig, majd tovább hebegett. – Székely-papírboltja előtt akadtunk össze. A MINSZ-be ment, hivatták.

- Az más, az más, kérem! – vágott a szavába a tanár. – Oda el kell menni. Az ifjúsági mozgalom nagyon fontos, kérem! – szajkózta alázatosan, meghunyászkodva, amint az igazgatója előtt szokta. – Viszont előbb is megmondhattad volna!

- Elnézést – rebegte Emi fülig elpirultan.

Kerekes tanár úr gyorsan átszervezte az énekkart. Éppen beintett, amikor szép lassan kinyílt az ajtó, és Gyula, a vezénylő tanár háta mögött beosont az alig résnyire kitárt ajtón. Hátra, a helyére akart lógni, ám hiába volt óvatos, Kerekes tanár úr felfedezte.

- Elnézést a késésért – nyögte Gyula riadtan. – Edzésen voltam.

A tanár anélkül, hogy abba hagyta volna a vezénylést, odaszólt:

- Megkaptam az üzenetedet. Állj a helyedre!

Az énekkar tagjai felnevetettek, a próba megszakadt. Kerekes tanár úr hangja felcsattant. Vagy cinkosan a lány előbbi füllentésére célzott, vagy nem hallotta a fiú mentegetőzését.

- Több komolyságot kérek! - Derűsen folytatta: - Ha egyszer a MINSZ-be hívatnék, oda el kell menni, kérem!

Gyula értetlenül húzta fel a vállát, miközben véglegesen beilleszkedett a helyére. Mindenki más, egyedül ő nem vette észre, hogy Galántai Emi másodszor is fülig pirult. A többiek Sivár tanár úr zsörtölődése ellenére is tovább kuncogtak.

Hosszabb időbe telt, mire újra helyreállt a rend.

Hogy miért volt ennyire békülékeny Kerekes tanár úr? Mert megijedt, hogy olyan diákvezetőt akart „beárulni” az osztályfőnökének, akit a MINSZ-be hívtak. Őszintén mondván: ez a MINSZ, mint olyan már nem létezett abban az időben, ám ebben a városban a Magyar Dolgozók Ifjúsági Szövetségének városi székházát évekig MINSZ-nek nevezték.

Mert az ifjúsági vezetőknek hatalma volt. Kezdeményezésükre bárkit kizárathattak az iskolából. Tanárt is, akiknek évenkénti véleményezésükre őket is meghívták, elmondhatták ott a véleményüket. Nemegyszer előfordult tehát, hogy egyes, nagyképű, veszéyesnek tartott diákvezetőknek, „jó pontok reményében” a tanár adta fel a nagykabátját, köszöntötte előre az utcán, tettek ilyen-olyan kedvezményeket, mellyel egyesek vissza-visszaéltek.

A diákvezetők jelen voltak az osztályozó értekezleteken is, a fegyelmi ügyek tárgyalásán, a továbbtanulók véleményezésén, minden olyan megbeszélésen, ahol a diákokkal s az iskolával kapcsolatos ügyeket tárgyalták.

Korsósi Gyula nemcsak osztálytitkár és a diákszövetség iskolavezetőségének volt a tagja, hanem elsőként bevásárolták a kollégiumi tanácsba is, amely éppen ezekben a napokban javasolta az igazgatójuknak, hogy bocsássa el a részeges gondnokot, aki többször ittasan érkezett haza. A folyosón az ablakok alatt lelapulva osont be a szolgálati lakásukba, ahol hangosan veszekedtek, nem egyszer verekedtek a feleségével...

Jelen esetben Kerekes tanár úr tévedett, mert Gyula kezdettől azok közé a diákvezetők közé tartozott, akik régen elítélték ezeket a túlkapásokat, akik sosem éltek vissza adott helyzetükkel.

* * *

Ebben a gimnáziumban a lányok és a fiúk már a háború előtt is közös osztályba jártak, annyi megszorítással, hogy az első két padosorban ültek. Háború előtt részükre külön lányszobát rendeztek be, ugyanis mivel nagyon kevés lány járt a gimnáziumba, ebben az egyetlen teremben is elfértek. Nevelőnő vigyázott az iskola rendtartás korlátival egyébként is szigorúan sakkban tartott erkölcsökre. Például még a szünetekben sem keveredhettek a fiúk közé...

Ez a szigorú rend a háború után is fennmaradt egy ideig, mígnem 1947 őszén megszüntették. Ettől a naptól kezdve a fiúk szabadon udvarolhattak, kerülgethették a lányokat, akikkel eddig az iskola keretein belül csak titokban „levelezhettek”. Valóságos divattá terebélyesedett az udvarlás. Főleg a diákvezetők körében divott. Paál Balázs ebben is élen járt. Arra a lányra vetette ki érzelmeinek lasszóját, akit az egész iskolában a legszebbnek tartottak. Viszont senki sem vethette a szemére, hogy visszaél vezetői beosztásával, mert régen tudták: már az első osztálytól kedvelte Galántai Emit. Körülsongta, mint méhek a most nyíló virágot, ál-

landóan körülötte sündörgött, duruzsolt, mint a tavaszi szél a zsenge vetések között. Ha szerét tehette az óráközi szünetekben állandóan vele sétált, és haza is kísérte néha. A lány szemlátomást nem szívelte, egyáltalán nem viszonzta az iránta táplált érzéseit. Csak eltűrte, hogy a magas, jóképű, a lányok nyelvén is kitűnően beszélő, iskolaszert ismert fiú csapkodja körülötte a szelet - akinek abban az időben - a tanárok némelyike is előreköszönt, holott a szíve végig zárva maradt előtte. Ezt Balázs is tudta... Tehát Galántai Emi egyetlen percig sem érezte, hogy Balázs foglya lenne az érzelmek rózsaszínű falú börtönében, viszont, amint Korsósi Gyula órá, Emi is egyre többet gondolt a különleges külsejű, erős legényé érett fiúra...

* * *

Az osztályok legkedveltebb rendezvényei a klubdélutánok voltak, amelyek mindig nagy eseménynek számítottak a diákok körében. Főleg a már kialakult párocskák szerették. Nemcsak azért, mivel szabadon táncolhattak, megszorongathatták egymás kezét, derekát, mivel kionszva a „bálteremnek kijelölt helyiségből”, a folyosók rejtett zegzugaiban, titkon néhány csókot is válthattak...

Ezt az összevont iskolai szintű klubdélutánt, Paál Balázs, az iskola diákszövetségének titkára nyitotta meg.

Amint a taggyűléseken szokta, az asztal elé állt, szabályosan köszöntötte Cseh tanár urat, a rendező nevelőt, a lányokat és a fiúkat. Utána Cseh tanár úr felolvasta az iskola rendtartásának idevonatkozó részeit, külön közölte az igazgató határozatát, amely szerint tíz órakor zárórát tart.

Ezután a műsor következett.

Mindenki előre tülekedett, csak Korsósi Gyula maradt a helyén. A diáktársai valósággal örjöngtek, amikor meglátták a szép s karcsú Galántai Emit. Hosszú, rózsaszín ruhát viselt. Dús szőke haja fürtökben a vállára omlott, élénkkék szemei szikrát szórva labdáztak a fiúk erotikus vágyainak titkos ping-pong asztalán. Részekre csipegették, s hangtalanul habzsolták finoman kidomborodó bájait

s a hamvas arcát, amely úgy ragyogott, amikor szavalt, hogy még a villany fénye is hasra esett rajta.

A műsort tánc, s szokatlanul azonnali hölgyválasz követte. Emi - a többiek legnagyobb ámulatára - nem Balázshoz, hanem Gyulához lépett. Arcán incselkedő mosoly vibrált, mialatt mókásan puszedit csinált az erős fiú előtt.

- Táncolsz velem, kis forcsi?

Választ sem várva elkapta a kezét, majd a társaik kereszttüzében a terem közepére húzta.

- Sok klubdelutánunk volt, te mégsem, sosem táncoltál velem. Miért? – kérdezte meg Emi az első tánclépéseik közben.

- Nem nyüzsögtek elegen körülöttem? Egyik fiú a másiktól kapott el, pont én hiányoztam?

A szép kislány sokat sejtető mosolyával válaszolt: De bizony hiányoztál... Csak szem kellett hozzá, amely megérti. Gyula megértette. Annyira megzavarodott, hogy lehajtotta a fejét. Nagyon zavarta a lány közelsége. Legszívesebben elfutott volna, ugyanakkor vonzotta is, ezért ha zavarnák se mozdult volna most el mellőle. Zavarában kétszer is a lábára lépett.

- Bocsáss meg! - kérte iszonyatosan zavartan. - Tudhatod: rossz táncos vagyok.

- Honnét tudhatnám?

Emi kimondottan élvezte a fiú zavarát. Huncutkodott, nevetett, táncolt. Néha elengedte a társa kezét, megpördült előtte, majd újra elkapta az egyik kezét, magasba emelte, és most vele együtt fordult kettőt. Haja ilyenkor a nyaka köré csavarodott. Úgy viselkedett, mint egy kis, piros arcú démon, aki saját kedve szerint játszik megigézett áldozatával. Ugyanekkor Gyula, mivel végig csak őket figyelték, egyre jobban feszengett, mind idegesebben kapkodta a tekintetét, hol a bábázkodók fél karéja felé, hol le a földre.

- Csak nem vagy szégyellős? – nevette ki a lány. – Ne törődj velük. Gondolj a káposztafejekre!

Megszorította a vállát, és csak azért is közelebb és közelebb simult hozzá, mert vele ellentétben ő igenis élvezte a fiúk bámulását, s egyre jobban tetszett neki az erős fiú félszege, suta moz-

gása, feszülő izmainak ruháján át is érződő keménysége.

- Ne feszengj! Add át magad a táncnak! – súgta végül is Emi a partnere fülébe.

- Állandóan arra kell ügyelnem, hogy ne lépjek a lábadra.

- Engedd magad irányítani! Ú... úgy! – Mellük összeért, arcuk súrolta egymást, a lány haja a fiú vállára bomlott. Egyre jobban érezték áthevülő testük friss izgalmát. Egy szót sem szóltak többet, csak a szívük beszélt arról a különös s megfoghatatlan érzésről, amelyet most éreztek életükben először...

A tánc szünetében Emi az asztalhoz vezette Gyulát. Leültek.

- Miért fizetted ki helyettem az öt forintot? – súgta Emi hebrencsen a fülébe.

- Te miért hazudtál Gurigának?

- Mert befizetted helyettem az öt forintot.

- Kitől tudtad meg, hogy én fizettem ki?

- Akitől te az én füllentésemet.

Összenevettek. Közben a rendezők új lemezt raktak fel a lejátszóra, és ismét megszólalt a zene. Cseh tanár úr váratlanul Emi elé lépett.

- Szabad? – kérte fel a lányt, mégis Gyulára kacsintott, mintha bocsánatot kérne tőle. Egy ideig nézte azután rámosolygott. – Ne félj, visszahozom!

Korsósi Gyula nem táncolt többé senkivel, amikor pedig a második hölgyválasz következett, jó előre elhagyta a termet.

Ám alig lépett vissza a terembe, máris összeakadt Emivel, aki elkapta a kezét és erőszakosan maga után húzta.

- Gyere, kóstold meg a süteményemet! Saját készítmény.

Azt a szót, hogy saját önironikusan ejtette ki, mint aki biztosan tudja: ha egyszer ő sütötte, az biztosan nem jó. Finom, kis kezével lekicsinylőn legyintett. Gyulának talán éppen ezért annyira ízlett, hogy még egyszer kért belőle.

- Te Gyula! Én mindig olyan jót nevetek, ha eszembe jut - fakadt ki váratlanul a lány, kacajától teleszájjal folytatva: -, miként néztél ki, amikor betoppantál hozzánk. - Elragadtatva nézte, végül megfricskázta az orrát. - Mondd, nem féltél, s ha jól összever-

nek?

Gyula úgy tett, mintha nem hallaná. Jóízűn ette tovább a süteményt. A lány közelebb hajolt hozzá. Zavarában - most először érződött rajta egész délután, hogy összezavarodott - úgy tett, mintha az asztal terítőjét igazgatná.

- Hazakísérsz? – súgta feszélyezetten a társa fülébe.

- Balázs?

Emi kissé később válaszolt, eddig az ajkát harapdálta.

- Te azt hiszed, hogy... - elharapta a szót, s nem folytatta.

- Balázs a barátom, Emi. Ezt te is jól tudod.

- Akkor sem érdekel – toppantott. – Felkértem egyszer is? De tudod mit? Jöjjön ő, viszont én magammal hívom Mancit! – Kájánul Gyulára nevetett.

* * *

A tanévből már csak két hét volt hátra. Amint lenni szokott, ezekben a napokban csak a bukásra állók feleltek, meg azok, akik esetleg javítani akartak. A jó tanulók bátran lazíthattak. Korsósi Gyula és Paál Balázs ezek közé tartozott. Találkozót beszéltek meg. Úgy tervezték, hogy kiruccannak az Ipoly-partjára, fürdenek egy jót, és a napon heverésznek. Gyula a gimnázium udvarán várta Balázst. Unalmában két kezére állt, nemcsak állni, járni is tudott így, most a lépcsőjárást gyakorolta. Lépcső helyett az udvar végében egymásra rakott betonoszlopokon járt le s fel...

A nevét hallotta, ezért gyorsan talpra ugrott, és körülnézett.

Egyik osztálytársa, Popcsák Gyuri közeledett feléje. Valamikor ő is kollégista volt, még akkor barátkoztak össze.

- Végre, csakhogy megtaláltalak! – lelkesedett. – A koleszban is kerestelek. Nem jössz ki Ipolyszögre? A házigazdámék kértek meg - albréletben lakott -, hogy szedjek fűvet a nyulainak.

- Balázst várom – felelte kissé letörten. – Régen várom... Úgy látszik valami dolga akadt.

- Ne törődj vele, gyere!

- Megvárom, addig edzek...

- Galántai Emi is ott lesz.
- Honnét tudod?
- Hogyne tudnám, amikor én rendeztem így, természetesen Emi tudtával. Néhány nap s vége a tanévnek. Vár...
- Az adott szó kötelez, pajtás! – vágta rá Gyula némi gondolkodás után, úgy, mint aki menne is meg nem is.
- Emi teljesen beléd zúgott – nyerítette Gyuri.
- Honnét tudod? – csúszott ki Gyula száján.
- A klubdelutánunk óta mindenki tudja.
- Balázs a barátom – huzakodott Gyula.
- A szerelemben nincs barát. Használd ki a kínálkozó alkalmat! Emi nemcsak a gimnáziumunk, a város, sőt környékszert a legszebb lányok közé tartozik. Ha én lennék a helyedben...
- Mit tennél? – kérdezett közbe Gyula semmit sejtőn.
- Nem mondom ki, mert nekem esnél! – nevetett fel kajánul. Majd gyorsan ezt is hozzátette: - Azt akarja, hogy írd neki a nyári szünetben. Ő a Balatonon nyaral, meg a nagynénijénél lesz Pesten... Megmondta a címét. Ha mégsem jönne el, leírom.
- Nem folytathatták, mert Balázs feltűnt a kapuban.
- Hülye vagy te! Mindent előkészítettünk Emivel, te mégis ezt a felfújtt hólyagot választod! – vágta rá Gyuri, mialatt bosszúsan felírta egy cetlire Emi „nyári” címét, s bosszúsan faképnél hagyta Gyulát.

2.

Ez a nyári szünet - régi szokása szerint -, ebben az évben is gyorsan elrepült. Szeptemberben több változás fogadta a diákokat: A régi nyolc osztályra tagozódó gimnáziumokat, az általános iskolák megalakulása után, négy évre csökkentették, amiért hetedikes létükre újra a harmadik osztályba iratkoztak be. Így történhetett meg, napokig nevettek, élcelődtek rajta, hogy másodszor jártak harmadik osztályba. A bizonyítványukban zárójelbe tették a hetedik megjelölést. Korsósi Gyulának régi osztályfőnökét elhelyezték, helyét Barna tanár úr vette át. Az első órát vele tartották.

Korsósi Gyula - szokása szerint -, most is a legutolsó padban ült, ugyanazzal az osztálytársával, akivel elsőtől kezdve egymás mellett ültek.

Barna tanár úr egyenesen feléje tartott, azonban már az első padoknál elkezdte:

- Gratulálok, fiam! Nagyon szép élményt szerezte nekem a nyáron. – Melléje ért, ahol egyszerre rázta meg mind a két kezével Gyula jobbját, aki meglepődve bámult rá.

Barna tanár úr az osztály felé fordulva, megszokott hangján folytatta:

- Egy hetes tanfolyamon vettünk részt, az új megyei székhelyen. Egyik unaloműző sétánkon, nagy plakátba botlottunk. Bokszmérkőzés, olvastuk. Nem részletezem, elmentünk, és képzeljétek, kit láttunk a ringben? – Hathatós szünetet tartott. Úgy lesett körbe, amint feleltetése közben szokta. Akadt, aki reflexszerűn lapult, nehogy őt pécézze ki. Olyan hangon folytatta, mintha ezt mondaná: azt mondja meg nekem... Jól elhúzta a szót, még a hátuk is borsózott tőle. – Korsósi Gyulát. A legerősebb és a legügyesebb ellenféllel mérkőzött. Budapest ifjúsági bajnokát ütötte ki, ragyogó, végig fölényes bokszolással a második menetben. – Ismét Gyulához fordult. – Oda akartam menni hozzád, de annyian szorongtak körülötted, hogy nekem egy kézszorításnyi hely sem maradt. Az csak természetes, hogy a legnagyobb örömmel, büszke-

séggel újságoltam el a kollégáimnak: az én tanítványomat láttátok! Egymás után gratuláltak nekem – nevetett fel ironikusan. - Jól van fiam! Így tovább!

Gyula állva hallgatta végig a tanár meleg ömlengését, miközben az osztálytársai valósággal rátapadtak a szemeikkel, azonban ő csak egyikük pillantását kereste: Galántai Emiét.

Korsósi Gyula nagyon megerősödött a nyáron. Vállai megszeledtek, mellkasa még domborúbbá gömbölyödött, izmai valósággal kidagadtak, majd szétrepesztették az ingét. Nyaka olyan erős volt, mint a fiatal bikáé, az alakjáról pedig, akár az erős, az egészséges fiatalság szobrát is megmintázhatták volna.

Barna tanár úr ezután sorra vette az egész osztályt. Egyenként beszélgetett el velük. Úgy elhúzta az időt, hogy mire sor kerülhetett volna az órarend lediktálásra kicsengettek.

Emi és Gyula, mintha összebeszéltek volna, szinte egyszerre értek az ajtóhoz.

- Nagyon szép faluban laksz – Emi arra a képeslapra célzott, amelyet a nyáron kapott tőle.

- Nem jártál még a falunkban?

- Nem, azonban megfogadtam – kacagott fel mókásan -, hogy egyszer én is elmegyek hozzátok. Persze csak úgy, ha meghívsz, elvégre te is jártál már nálunk – amin mindketten jót nevettek. Mivel mások is rájuk figyeltek, gyorsan kisiettek az osztályból. A kerítés melletti fák alatt sétáltak, és beszélgettek:

- Tényleg színésznő leszel, amint bent mondtad előbb a..?

- Csak szeretnék – vágott közbe. - Hatéves koromtól balettozok. Azt mondják tehetséges vagyok, viszont tudod, a Színművészeti Főiskolába mennyire nehéz bejutni? Álom. – Gyorsan másra terelte a szót. – Tényleg ennyire jól megy neked a bokszt?

- A papírforma az ellenfelemnek kedvezett. Rutinos, ismert budapesti bokszoló. Nem volt más választásom, minden erőmet beleadva azonnal támadásba lendültem. Jól választottam, mert bejött.

- Örölsz neki?

Persze. – Most ő terelte más utakra a beszélgetésük menetét, -

Nem is képzeled, mennyire örült anyám a lapodnak.

A lány lehajtotta a fejét. Önkéntelen pottyant ki a szó a száján.

- Te?

- Én is.

Egy szót sem beszéltek becsengetésig, akkor is csak annyit: fussunk! Boldogan kergették egymást az osztályuk ajtajáig...

* * *

Sűrű köddel köszöntött be az ősz. Az iskolaudvar öreg fái mind lehullajtották szépségüket, most úgy árválkodtak szegyenükben, mint a nyírjesi tó mellett - osztálykirándulásuk közben - a lányok, akiknek a fiúk elcsenték a tó partján a ruhájukat. Csakhogy ők hamarosan visszakapták, amíg a fák csak akkor öltözködhetnek fel, ha leesik az első hó. Az esték egyre szemtelenebbek lettek, mindennap többet és többet lecsíptek a napból, holott az már amúgy is annyira rövid s borús volt, mintha az egészzet felfalták volna...

Igazi őszeleji idő szakadt a városra.

A szokottnál korábban ért véget a biológia szakkör, mégis öregnek látszott az este, mire Gyula és Emi, mintha összebeszéltek volna, szinte egyszerre értek a gimnázium nagy vaskapuja elé.

Sötét volt, a fiú szégyenlősen nézte az eget, miközben megkérdezte:

- Edzésre megyek a Lokomotívba. Ha akarod, elkísérlek egy darabon.

- Csak egy darabon: Miért nem hazáig? – kacérkodott Emi, Gyulának mégis nagyon őszintének tűnt a hangja.

A fiú nem válaszolt. Elindultak. Zavarában állandóan a földet bámulta, mintha látna is azon valamit, ugyanis nagyon sötét volt körülöttük.

- Gyere, fussunk! – kérte később Gyula a lányt. Erőszakkal elkapta a kezét, és maga után húzta.

Még ötven métert sem futottak, amikor valaki váratlanul eléjük lépett. Elkapta a lány kezét, és hirtelen a szemébe világított. Gyula

egyetlen pillanatig sem habozott, gondolkozás nélkül ütött, mire az útonálló azonnal a földre zuhant. Lámpája messzire kirepült a kezéből. Üvege darabokra töredezetten csörömpölt a kövön. Gyula körülnézett, azt leste, hogy nincs-e valaki még a közelükben. Támadójuk, szerencséjére egyedül volt. Feltápaszkodott, és két kezét maga elé tartva hátrálni kezdett.

- Nem magukat akartam. Összetévesztettem valakivel – motyogta eközben. Addig hátrált, amíg elegendőnek tartva a távolságot ahhoz, hogy gyorsan megfordulhasson, és futásnak eredhessen.

Gyula ismét elkapta a lány kezét.

- Nagyon megijedtél?

- Hogy te mennyire erős vagy? – ámuldozott felelet helyett az. – Egyetlen ütéssel a földre teremtetted.

- Nem szeretem az utcai verekedést, de... tehettem mást? Meg négy évvel öregebb is vagyok nálatok.

Emi Gyulára lesett.

- Te, ez tényleg összetévesztett valakivel, vagy csak kitalálta? – kérdezte meg előbbi ijedtségétől felengedetten.

- Lehet. Esetleg a feleségével.

Feloldódottan nevettek, és egészen a kivilágított Bajcsy-Zsilinszky útig futottak, ahonnet sétálva és szótlanul haladtak tovább Emiék utcájáig.

- Máskor is elkísérsz? – incselkedett a lány a fiúval, közvetlenül a kapujuk előtt.

- El, de... - elhallgatott.

- De?

- Emi, nekem Balázs...

Sötét volt, mégis jól látta a lány villámokat szóró nagy szemét, ezért elhallgatott.

- A barátod, viszont nekem senkim - csattogott, majd könnyörgésre fogta a hangját. - Értsél meg Gyula - szótagolta -, senkim!

Újra közelebb húzódott a fiúhoz, s megfogta a kezét. Mire az, nemcsak megbénult, valósággal megdermesztette, elzsibbasztotta a lány közelsége, testének elképzelt melege, amely a szíve után már az egész testét átjárta. Sosem érzett ezelőtt ilyet. Lehunyta a

szemét, és átadta magát e furcsa, e kavargó, mégis olyan édes zsibbadásának.

A rózsaszínű csendet a lány törte meg.

- Elkéssel az edzésről – súgta.
- Futással behozom, viszont téged haza várnak.
- Majd kitalálok valamit.

Újra elhallgattak, de csak a szájuk maradt néma, a szívükben hangos lüktetéssel zsongott a képzeletbeli tavasz, mire az a forróság, amelyet már az előbb is éreztek, újra, meg újra elöntötte, megperzselte, izgató sejtelemmel nyargalta át idegrendszerüket.

- Most már tényleg mennem kell – rebegte a lány.

- Szervusz – súgták egyszerre. Emi tényleg megindult a kapu felé, ámde a fiú kezét egyetlen pillanatra sem engedte el. Amikor kinyúlt kezük nem engedett tovább, visszaszaladt, és a fiú vállára hajtott a fejét.

- Most már tényleg megyek – súgta ekkor Emi, mégsem mozdult.

Olyan közel ért a haja Gyula szájához, hogy még az illatát is érezte. Előbb bele akart túrni, ám nem tette. Csoda az, amelyet bámulni szabad, de megérinteni nem.

- Szervusz – súgta kissé később a lány. Elengedte a fiút, s berohant a kapun, ám az ajtónál hirtelen megfordult, és visszaszaladt a becsukott vaskapuhoz.

Egyikük kívülről, mert Gyula egy tapodtat sem mozdult el, másikuk belülről fogta a kaput. Közben a kezük újra összeért.

- Ugye - rebegte a kislány hevesen -, te is?

- Én is., de nagyon?

- Nagyon – rebegte az válaszként.

Sugdosták csacsқан, szerelmüktől kábultan. Észre sem vették, mikor, csak érezték, hogy szép lassan összeért az ajkuk.

Minden megszűnt számukra, csak a kegyetlen vaskapu nem, amely továbbra is ott maradt közöttük.

Sokáig maradtak így: újra és újra megcsókolták egymást, amíg, ha nehezen is, elköszöntek, és mind a ketten eltávoztak a helyszínről.

Az új bizsergető érzés, amely a szívükbe lopakodott, ettől a naptól kezdve egészen más emberekké formálta őket. Felszabadította, felemelte s ők, mint fecskéket a szél a ringó vetések fölött, cikázó suhanással élvezték ezt az újjászületésüket. Minden megváltozott körülöttük, mintha hirtelen másik világba cseppentek volna, ahol ünnepi harangszó hívogatta, csalogatta őket valami eddig ismeretlen, soha nem tapasztalt élmény felé, miközben felbolydult idegrendszerük áthangolt húrjain tavaszi keringőt játszott a szerelem.

Az elkövetkező napokban mégis úgy érezték, nem tudnak mit kezdeni ezzel a fennkölt érzéseikkel. Keresték, egyben kerülték is a közelséget. Jól esett egymást látni, de csak lopva, mert szemtől szembe nézni nem mertek: szégyelltek, rejtegették érzéseiket, mint féltve őrzött, egymástól ellopott kincsüket. Viharos erővel feszítette, sodorta, felkapta, megforgatta, rózsaszínű álomba ringatta szívüket az eddig teljesen ismeretlen érzés, amely véglegesen a szívük meleg fészkébe költözött...

Gyula a harmadik napon szépen összehajtogatott, kék levélpapírt talált a padján.

Széthajtogatta, és elolvasta: „Szeretlek”, csak ennyi állt benne.

Matematika óra alatt alája írta: „Én is”. Kifelé menet becsúsztatja a lány padfiókjába.

Azon a héten minden egyes nap megismétlődött. Úgy játszottak az érzéseikkel, mint kisgyerekek a játékszereikkel.

* * *

A városi pártbizottság felkérésére a gimnázium is csatlakozott a fiatalok őszi faültetési akciójához. Ezen az őszön a labdarúgópálya környékét, és a közeli falu felé vezető út, széles árkanak fásítását vállalták magukra. A munkákat Paál Balázs az iskolatitkár irányította. A harmadik a, és a negyedik b osztályok egyesített brigádját Korsósi Gyula - az a osztály titkára - vezette. Olyan jól megszervezte a munkákat, hogy még delet sem harangoztak, ők máris végeztek a részükre kiadott csemetefák elültetésével, a köröttük lévő terep elrendezésével.

Gyula éppen az ásókról verdeste le a ráragadt földet, amikor Emi melléje osont. Úgy tett, mintha a megpucolt ásókat nézné, mialatt a fülébe súgta:

- A sétányon menjünk haza. Beszélni szeretnék veled.

A fiú rábólintott.

Ez a nagylombú fákkal és bokrokkal övezett, salakos sétány, az állomástól vezetett ki a labdarúgópályára. Most teljesen kihalt volt, holott máskor ilyenkor is sokan sétáltak ott, főleg tavasszal, és a fiatalok.

Gyula hazafelé tartva a sétányon, mint most nyíló harmatos szegfűszárát szokták, gyengéden megérintette a lány kezét.

Emi közelebb húzódott hozzá. Fejüket egymáshoz szorítva andalogtak a város felé.

- Vártalak, mégsem jöttél mellém – súgta Gyula néhány lépés után a lány fülébe.

- Balázs állandóan mellettem lébecolt, nem akartam ellenkezni vele. Tudod mit duruzsolt a fülemben: Várjam meg, hazakísér.

- Amit te visszautasítottál.

- Egyszerűen a szeme közé vágtam: veled megyek haza, és megkértem, hogy a továbbiakban hagyjon békén!

- Milyen képet vágott hozzá?

- Látnod kellett volna, mennyire megdöbbsent. Elsápadt, úgy elkotródott mellőlem, mintha leforrázták volna.

- Balázs a legjobb barátom. Nagyon sok emlék, ilyen-olyan esemény fűz bennünket egymáshoz. Tudtam, hogy első osztályos korunkban beléd esett. Most én, a legjobb barátja elkanalaztalak tőle.

Elgondolkozón leste az eget, tartott ez mindaddig, amíg a szép kislány egyik kezével hirtelen át nem ölelte a derekát.

- Engem, miért hagytok ki a buliból? Te és Balázs, ifjúsági vezetők, úgy kezeltek engem, mint egy rabszolgát, mint egy... tárgyat. Azt hiszed, nekem nem lehetnek érzéseim? Miért?

Az egyik hatalmas fatörzse mellé álltak, s összeölelkeztek. Némán s sokáig, anélkül, hogy csókolóztak volna, böngészték egymás arcát.

- A mi kapcsolatunknak – kezdte Gyula a hosszú, a néma, mégis beszédes szemezés után – két szerető, ám teljesen szabad, független emberek társulásán kell alapulnia. Te dönts el, hogy kit szeretsz!

- Régen eldöntöttem: Téged – vágott közbe felhevülten a lány.

- Tehát Balázs nem érdekel, velem jársz. Így akarsz?

Emi az erős fiú szemébe nevetett.

- Így – utánozta huncutkodón -, és beleegyezem.

Csókra csücsörített ajkát a fiú felé nyújtotta.

- Ugye, te nem ismered apukámat? – kérdezte Emi a hosszú csókolózásuk szünetében, minden átmenet nélkül.

- A gimiben láttam néhányszor. Miért kérdezed?

- Tudod, hogy ő szociáldemokrata?

- Egyszer már mondtad.

- És gyűlöli a kommunistákat.

- Miért gyűlöl bennünket?

- Sosem mondta. - Rövid hallgatás után folytatta: - A múltkor magából kikelten érkezett haza. Olyan mérges volt, hogy egymás után csapkodta be az ajtókat. Sosem csinált ilyet azelőtt. A vacsoráját meg sem kóstolta. Rám nézett, és megfenyegetett: Mindenkinek férjhez mehatsz, még a legutolsó cigányhoz is, csak kommunista ne legyen! Ha mégis megtennéd, sohasem lépném át a küszöbödöt, de te sem az enyémet!

Gyula gyengéden tovább tolta magától a lányt.

- Emi, engem hamarosan felvesznek a Magyar Dolgozók Pártjába.

- Halottam. Balázs, emlegette a lányoknak: előbb téged, rá egy évre őt... Nagyon sokat küzdöttem érzéseim ellen. Tudtam: ez a szerelem nem hozhat jót nekem. Apám, és te! Két külön világ. Ő a múlt, te a jövő. Nagyon szeretem apukámat., ám – a fiú gombjaival játszott -, szóval szeretlek, a többi nem érdekel.

Gyula magához szorította.

- Tudod, mennyire szegények vagyunk, főleg hozzátok képest? Három hold juttatott földünk van. Hat testvérem közül négyen a közeli városban dolgoznak az üveggyárban. Egy Budapesten, egy

pedig otthon. Anyám nyaranként mezítláb jár a mezőre dolgozni, és fejkendőt hord. Apámnak csak hat elemije van, ettől függetlenül okos ember. Apukád haragszik ránk, ha jól tudom: ő nevezett el bennünket Sztálin Gyerekeknek. És ott van Balázs is... Nem, ne ellenkezz: a barátom, az ifjúsági mozgalomban harcostársam, ezért nem írhatjuk le csak úgy! Semmit sem vethetek a szemére, ő udvarolt neked előbb, mire én szépen kiütöttem a nyeregből...

Emi gyengéden megrázta, mondani akart valamit, mire Gyula sokkal szenvedélyesebben folytatta:

- A kolesz, a párt s Balázs. Mindenkiel szembekerülök, ám én semmivel sem törődöm. Legyen, aminek lennie kell!

- Nagyon féltetek, kis forcsi! Apámtól, Balázstól... Tudod, hol dolgozik a bátyja? A nemrégén alakult ÁVH-központjában.

- Mindenkiel megverekszem érted.

- Azért vigyázzunk egy kicsit! Csak az egyik szünetben sétáljunk együtt, a többiben a lányokkal leszek, te tarts a barátaiddal! Esténként találkozunk, ha adódik alkalom rá. Ha sürgős mondanivalónk támad, írjuk meg egymásnak!

- A szerelmet, a füstöt s a köhögést nem lehet véka alá rejteni, tartják felénk. És ez így is van. Állandóan veled húznak a társaim.

- Engem meg veled a lányok.

Gyula magához vonta. Emi a vállára hajtotta a fejét.

- Ezentúl - folytatta Gyula némi andalgás után - még többet tanulok, hogy kitűnőre érjek, mert ezzel manapság felvételi nélkül is bejuthatok az orvostudományi egyetemre, legalábbis megúszom egy kis szóbelivel. Tovább sportolok, most és később. Ha még jobb eredményeket érek el, külföldre is kijuthatok. Bejárom a fél világot... Jól képzett, világot látott szakemberként ülök be a körzeti orvosi körzetembe, a saját falumban. Jelenleg, sem a mi falunknak, sem a környező négy községnek nincs körzeti orvosa. Rám várnak, pedig hol van az még! Közben a szüleid elé állok, és megkérem tőlük a kezedet.

Emi szerelemtől átitatódottan csüngött a fiún, valósággal itta a szavait. Elsőtől járt vele egy osztályba. Tudta, hogy milyen körülmények között tornászta fel magát a legmélyebb pontról a leg-

jobbak közé. Ismerte szívós, kitartó természetét, becsületességét. Mivel mostantól ez a tehetséges s erős fiú az övé, nemcsak büszke volt rá, hanem olyan boldogság töltötte el, hogy megmukkanni sem tudott, csak sóhajtozni.

Szorosan az arcához vonta a fiú fejét, és a fülébe súgta:

- Nem leszek színésznő, veled megyek az orvosira. A szüleim is ellenzik a színészséget.

- Fogadom..., te most és miattam találtad ki ezt!

Nem mondhatta tovább, mert a lány átkarolta, és tiltakozása helyett ezt suttogta a fülébe:

- Se a színésznőséget, se Balázst ne hozd elő többé! Megegyeztünk, egyébként is ezért akartam veled találkozni, hogy ezeket elmondjam neked. Téged szeretlek, semmi közöm nincs, de nem is volt Balázshoz! Neki még a kezét sem fogtam meg, csókolózni pedig vele..., ugyan!

Újra csókolóztak. Úgy ismerkedtek a csók ízével, mint kiskutya az első jókora csonttal: nyalogatja, szopogatja, elengedi, megnézi, megszagolgatja, és mohón újra meg újra beleharap. Eszi, azonban sosem telik be vele, otthagya, de mivel ösztönszerűen izgatja, újra meg újra visszamegy érte, és előlről kezdi az egészet.

Tovább mentek. Fejüket egymáshoz hajtották, és hallgattak, azonban csak a szájuk maradt néma, mert a szívükben ezerhúrú citeráján tangót játszott az örök szerelem.

- Eljössz velem majd a strandra? – kérdezte meg váratlanul a lány, ugyanis éppen a strand közelében jártak, azonban alig mondta ki, máris visszaszívta: Ne, mert szégyellném magamat előtted!

- Azt hiszed, nem láttalak már...

- Hol leselkedtél? – kapta fel Emi a vizet.

- Mindegyik fiú ezt teszi, ha az udvaron tornásztok. Ki itt, ki ott, ki hol tud, ott leselkedik.

- Te is?

- Persze.

- Szégyelld magad! - Tudod - tette hozzá -, szégyellős vagyok. Meg, ha nem is passzol ehhez, vallásos. Valamennyi vasárnap templomba járok.

- Szalézistaként, sőt kezdő nékoszistaként, én is jártam templomba. Amikor a kollégiumunk a gimnázium emeletén volt, a hálókban kereszt függött a falon. S emlékszel: évkezdéskor: Véniszanktére, befejezésekor Tedeumra, az egész gimi, sorban vonultunk a templomba. Életünk folytonos változás, ez a dialektika, mint minden: én is megváltoztam...

- Tudom, már nem vagy vallásos. - Nem várt választ.. Eszét e bizarr témát kerülőn más útra kanyarintotta. - A te anyukád is jó asszony?

- Szerintem a világ egyik legjobb asszonya - vágta rá Gyula megleghangon -. Nagyon örülne, ha tudná, hogy a fiát orvos lánya szereti, aki a nyáron két képeslapot küldött neki. Nagyon szeretné, ha én is orvos lennék: doktor Korsósi Gyula, mondogatja könnyesen - A távolba lesett, s mosolygott. - Orvos abból a családból, amelynek tagjai mindig a más földjét túrták? - Teljesen váratlanul megrázta a lány kezét. - S a te anyukád?

- Ő is nagyon jó asszony. Szeret, s én is nagyon szeretem.

Tovább mentek. Már egészen közel jártak a városhoz, amikor a távolban kerékpáros férfi kanyarodott rá a sétányra. Emi azonnal felismerte. Odébb lépett, eközben sietve odasúgta Gyulának.

- Apu! Tegyük úgy, mintha sietnénk!

Amikor dr. Galántai már a közelükbe ért, a lánya elébe futott. A haja lobogott, kabátja szétnyílt. Dr. Galántai megállt. Nem szállt le a kerékpárjáról. Mind a két lábát a földre támasztotta.

Gyula illedelmesen, kissé távolabb állt meg tőlük.

- Az osztálytársam. Ő az osztálytitkárunk – mutatott feléje Emi kissé zavartan.

Gyula közelebb lépett, s bemutatkozott.

- Ismerlek. Te vagy az a boksoló, akiről a Szabad Nógrád írt a múltkor. Olvastam, gratulálok.

Valamennyi porcikáját megröngtenezte szemének nem a legkellemesebbnek tűnő átható sugaraival, miután megkérdezte, de ezt már a lányától:

- Hol vannak a többiek?

- Lehagytuk őket. Az iskolába sietünk a táskáért. - Meggyőzőn

hazudott, ám az apját nem csaphatta be.

- A táskádért? Otthon láttam.
- A kisebbet hoztam el, tudod...
- Na jó! - vágott közbe az apja. - Siessetek! Én is rohanok. Beteghez hívtak, ide az egyik tanyára. - Máris indult, néhány méterről kiáltott vissza: - Igyekezz haza anyuhoz!

- Csak nem beteg anyukád? – kérdezte meg Gyula, mihelyt kissé távolabb jártak.

- A lába fáj szegénynek. Elesett s megütötte.
- Te is nagyon szereted anyukádat? Igen, igen, már mondtad.
- Nagyon, mondom még egyszer – nevette ki.
- Látod, nem harapta le az orromat – célzott Gyula a lány apjára, miután hátranézve meglátta, hogy messze jár.

- Mert semmit sem tud, kis forcsi! Nagyon megijedtem, ugyanis tényleg nem hoztam suliba táskát. Ne kísérsz hazáig, mert apu nagyon cseles ember. A következő saroknál váljunk el!

A fiúra mosolygott. Szeme ragyogott, arca kipirult.

- Sosem hagylak el - súgta -, és nincs többé Balázs, érted? Menj, itt már nem csókolózhatunk! Mindent megbeszéltünk. Szervusz.

Futni kezdett. Hosszú, szőke haja, maga után vont aranyszálaként lobogott. Gyula sétálva, magába mélyedve, szép érzésekkel telve tette meg a kollégiumig vezető útját. Nem messzire volt, mégis már dél is elmúlt mire belépett a kapun.

* * *

Előbb csak csepegett, azután, mint a kristálytisza hegyi forrás vize folydogált, összegyűlt, folyóvá nőtt, hogy mindent elsőprő árrá dagadjon szívükben a szerelem.

* * *

Nagyon hirtelen beköszöntött a tavasz.

A langyos meleg szelek falánkan nyalták fel a tavalyi havat, mégis csak akkor laktak jól, amikor hó helyett már a csupasz föl-

det söprögette a nyelvük. A bódító meleg incselkedően simogatta meg a fiatal szíveket. A levegőben mágneses delejesség úszott. A szél tavaszi illatot sodort szerteszét...

Az óráközi szünetekben a fiúk egyre többet és egyre élénkebben forgolódtak a lányok körül.

Galántai Emi és Korsósi Gyula betartották a szavukat. Csak az egyik szünetben, de előfordult, amikor egyszer sem mutatkoztak együtt. A szemük beszélt helyettük a szerelmesek furfangos nyelvén, és azok a levelecskék, amelyeket eleinte padjuk füzettartóinak mélyébe loptak be sok, ügyes csellel. Később, mivel az osztálytársak csak felfedezték a titkukat, egy-egy könyvbe vagy füzetbe helyezték el, amelyeket egyszerűen leraktak a padra. Ezekbe a kis levelecskébe sok minden belefért: Szerelem, bánat, keserűség, álom..., még ez is: csak ma ne feleljek matekból, mert biztosan beszedelek! Ilyenkor az egész órát végig izgulták egymásért, hogy utána felszabadultan csillanjon fel a szemük: sikerült. Ha nem, a következő szünetben már repült is a szemrehányás: Máskor készülj! Tudod? Vagy: hoztam neked sütit. Én készítettem. Vedd ki a padomból! Szerinted igazságos volt Panni hármasa, mert véleményem szerint legalább négyest érdemelt volna. Egy-egy sikeres felelés, dolgozatírás után: Nagy voltál Forcsi! Örültem neked...

Jött-ment a levél, mintha a szívük bújócskázott volna a szerelmesek együgyű, mégis olyan szép ipiapacs játéka közben...

Ma fél hatkor le tudsz jönni az Ipolyhoz? A füzesnél várlak. Beszélni szeretnék veled. Fontos! – olvasta Gyula abban a legutóbbi levélben, amelyet Emi most a teljes biztonság kedvéért nem a könyvével együtt, hanem a csupasz kezébe nyomott az ajtó előtt.

- Ott leszek – súgta vissza Gyula a kicsengetés után.

A széplány rámosolygott, és tovább ment...

Gyula izgatottan várta a fél hatot. Nagyon keveset tanult aznap délután, a szokásos tornáját sem végezte el. Állandóan az órát lesté. Éppen indulni akart, amikor valaki kétségbeesetten bekiáltott az ajtón:

- Tűz van a nagyhálóban!

Gyula semmivel sem törődve felugrott, ám mire a háló nyitott ajtójához ért, már sokan álltak ott, de belépni senki sem mert. A füst sűrű gomolyagban bodrozódott kifelé. Gyula rövid habozás után, törölközőt tartott a közeli csap alá, jól benedvesítette, a fejére, az orra köré csavarta, majd gondolkodás nélkül berontott a hosszú hálósobába.

A füst teljesen körülcsavarta, átláthatatlan, bűzös, fojtogató szagú leplével. Émelygő, savanyú ízek tapadtak a tüdejére, amely miatt egyre gyakrabban kellett köhögnie. Annyira fulladt, hogy úgy érezte néha: a levegőhiány miatt összeesik. Szeméből valóssággal folytak a könnyei, arca elsápadt, majdnem elhányta magát. Szerencséjére a könnyei gyorsan elapadtak, akkor meg, hol égette, hol marta az átláthatatlan, sűrű füst a szemét, amiért dörzsölnie kellett... Néhány pillanatra megtorpant, azt hitte, nem bírja tovább, megfullad, ám ezt a pillanatnyi megingását csak legyűrte.

Visszafelé is annyi az út, mint az ablakig, de hol vannak az ablakok! – gondolta, mert a tájékozódási képességét is elvesztette. A legközelebbi vaságyba kapaszkodott, és megfordult.

A cserépkályha környékén, mint a kerékpár lámpái a sűrű ködben, apró, egyre-másra szaporodó lángnyelvek lobogtak, amelyekről azonnal rájött, hogy merre kell mennie. Egyik kezét az orrához szorította, másikkal tapogatózott. Inkább botorkált, mint ment. Lábai teljesen elnehezedtek, mire az ablakhoz ért. Minden erejét összeszedve nyitotta ki az ablakszárnyakat. Még két-három lépés - érezte -, s menthetetlenül összerogy.

A törölközőt ledobta, és jó mélyeket lélegzett, hiába, mert a frissen beáramló levegő is füst szagú volt, nagyon kaparta a torkát, amiért köhögnie, krákognia kellett, amitől az előbbi fulladásos rohamai, szerencséjére lassan megszűntek. Amennyire tehetett kidőlt az ablakon, hogy minél tisztább levegőt szívhasson, de mivel a füst teljesen szétterült körülötte, nem sikerült.

A másik ablakhoz rohant, és azt is kinyitotta, utána a többiek következtek. A beáramló friss levegő kissé magához térítette, és ha a torokkaparása nem is múlt el teljesen, nem kínoztta annyira, mint előbb. Körülnézett. Többen álltak mellette. Mikor s hogyan

érkeztek oda, nem tudta. Biztosan azután, miután kitárta az ablakokat.

- A tűzhöz! – rendelkezett azonnal.

A tűz levegőt kapott, amiért még jobban feléledt, és nagyon gyorsan szétterjedt a többi ágyra is, merthogy azok égtek, arról már az előbb meggyőződött, ezért gyorsan neki kellett kezdeniük az eloltásuknak.

Jó félórai küzdelem után végre sikerült előbb megfékezniük, később teljesen elfojtaniuk a tüzet. Az elszenesedett, vagy még mindig égő paplanokat, matracokat, a kitárt ablakokon kidobálták a járdára, amiért a megérkező tűzoltóknak, nem maradt más hátra, mint a vizsgálat és a jegyzőkönyvezés, amelyhez Gyulát is ott fogták, holott ő most tűkön ült, parázson járt...

Felszaladt a mosdóba, ahol alaposan lezuhanyozott, megmosakodott, rendbe hozta a ruháját, amely tele volt pernyével, bement a tanulószobába, kapkodón összeválogatta a holnapra való könyveit s füzeteket.

Már mindennel végzett mégsem szólították.

Pedig ma este mindenféleképpen felkeresi Emit – határozta el, és suttogetta újra és újra magában. Nem is habozott sokáig. Mutya Palya volt a napos, megkereste, és félrehívta a folyosó egyik sarkába.

- Ha törik, ha szakad, nekem ma ki kell mennem a városba – súgta ott a fülébe.

- Ezek a nők, ezek a nők! – incselkedett vele az kajánul. – Galántaival van randid, igaz?

- Volt, de lemaradtam. Erről egy szót sem másnak! Félóra múlva itt leszek.

A naposoknak külön kis asztalt helyeztek el a folyosón. Az eltávozási napló - amelybe valamennyi eltávozó nevét, idejét be kellett írnia, csakúgy, mint a visszaérkezésük idejét - és vekkeróra hevert rajta.

Mutya Palya az órára pillantott.

- Fél nyolc – közölte sokatmondón.

- Ha már elkészült a jegyzőkönyv, fél kilencre visszaérek.

- S ha nincsen kész?
- Akkor is elmegyek. Segíts nekem, Mutya!
- Az esti összejövételig fedezlek, de utána... - széttárt kezeivel mutatta: tovább nem tudlak.

Gyula köszönésképpen a vállára csapott, majd a tűzoltó főhadnagyhöz rohant. A jegyzőkönyv még nem készült el, amiért is várnia kellett.

Mire végre kiugorhatott az ablakon, nyolc óra múlt öt perccel.

Megállás nélkül rohant. Galántaiék jó kilométerre laktak a kollégiumtól, ezért mire odaért egészen kifulladt. A háznak két bejárata volt. Külön a rendelőnek, külön a lakásnak. Mind a kettőt szemügyre vette. Mozgást sehol sem észlelt. A lányoknak - ketten voltak testvérek - külön szobájuk volt, ezt Emitől tudta. Ablakuk egy nagy fenyőfára nézett. Megállt, addig-addig leste, amíg fel nem fedezte, hogy a leeresztett redőny egyik részén keskeny fénycsíkcsonka szűrődött ki.

Kis kavicsot dobott a redőnyhöz, közben feszülten figyelt, hogy meghallották-e a koppanást. Semmi sem mozdult. Az utca kihaltnak, teljesen csendesnek tűnt. Újra és újra megdobta a redőnyt, amely a harmadik koppanás után végre megmozdult. Felhúzták egy darabon, és valaki - csak később ismerte fel Emit - kilesett az így keletkezett résen. Fellépett a kerítés alapbetonjára, ahová a kiszűrődő fény éppen ráesett. Emi azonnal megismerte.

- Várjál! Megyek! – intett a kezével, majd visszaeresztette a redőnyt.

Gyula a lakás bejárati kapujához osont, és várt.

A lány - az esték és a reggelek még hűvösek voltak - bundáját a hátára terítette, majd sietve kilépett az ajtón. Gyulához futott, és szorosán átkarolta a nyakát.

- Csakhogy eljöttél. Ha tudtad volna mennyire, milyen sokáig vártalak! – súgta, miután megcsókolta.

- Ne haragudj, tűz volt a hálónkban.

- Tűz? – ütközött meg a lány. – Ezért ennyire füstszagú a ruhád?

- Lezuhanyoztam, levergettem ruhámról a pernyét...

- Meséld el, hogyan történt? – vágott közbe Emi.

- Szétrepedt vagy felrobbant az egyik cserépkályha, s az így keletkezett nyíláson kifújó lángoktól meggyulladtak a mellette lévő ágyak. Három matrac, két paplan égett el, több megpörzsölődött.

- Eloltották?

- El, mi kollégisták. A tűzoltók egy órát vacakoltak utána a jegyzőkönyvezéssel... Éppen hozzád készültem, amikor felfedezték a tüzet.

- Tényleg nem történt bajod?

- Azonkívül, hogy füstszagú lett a ruhám, semmi.

- Az a lényeg, hogy mégis eljöttél.

Megcsókolták egymást.

- Nagyon hiányoztál – súgta Gyula.

Mialatt megsimogatta a lány haját, úgy érezte, mint gyermekkorában a réten, amikor frissen kaszált illatos, selymes fűbe markolt.

- Azt akartam elmondani neked - súgta félénken Emi -, apát kétszer is elvitték a rendőrök. Egy ízben két napig, másodszor öt napig tartották fogva. Nem merem megírni neked, és...

- Miért vitték el? – kérdezett közbe a fiú.

- Mert a kommunistákat, s Rákosit szidta.

Gyula összeresztette. A lány hajához nyomta a homlokát, és hallgatott.

- Amint tudod, apu nem egyezett bele a pártok egyesülésébe – súgta tovább Emi. – Árulóknak nevezte, akik a szociáldemokraták és kommunisták egyesülését megszavazták. - Szótagolta: - Csak azt nem tudom, hogy ki jelentette fel, noha apu mindig erről, és mindenhol erről beszél. A rendelőjében is fel-felemlgeti. Az egyik gyűlésen felszólalt. Lehet, hogy miatta történt?

- Tárgyalás is volt?

- Három hónapi felfüggesztett börtönre ítélték izgatásért, és nem rendelhet többé a körzetében, itthon. Szakrendelőbe helyezték. – A fiúhoz simult. – Nem hagysz el miatta, kis forcs?

A fiút valósággal fejbe verték a lány szavai, mert mint népi kollégista, kiforrott forradalmárnak és kommunistának vallotta magát, most mégis olyasmiről hallott, ami az ő világától teljesen idegen volt. Annak a lánynak az apja, akit magánál is jobban szeret,

reakciós, rendszerellenes. Mi lesz ebből? Hagyja el, amikor a szerelemben teljesen egygyé forrt vele, amikor annyira hozzátartozónak érezte már, mint fejéhez a haját?

- Csak azért haragszom rád - válaszolta később -, amiért eltitkolod előttem, mert ha levélben nem is, szóban csak elmondhattad volna.

Megfogta a lány kezét, és mélyen a szemébe nézett.

- Miért nem voltál hozzám őszinte, Emi?

- Nem akartalak megzavarni. – A fiú tagfelvételére gondolt. – Még féltem, az időt húztam, s ettem magam. – Erősen a fiúba kapaszkodott.

- Nem bánt, nem haragszol, hogy én ezek után is, csak belépek a pártba? – súgta a lány fülébe.

Emi visszahajtotta fejét a fiú mellére. Úgy beszélt, mint aki százszor átgondolta, amit mond.

- Két malom között őrlődöm. Egyik apám, a másik te vagy. Nagyon szeretem aput, de téged is. Ő azt tartja jónak, te emezt. Melyiteknek van igaza? Te mondtad egyszer: kétféle igazság nincs, ami igaz is!

Egyre fakóbb hangon folytatta, miközben a fiú kabátgombját babrálgatta.

- Ismerlek. Őszinte, nyíltszívű fiú vagy. Tedd azt, amit a szíved és az eszed diktál! Én, akár belépsz, akár nem, mindenképpen és úgy, ahogy vagy szeretlek. Ezt a kérdést régen lezártam.

Elhallgatott. Gondolkozott, majd mintha nem is akarna erről többet beszélni másra terelte a szót, hangja viszont tovább remegett.

- Alig találkoztunk a télen. Egy osztályba járunk, mindennap látlak. Az az egy szünet, kevés, nem?

Újra elhallgatott, majd mintha be akarná pótolni a mulasztását, hirtelen átkarolta a fiú fejét, és egymás után többször is megcsókolta.

- Gyakrabban kellene találkoznunk, így kettesben, igaz? – kérdezte súgva ezután.

- Én is ezt szeretném.

- Mialatt vártalak az Ipoly-partján alaposan szétnéztem. Tudod, mennyire gyönyörű hely a füzes? És sok a búvóhely is, ahol gyakran találkozhatnánk, meghúzódhatnánk. – Mintha eszébe jutott volna valami, hirtelen megtapogatta a fiút. – Nem fázol? Csak egy vékony zakó van rajtad, az idő meg hűvös.

Választ sem várva széttárta a bundáját, magához húzta a fiút és amennyire a bundája megengedte, szorosan körbebugyolálta.

A vérük felforrt, egyre jobban érezték tüzes testük fiatalos lüktetését. Törődtek is most a politikával, holott az, ha máshol nem is, tudatuk alatt, akár akarták, akár nem, tovább izgatta őket.

Az utca végig kihalt maradt és sötét.

- Emi - súgta később a fiú -, mi van veled? Nagyon leromlottál az utóbbi hetekben. Ma is kettesre feleltél latinból, pedig...

- Szerelmes vagyok – vágott a szavába.

- Kibe?

- Találd ki?

Szorosan összeölelkeztek, s teljesen átadva magukat érzelmeik mennydörgésének, a lelkükben dúló vihar zúgását hallgatták.

- Hogyan jöttél ki a koleszból? – kérdezte meg, kissé később a lány.

- Az ablakon.

- Megszöktél? Siess vissza, hiszen... Juj! – Elengedte a fiút s a fejéhez kapott. – Most lesz a szokásos esti gyűlésetek. Elkéssel...

- Máris elkéstem.

Emi elkapta a társa kezét, és maga után vont.

- Gyere, elkísérlek egy darabon!

Megindultak.

- Téged nem keresnek? – kérdezte meg néhány lépés után Gyula.

- Apu és anyu moziba mentek. Zsuzsa olvas. Semmi sem érdekli ilyenkor.

Valamivel odébb a lány hirtelen megállt. Megfogta a fiú gallérját, és váratlanul megkérdezte:

- Megértesz engem Gyula? – arra a beszélgetésre célzott, amelyet az apjáról folytattak.

Mert hiába takarták, hiába leplezték, ez sem őt, sem a fiút nem hagyta nyugodni. Úgy zúgott a fejükben, mint üveg alá zárt dongó. Szabadulni akartak tőle, de nem tudtak: a fiú kommunistának vallotta magát, a lány apját pedig nyilvánosan is reakciónak nyilvánították. Hogyan fér ez a kettő össze?

Gyula ismét a lány haját simogatta, mialatt beszélt. Nem is anyyira neki mondta, inkább magát akarta megnyugtatni vele.

- Amikor kipréselik a szőlőt a must tiszta s mézédés, utána megzavarosodik, az íze is csíp, később forrni kezd, olyan erők dolgoznak benne, hogyha bedugnák a dugó helyét a hordót is szétvetné. Végül a must forrása megszűnik és az előbbi murciból, a hab eltűnik, az alja leülepszik, szín bor lesz. Jelenleg sokféle nézet csap össze, végül az egyik győzni fog. Amint tanultuk a népi demokratikus forradalom lassan a szocialista szakaszába lép. Jelenleg harc folyik: gazdasági, politikai, s kulturális szinten. Sokan képtelenek eligazodni, teljesen függetlenül attól, hány évesek: fiatalok-e vagy öregek, képzetek-e vagy képzetlenek.

Nem folytathatta, mert a lány úgy nézett fel rá, mint buta diák az okos tanárára.

- Te - vágott közbe -, mindig, még udvarlás közben is szocializmusról meg mit tudom én mimindenről papolsz nekem?

Gyula nem válaszolt. Csak nézték, nézték egymást. Fülükben tovább zúgott a légy, amely az akkori zavaros politika csapdájába esve, éles zümmögéssel igyekezett szabadulni fogságából. Vajon elég erő lesz-e a szerelmük, hogy agyoncsapja?

- Fussunk! – indítványozta a lány váratlanul, talán zavarában tette. Elkapta a fiú kezét. A kapujukig szaladtak, ahol Emi ismét a bundájába bújtatta Gyulát. Annyira egymáshoz simultak, hogy szinte egyetlen, forró, szerelmüktől lázas testté váltak. Vérük újra felforrt, lábuk remegett, fejük hol elzsibbadt, hol forró, kábaság öntötte el azt.

- Szeretlek – súgta Emi, miután szóhoz jutott. – Ugye..., nem hagysz el apu miatt?

- Én is szeretlek – súgta vissza Gyula. – Semmi, semmi más sem érdekel!

Pedig nagy kő nyomta a szívét. A népi kollégium, ahol ma este bizonyosan elkapják s felelősségre vonják, a párt, amelybe még ebben az évben felveszik, a jövője, Balázs, aki nemcsak orrol, már érezhetőn haragszik is rá...

- Találkozunk holnap? – vágta ketté a lány szava a tépelődését.

- A füzesben?

- Ott, de most már menj, mert nagyon elkésel - súgta -, siess!

Mégis egyikük sem mozdult. Csak nézték, csak ölelgették, s soha be nem teljesülő vágyakozással babusgatták egymást.

Hosszú idő után váltak el...

A népi kollégium esti összejövetelei rendszerint egy óra hosszán tartottak. A politikai oktatás után, a napi eseményekről tárgyaltak: Ki nem szedte reggel rendbe az ágát, ki nem mosakodott meg derékig, ki nem mosott fogat, ki zavarta meg a rendet étkezések s tanulás alatt, ki nem tért időben haza a kimenőkről., s így tovább! Ezeket a naposok tárták a közösség elé. Utána az osztályfelelősök beszámolóit következtek, akik az osztálytársaik iskolai szerepléséről adtak számot. Aki rossz jegyet kapott - a kollégistának, mint a jövő kádereinek, elsőrendű feladata a tanulás, vallották -, saját maga szabta meg a közösség előtt azt az időpontot, amikor kijavítja a rossz jegyét. A többiek közben megbírálták. Gyakran megesett, hogy büntetést, rendszerint kimenő megvonást szabtak ki a mulasztásokért, a hanyagságokért. Nyílt, forróhangú kritikák hangzottak el, s csaptak össze fiatalos hévvel, nemegyszer az ellentétes vélemények egymással. Néha annyira „neki gyűrekeztek” a szenvedélyes vitáknak, hogy valósággal izzott a levegő körülöttük.

Mire Gyula besurrant az ajtón, az esti összejövetel, amely a tűz miatt aznap este később kezdődött el és tovább is tartott, a végéhez közeledett.

Az igazgató azonnal felfedezte.

- Korsósi - csattant fel a hangja -, a közösség beszélni szeretne veled!

Király Józsi, előtte lépett le a „színről”. Tanulási idő alatt, az ürügyén, hogy a WC-re megy, titokban a kis hálósobába osont.

Csomagot kapott, amelyet eltérőn a kialakult szokásoktól, nem osztott meg a társaival, hanem eldugta, majd szépen elosztva annak tartalmát be-befalta. Majdnem egy hétbe telt, mire Papp Jóska, a hetes rajtakapta. A kolbászt majszolta éppen, amikor lefűlelte. Az ő ügyét is most tárgyalták. Büntetése: az iskolaév végéig nem kaphat részt mások csomagjából, s az a nyilvános megszégyenítés, amelyet „ügyének” tárgyalása közben kapott a társaitól! Többen hozzászóltak s alaposan megmosták a fejét...

Gyula előtt, mialatt a „vezetőségi asztal” felé közeledett, egymás után nyíltak szét a már megbolydult sorok. Mutya oldalba lökte, és egyszuszra ledarálta:

- Nagy marha vagy! Több mint egy óra hosszáig fedeztelek...

Az asztal elé állt, szembe a kollégista társaival.

- Elnézést, de halaszthatatlan dolgom volt.

- Fél kilenckor? És mi volt az, ha szabadna megkérdeznem a kollégiumi közösség előtt? – vágott közbe az igazgató.

Gyula nyelt egyet. Nyálával együtt azt a füllentést is lenyelte, amelyet visszafelé futtában kiagyalt, mert ugye a valóságot semmiként sem mondhatja el, más meg nem jutott eszébe. A rátapadó, kérdő szemek, vádoló arcok mind őszinteségre készítettek, ám ő csak azért is, döntötte el ott magában, egyetlen mukkot sem mond, hacsak nem szorítják be nagyon a kelepcébe.

Szerencséjére az igazgató nem faggatta tovább. A kollégium közössége felé fordult, akik már tudtak: az eltűnéséről lesz szó, hiszen Király Józsi ügye előtt már beszéltek róla.

Prauda Béla, a kollégiumi tanács egyik tagja foglalta össze azt a beszélgetést, amelyen Gyula még nem volt jelen:

- Mindenki elismerte, hogy te voltál a legbátrabb közöttünk. Semmivel sem törődve, elsőnek rontottál be az égő hálósobába, ahol olyan nagy volt a füst, hogy akár ott is maradhattál volna, ezért dicséretet érdemelsz, amit meg is kaptál tőlünk. – Szusszanásnyi szünetet tartott. – Utána leléptél. Nem segítettél a hálósoba kitakarításában, a tűz utáni helyzet visszarendezésében. Magára hagytad a közösséget, ráadásul ezzel súlyosan megszegted a kollégium - nagy ívben körbemutatott -, az általunk alkotott, ezért

mindenkire, így rád is érvényes rendtartását. Engedély nélkül távoztál el, és késő estig kimaradtál. Az ablakon ugrottál ki, befelé... - Elbizonytalanodottan lesett körbe.

- A kerítésen másztam be – segített neki Gyula.

- Hol voltál? – kiáltott közbe valaki.

Gyula a kérdező felé fordult, s hallgatott.

Prauda Béla tovább mondta:

- Az ügyedet megtárgyaltuk, döntést viszont nem hoztunk, mert előtted, egyenesen a szemedbe akartuk mondani a véleményünket.

- A társaira mutatott: - Tessék!

- Elsőként Kránács Jóska emelte fel a kezét.

- Népszerű vagy, mindnyájan szeretünk. Tudjuk - rövid ideig habozott: mondja-e vagy sem -, szóval lelki válságba kerültél. Nékoszista vagy, mégis olyan lánnyal jársz, akinek az apja valamennyinket utál, ami a te bajod is, még ha tartjuk is: a kutya ugat, a karaván halad! – Széttárta a két kezét. – Vezetőségi tag vagy itt a kollégiumban s az iskolánkban is, amely súlyosbító körülmény. Két hónapi kimenőmegvonást javasolok, s legyél két hónapig napos. – Felemelte a hangját. – Javasolom továbbá, hogy a kollégiumi tanács hívjon vissza a vezetőségből!

Alig ült le, Klement Kornél, ő is boksztolt, máris felállt.

- Tetted övön aluli ütés volt – kezdte hevesen. – egyetérttek Kránács Jóskával.

Gyula lehajtotta a fejét. Idegességében hol becsukta, hol kinyitotta az öklét.

- Mindnyájan tudjátok - kezdte másodszor is, ám most halkán Pap Jóska -, hogy jó barátok vagyunk, ezért nem esik most valami jól ezt a szemedbe mondanom, viszont te is tudod, most és ilyenkor nincs barátság, mert mi elsősorban elvtársak vagyunk. Csúnya dolog volt tőled, pont tőled, aki mindenben és mindig az élen járál. Egyetérttek a javaslattal.

Utána többen is hozzászóltak. Mindannyian erősen megkritizálták, elítélték Gyulát. Még többen felállnak, ha az igazgató az asztallapjára nem paskol. Mindnyájan tudták: azt jelentette, hogy beszélni akar. Olyan csend lett, hogy még Lévai Sanyi szuszogása is

meghallatszott, ő ugyanis náthás volt, amiért csak a száján kapott levegőt s gyakran használta a zsebkendőjét is.

- Teljesen elvesztetted a fejedet – kezdte halkan, kissé sajnálkozóan. – Mi van veled, Gyula? Mindenki előtt beismerem: talpig becsületesnek, tisztességes fiúnak tartottalak. Lényegében most sem változott a véleményem, de azt mondom: hibát, súlyos fegyelemsértést követtél el, ezért bűnhődnöd kell! Azt is megmondom, itt és mindenki előtt: nem tetszik, hogy Galántai Eminek csapod a szelet, mégsem tiltakozunk ellene, mert ez a kislány már ebben a rendszerben tanul és él, feltétlenül más lesz, mint az apja, aztán te is, aki közel négy évvel öregebb vagy nála, hatással leszel rá, mégis azt mondom: vigyázz! Légy éber! – Felemelte a tekintetét. – A véleményedet szeretném a közösséggel együtt hallani!

Gyula a sok feléje villogó tekintetekbe vágta a szemét.

- Elismerem: vétettem a közösség ellen - szólalt meg izgalomtól rekedten -, ezt nem azért mondom, netán enyhítetek a büntetésemen, sőt: én három hónapot szabok ki magamra.

Nagyon őszintén mondta, ezért senkinek se jutott eszébe, hogy két hónap múlva ismét vége a tanításnak. Gyula lehajtotta a fejét. Emire gondolt, meg a füzesre, ahol semmi sem lesz a megbeszélt randevújukból. Szíve összefacsarodott. Nem is szólt többet. Lehajtotta a fejét, és hallgatott.

Az igazgató felállt.

- Szavazzunk!

Nem mondta, nem kérdezték mire, mégis egyszerre emelte fel mindenki a kezét. Ezután megint az igazgató következett.

- Az ítélet egy részét te mondtad ki. - Ő sem gondolt arra, hogy már május van -, de vigyázz, mert ezt be is kell tartanod! A többit én hirdetem ki: Egy hónapig te leszel a napos, s mától kezdve nem vagy tagja a kollégiumi tanácsnak! Edzésekre kimehetsz, a versenyeken részt vehetsz, tovább taníthatod a Kovács és a Fülöp gyerekeket!

A kollégisták felé fordult:

- Késő van, ezért a kollégium tanácsába holnap választjuk meg az új tagot.

Az összejövetelt, szokás szerint a népi kollégisták indulójával zárták:

„Sej a mi lobogónkat fényes szelek fűjják...” - és ki-ki indult a maga dolgára. Tovább tanulni, játszani, vagy ki-hová. Gyula a tanulóban maradt. Levelet írt Eminek...

Másnap az első szünetben adta oda. A következő szünetben már választ is kapott rá. Emi csúsztotta a zsebébe.

„Miattam szenvedsz, csak az bánt! Ha másként nem lehet, gondolatban azért mindig veled leszek. Ne hagyd el magad, kis forcsi! Szeretlek! – olvasta el óra alatt dugiban.

Ezután mindennap, olykor többször is írtak egymásnak levelet.

* * *

A ringet a kaszinó udvarán állították fel. A mérkőzések tíz óra kor kezdődtek. Kilenc óra után minden egyes jegy elkelt.

A karszalagos rendezők másodmagukkal sűrögtek-forgolódtak, netán intézkedtek a rengeteg ember között.

A mozgóárusok mindent eladtak. Váczi bácsi, a gimnázium legrégibb és legnépszerűbb, kelekótya altisztje, hatalmas kosarával minden egyes mérkőzésen megjelent. Csokoládét, nápolyit, cukorkát, vajaskiflit árult. Most elemében volt.

Megállás nélkül tülekedett, tolakodott: Tessék, tessék! - kínálgatta, holott szegényes árukészletét mind eladta, de hogyan újságotla, pletykálta volna el másképp: Egyik kedves tanítványunk is mérkőzik! - Sokat mondón vert suta kezével a kosarára: Olyan erős, mint a bivaly. Nem csoda, az összes tűzifánkat ő aprította fel a pincében.

Szétnézett. Sokan álltak mellette, akadt hallgatója bőségesen.

- Korsósi Gyulának hívják.

Ezután odébb állt, hogy mindent előről kezdjen.

Barna tanár úr a tanítványai között foglalt helyet. Mindenki itt volt, még Paál Balázs is, holott ő már régen került Gyulát. Nem mutatta ki nyíltan, nem szólt róla, csak kerülte, ami éppen elég volt ahhoz, hogy mindenki megtudja: valamiért orrol rá.

Váczi bácsi végül Barna tanár úr mellé telepedett le, és a beavatottak tudálékosságával félhangosan újságolta:

- Az ellenfelünk három kilóval nehezebb. Vagány, erős pesti kölyök, de - jól elhúzta a szavait - én nem féltém Gyulánkat, mert aki annyi fát összehasogat, szemet fellapátol, cipel kannaszám, az nemigen ijed meg a saját árnyékától! – Gyula ugyanis több reggel, nem a társaival vonult be a gimnáziumba, igazgatói engedéllyel előbb elindult, hogy segítsen a testileg igen gyenge altisztnek.

Galántai Emi a lányok között ült. Osztályukban mindössze öt lány járt, ám másik osztályokból - főleg a kollégisták - is eljöttek. Egy ideig nyugodtan ücsörögtek, azután felálltak, és sétálni kezdtek a padok között. A fiatal nézők, ők voltak többségben, azonnal felfigyeltek Emi bájos szépségére, megdöbbenőn karcsú alakjára, amelyet zöldszínű, feszes nadrágja, testéhez tapadó garbója még inkább kiemelt. Valóságos siserehad gyűlt a nagy, élénkkék szemű, ritkán látott, finom ívelésű arcú, igen bájos lány köré. Cuppogtak, hangos pajzán megjegyzéseket tettek s kajánul felfelröhögtek. A bokszmérkőzések közönsége egyébként sem a válogatott, finom ifjak gyülekezete volt, aztán a kezdetig lévő időt is agyon kellett ütni valamivel...

Gyula nem a várt harmadik, hanem – mivel egy súlycsoporttal feljebb indult – ötödik párként lépett a szorítóba.

Egyetlen pillanatra sem hagyta ellenfelét kibontakozni. Gyorsan s agresszíven bokszolt. Aki ismerte pályafutását, jól tudta: kezügyessége kiváló lábtechnikával párosult, ezen kívül - tartották sporttársai ismerősei - olyan erős volt, mint egy fiatal bivaly.

Erőtéljes balegyenese után, amikor is az országosan is nyilván tartott pesti fiú kissé hátrarántotta a fejét, hirtelen lábat váltott, és a jobb kezével is állon csapta.

Ellenfele a fejét rázva menekült. Gyula üldözőbe vette, de a bíró közbelépett, Gyulát a sarokba küldte, hogy máris rászámolhasson a pesti fiúra.

A nézősereg óriási lázban égve felugrált a helyéről és izgatottan hadonászva megállás nélkül ordítózott:

- Üsd ki..., üsd ki!

Gyula osztálytársai, Barna tanár úr és Váczi bácsi vezényletével kórusban kiabálták:

- Gyu...la, Korsósi...Gyula!

Az ellenfél bokszra jelentkezett. Egyetlen lapra téve fel mindent, hosszú egyenes, lengő és csapott ütések kombinációival kísérletezett, ámde Gyulával korántsem tehetett azt, amit akart. Újra meg újra eltáncolt vagy egyszerűen csak elhajolt, közben minden alkalmat megragadott az ellentámadásra, amiért is egyetlen pillanatra sem hagyta nyugton az amúgy is megrendült ellenfelét, amivel teljesen rákényszerítette saját harcmódorát: az óriás iramot, a düledező a meg-megingő, ám a maradék erejét is összeszedő, hihetetlen szívóságot tanúsító ellenfelére, aki másként régen a padlón hever...

A hangorkán most már egyáltalán nem csitult el, végig ordították, biztatták Gyulát, követelték az ellenfele kiütését...

A szünetben Gyula az osztálytársait kereste a szemével, azonban csak a magasba emelkedő, hadonászó kézerdőt látott, mialatt edzője törölközővel legyezte, hasznos utasításokkal látta el:

- Végig döntő fölényben voltál. Te irányítottad az egész menetet. Erősebb, jobb vagy nála! Fejezd be a mérkőzést, nyalasd fel vele a padlót!

A következő menet elején a pesti fiú támadott. Két gyors egyenest máris elhelyezett Gyulán: egyik a vállát, másik a mellét érte, mire ő taktikát választott. Térdeit hirtelen behajlította, majd támaszkodó pózt véve fel, óriási erővel, mintha ágyúból lőtték volna ki, balra lendült, és gyors, egymás után következő ütéseivel valószínűleg lebunkózta, elsodorta ellenfelét, amitől az újra elnehezült, azonban még maradt annyi ereje, hogy újítani tudjon. Erős, makacs védekezéséből ki-kiugorva, hosszú, lengő ütésekkel mért Gyulára, azonban ezekből az ütéseiből már hiányzott a paprika, ráadásul Korsósi Gyula megállás nélkül vissza-visszatámadott, és ezek az ütései rendkívül erőseknek bizonyultak, döntő fölénye egyre nyilvánvalóbbá vált.

- Üsd ki! Gözkalapács! – hangzott a tömegből. Mert hihetetlen erős ütései miatt: gözkalapács becenevet kapott.

Gyula - ellenfele támadásából kibújva, belharcot kezdeményezett - kivédhetetlen balhorga ismét megroggyantotta a pesti fiút, olyannyira, hogy két kesztyűjét a padlóra nyomta, s olyan bambán lesett maga elé, mint aki maga sem tudja, hogy mi történt vele.

A bíró megint számolni kezdett. Az ellenfél a kilencediknél - most látszott meg: nemcsak rutinos, hanem hallatlanul szívós is - újra talpra állt, s jelentkezett a folytatásra. A bíró az edzők és a közönség legnagyobb megdöbbenésére, helyett hogy Gyula technikai fölénye miatt leléptette volna, orvost kért, s megnézte vele felrepedt és erősen vérző szemhéját, azonban mire az orvos odaért volna megszólalt a gong.

Gyula teljesen biztossá vált a győzelmében. Felengedetten, magabiztosan s kissé büszkén forgatta körbe, emelgette a kezét magasba, s lesve erre-arra, Galántai Emit kereste, hiába, pedig tudta: itt van, csak nem látja hol...

Olyan rugalmasan lépett ki a ring közepére, mintha az első menet kezdődnék.

- Ne játssz vele, gőzkalapács, üsd ki! – ordították az első sorból, végig fel az utolsó sorig.

Gyula, cikcakkos ugrálással táncolta körül az ellenfelét. Csak eközben vette észre annak laukoplasztal leragasztott szemöldökét s az orrába dugott jókora vattadugót. Itt az idő a befejezésre! Ez járt az eszében, miközben gyors, erős horgokkal megsorozta az ellenfele állát.

A nézők felhőrdültek. Azon csodálkoztak, hogy miként bírja azt a sok ütést: akár a ló, kiabálták, de nem sokáig, mert a pesti fiú ismét megroggyant, és a bíró harmadszor is számolni kezdett. A nézők füttyültek, hurrogtak, az ellenfél azonnali leléptetését sürgették, ám az mégsem történt meg, ezért a vendég fiú újra bokszra jelentkezett, azonban néhány téovázó lépés után, egy bekapott jobb csapott ütéstől megint megroggyant, és anélkül, hogy Gyula hozzáért volna – két kezét, győzelmét jelzőn a magasba emelte -, hanyatt vágódott a deszkákon. Ketten is melléje ugrottak, hogy segítsék életveszélyének, megfulladásának elkerülését.

Óriási hibát vétett az edző, amiért kiengedte az újabb menetre,

a bíró, amiért Korsósi Gyula döntő fölénye miatt nem léptette le, nem a harmadik, már a második részámolása után. A nézők azonban mit sem törődve most ezzel, hatalmas tapssal, örömujjongással fogadták városuk képviselőjét: Korsósi Gyula nagyszerű győzelmet...

Miután Gyula lezuhanyozott, és felöltözködve kilépett az udvarra, a mérkőzések mind véget értek. A nézők nagy része hazament. Az udvaron teljesen idegen férfi várta s lépett melléje. A Ferencvárosi Tornaklub Elnökségének tagjaként mutatkozott be. Félrehívta, és rövid rábeszélés után rávette, hogy szerződjön át a Ferencvárosi Tornaklubhoz, habár Gyula először rövid gondolkozási időt kért, ám később mégis, s ott helyben az elnökség kiküldöttjének a markába csapott, ahonnan rövid megbeszélés után bement a sporttársaihoz.

A révbejutott emberek örömeivel fogadta később a gratulációkat. Galántai Emi nem várta meg, a váratlanul odaérkező apjával hazament.

Pedig mennyire jó lett volna most, a győzelem ittassága után lecsillapultan találkoznia vele!

* * *

Korsósi Gyulát még azon a héten felvették a pártba. A taggyűlés után, Nyitrai Pál, a városi pártbizottság titkára, Gyula egyik osztálytársának az apja, megfogta a kezét és bevezette az irodájába.

- Valójában semmit sem kérek tőled – kezdte azonnal, minden bevezetés nélkül, mihelyt leültek. – Semmit sem tanácsolok neked. Kommunista vagy, mától párttag, ezért magadtól is tudod mit kell tenned! A Galántai kislányra céloztam. Amúgy is kissé korán kezdted el az udvarlást, bár te, ha jól emlékszem négy évvel öregebb vagy az osztálytársaidnál. – A vállára csapott. – Későre jár, s te kollégista vagy. Jó éjszakát, fiam!

Gyula támoltyogva ment ki az ajtón: Most már nemcsak az igazgatóm, a párt is azt akarja, hogy szakítsak Emivel. Hogyan, amikor szeretem? – sulykolta a gondolata.

Odébb ballagott a következő fáig. Nekitámaszkodott a vállával, fejét a vastag törzséhez nyomta, szemét behunyta. Gondolatainak tüzes karikái azonban még így is tovább keringtek, ugráltak kínlődésának zsonglőr játéka közben: Mától kezdve pártag. Emi apja köztudottan reakciós, jobboldali. Az apja, de a nem a lánya! Nem, Emi megérti őt! Emi, bár vallásos, ám haladó gondolkodású, használta ezt a szót, amely annyira divatos volt akkoriban. Hét éve jár vele egy osztályba, ezért jól ismerte.

Kiegyenesedett, és tovább ment. Feje, mint a méhkas virágní-lás idején tovább zsongott. Ismét megállt, hogy remegő kezével lesimogassa homlokáról a súlyos gondolataitól fogant ráncokat.

Hosszabb lelkitusa után, határozott léptekkel indult tovább a kapu felé, ahol legnagyobb meglepetésére két lány ácsorgott. Amikor odaért, hirtelen szétváltak. Az egyik elébe állt, a másik gyorsan odébb libbent a sötétben. Aki melléje állt: Galántai Emi volt. Ereiben meghűlt a vér, testét kellemes zsibbadás járta át, szíve körül édes zsibbadást érzett. Majdnem felkiáltott: hát mégis eljött!

- Sikerült? - súgta a lány. Elkapta a kezét, és izgatottan megrázta: - Felelj gyorsan!

Gyula nem válaszolt azonnal. A lányt nézte eközben a fejét törte: Vajon annak örülne-e jobban, ha azt mondja neki, hogy igen, vagy azt, hogy nem.

- Késő van – hebegte végül. – A többiek talán már le is feküdtek a koleszban. Tudod: nincs kimenőm, és ami a legfontosabb, önként vállaltam a kolesz fogságot.

A szép kislány megütközve leste egy ideig, majd hirtelen a kezébe kapaszkodott.

- Egy teljes órát vártam rád Mancival. Egyedül féltem. Őt kértem meg, hogy jöjjön el velem. Úgy gondoltam: elkísérlek egy darabon. A ligeten átmennénk, a múzeum előtt jönnénk ki, onnét igazán gyorsan hazaérnél.

- Mondtam: önként vállaltam... – erősködött, huzakodott akaratlanul tovább Gyula.

Amint nézte a lányt, teste egyre jobban áttüzesedett: - Eljött! Eddigi élete legnagyobb pillanatában is mellette áll, holott csak-

nem éjjel van... Ez olyan érzéseket váltott ki belőle, amelyek végül is teljesen megpuhították, amúgy sem túl kemény zordságát.

Szó nélkül érték be a liget hatalmas fái alá. Gyula testét a kapuban érzett bizsergés teljesen átjárta. Agya lázasan lüktetett, hiába hessegette, nem bírta vele. Egyre inkább rájött, amit már régen tudott: szereti ezt a lányt, és Nyitrai sem mondta ki nyíltan, hogy szakítson vele. Rábízta a döntést ugyanúgy, mint a kollégium igazgatója. Ő pedig Emi mellett döntött.

Gyengéden megsimogatta a lány selymes haját.

- Beszélj, Gyula! - kérte az mélyen a szemébe fúrva megdöbbszent tekintetét.

- Felvettek – hörögte inkább, mint mondta.

Emi elkapta a kezét, és mind a két kezével megrázta.

- És te ezt csak így mondod? Ennyire egyszerűn, csak... csak úgy, nem is örülsz neki?

- De, nagyon örülök – válaszolta közben az eget nézve.

Emi elengedte a fiú kabátját, fejét a két tenyerébe fogta, valószínűleg könnyögött:

- Akkor meg mi bánt?

Gyula továbbra sem beszélt. Homlokát a lány fejéhez nyomta, és hallgatott.

Emi szerelmes szívének finom érzékrendszere pillanatokon belül megérezte: a labda nem a szerelmük zöld gyepén, hanem az apja körül pattog.

- Apu miatt történt valami? – mondta ki nyíltan.

Gyula még mindig nem szólt. Tovább érlelte a gondolatait, vizszont a szemét most már végleg a lányra szegezte, mire annak teste, nyárfaszerűen remegni kezdett.

Gyula magához szorította, Emi azonban kibontakozott az öleléséből.

- Haragszol apukámra? – kíváncsiskodott, miközben elevenül fúrta tekintetét a szemébe.

Az mély lélegzetet vett, és végre beszélni kezdett.

- Pálcát törhetek-e a felett, akinek a lányát mindenkinél jobban szeretem?

Nem folytathatta, mert Emi hirtelen szájon csókolta. Ezután belekarolt, és a legközelebbi padhoz húzta.

- Ülünk le!

Szorosan átölelkezve ültek egymás mellett. Olyan mélyen hallgattak, hogy szívük lüktetését is hallani vélték.

A kényszerű csendet végül is a fiú törte meg.

- Azt mondtad nemrég: - kezdte elgyötört hangon -, két malom között őrlődsz. Egyik apukád, másik én vagyok. Mától kezdve engem is két hatalmas kő szorít. Egyik a párt, másik te vagy. Melyiket válasszam, amikor mind a kettőt egyformán szeretem, amikor nekem mind a kettő az életet, a jövőt jelenti?

Sóhajtasnyi szünetet tartott. Elengedte a lányt. A lába előtt lévő kavicsokat rugdosta.

- Te gazdag városi lány vagy, ráadásul színésznőnek készülsz, amíg én falun kívánok letelepedni, ha végre orvos leszek. Egy koszos, isten háta mögötti faluban, ahol nemhogy színház, de jelenleg még kultúrotthon sincs.

- Mondtam már. Én is orvos leszek – vágott szavába a lány kissé ingerülten.

- Le akarsz mondani miattam gyerekkori álmodról, te a tehetséges táncosnő? Azt hiszed, megengedném, elfogadnám?

Emi lehajtotta a fejét, az ujjaival játszott. Gyula tovább beszélt:

- Tudod, miért maradtam le a társaimtól? A párttitkárunk, a kis Nyitrai Béluska apja behívatott magához. – Emi mélyen a szemébe nézett, Gyula állta egy ideig, később elfordította a fejét. – Nem mondta ki, de félreérthetetlenül éreztette velem, azt akarja, hogy én...

- Meg tudnád tenni? – vágott közbe Emi feldúltan. – Nem! – rázta meg hevesen a fejét. – Késő. Te véglegesen beköltöztél a szívembe, nem adlak, senkinek sem adlak oda!

Forró szenvedéllyel ölelte magához, majd a fiú vállára hajtotta a fejét.

- Apu elkeseredve, magából kikelten mondta valamelyik nap - sustorogta a lány: - kolhoz lesz nálunk is, mint az oroszoknál. Csajkában osztják a levest. Kolompszóra és korbáccsal hajtják

majd az embereket dolgozni. A gyerekeket elveszik az anyjuktól. Intézetbe viszik, és úgy nevelik őket, hogy a saját anyjukat is képesek legyenek megtagadni, akár megölni. Sztálin gyerekeket nevelnek belőlük. Szabad lesz a szerelem. Mindenki akkor válik el, amikor neki tetszik...

- Te elhitted ezeket – ütközött meg Gyula.

- Nem – vágta rá azonnal. Olyan hevesen rázta meg a fejét, hogy hosszú haja egészen a nyaka köré csavarodott. – Nagyon szeretem aput, azonban az ő világa régen nem azonos az enyémmel. Apu nagyon okos ember, de nem jó politikus. Viszont Nyitrainak sincs igaza. A párt nem azonos Béluska apjával. Hiába párttitkár, csak ember, ő is tévedhet. A párt, tanultuk: kollektív testület, ahol a kollektív bölcsesség érvényesül. Igazam van?

Mivel Gyula nem válaszolt, hallgattak. Végét járta a tavasz. A fák óriási lombátort vontak fölējük. A hold az előbb bújócskát játszott a báránnyal, most mintha elfáradt volna, hirtelen ráült a felettük lévő lombozatra, lyukat keresett, hogy bekukucskálhasson azon. Talált.

- Mindennek megvan a maga ideje – szólalt meg Gyula –, ennek is, amely most jött el, amikor egy életre elköteleztem magam: beléptem a pártba. Csupán erről van szó. Nyáron Pesten leszek. A FRADI-ban bokszolok. Te is elutazol. Ez az idő éppen elég lesz arra, hogy külön-külön is rendezzük, nem a szakításunkat, mert arról szó sem lehet, a jövőnkkel kapcsolatos gondolatainkat...

- Valahogyan én mégis úgy érzem: szakítani akarsz? – kiáltott közbe remegően a lány.

- Nem... nem erről van szó. Szeretjük egymást. Csak gondold át még egyszer, elfogódás és befolyásmentesen, józanésszel, hogy mi is valójában a mi célunk. Négy évvel öregebb vagyok nálad...

- Ez ideális, nem?

Gyula rábólintott, és folytatta:

- Tulajdonképpen nem is kellett volna kordedvezmény a felvételemhez. Csak azért küldték be, mivel diák vagyok. A te és az én családom, ég s föld. Régen füttyölök az előítéletekre, de a származás azért számít, nem? Új rendszer épül. A régi vezetőket le kell

váltanunk. A hatalmat a munkások kezébe adjuk. S kik lesznek a vezetők? Mi, az új értelmiség tagjai.— Nagy kört írt le a kezével. — Nem Nyitrainak, kettőnknek: neked és nekem kell döntenünk. Színésznő vagy orvos leszel-e? Köztünk s velünk. Élni, gyerekeket nevelni egy isten háta mögötti faluban, neked a gazdag, a városi lánynak! Csak... csak erről van szó!

A lány nem értette teljesen, de ahogyan ölelte, amiként csókolta, egészen biztosan tudta: szereti, csak lelki válságba került, s a ma esti tagfelvételt követő beszélgetés is hatással van rá, ezért ha nem is nyugodt szívvel kimondta:

- A világ végére is követlek. Veled megyek.

Mint fészkeből kipottyant verebecskének a fűben, úgy dobogott a szívük, amikor pedig átölelték egymást, úgy remegtek, mint két párját lelt vadgalamb az ingó ágon. Felettük káprázatosan ragyogtak a csillagok. Odébb az úton villanyok égtek...

Láttak is ők ebből valamit, amikor a hatalmas lombok sötét sátrat vertek köréjük!

* * *

A népi kollégisták évente öt-hat falujáráson vettek részt. Most is odakészültek, csak hát sokan alig értek haza a gimnáziumból, amikor a teherautó beállt a kollégium udvarába. Gyorsan bekapták az ebédjüket, és egymást túlfutva elfoglalták helyüket a platón. Ki előre, ki hátra ült, legtöbben, mint fecskék a dróton, ahová hely jutott nekik, a hosszú fapadokon, vagy ennek-annak támaszkodva álltak. Szokás szerint végigénekeltek az utat. Fejük fölött óriási nemzetiszínű és vörös lobogók kígyóztak...

A pataki pártház udvarán már várták a kollégistákat. A szokásos bemutatkozások, eligazítások után, a velük együtt utazó kollégium igazgatója és a helyi párttitkár, beosztotta őket egy-egy népnevelő mellé.

Korsósi Gyula a párttitkárral együtt vette nyaka közé a tyúkaljnai falut, s járta estig. A párttitkár agitált, tagokat szervezett a most alakuló első termelőszövetkezetbe, neki az a feladat jutott, hogy elmondja: a régi bárók, grófok, s más urak gyerekei helyett

szegény parasztszülők ivadékaként került több társával együtt a népi kollégiumba, ahol igen jó sorsuk van: Vezetők, mérnökök, orvosok, tanárok, jogászok s mimindenek lesznek, lehetnek ők, akik ezelőtt álmodni sem mertek volna ekkora lehetőségről...

A falu közepén lévő téren - ahol a csordás a teheneket, a kondás a disznókat terelte össze kihajtásuk előtt, de itt tartották meg a búcsúkat is -, mire Gyuláék odaértek, hatalmas tábortűz lobogott. A kollégisták - néhány párttag segítségével - gyújtották meg, és ők is roptak népi táncot, énekeltek, csasztuskáztak körülötte, amíg a falusiak oda nem sereglettek. Amikor már sokan összeverődtek, előadták azt a szólótáncokból, szavalatokból, harmonikaszámból és komikus, de időszerű, a levitézlett urakat kigúnyoló jelenetekből összeállított műsorukat, amelyet a falujárásokra tanultak be, szerkesztettek meg nagy gonddal és sok leleményességgel.

Olykor-olykor annyi falusi: öreg, fiatal, nő és férfi tolongott a tűz körül, mint a búcsús sátrak előtt, templomuk védőszentjének ünnepén.

A kollégistáknak azonban most nem volt szerencsájük, mert alig kezdték el a műsorukat, máris megdördült az ég. Villámlott, dörgött, olyan gyorsan közeledett a vihar, hogy nemsokára abbahagytak mindent. Kis cédulákat kaptak, amelyekre felírták a címet, ahová beszállásolták őket.

Gyulát, Kata Jánossal egy helyre osztották be.

Futva tették meg az utat, mert a vihar máris a nyakukon lógott. Alig értek be a megjelölt helyre, az eső eleredt. A szíves fogadtatás, beszélgetés, főleg kérdezzetés után vacsorával kínálták meg őket a vendéglátóik. Utána bort kaptak. Gyula szabadkozott, de annyira erőltették, hogy egy pohárral csak meg kellett innia. Nem így Jancsi - zsírban úszó, juhtúrós galuskát, amint ott mondták: haluskát kaptak -, aki a vacsorát követő további beszélgetés közben, több pohárral is bevert az igen erős nohaborból...

A hosszúra nyúlt beszélgetés után az „első szobában” ágyaztak meg nekik. Külön ágyat kaptak, aminek igen megörültek, viszont a dunyhájukkal nehezen barátkoztak meg. Annyira teletömtek tollaival, hogy azok tollal töltött hurkákhoz hasonlítottak inkább, mint

rendes dunyhákhoz. Hiába verdesték nem lapult a testükhöz, minduntalan legurult róluk. Jancsinak tetszett, mert az erős nohabor a fejébe szállt. Úgy ficánkolt, „nyerített”, mint a kiscsikó.

- Gyula – súgta félhangosan – ugye örülnél, ha Galántai Emi feküdne melletted? – Nehezen beszélt, számtalanszor közberöhögött.

- Fogd be a szád! – förmedt rá Gyula pulykamérgesen. – Hülye vagy, fejedbe szállt a bor. Többször meglöktelek, hogy ne igyál annyit. Ám te nem hallgattál rám. Aludjál!

Jancsit továbbra sem engedte nyugodni az elfogyasztott ital. Az ágya végébe térdelt s áblesett Gyulára.

- Nagyon szép kislány. – Erotikus vigyor közben két labdácskát rajzolt tenyerével a melle elé. Kajánul röhögött, mígnem a nevetés hirtelen a szájába fagyott. Két-három roppanás, zuhanásszerű zaj után, hirtelen eltűnt Gyula szeme előtt az ágya magas támfala mögött.

- Mit csinálsz? – förmedt rá Gyula. Feltérdelt, nyújtózkodott, hogy megnézzze.

- Leszakadt az ágyam – nyögte Jancsi tápászkodása közben.

Gyula ágya is megreccsent, s az is leszakadt. Ráadásul nemcsak az ágy - valószínű a korhadt ágydeszkák törtek el a szalmazsákok alatt -, hanem, hogy s mint a dunyhája is kiszakadt. Úgy ömlött belőle a toll, mint hurkából a hússal s májjal kevert rizs, ha sütés közben megreped.

Tanáctalanul és riadtan lestek egymásra, mígnem mind a ketten felnevettek.

- Lépjünk le! – javasolta Jancsi, miután jól kinevették egymást, s rádöbrentek a rosszabb, mint komikus helyzetük visszásságára. Merthogy botrány lesz, azzal mind a ketten tisztában voltak, s az is bántotta, izgatta a lelkiismeretüket, hogy ugrálásukkal visszaéltek, kárt okoztak a vendéglátóiknak, akik el sem képzeltek szeretettel fogadták, látták el őket étellel, itallal.

- Gyerünk! – vágta rá Gyula súgva. – Nagyon óvatosan öltözz, mert úgy repülnek a tollpihéék, mint a hó, csak fordítva: alulról felfelé.

- Legalább hógolyót gyúrhatnánk belőlük - tromfolt rá Jancsi, az elfogyasztott sok bortól, kissé mámorosan röhögve -, hogy jól megdobálhatnának.

Kapkodón öltöztek fel. Eközben beszéltek meg szökésüknek a részleteit.

Az ablakon Gyula ugrott ki elsőnek. Jancsi botorkálva követte, ám alig tettek kint néhány lépést, két hatalmas kutya rontott rájuk. Semmit sem tudtak eddig a kutyák létezéséről. Nagyon megriadtak, ösztönszerűn futásnak eredtek.

Egyik bajt a másik követte. A kutyák előli menekülésük közben, legnagyobb megdöbbenésükre, a közeli istállóajtaja is kivágódott.

- Tolvajok..., tolvajok! Fogják el őket! – ordította nyomban rá valaki.

Az istállóból egy férfi rontott ki, és futott nagy séffel utánuk. Kezében vasvillát szorongatott. A gazda volt. Még vacsora közben hallották, most jutott eszükb: a tehene ellett, arra vigyázott ezen az éjjelen.

Gyula a téglakerítés felé rohant. Kihaszználva futása közbeni lendületét, jobb térdével a falnak támaszkodott, baljával segítve meglendült, elkapta a kerítés betonperemét, és ügyesen feltornászta magát a tetejére. Úgy ült rajta, mintha nyeregben feszítene, miatt Jancsi felé nyújtotta a kezét.

- Kapd el, felhúzlak! – ajánlotta fel a segítségét.

Kata Jancsi fiatalabb volt nála, s magasabb, viszont sokkal gyengébb fizikumú, ügyetlen kamasz. Addig-addig ügyetlenkedett, amíg az egyik kutya nekirontott, és letépte az egyik nadrágja szárát. Szerencséjére más baja nem esett, mert Gyula, ha nehezen is, csak felhúzta maga mellé a halálra rémült fiút, még azelőtt, mielőtt a gazda beérte volna őket. A másik oldalon leugrottak, és megállás nélkül futottak a falu felé, onnét tovább, ki a városuk irányába...

Jancsi nagyon komikusan festett. Valósággal virított a térdig érő, fehér gatyája, a letépett nadrágszárának lifegő, rongy maradványai alatt. Noha féltek a holnapi felelősségre vonástól, igen jókat nevettek az elmúlt s átélt eseményeken. Csak azt sajnálták,

hogy nem lehetnek jelen a reggeli zenés ébresztőjükön, amikor a társaik, harmonikaszo kíséretében, szép, rendezett sorban, zászlókat lengetve és énekelve végigjárják majd az utcákat...

Gyula és Jancsi alig egy órával előbb ért haza – ahol Jancsi azonnal nadrágot váltott -, mint a társait a kollégiumba szállító teherautó.

Mialatt „a falujárók” vígan ricsajozva ugráltak le a platóról, vonultak – nem sorban, rendezetten - az épületbe, a két fiú az udvaron akadt össze az igazgatójukkal, álltak elébe büntudatuktól lebunkóztan, egész lényükben cidrizve, és szórul-szóra elmondták megszökésük történetét.

Az igazgatójuk összevonta a szemöldökét, s majdnem zordul mordult rájuk.

- A zenés ébresztő előtt felfedeztük a hiányotokat, ám csak miután bevonultunk a pártházba kerestem fel a szállásadókat, aki mindent elmesélt. Meglepetésemre saját magukat vádolta a történetekért. Megkért, hogy ne büntesselek meg benneteket. Tudjátok-e miért? Mert este elmeséli a történeteket a kocsmában, s holnaptól a falujárókon röhög majd a falu.

Előbb Gyulára, utána Jancsira bökött a mutatoujjával.

- Az lesz a büntetések, mert bünt követtetek el, ahelyett, hogy népi kollégistákhoz illőn, bocsánatot kérőn a háziak elé álltatok volna, megszöktetek – hangsúlyozta -, nem vehettek részt többé a falujárásokon. Mialatt mi eltávoztunk, ti vigyáztok a gondnokunk helyett a kollégiumra, s egész nap ti lesztek a naposok.

Indulatosan a folyosó felé mutatott.

- Máris indulhattok a naposok helyére!

Mire a népi kollégisták visszatértek az újabb nyári szünetükről, nemcsak új igazgató várta őket a kollégiumukban- a régi, és nagyon szeretett igazgatójukat, állítólag azért váltották le, és zárták ki a pártból is, mert letagadta, hogy pap testvére van -, hanem leragasztották a kapu feletti táblára vésett feliratról a népi jelzőt is. A hír, hogy megszüntetik a népi kollégiumokat, már az elmúlt tanévben szájra kapott, csak az időpont tűnt akkor még bizonytalanoknak.

Most bekövetkezett. Állítólag Rákosi Mátyás narodnikoknak bélyegezte a népi kollégiumi mozgalmat.

A régi, szigorúan kimért kollégiumi házirend, ha nem is változott meg teljes egészében, felborult. A rendszeres esti összejövetelek elmaradtak. A politikai oktatások nem a kollégiumban, hanem az iskolában folytak tovább. A kollégiumi tanácsot vezetőségre keresztelték át, és megnyirbálták az önállóságukat is.

Nyitrai városi párttitkárt felhelyezték Budapestre. Az egyik minisztériumba került. A Diák Szövetséget is elégették az akkori politika mindent felemésztő lángnyelvei, beleolvasztották a Demokratikus Ifjúsági Szövetség sokszínű, egyoldalún átpolitizált testébe. Ezzel ellentétben, a gimnáziumban a vezetőség a régi maradt, legalábbis egyelőre...

- Utolsó óra után gyere a vezetőségi szobába – súgta Paál Balázs az első óra után Gyula fülébe.

Gyulát, mintha mellbe verték volna, amikor majdnem három hónap után először megpillantotta Galántai Emit az osztályukban. Nagyon sokat változott a nyáron. Érettebbé, komolyabbá és, mint fehér rózsa szirombontás után, még szebbé vált. Arcának határozott, kirívón bájos karaktere, alakjának mint pirkadás után a kecses szegfűnek göcsörtös karcsúsága, szexisen kidomborodó kontúrjai átformálódtak. Orosz óra alatt igen sokáig bámulta, itta, szívta magába a lány különleges, kihívón hódító szépségét, mint kitikkadt homok, hosszú szárazság után a friss, a felüdítő esővizet. Padtársa, aki az eltelt évekhez hasonlóan végig, most is mellette ült

meglökte:

- Ne bámuld ennyire feltűnőn. Mindenki téged röhög. Nem veszed észre magad?

Emi viszont, mint autós - lejárt jogosítványával a rendőrt -, ha tehette elkerülte. Ha mégis összetalálkozott a szemük, elkapta. Az óráközi szünetekben sem találkoztak, ugyanis a nyáron Korsósi Gyuláról: a fiatal, a kommunista, a jövő nagy ökölvívó ígéretéről... terjedelmes riport jelent meg a Szabad Népben, amiért most mindenki vele akart beszélgetni. Szünetről szünetre mellette loholtak a társai. A nyári négy országos versenye közül hármát kiütéssel, egyet döntő fölényrel nyert meg. Akadt tehát miről kérdezősködni. Sokan annak is örültek, ha megszorongatták a kezét, vagy hódolón megveregethették a vállát...

Az utolsó óra után Gyula, a megbeszélés szerinti vezetőségi ülésre igyekezett. Hármásával ugrált felfelé a lépcsőkön. Majdnem az emeltre ért, amikor a nevét hallotta. Hirtelen megállt, a vaskorlátnak dőlt, és lelesett a hang irányába.

Galántai Emi állt lent.

Szíve nagyot dobant, gondolkodás nélkül megfordult, valósággal repült lefelé.

- A nyakadat töröd! – korholta a lány, aggodalommal telítődött hangon. – Nem tudtam beszélni veled – súgta mihelyt melléje ért. Szemében lángra lobbantak a fények, lehelete átforrósodott.

- Igaz, egyetlen percre sem hagytak békén, viszont te feltűnően kerültél. Miért? – szegezte neheztelő kérdését a lánynak.

Emi nem válaszolt. Igézőn sugárzó kék szemei, gyönyörű arcának mimikája viszont szavak nélkül is elmondta helyette azt, amit a fiú hallani akart: Nem látod, mennyire szeretlek!

Valaki, szemben velük feltűnt a folyosón, Emi ezért kapkodón a fülébe súgta:

- Öt óra felé várlak az Ipoly-partján, a füzesek környékén. El tudsz jönni?

- Ott leszek – súgta vissza Gyula.

Egymásra mosolyogtak, majd mint akiket huncutságon kaptak, hirtelen felnevettek. Mosolyogva váltak el egymástól, lestek hátra

s hátra, igyekeztek, ki-ki a maga dolgára...

Paál Balázs mesterségesen kimért és ki-kit utánzó, nevetésre ingerlő, pózoló arcán, semmi változást nem hozott ez a nyári szünidő sem. Szemöldökét most is éppen olyan öregesen fontoskodón, már-már bohóckodásnak tűnőn, amiért egyeseket nevetésre ingerelt, huzigálta fel, vonogatta össze, mint az elmúlt iskolaév végén szokta, mialatt végig gurította a szemét a vezetőségi tagokon.

- In medias res – kezdte hivataloskodón. – A nyáron minden egyes: Rákosi, Sztálin, Lenin, Marx, Engels képet letéptek a folyosóról, eltávolítottak az osztályokból, azokból is, ahol nem volt festés. Vissza akarták aggatni, ám nem volt mit. A faliújságunkat összefirkálták... Egy hete cikket tettem ki, amelyben a vezetőség nevében az újtanulókat köszöntöttem. Tegnapra eltűnt. Utána, még azon a napon másikat írtam, mára a nyoma sincs meg. Nézzétek a helyét, és sírjatok.

Gyula majdnem felnevetett, mert miként nézhetnék meg a helyét, ha azt sem tudják hová rajzszögezte. Igaz ideje sem maradt volna rá, mert Kis Jóska, naivan megkérdezte:

- Jelentted a dirinek?

- Persze. Ránk bízta. Kapjuk el mi a tetteseket! Őrizzük, figyeljük, ha ennek ellenére megismétlődik, beavatja a rendőrséget. – Gyula felé fordult, és nem kis nagyképűséggel folytatta: - Az új igazgatóddal is tárgyaltam. Segítséget ígért esténkéntre, de ha kell éjjelre is ad kollégistákat. Természetesen önkéntes alapon jelentkezőket.

Elhallgatott. Tenyerével az asztalra nehezedett, száját jelentősegteljesen összecsucsörítette, fejét olyképpen tartotta, mint a búbosbanka, ha veszélyt érez, még a szemét is olyanformán forgatta körbe.

- Hát erről van szó, elvtársak.

- Nem jó ómen így tanév elején – sóhajtott fel valaki mesterségesen, mint előbb Balázs.

Miután Balázs leült, Gyula kért szót.

- Itt a papír s a toll, máris írhatjuk a neveket, azokét, akik számításba jöhetnek estére! Az elsők máris elfoglalhatják a helyüket!

Még folytatta volna, ha Balázs le nem inti.

- A listát a dirinek is be kell mutatnom, ezért az első őrség holnap este nyolc órakor állhat be a kijelölt őrhelyére.

- Miért annyira későn, nyolc órakor? – kérdezte meg valaki.

- A szakkörök, az ének- s táncpróbák estébe nyúlása miatt. Hallhattad, például az énekkarosak már ma estére elkezdik a próbákat.

- Éjjel vitték el, tépték le az írásokat s a képeket? – érdeklődött Gyimesi Laci.

- Minden egyes esetben.

- Tehát kulcsuk is van?

- Meglehet. Kezdhetjük?

Elkezdtek. Igen gyorsan összeállították a névsort, és minden további tárgyalás nélkül szétszéledtek. Gyulának nagy kő esett le a szívéről, mert ha ma kezdik el az órallást, biztosan őt osztják be elsőként. Így szabadon elmehetett a megbeszélt színhelyre, az első, igazi randevújukra...

Az utat futva tette meg. A hatalmas fűzfák s terjedelmes zöld bokrok között, az egyik öreg fa, odvas törzsének támaszkodva várta a lányt. Amikor végre megérkezett, és megfogta a karját, édes remegés futott végig az idegrendszerén. Egy ideig csak éhesen böngésztek egymást, aztán hevesen összeölelkeztek.

Jóval később mentek beljebb a füzesbe, addig-addig amíg egy bokrokkal körülvett, rejtett tisztásra nem bukkantak.

- Emlékszel a legutolsó fogadalmunkra, beszélgetésünkre – súgta ott Gyula Emi fülébe.

A széplány felnevetett, s pajkoskodón az arcára paskolt.

- Te ennyire naiv vagy? – kacérkodott. – Nem veszed észre, hogy nyakig szerelmes vagyok beléd? Mondhatnék mást, mint: a te utad az én utam is? Nem falura, a pokol kellős közepébe is ved mennék. Már akkor tudtam, amikor a kapunkban először megcsókoltalak. – Megfricskázta a fiú orrát, s kacéran rábازsalygott.

Gyula magához húzta és szorosan átölelte. Csókolóztak, ölelkeztek, maguk sem vették észre mikor huppantak a fűbe, ahol tovább ölelgették, babusgatták, simogatták, markolászgatták, csókolgatták egymást.

Emi blúza teljesen szétnyílt. Szoknyája egészen a combtővéig felcsúszott. Nem törődött vele. Gyula ráhajolt, s teljesen elvesztve a fejét, ott simogatta, ahol a legcsiklandósabb.

Mindent elsőprő erővel tört utat magának a dugóját vesztett palackjából kitörő, eddig elfojtott, a beteljesülésre irányuló vágyuk. Semmi sem tarthatta vissza őket ettől a lépéstől, sem a lány természetes szégyene, vallásossága, sem a fiú ezigleni visszafogottsága, önmegtartóztatása.

Nem egyszerű ölelkezés, gyönyörű erotikus játék volt. Észre sem vették és a mindent feloldó szeretkezés édes gyönyörének lángjai, máris körülnyaldosták az egész testüket. Hamuvá váltak, és pernyeszerűn, szép lassan magasan fellebegtek a rózsaszínű felhők közepébe... Miután meleg szél fújta levélként lebegve visszapottyantak a földre, mint jóllakott galambok, szétterpesztett szárnyakkal nyúltak el a lombok között beszűrődő napfényben.

Emi valamivel később Gyula vállára hajolt, és a fülébe súgta:

- Nem érzel lelkiismeret-furdalást?

- Te?

- Egy kicsit, bár... - Olyan hevesen rázta a fejét, hogy hosszú, lobogó haja szokás szerint a nyaka köré csavarodott.

- Én nem.

- Szeretsz?

- Eddig is szerettelek, ezen túl imádlak.

Behunyták a szemüket, és addig-addig csókolóztak, amíg a testüket-lelküket átható szomjúságtól újra meg nem részegültek. Mégis, mielőtt összezapott volna a mindent elsőprő vágyuk, Emi szemében két könnycsepp jelent meg.

- Miért sírsz? – ütközött meg a fiú.

- Mert én olyan, de olyan boldog vagyok, annyira de annyira örülök..., holott inkább pirulnom kellene, nem?

- Emi, az élet legszebb adománya a szerelem, és... tudod, amikor a két test...

- Mint – sürgette meg a lány, mivel az elhallgatott.

Gyula előbb lecsókolgatta arcáról a könnyeket, fejét a két tenyerébe szorította.

- Törött aranyak az olvasztókemencében egygé olvadnak – folytatta. - Nem magamtól találtam ki, olvastam. Többé nem lehet szétválasztani, külön-külön szedni és felmutatni: te ez, te pedig amaz voltál. Ugye ezentúl...

- Soha... soha nem hagylak el – vágott hevesen közbe a lány.

- Soha... soha nem hagyjuk el egymást! – egészítette ki ugyanolyan hevesen Gyula.

S a két test újra egygé olvadt szerelmük mindent összeforrasztó tüzeiben...

Emi pajkosan megnyomta hosszú, vékony ujjával Gyula orrát, majd csókot pötytyintett az arcára, és rendezgetni kezdte a ruháját.

Miután mind a ketten végeztek a felöltözködésükkel visszaültek a fűbe.

- Hol voltál a nyáron? – kérdezte meg ott sűgva a lány. Szerelmesen a társának dőlt, fejét gyengéden a vállára ejtette.

- A Palatinusz strandon dolgoztam. Heti három napon át vízór voltam. A többi napokon edzettem, boksoltam.

- Sok szép fürdőruhás lányt láttál?

- Olyan, mint te egy sem akadt közöttük.

Nem kukucskáltál a napozó környékén?

- Nem, de hiába is leselkedtem volna, egy sem akadt közöttük, nemcsak ott, egész Budapesten olyan karcsú s szép, mint te.

- Én sem találtam nálad különbet – kacérkodott a lány, megfricskázva a fiú orrát. – Igaz, nem is akartam.

Ajkuk valósággal égett, mialatt ismét összeért.

- Nem tudom, mi történt velem – sűgta a lány a csókjuk szünetében -, valósággal remegek, ha hozzám érsz. – Csábosan nézte a fiút, majd, teljesen váratlanul másra terelte a szót. – Folytasd! Például, hol laktál? – Mialatt a választ várta, fejét visszahajtotta a fiú vállára.

- Szállodában. Az egyesületem fizette ki a számlát. Kalóriapénzt is kaptam. Plusz, amit a Palatinusz strandon kerestem. Ezentúl itt-hon járok edzésekre, hetenként háromszor, hétvégeken pedig felutazom Pestre. Igaz, nem minden egyes hétvégéken, gyakran.

Megfogta a lány kezét, az ujjával játszott.

- Beleegyezel, mert tudod, mi most már szorosan összetartozunk. - Félig tréfásan, félig komolyan tette hozzá: - Mától, ha nem is a feleségem, az asszonyom vagy. Egy úton járunk, amely egyenesen a szocializmusba vezet. – Felnevetve tette hozzá: – Így mondaná Paál Balázs, nem?

- Hagyd a fenébe őt! Egyébként nem baj - nevetett fel kissé erőltetetten a lány is -, ha az iskolában a szocializmusról papolsz, de szerelmeskedés közben, még utánpótlásért sem tegyed!

- Miről beszéljek?

Emi szerelmesen bázsalygott a szemébe.

- Hogy szeretsz.

Alig fejezték be a csókolózást Emi hangja, mintha most jutott volna eszébe máris felcsillant, holott ott bujkált az már régen.

- Ha már Balázst említetted. Találd ki, kivel akadtam össze a strandon?

- Vele.

- Nyertél. Felfedeztet, mellém settenkedett, hiába akartam, sehogy sem tudtam levakarni magamról. Tudod mit akart, mit duruzsolt a fülembe? Ha vele járok, a testvére révén elintézi, hogy felvegyenek az egyetemre. – Merőn a fiú szemébe fúrta a tekintetét. – Tudod, hol dolgozik a testvére?

- Budapesten az ÁVH-központban.

- Azt is mondta: kitűnő véleményt ír majd rólam az iskolai káderlapomra? Tényleg így megy, tényleg van ilyen?

- A DISZ vezetőség véleményez valamennyi továbbtanulót. Viszont annak én is tagja vagyok, tehát ott leszek majd a véleményező összejövetelen. Mit válaszoltál neki?

- Akkor pofont kapott tőlem, hogy sokáig nem felejt el. Mindenki minket nézett. Azonnal az öltözőbe futottam, onnét gyorsan haza surrantam, mert nagyon szégyelltem az esetet, ha másért nem apukám miatt, ugyanis őt, rajta keresztül engem, szinte mindenki ismer a városban.

- S Balázs..?

- A pofon után úgy eltűnt, mint a kámfor.

Újra a fiú vállára hajtotta a fejét.

- Apu is elolvasta azt a cikket, amelyet a Szabad Népben írtak rólad – súgta. – És képzeld, tud valamit kettőnk kapcsolatáról. Elolvasta, jelentősegteljesen végignézett, valósággal belém fúrta a szemét. – Teljesen váratlanul elkapta a fiú ingét, és megrázta. – Ugye, ezentúl nem jössz olyasmikkal elő, mint, mint.., tudod!. Mellettem maradsz?

- Életem végéig, A legdrágábbat adtad ma nekem, ráadásul nem is egyszer, a...

Nem folytathatta, mert a lány fülig elpirulva, pajkosan meglegyintette az arcát.

- Menj már! - Szégyenlősen bújt Gyulához, mintha azt akarná, hogy ne lássa az arcát, miközben a fülébe súgta: - Szeretsz?

- Sosem szerettem előtted még lányt, ezentúl te leszel az egyetlen, akit örökké szeretek.

Emi vidáman Gyula ölébe hajtotta a fejét. Hosszú, szőke haja, mint arany a zöld fűben hevert, miközben felnézett a társa arcára.

- Gyakran találkozunk ezentúl?

- Akarod vagy nem?

- De-de-de! – cserregte mialatt huncutul a fiúra kacsintott.

- Hetenként egyszer? – kérdezte meg a fiú.

- Kevés, nagyon kevés! – súgta a lány nyűgösen.

- Kétszer?

- Mindennap s itt! – vágta rá hevesen, ám gyorsan lecsillapulva ezt is hozzátette: - Lenne jó, de tudom, ezt nem lehet. Így is igen sokat vállaltál. Edzések, Budapest, DISZ vezetőség, osztálytitkárság, na és a legfontosabb: a tanulás, meg a rendtartás is köt még bennünket. Az alkalom könnyen bűnbe vinne... - Megrázta. - Te, Gyula, te ezután meg tudnád állni? – Szégyenlősen bújt hozzá, mialatt súgta: - Tudod mit...

- Nem.

- Én főleg nem, Mégis..., csak érettségi után...

- Csak az érettségi után? – riadozott Gyula, szerelmesen lesve Emire.

- De akkor gyakran... – Érzelmesen a fiúba fúrta a fejét, és elhallgatott.

Később tovább beszélgettek, nevetgéltek, sugdolóztak és csókolóztak, mint a fészket lelt gerlek. Későn eszméltek rá, hogy besötétedett.

Emi talpra ugrott.

- Haza kell mennem. Elkísérsz?

- Persze.

Újra megigazgatták a ruháikat, és elindultak.

Ezután, amíg le nem esett az első hó, minden héten találkoztak, csakhogy nem a füzesben, hanem az egyik kispadon a ligetben, ahol tovább cifrázták a testiségétől megszépült szerelmüket, és csilapítgatták az össze-összezsapni akaró s nehezen visszafogni képes szexuális vágyukat...

Az iskolában megszokták őket, s mint a múlt heti leckéjükkel senki sem törődött már velük, noha Paál Balázs egyre ferdébb szemmel leste őket...

* * *

Az iskola faliújságjához senki sem nyúlt három hétig, ámde azután nemcsak az írásokat, a faliújságot farámájával együtt leemelték, és elvitték. A gimnázium igazgatója másik faliújság keretet készíttetett, a diákszövetség pedig megszigorította az őrséget.

Az éjjeli őrállást maguk a diákvezetők vállalták.

Korsósi Gyula és Paál Balázs a gimnázium ajtajában találkoztak. Némán üdvözölték egymást, majd feltűnés nélkül besurrantak az ajtóhoz legközelebb eső osztályba. A kihalt iskolában már csak a tanáriban égett villany – állapították meg ezt megelőzőn.

- Itt sem kellemes, azért mégis jobb, mint a toronyban? – súgta Balázs, közben óvatosan, maga sem tudta miért így, talán nehogy csikorogjon, az egyik padba ült.- Avagy – tette hozzá: - Nyugtával dicsérd a napot?

- Az ajtókat Váczi bácsi zárja be? – kérdezte meg Gyula.

- Ma az igazgatónk.

- A tartalékkulcs nálad van.

- Még délben ideadta a diri.

A folyosón váratlanul lépések koppantak, ezért elhallgattak. Szemeiket az ajtóra szegezték, s némán füleltek.

- Befelé jön, vagy elmegy? – súgta Balázs alig hallhatón.
- Talán kifelé.

Balázs lábujjhegyen az ajtóhoz osont, óvatosan kinyitotta, majd kilesett az így keletkezett ajtórésen.

- Váczi bácsi oltogatja a villanyokat. A diri mehetett el előbb – súgta hátra.

- Váczi bácsi? Mikor jött be az öreg?
- Biztosan a tanáriban ült eddig.
- Persze... persze, így szokta.

Miután Váczi bácsi is elment, mind a ketten kiléptek az ajtón.

A folyosón koromsötét ült. A lépcsőház nagy ablakain beszűrődött holdvilág annyit ért, mint sok szódavíz között a kevéske vörösbőr. Az öreg gimnáziumnak majdnem olyan vastagok voltak a falai, mint Németh Béla tanár úr kedvenc kirándulóhelyén: a drégelyi vár romfalaié, ahová minden évben elvitte őket. Akadt tehát bőven hely az ajtómélyedésben, ahová beálltak.

- Gyula, van nálad valami..? – kérdezte nyomban ezután Balázs.
- Mi?
- Esetleg..., ha megtámadnak bennünket...
- Még a bicskám is a koleszban hagytam.
- Én hoztam valamit. – A kabátjára bökött a jobb keze mutatóujjával.

Gyula odanyúlt s megtapogatta.

- A mamád sodrófáját csórtad el? – nevette ki.
- Ühüm.
- Nem vettem észre..., talán a sötét az oka.
- Végig itt rejtegettem.

Nevettek, ám nem sokáig kuncoghattak, mert a kísérteties csend hátára telepedett sötétség miatti félelmük valósággal összeszorította a torkukat. Úgy érezték, mintha hatalmas, fekete lepedőt dobtak volna rájuk, ami nemcsak kellemetlenséget, nemcsak nyomasztó érzést okozott, hanem fojtogatta is őket, ezért mielőtt szabadulni akartak a bagolyszárnyakon huhogó helyzetükből, a-

hol nemcsak az időérzőküket vesztették el, a tájékozódási képességük is megszűnt. A lassan ketyegő percek nagyon hosszúaknak, már-már elviselhetetlennek tűntek.

- Nincs nálad elemlámpa? – ezt is Balázs kérdezte meg.

- Az van. Meggyújtsam?

- Ne... ne! Pszt! – intette csendre Balázs, majd hirtelen elkapta Gyula kezét, és ijedten megszorította. – Lehetséges lenne, hogy mégis van, maradt valaki az épületben?

- Rajtunk kívül?

- Igen.

- Neszt hallottál?

- Lépeéseket, de most megszűntek.

- Képzeld. A nagy csend s a sötétség miatt hallucinálsz! - Ettől függetlenül sokkal csendesebben tette hozzá: - Bármint van, nem vehettek észre bennünket.

- Ha mégis, hogyan, miként jöhettek be észrevétlenül? – morfondírozott olyan hangon Balázs, mint aki biztos benne, hogy rajtuk kívül valaki más is van, ha nem is közelükben, bent az épületben.

- Ha mégis, csak az ablakon mászhatott be – vágta rá fakón Gyula, bár továbbra sem hitt az idegen vagy az idegenek épületben létezésében.

Arról jutott eszébe, hogy a népi kollégiumuk megalakulása utáni időben, amikor még az emeleten székeltek, ők is sokszor bemásztak az ablakon. Előzőleg belülről kinyitották az egyik földszintes tanterem ablakát, de nem tárták ki. Visszafelé felmásztak a párkányig, ugyanis a földszint eléggé magasán volt - legalább hat-tíz lépcső vezetett fel a főbejáraton a folyosóig -, benyomták, és egyszerűen beugrottak a kérdéses tanterembe, ahonnét már szabad volt az út fel az emeletig. Sőt, Jahn Feri egyszer a csatornán az emeletre is felmászott. A csatornától az ablakig vezető utat a párkányon, a falban fogódzkodva tette meg... Maga sem tudta, miért gondolt az „őskorra”, amikor korán reggelenként fát vágtak a pincében, hogy főzni tudjanak a szakácsok. Egyszer, szintén a kezdetek kezdetén, a szomszédos: Panyik tanárnőjük léckerítését is

szétszedték, összetördelték, és felhordták a konyhába. Micsoda botrány keletkezett belőle, majdnem kicsapták miatta. Az ételmet, általában a nyersanyagot: húst, zsírt, kenyeret, lisztet, fűszereket és mást a főzéshez, kis kézikocsin hordták a városból. Beosztás szerint mentek érte. Egyszer felborult a tejeskanna, a tej kiömlött, hogy ne vegyék észre, Mucsi Feri fel akarta vizezni, amit öntudatosan nem engedtek meg neki... A kolbász megdézsmálását is megakadályozták az öntudatosabb résztvevők... Balázsnak mindezekről nem tett említést. Kihajolt a leshelyéről, és élesen a sötétbe kémlelt.

- Félsz, ezért fantáziálsz – húzta később nevetve a társát, ugyanis még mindig az anyja nyújtófája járt az eszében.

- Jól hallottam. Az emeleten lesznek – erősködött az tovább.

Újra elhallgattak. A padokban szű sercegett, a régi, vastag, sötét faajtók némelyike olyan hangosan pattant, mintha kővel dobták volna meg. A sötét és a csend még mélyebbé, az előbbi borzongás legyűrhetetlen félelemmé, a szívdobogásuk hangos dübörgéssé, torokfojtogatássá erősödött.

Gyula leguggolt, szunyókálni próbált. Balázs utánozta, ám nem bírta ki sokáig.

- Rettenetesen unom ezt a hallgatást, ezt a tétlenséget! Csináljunk valamit! – fakadt ki.

- Számold meg az ujjaidat, oda s vissza, megvan-e mind a tíz.

- Hülye vagy?

- Aludjál! Én is azt tenném, ha nem zavarnál meg.

- Aludjak, aludjak, mondod te, akinek vasidegei vannak. Akkor alszol el, amikor akarsz. Én még szunyókálni sem tudok itt!

Gyula nem válaszolt. Mozdulatlanul guggolt tovább. Nem tehet sokáig, mert Balázs megint előállt valamivel.

- Van egy ötletem. Menjünk be az altiszti szobába!

- Nekem itt is jó.

- Legalább nézzünk körül!

- Rendben, de nagyon csendesen, óvatosan menjünk!

Lábujjhegyen tipegtek az ajtóig. Balázs kulcsot vett ki a zsebéből, amit zajtalanul a zárba illesztett. Olyan csendesen fordította

meg, Gyula őszinte csodálatának kíséretében, hogy még ő sem hallotta meg a zár kattánását.

Milyen jó betörő lenne ebből! – gondolta Gyula mosolyogva, mialatt beléptek a keskeny, ám hosszú helyiségbe, ahol, maga sem tudta miért: úgy érezte, mintha nem szobában, hanem földalatti veremben járnának.

- Kétágú létra – súgta néhány lépés megtétele után Balázs. – Az ajtó elé állítom. Felül ablak van, ahonnét pontosan a faliújságra látni. Jó lesz?

- Csináld, viszont én visszamegyek a helyemre!

Az altiszti helyiségből lépcső vezetett le a tornaterembe. Ezt a bejáratot csak a tanárok, leginkább Dobó tanár úr, a testnevelő tanáruk használta. Gyula a lépcsőkön le, a tornaterem ajtajához osont, s szétnézett, ugyanis a tornaterem hatalmas ablakain bőséges fény szűrődött be a hatalmas s jól felszerelt terembe. Ezután visszasietett, szó nélkül kiment, és beállt az előbbi ajtómélyedésébe.

Balázs közben kisebb zajt csapott. Ezt az egyébként csekély zörejt, a szűk folyosó közé szorult csend annyira felfokozta, hogy úgy hangzott, mintha hordót ütöttek volna oldalba. A zaj elültével újra rájuk nehezedett az előbbi fojtogató csend, amelyet az öreg épület: a hosszú folyosó, a belőle nyíló sok tanterem, most még inkább felfokozott, meg az a tudat is izgatta őket, hogy hátha van itt valaki rajtuk kívül?

A főbejárat ajtó felől, egészen váratlanul kulcszörgést, zárvatartást és csikorgó-nyikorgó ajtónyitódást hallottak.

Gyula a falhoz lapult, Balázs úgy ült a kétágú létra tetején, mint nappal a bagoly a fenyőfa törzsének elágazásában. Szívük a torukukban vert. Idegeik pattanásig feszültek.

A folyosón, mint üveglapon a cipő sarka, apró lépések közeledtek. A koppanások - a kísérteties visszhang miatt - kongássá, az előbbi sejtelmük: ki lehet az, hányan..., mert hátha nem egyedül jön..., fojtogatássá, a szívverésük traktordohogássá erősödött. Idegszálaik pattanásig feszültek, mialatt magukban számolták: a harmadik osztály előtt jár, ezután az első osztály ajtaja következik, u-

tána a harmadik b, és ideér.

Gyula ökölbe szorította a kezét. Izmai, mint a macska ugrás előtt megfeszültek. Már kezdetben észre vette, hogy valamit hoz magával, mert azok a valamik néha össze-összeverődtek. Minél inkább közeledett, annál jobban zörgött, mintha... üres bádgedények lennének! – gondolta Gyula. Ez a különleges zörgés csak akkor szűnt meg, amikor eléjük ért: Lerakhatta. Valamit babrál. Gyula a nyikorgásáról jött rá, hogy az altiszti helység ajtaján lévő kis ablakot nyitotta ki.

Éppen ki akarta dugni a fejét, amikor iszonyatos ordítást hallott, nyomban rá, mintha üres edényeket rúgtak volna szét, dobhártyát szaggató zörgés verte fel a folyosó dermedt csendjét. Mire észhez tért első megdöbbenéséből, és kilépett az ajtómélyedéséből, már csak egy futó alakot látott - egy-egy villanás erejéig -, a kijárat felé csámpázott. Utána akart rohanni, Balázs azonban lepisszegte: - Maradj! - Mire lemászott a létráról, kidugta fejét a kis ablakon, már az ajtó is becsapódott a rohanva menekülő alak mögött.

- Váczi bácsi volt – súgta Balázs. – Csak azt éreztem, hogy megmarkolja a bokámat, felordít, s belerúg valamibe, majd jól hallottam, amint elrohan.

Hangja remegett, idegrendszere valósággal citerázott az átélt izgalomtól.

Gyula, most először kattintotta fel az elemlámpáját, amelynek fényében egy szeneskannát emelt fel a betonlapokról. A másikra csupán rávilágított.

- Te, ez szemet akart lopni. - Nevetve folytatta: - Benyúlt, a pincekulcsát kereste a szegen, eközben foghatta meg a bokádat. Jó, hogy nem csinált be, bár..!

Leoltotta az elemlámpáját, óvatosan elindultak kifelé. Maguk sem tudták, miért mentek ennyire óvatosan, miért suttogtak, egyáltalán, miért hagyták el a helyüket, ballagtak a kijárat felé, holott bent lenne a helyük.

A hold előbújt meleg felhődunyhája alól. Nagyot nyújtózkodott, szétnézett, majd ragyogó orcájával ránevetett öreg, megszokott társára, a százévesnél is idősebb gimnáziumra.

A fiúk árnyékba húzódtak, ahol a falnak támaszkodtak. Előbbi idegességük felengedett. Gyula úgy gondolta: ez az időpont a legalkalmasabb a négyszemközti beszélgetésükre. Galántai Emiről és a barátságukról akart beszélgetni Balázssal, amely az utóbbi időben, minden látszat ellenére csaknem felbomlott.

Balázs vállára rakta a kezét, és megkérdezte:

- Nincs valami mondanivalód?

- Nincs – vágta rá ő vontatottan, mint akinek lenne ugyan, de még nem döntötte el, hogy elmondja-e vagy sem. A levegő, ezt mind a ketten érezték, a bent átéltek ellenére, teljesen megfagyott körülöttük.

- Nézd, Balázs! – kezdte Gyula izgatottságától rekedten. – Testilelki jó barátok voltunk. Emlékszel, hányszor jártam nálatok? Édesanyád úgy szeretett, mintha én is a fia lennék. Együtt kapcsolódtunk be 45-után az ifjúsági mozgalomba, együtt tevékenykedtünk a MINSZ-ben, a Diákszövetségben, most a... DISZ-ben. Többen megkérdezték, kérdezik manapság is: Mi a fene van veletek? Most én is ezt kérdezem: mi történt közöttünk?

Balázs mocorgott, s hallgatott egy ideig. A falat kaparászta, nagyon ideges volt, mégis ünnepélyesen sustorgott a hangja, miközben megszólalt:

- Én még nem vagyok párttag, mint te, viszont tartom magam olyan kommunistának, mint te. Úgy beszéljessünk tehát! Galántai Emi apja közismerten reakciós orvos. Te kommunista vagy, mégis a lányával jársz? Udvarolsz neki. Miért nem kerestél, keresel magadhoz való... munkásszármazású lányt? Miért éppen kispolgárt csíptél fel?

- Úgy gondolod: suba a subához? – vágott közbe Gyula.

- Munkásmozgalmi vonatkozásban, s nem a vagyon és a rang alapján...

- Ez csak oda, vissza nem érvényes? – háborgott Gyula, de azon nyomban le is csillapodott, viszont továbbra is elég hevesen beszélt: - Viccelsz, vagy csak úgy... beszélsz? Azért mondod ezt nekem, mert én s nem te udvarolhatsz tovább Eminek, igaz? Előttem ugyanis te, egy másik ugyanolyan kommunista csaptad neki a

szelet. Egyáltalán nem rajtad múlt, hogy ma én s nem te jársz vele. Ekkora képmutatást, Balázs! Nem szégyelled magad. A nyáron is szerelmi vallomást tettél annak a reakciós orvos lányának, te a pártonkívüli kommunista. Ha dob engem, kapcsolataid révén megígérted neki: felveteted az egyetemre. Hamis véleményt adsz róla csak azért...

- Ez nem igaz – vágott közbe Balázs.

- Hazudsz, öregem, csúnyán hazudsz, Balázs!

Hangjában keserűség bujkált. Sajnálta Balázst. Úgy érezte most jött el az a pillanat, amikor barátságuk végleg szétszakad. Torka összeszorult, hirtelen elhallgatott, igaz nem is tudott volna beszélni, mert Balázs összeroppant. Elkapta kezét, és esedezni kezdett:

- Szeretem Emit. Ezt te is tudod. Senkinek csak neked mondtam el. Ennek ellenére elvetted tőlem.

Gyula hátra, a falhoz nyomta a fejét, szemét behuntya. Nehezen és lassan csusszantak ki szájából a szavak.

- Sokat küzdöttem az érzéseim ellen, mert tényleg tudtam ezt, és ha Emi, ha... - elakadt. Maga sem értette miért, pillanatokon belül előntötte agyát az indulat. Kissé oldalra fordult, s nagyot csapott a falra, azután tovább beszélt: - Mindegy, most már mindegy, így történt, és kész!

- Szakíts vele!

Gyula hevesen megrázta a fejét.

- Lehetetlent, teljesíthetlent kérsz tőlem. Ezen régen túl vagyunk Balázs. Ezt még a párt sem kérte tőlem. Rám bízta. Én megnevelem, magamhoz alakítom, végül teljesen olyan lesz az elve, mint az enyém. - Sójajtásnyi szünetet tartott. - Mindent megtennék érted, de ezt... ezt az egyet nem tehetem, erre képtelen vagyok. Becsületemre mondom: nem akartam elvenni tőled, magam sem tudom... - Indulatosan rántotta fel a vállát. - Egyenlőség van, Emi engem választott.

Balázs hirtelen felcsattant, éles hanghordozása magában is megfenyegette Gyulát.

- Nem és nem nyugszom bele. Minden eszközzel küzdök, harcolok érte. - Szótagolta: - Érted? Minden eszközzel, mert én voltam

az első.

Most már Gyula is pattogott:

- Galántai Emi ember s nem ló, ezért micsoda kijelentés ez: hogy te voltál az első? Ez nem vásár! A DISZ titkári címed nem privilégium. Úgy zsarnokoskodsz vele, mint régi földesurak az elsőbbségi jogukkal? Azt hiszed, te kiváltságos vagy, mindent megszerezhetsz magadnak az ifjúsági funkcióddal? Emi szabad természet, azt szeret, akit akar. Milyen joron zaklatod te őt? Nem kellesz neki, miért nem veszed észre magad?

- A bokszolásoddal, a hírneveddel, az álnépszerűségeddel...

- Ne mondd ezt nekem! – paprikásodott Gyula, olyan hévvel, hogy Balázs azt hitte, nekiugrik. Reflexszerűn maga elé kapta a kezét, majdnem kicsúszott ruhája alól a sodrófája. – Nincs jogod uralkodni rajta s rajtam!

Hangja hirtelen elakadt. Az épületből zörgés: lépések, ajtónyitkorgás hallatszott ki s még valami, ám ez annyira összefolyt a többivel, hogy elképzelni sem tudták, mi lehet az? Haragjuk pillanatokon belül elolvadt. Lábuk a földbe gyökerezett. Annyira figyeltek, hogy még a lélegzetük is elakadt.

- Igazad volt. Jól hallottad: más is van bent – súgta Gyula, mit sem törődve előbbi pattogásával. Háttal a falhoz lapult, és lábával óvatosan araszolva az ajtó felé oldalgott. Balázs előhúzta kabátja alól a sodrófáját, és utána osont. Előbb, mintha élére állított iskolatábla dőlt volna el, tompa puffanást hallottak, aztán ismét csend lett.

- Bemegyünk? – suttogta Balázs minden ízében remegve.

- Szerintem itt kint a világosban kellene elkapni a... valakit.

Még be sem fejezte, amikor egy fej kukucska ki az ajtó vékonyka résén. Most döbbszentek rá: ők hagyták nyitva.

Amennyire lehetett a falhoz lapultak.

Két fiú lépett ki az ajtón. Megálltak, körülnéztek. Oda, ahol ők lapultak szerencsájükre nem figyeltek. Miután meggyőződtek, hogy senki sem tartózkodik a környéken, egyikük visszament. Újabb zörgést hallottak bentől, mire, amelyikük kívül állt, gyorsan kinyitotta az ajtót. Előbb nagy s téglalap alakú valami jelent

meg, utána aki kihozta.

A faliújság – ismerték fel szinte egyszerre.

Gyula macskalépésekkel, mégis fürgén, de csendesen melléjük osont, Balázs követte.

Gazsi Ottó, egyik osztálytársuk, meg egy idegen fiú állt előttük.

- Hogy tehetted meg ezt, Ottó? – ordított rá Gyula felindultan, majd feleletet sem várva, igaz Ottó annyira megrettent, hogy úgysem tudott volna megszólalni, elkapta mellénél a zakóját, és dühösen megrázta.

Az idegen fiú az övéhez kapott, ám Gyula megelőzte, Fejbe csapta az öklével, holott az állára célzott, mire az, mint akit letaglóztak, azon nyomban elterült a földön.

Ottó úgy remegett, mint a kocsonya, se megmozdulni, se megmukkanni nem tudott. Gyula újra elkapta zakóját.

- Beszélj, te nyavalyás!! – Jól megrázta. – Miért akartátok elvinni a DISZ faliújságját?

- Heccből, virtusból... - hebegte. Mialatt beszélt kezét végig, védekezőn maga elé tartotta. Először csak az egyiket, később mind a kettőt. Ismerte Gyulát, jól tudta: mennyire erős fiú.

Gyula most a karját fogta meg, és jól erősen, kétszer is fenéken rúgta.

- Ne reszkess! Én is heccből rugdostalak meg. Virtuskodásból vissza is adhatod, ha mered! – Újra megrázta. – Nos..?

Megtorpant, ugyanis furcsa villanást látott. A véletlennek, az öklözés közben kialakult érzékeny reflexének, rendkívüli körülmintésének köszönhetette, hogy észrevette.

- Vigyázz Balázs! – ordított a társára azon nyomban.

Ottót még mindig a kezében tartotta, ezért a lábát használva, az észrevétlenül feltápaszkodó és máris támadásba lendülő idegen fiúba rúgott. Gyomorszájon találta, mire az, mint colstok, azonnal összezsugorlott. Két kezét a hasára szorította, s fulladozni kezdett. A törkés, mert az volt, amelynek villanását Gyula észrevette, nagyot koppanva kiesett a kezéből.

Balázs azért nem vette észre, mert mit sem törődve az összeesett társával, ez ideig sodrófáját ütésre készen tartva Gazsi háta mögött

állt, most szobormerevvé vált. Azonnal rájött, hogy az idegen fiú őt akarta a járda kövéről felemelkedve leszúrni. Annyira megrettent, hogy még a sodrófáját is kiejtette ijedtében a kezéből. Gyula elengedte Ottót, gyorsan lehajolt, felkapta a törkést, megnézte, ezután a zsebébe dugta.

- Nyögj, kínlódj csak! – fordult ezután az idegen fiúhoz. – Így legalább nem lógsz meg, nyugodtan elszámolhatunk veled!

Gazsi Ottó gyenge, vékony legényke volt, a legrosszabb tornászok közé tartozott. Gyula ismét eléje állt.

- Hecc, neked ez is hecc? – Az orra alá tartotta a zsebéből sebtében előrántott törkést. Szerencséjére nem volt éles, csak hegyes, másként elvágja a kezét. - He nem veszem észre a villanást, leszúrja Balázst.

Gazsi Ottó remegett. Nemcsak beszélni, megmukkanni sem tudott. Bambán bámulta a kést.

- Gyerünk a rendőrségre! – intézkedett Balázs. Felkapta a földről a sodrófáját, s harciasan megforgatta a feje fölött. Nagyon murisan nézett ki.

- Nem, egymás között intézzük el! – hárította el Balázs indítványát Gyula. Azzal belemarkolt az idegen fiú hajába, felrántotta a földről. Nem akarta, mégis megütötte. Az orrát érte, mire azonnal eleredt a vére, de felrepedt a szája széle is. Miután észrevette ezt - Balázs legnagyobb megrökönyödésére -, elengedte, és Gazsi Ottóhoz fordult:

- Vidd vissza a faliújságot, és akaszd a helyére!

Az szó nélkül engedelmeskedett.

- Légy szíves nézz a körmére! - fordult ezután Balázshoz.

Miután azok elindultak, Újra belemarkolt az idegen fiú dús hajába.

- Nem akartam leszúrni – könyörgött az előbbi fájdalomtól ordítva, újabb veréstől reszketve. – A nyelével ütöttem volna.

Eléggé vérzett az orra, Gyula megszánta, egyszerűen fenéken rúgta s elzavarta: pucolj, de nagyon gyorsan húzd el a csíkot!

Nem érhetett messzire, amikor Gazsi Ottó és Paál Balázs visszaért. Gyula egészen váratlanul, csakúgy kapásból Gazsi Ottót is fe-

néken rúgta, akit olyan váratlanul ért ez a rúgás, s annyira nagy-nak sikerült, hogy maga sem tudta: ló rúgta-e meg vagy lapáttal kenték hátba, majd őt is a társa után zavarta.

Néhány lépés után Balázs utána kiáltott:

- Vissza, gyere vissza!

Kiabálhatott annak, mert pillanatokon belül eltűnt a sötétben. Balázs, miután látta, hogy ugyan vissza nem jön többé, mérgében, mert nem engedelmeskedni egy teljhatalmú diákvezetőnek, úgy toporgott, morgott Gyula előtt, mint a kiskutya, aki nem bír el a nagydarab csonttal.

- Miért engedted el őket? – fakadt ki végül is. Ez opportunizmus. Feltétlenül át kellett volna adnunk őket a rendőrségnek.

- Láthattad: kifizettem őket, kvittek vagyunk.

- Megérdemlik...

Gyula nem engedte folytatni, merőn szembefordult vele.

- Jártál már Gazsiéknál? Mert én igen. Nem is olyan régen. Tudod, mennyire egyszerű emberek a szülei? Az apja nyomorék, éjjeliőr valahol, az anyja bejárónő a kalaposéknál, akinek a fiát tanítom. Emlékszel mennyire rossz cipőben járt gimibe felszabadulás előtt? Az egész dzsentrí brancs őt röhögte, gúnyolta. Nyolcadik éve, ha nem is koplálnak, kínlódnak, nélkülöznek miatta a szülei. Ő is, mert tudod, mennyire rosszul tanul. Ha nem állok mellé az osztályozó konferencián, a múlt évben is elhasal matekból, holott Maxi bácsi nagyon jó indulatú vele szemben. Csapassuk ki egy nyavalyás faliújság miatt, amikor végre-valahára idáig eljutott? A másikat is ismerem, igaz csak látásból. A tréningterem körül szokott ólálkodni, dehogy bokszoljon is, ahhoz gyáva s lusta is. Az apja nagyon veszélyes manusz. Tróger, a TEFU-nál dolgozik. Lisztet szállítanak lovas kocsival.

- Legalább azt szedtük volna ki belőlük, hogy kik állnak mögöttük. Merthogy Ottó nem magától eszelte ki ezt, mérget mernék bevenni miatta.

- Ottót, ha holnap egyáltalán eljön suliba, s vallatóra fogjuk, köpni fog. Te iskolai DISZ titkár vagy, én osztálytitkár, vonjuk le a következtetést - jól kihangsúlyozta -, ilyen munkát végeztünk az

úgynevezett népnevelés terén! Nem a legjobb bizonyítványt érdemeljük, az biztos. Hallgassunk, titkoljunk el mindent!

- Azt mondtad: vállatóra fogjuk. Nem, a DISZ vezetősége elé ál-lítom, ahol kollektívan vonjuk kérdőre!

- Nem javasolom, szerintem a dirinknek se jelentsük, ám a döntés a te dolgod, öregem!

Egy ideig hallgattak. Lehajtott fejjel álltak egymás mellett, mintha nyomná valami a bogyüket.

- Folytatjuk az előbb megkezdett s csak kettőnkre tartozó beszélgetésünket? – kérdezte meg végül is Gyula.

- Nem. Köszönöm, amiért megmentetted az életemet.

- Ne csinálj az egérből elefántot!

- Nagy voltál, még egyszer köszönöm!

A kezét nyújtotta. Gyula belecsapott, s jól megrázta, viszont nem mosolygott. Úgy érezte, sem a kéznýújtás, sem a kézrázás nem igazi, mert egyik sem a szívükből fakadt.

- Vesztettem – rebegte Balázs. – Igazad van, Emi téged választott, legyetek boldogok! – Ez sem a szívéből fakadt. Hamis volt, mint ezekben a pillanatokban minden.

Csendesen bezárták az ajtót, s hazamentek.

* * *

Váczi bácsi másnap tele izgalommal járt-kelt, mint akinek felesége babát vár, holott szegényke már annak is örült, hogy végre műfogsort kapott az OTI-ban. Már az első órák előtt bekapcsolta a „hangos újságot”, és mindenkinek hírül adta: a gimnáziumban éjjelente szellemek járnak. A múlt éjjel majdnem elkapta az egyiket. A bokájánál fogva kapta el, ám meglógott... Felrepült.

Közelebb hajolt Balázshoz, hogy ne hallja meg más, mégis sokkal hangosabban súgta, hogy mindenki hallja, aki a közelükben áll: - Lehet, hogy a faliújságot is ők vitték el...

Gazi Ottó sunyi oldalgása, félrevonultsága viszont mást, az ellenkezőjét bizonyította, csakhogy ő nem beszélt róla...

Balázs, megfogadva Gyula javaslatát, szintén hallgatott, amivel

a faliújság körül kialakult, több mint herce-hurca, lekerült az ifjúsági mozgalom „terítékéről”, így a további őrzése is. A gimnázium igazgatója – volt annak nélküle is éppen elegendő gondja -, mintha megfeledezett volna róla. Egyelőre, mert néhány héttel később csak eszébe jutott, mire kérdéssel fordult Paál Balázshoz, aki senki sem tudta mivel „altatta el”.

Örök titok maradt, mint annyi más!

A gimnázium igazgatója - a krónikus szénhiány miatt - december elejétől tanítási szünetet rendelt el, amelyet a diákok szénszünetnek neveztek. Korsósi Gyula Pestre utazott, ahol az ünnepek kivételével – ezeket a szüleinél töltötte el – végig ott is maradt. A karácsonyi és az újévi lapokat is Pesten adta fel Galántai Eminek.

Az érettségi tételeket - a hosszú szünet miatt - a szokottnál előbb kiadták. Szabadidejében - a magyar és a történelem kivételével - valamennyi tételt kidolgozott, ugyanis úgy beszéltek meg Emivel, aki még az állomásra is elkísérte, hogy megosztják a tételek kidolgozását.

A szénszünet január közepén ért véget.

A szalagavató bált a hosszú szünet alatt tartották meg. Mivel Gyula éppen Szegeden versenyzett, hiába írt neki levelet Emi, sőt táviratozott is, nem lehetett jelen.

Az első tanítási napon Barna tanár úr, miután szokása szerint alaposan kifaggatta a versenyeiről s az eredményeiről, meglepetten kérdezte meg Gyulától:

- Hol van a szalagod?

- Nincsen... ugyanis – hebegte, mígnem az osztálytársai belé nem fojtották a szót.

- Galántai Eminél van.

A szalagot a lányok hímezték ki, és tűzték fel a fiúk gallérjára, ki-ki azéra, aki előzetes megbeszélésük alapján neki jutott.

Barna tanár úr elkapta a kezét.

- Gyere! A szép kislány padjához vezette. Nevetett, valósággal ordított az arcáról, hogy mennyire élvezi a helyzetét. – Tűzd ki neki Galántai!

Emi rendkívül sokáig, zavartan kereste a táskájában, végül a padja tetején lelte meg, úgy, hogy a padtársa felkapta, és a kezébe nyomta. Fülíg pirult, miközben az osztály kaján, mi tagadás irigy hahotázása közepette a fiú gallérjára tűzte.

- Puszt is! – kiabálták, röhögtek egymást túl a fiúk, ki-ki a padja tetejét is megverte.

- Hogyisne! – tiltakozott, majd, mintha meggondolta volna magát, hirtelen csókot pötytyintett a zavartan ácsorgó fiú arcára, aztán a még hangosabban nyerítő fiúk felé nyújtotta a nyelvét.

Ezután az érettségi szünetig semmi változás nem történt.

A kollégium udvarának végén elhagyatott, rogyadozó faépület álmodozott azokról a szép időkről, amikor még csinos konyhalányok készülődtek, öltöztek át s át benne. Korsósi Gyula ebbe húzódva készült fel a közelgő vizsgákra. Emivel minden harmadik nap találkozott. Az iskola valamelyik, éppen kihalt tantermében beszéltek meg, nagy önfegyelmet tanúsítón, esküvel megfogadva: érettségiig csak a tanulással, a matematika-, a fizika-, és a latintételekkel törődnek. A többi tételekkel egyedül birkóznak meg.

A ballagást - a hagyományoknak megfelelően - az érettségi szünet előtti napon tartották meg. A búcsúbeszédet Gyula mondta az udvaron. Rengeteg szülő s más is jelen volt. A bankettet, szintén ősrégi szokás szerint, a két napig tartó érettségi utánra tervezték...

Nem névsor szerint, hanem önkéntes jelentkezés alapján érettségiztek. Gyulára az első napon tíz óra felé került sor. Ugyanolyan léptekkel haladt a vizsgabizottság elé, mint a ringben, amikor a bíró maga mellé intette eredményhirdetésre. Ő mindent megtett. Valamennyi tételt alaposan kidolgozott, megtanult, ezért nem érhetne meglepetés. Teljesen mindegy volt neki, hogy hányadik számú - melyik - tételt húzza ki.

Nagyon gyorsan, a remélnél is hamarabb végzett.

Felszabadultan ácsorgott a gimnázium kapujában az egyik nagyobb csoport közepén, amikor Galántai Emi megjelent a sarkon. Az utolsó métereket futva tette meg. Gyula eléje lépett, Emi elkapta a kezét.

- Sikerült? – érdeklődött, csillogással és aggodalommal vegyített hangon. Annyira lihegett, hogy alig tudott beszélni.

Az osztálytársai feleltek helyette.

- Biztosan kitűnő lesz.

Emi mit sem törődve a többiekkel a nyakába ugrott, és amióta együtt jártak nyilvánosan először, hatalmas csókot cuppantott az

arcára.

A várakozók között Paál Balázs is ott állt. Emi a csók után szégyenkezően elkapta Gyula kezét, és néhány szó után magával húzta.

- Ugye drukkolsz nekem? - kérdezte meg, valamivel odébb, bent a folyosón. - Mert te, ne gyere be!

Gyula nem felelt, csak mosolygott. Bementek a folyosóra, ám alig értek a kérdéses ajtóhoz, Galántai Emit máris szólították. Gyula, amint megbeszélték a folyosón várta. Olyan izgatottan járkált le-fel, mintha valamelyik szülőotthon folyosóján várakozna. Végigsétálta a hosszú folyosót, kiment az udvarra, ott olyan szemmel lesett szét, mint eddig soha. Hányszor, de hányszor körbefutotta, amíg itt volt a népi kollégiumuk! S a tornaórák! Milyen jókat mosakodott reggelenként a kerekas kútnál. Legtovább Farkas tanár úrnál: a „Vadszamárnál” időzött, mert mindenki így nevezte. Egyszer az udvaron tartotta meg a rajzórájukat. Meiszner Ferivel összeszedette a rajzlapokat, és legnagyobb megdöbbenésükre, az egészet egy vödör vízbe nyomatta, majd úgy, csurom vízesen kiosztatta. A fűben lévő rajztábláikra rakták, eléje hasaltak és rajzoltak. Ecset nélkül, vízfestékekkel, az öt ujjukkal. Váczi bácsi anyalúdját és kislibáit festette meg. Sehogyan sem ment neki, minden összefolyt, egyetlen pacává vált az egész, amit mérgében összegyűrt és a földhöz csapott. Farkas tanár úr azóta pechelt rá. Állandóan őt nyaggatta művészettörténelemből, amelyre hiába nem akarta, kénytelenül ötöst adott, ugyanis csak azért is alaposan felkészült ebből a tárgyból. De a rajzaira soha... Visszasétált a folyosóra, végignézte a régi tablókat. Mindennap látta, azonban sosem olvasta el az alája írt szövegeket, neveket. Most ezt a mulasztását is pótolta. Megnézte a faliújságot is, amelyen olyan cikket is felfedezett, amelyet ez idáig nem vett észre. Azt is elolvasta. Őket búcsúztatta egyik harmadikos fiú. Elkomolyodottan csóválta meg a fejét, mintha csak most és ott ébredt volna először rá, hogy vége a gimnáziumi éveknek. Kirepülnek, és nem jönnek soha többé vissza. Ha csak, olykor-olykor, sok-sok évek után az érettségi találkozókra!

Újra sétálni kezdett, végül leült az egyik lépcsőre. Később rájött, hogy kölcsön öltönyt visel, vigyáznia kell rá. Felugrott, leverte magáról a képzeletbeli port, és tovább járkált. Nagyon lassan teltek-múltak a percek. Úgy érezte, mintha órák óta várakozna. Ismét kiment az udvarra. Futott egyet, éppen csak visszatért, amikor végre kinyílt az ajtó, és ő úgy rácsodálkozott a kipirult arcú, az átélt idegességtől kimerülten karjaiba dőlő lányra, mintha nem is órá várt volna eddig.

- Minden jól ment – súgta felszabadultan Emi -, csak matekból és oroszból voltam a vártnál gyengébb.

Most Gyula volt az, aki mindenki - mert többen köréjük gyűltek - szemeláttára arcon csókolta. Egymásba karoltak, és faképnél hagyva a társaikat, hazafelé indultak. Gyula a kapuból váratlanul visszanézett. Újabb régi eset jutott eszébe a sok közül, hogy miért az, maga sem értette. Másodmagával: Pongrácz Jenővel mászott át a magas vaskerítésen. Jenő megcsúszott s a vaskerítés végén lévő éles szögek egyike mélyen belefúródott a combjába. Egymaga emelte le a jajgató, a kétségbeeső, vérző társát, és vitte be az iskolába. Piros vércsík jelezte az útvut. Sebesült társát mentő vitte el... Eminek is elmesélte, aki összeborzadtan húzta maga után.

Útközben beszéltek meg: holnap kirándulnak a Nyírjesbe.

* * *

A Nyírjes - ez a kedvenc kirándulóhely - néhány egymásba kapaszkodó dombon ékeskedő, szebbnél szebb facsoportokból, sűrűn telepancsolt bozótokból és romantikusnál romantikusabb szende tisztásokból állt, amelyeket tarkabarka mezei virágokkal teleszórt, selymes pázsit borított. Lebegő lepkesereg, madárfütyty, méhzsongás, ritkás tölgyes domboldalok, fenyvesek, meg nyírfás lapályok összeveissasága tette még szebbé, ezt a kies vidéket. E sok gyönyörűség kellős közepén, nagy halastóban sűtkérezett a nemrég felkelő nap. Hogyan, mikor keletkezett, senki sem tudta. Úgy nézett ki, mint festő vásznára felhordott élénk színű plecsnik között az egyik óriási, kék folt. Olyan kedvvel jártak ide a vá-

rosiak, mint a nemrégén felújított, öreg sportpályájukra. Mert ebben a szép, öreg városban, abban az időben csak kétféle szórakozást ismertek: a meccseket és a kirándulásokat a Nyírjesbe. Ki ezt, ki azt kedvelte, akadt, aki mind a kettőt.

Gyula ért ki előbb. A megbeszélt helyen várta a lányt. Emi kerékpáron érkezett, amikor meglátta, fűbe dobta a kerékpárját, és a nyakába ugrott.

- Csakhogy újra kettesben lehetünk, kis forcsi! – súgta tüzesen a fülébe.

Összeölelkeztek. Behunyták a szemüket, és teljesen átadták magukat a frissen feltörő érzelmeik hajóringásának. Miután beteltek egymás csókjaival, simogatásaival, ölelgetéseikkel, Emi előbb eldobott kerékpárját beadták a közeli halórékhoz. A lány apja volt a körzeti, egyben a „magán” orvosuk, ezért a lány igen jól ismerte őket.

Onnét kézen fogva sétáltak a Nyírjes belsejébe.

Hallgattak, ám a szívükben sarjadozó és a szemükben visszatükröződő csillogás, amelyet csak a szerelmesek tudnak megfejteni, mindent elmondott, amit tudni akartak egymásról: Szeretsz? Szeretlek. Csak ennyit, ám ebben az egyetlen szóban mégis minden belefért.

Kezüket összefogva lóbálták, s nevettek.

A közeli tisztás szélén gyönyörű nyírfa árválkodott. Leültek alája, a lány füvet tépett, és megcsiklandozta vele a fiú orrát.

- Szervusz, te érett forcsi!

A fiú a lány ölébe hajtotta a fejét, és felnézett rá.

- Szervusz. Kapok egy pusztit? – két kezével a lány feje után nyúlt.

Szinte egyszerre ölelték át egymást. Remegő ajkuk összeolvadt. Szokásuk szerint addig és olyan hevesen csókolóztak, amíg szusszal bírták. Ezután is csak a szájuk vált el, mert a testük továbbra is szorosan összetapadt, mégis maguk sem értették miért, egyetlen lépést sem haladtak tovább a már megízlelt testiség felé, valahogy mégsem érezték magukat kielégületlennek.

Behunyták a szemüket, és teljesen átadták magukat érzéseik hul-

lámverésének.

Nekik zöldelltek a fák, nekik énekeltek a madarak, értük bújósckáztak zümmögve, nektárral telt virágról virágra a szorgoskodó méhek, libegtek egymást kergetve a nászutas pillangók, röpködtek versenyt a fellegekkel fejük fölött a fecskék. Még a messze idegenbe tartó vonat is őket köszöntötte a távolból idehallatszó füttyögésével.

Ez az édes együttlét egyelőre tökéletesen kielégítette őket.

Hosszú percekig ültek így, jólesően élvezve megbénult idegrendszerük zsibbadását.

Eme béna „szeretkezésükből” a lány szemérmes mozdulata bonthatkozott ki elsőnek.

- Levetem a ruhámat, ugyanis otthon fürdőruhát húztam alája. – Kibújt a ruhájából, s Gyulára sandított.

- Nos! – fordult Gyulához rögtön utána, kissé magamutogatón.

Gyula a vállpántjához nyúlt, s mint banánról a héját, a lányt lesve: vajon megengedi-e, annak beleegyező mosolyával kísérve, félig lehámozta róla. A többi részét a lány maga húzta le, mialatt Gyula is levetközzött.

S a két forró test, az Ipoly-partján már megízlelt és várt gyönyörűségtől teljesen felajzva borult egymásra.

Felettük madár dalolt, s két gólya körözött, lentebb felajzott lepkek ropták a maguk kéjes násztáncukat.

- Fordulj el, felöltözködöm! – súgta a lány, miután az oly heves, és sokáig tartó szeretkezés után egymást ölelgetve, simogatva kipihenték magukat. – Te is, én is., tudod, holott takaratlan helyen heverünk.

- Rendben van, de miért forduljak el?

- Mert szégyellem magamat, s lelkiismeret furdalásom van.

Megfogta a fiú fejét, anyáskodón a fübe fektette. Gyengéden megsimogatta, majd szép lassan odébb húzódott, és magára húzta: előbb a fürdőruháját, utána a szoknyáját s a blúzáat. Azt gombolgatta, amikor ismét a fiúra szólt:

- Öltözz fel te is!

S Gyula öltözködni kezdett.

Ez alatt neki már csak a blúzát kellett begyűrögetnie a szoknyájába,. Gyorsan végzett, majd teljesen váratlanul, erősen szeszélyesen a közeli bokrok felé futott.

- Fogjál meg! – kiabálta visszakacagva.

Gyula kapkodón befejezte az öltözködését, s utána szaladt, ám mire a bozótos szélére ért Emi úgy eltűnt a sűrű, a virágos bodza s egyéb, hatalmas bokrok között, mint a kámfor. Hiába lesett körbe, kereste letiporva maga előtt a cserjéket, kémlelte a vad mégis romantikus sűrűséget, hajtogatta félre a galagonyabokrok útjába eső gallyait, bújt a terjedelmes vadrózsa bokor alá... nem találta, pillantotta meg. Éppen az egyik vastag törzsű tölgyfa mellett haladt el, amikor hátulról, teljesen váratlanul Emi mind a két kezével egyszerre befogta a szemét.

- Na, ki vagyok? – kérdezte meg hahotázva.

Gyula hátranyúlt, és mint könnyű, illatos, selymes fűvel bélelt zsákot a hátára vette, és rohanni kezdett vele visszafelé.

- Ne... ne! – kérte a lány, hogy le ne essék, egyre erőteljesebben belekapaszkodva a fiúba. Közben olyan hangosan hahotázott, hogy az erdő is visszakacagott.

Nyúl ugrott fel a vackából, a közelükben tanyázó szajkó hangos kríkogással tiltakozott a csend eme illetlen megzavarása ellen. Madarak rebbentek fel, távoztak, riadtan messzebb.

Gyula végre megállt. Emi leugrott a hátáról, és megint rohanni kezdett, csak most az ellenkező irányba.

- Fogjál meg! – kiáltotta mókásan vissza, és újra beszaladt az erdőbe.

A fiú megint utána vetette magát: no megállj csak - üldözte. Egyszer-egyszer majdnem elkapta, ámde a lánynak most is, mint később minden egyes alkalommal sikerült kicsúsznia a kezéből. Úgy hajladozott, mint a csemete nyírfa a szélben, oly ügyesen kisiklott a keze közül, mint a gyík. Elhajolt, ellenkező irányban futott tovább. Gyula a tölgyesbe szorította. Emi, amikor látta, hogy a fiú hamarosan elkapja, a legközelebbi, hatalmas tölgyfához rohant. A fiú keze itt megérintette ugyan a ruháját, azonban megfogni nem tudta. Körbe-körbe futották a vastag törzsű tölgyfát. A

lány, hosszú, szőke haja lobogott, szoknyája fel-fellibbent. A fiú egyik kezével a fát fogta, másikat a lány után nyújtotta...

Végre elkapta a derekát.

- Megvagy! – lihegte diadalittasan.

- Hangosan szuszogva, kacagva bújtak egymáshoz. Miután kipihegték magukat, visszasétáltak a helyükre, és hiába vélték előbb nyílt, takaratlan helynek, szótlanul leültek a föbe, ahol most Emi hajtotta Gyula ölébe a fejét, ám alig csendesedett el a szívük vad zakatolása, amikor a lány hirtelen felkiáltott:

- Gyula - mint akit kígyó mart meg, riadtan felugrott -, béka! - kiáltott halálra rémulten. Mivel közben a fiú is felállt, a nyakába kapaszkodott.

- Te nem félsz tőle? – nyafkászkodott.

- Falusi gyerek vagyok. Béka, na és!

- De jó neked – irigykedett Emi szinte csodálkozással.

Gyula az ölében, szorosan magához szorítva vitte el onnét. Emi valósággal elhalt a karjaiban. Nem lélegzett csak pihegett, nem látott, csak szeretett, nem hallott, arról az édes szenderegéről álmodott, amely valahányszor megpezsgette a véré, ha a fiú magához ölelte.

Gyula gyengéden lefektette a föbe, ahol tovább csókolóztak, s egyre jobban érezték, bármennyire akarták, de talán nem is akarták már, egyszerűen nem tudnak ellenállni az újra meg újra rájuk szakadó, tüzesen lángoló kéjjel kibélelődött vágyuknak. Ez a gyönyörű érzés mindenüket átjárta, addig-addig kínoztá őket, amíg mindent, még a jó erkölcsök maradványait is félre nem tették.

Gyula két kezébe szorította a lány arcát, s megkérdezte:

- Szeretsz?

- Nem tehetek róla, ha csak egy újjal is hozzám érsz, már remegek. Különös, ezelőtt sosem éreztem izgalom, tűz fut át rajtam, lábujjamtól fel a fejem búbjáig, s semmivel sem törődöm többé. Baj?

- Miért lenne az, amikor nemcsak te, én is, kölcsönösen akarjuk egymást.

- Ez igaz, viszont mindig a lánynak kell ellenállnia, főleg, ha vallásos az. Én hiába akarom, nem tudok. Agyam elzsibbad, aka-

ratom megbénul. – Megrázta a fiú vállára omlott hosszú, szőke haját. – Ilyenkor., szóval egyszerűen képtelen vagyok uralkodni magamon. Elveszek, meghalok. Ugye, ez az igazi szerelem. Viszont, amit előbb., többé ne! Beleegyezel?

- Ühüm.

Megfogták egymás kezét és szó nélkül felálltak. Emi váratlanul megrázta a fiú kezét, égetőn kék szemét hosszan az arcába fúrta.

- Hány gyereket akarsz? – súgta szexepilesen babsalyogva.

- Sokat.

- Igaziból kérdezlek.

- Mi hatan vagyunk testvérek, ti ketten. Tegnap érettségiztél, számítsd ki a középárányosát! Annyit.

- Négyet? – megrázta a fejét, és a fiúra nevetett. – Három nem lenne elég? Két lány, meg egy fiú. – Orrát a társa orrához nyomta.

– Jó... ó?

Gyula nevetve rábólintott.

- És a tanulás?

- Mások is jártak s járnak ilyen körülmények közepette egyetemre, nem? – vágta rá Gyula.

- Igazad van. Ettől független vigyázzunk! Megfürdünk?- váltott témát Emi. Majd kissé elfanyalodottan megkérdezte: - Lesz időnk megszáritkozni, mert vizes fürdőruhában csak nem mehetünk haza.

- Kifekszünk a napra. Olyan erősen süt, hogy egykettőre megszáradunk.

Emi kacéran a szeme közé nevetett.

- Nem vetem le. Magamon hagyva szárítom meg. Rettentően szégyenlős vagyok.

- Kár szégyellősködnöd, mert te már régen az asszonyom, ha nem is feleségem vagy. Tényleg, hozzám jössz feleségül?

- Ha jól emlékszem, az előbbi a füzesben már mondtad, az utóbbit meg kérdezted. Akkor igent mondtam, nem?

- Hátha meggondoltad azóta magad – incselkedett Gyula szerelmes pajkossággal.

Emi megpaskolta az arcát, majd szó nélkül ledobálta magáról a

szoknyáját és a blúzáat.

- Gyönyörű tested van – áradozott őszinte rácsodálkozással Gyula, mialatt a lány szoborszerűn karcsú testét olyképpen bámulta, mintha nem látta volna előbb is.

- Vetkőzz le te is, és fussunk be a vízbe! – hárította el Emi.

- Te tényleg nagyon szép s hihetetlenül karcsú lány vagy.

- Te sem vagy kutya! Pontosan összeillünk. – Nem folytatta. Futásnak eredt a víz felé.

- Gyere majd utánam! – kiáltotta vissza.

Gyula sietve levetkőzött, fürdőruhája nem volt, klottgatyát viselt, amelyet edzéseken is, és a lány után rohant.

Szinte egyszerre léptek a vízbe, mártóztak meg, kezdtek úszni. Addig-addig úszkáltak, amíg ki nem fáradtak. Utána félreeső, napos helyet kerestek, és leheveredtek a fűbe..

A hátralévő időt a napon heverve végig beszélgették.

Otthon átöltöztek, s a délutáni eredményhirdetésre siettek, ahonnét nevetgélve, játékosan sétáltak hazafelé. Útközben teljesen váratlanul Emi apjába botlottak. A lány, szokása szerint az apja nyakába ugrott.

- Jelesre értem – vágta a kérdőn bámuló apja szeme közé.

Az mind a két arcát megcsókolta, ezután Gyulához fordult:

- Te? – kérdezte meg a szemeivel, fejének enyhe felütésével.

- Kitűnő – válaszolt helyette Emi. Szeme csillogott, a hangja, valósággal repesett, olyként, mintha jobban örülne neki, mint a saját jelesének.

Dr. Galántai Ede a kezét nyújtotta.

- Gratulálok.

Mosolygott, noha ő, ellentétben a lányával nem örült neki, sőt úgy érződött a hangján, mintha irigykedne is.

Gyula egyszerű emberek között nőtt fel, élt a népi kollégiumban. Ösztönszerű, veleszületett érzéseire hallgatott akkor is, amikor hirtelen a férfi elé lépett.

- Tessék szíves lenni megengedni, hogy a holnapi bankett előtt Emi elé jöhessek a kapuig.

Dr. Galántai arcán gunyoros mosoly futott végig: mintha ezelőtt egyszer sem lettél volna ott – gondolta, de nem mondta ki, az intelligens emberek mosolyával az orra alá rejtette.

- Nem, fiam! – tiltakozott a fejével is, félig komolyan, félig tréfásan. – Beljebb gyere! Szívesen látlak a házamban. Úgyis beszédem van veled. – Néhány pillanatig a fejét törte. – Holnap négy órára várlak. Megfelel?

- Igen. Ott leszek!

Együtt mentek hazáig. Nem igen beszélgettek, igaz hamar hazahívták. A kapuban Gyula illedelmesen elköszönt tőlük.

Futva tette meg az utat a kollégiumig.

* * *

Korsósi Gyula, másnap ezzel a gondolattal lépett be Galántaiék kapuján: szívesen mérkőznék a ringben, akár egy súlycsoporttal nehezebb ellenféllel is. Nem félt, csak berzenkedett, ugyanis Emit már a saját apja sem választhatta el tőle. Gondolta, nem is arról lesz szó, de akkor miről? Ez a bizonytalanság volt az, amely nemcsak a gondolatát, hanem még a mozgását is megnehezítette, darabokra tördelte.

Zsuzsa, Emi húga nyitott ajtót.

- Milyen szépen kirittentetted magad! – kiáltott fel, miközben csodálkozón összecsapta a két kezét. – Ja, nem ismersz. Emi testvére vagyok - karon fogta, és bevezette a nappali szobájukba, ahol Galántainé kedvesen nyújtott kezét. Valamit csinált, Gyula nem látta mit, ugyanis amikor belépett háttal állt neki.

- Isten hozta, kedves fiam! – magázta. – Már vártuk. Foglaljon helyet nálunk!

Gyula félszegen, szögletes mozdulatokkal ült le a legközelebbi fotelba. Miután helyet foglalt, Galántainé az egyik ajtó felé kiáltott.

- Emikém, vendégünk érkezett!

- Már szóltam neki – szólt vissza Zsuzsa. – Öltözködik. Kombinében van.

- Látja kedves, milyen cserfesek ezek a csitrik? Amikor lakatot kellene tenni a szájukra, kinyitják, és fordítva. – A fiúra mosolygott. – Kiheverte már az izgalmakat?

- Aludtam rá egyet, csak ennyiből állt – nagyképűsködött zavartan Gyula.

- A sportembereknek erős idegzetük van, igaz?

- Talán.

- Mondja, nem fél a ringben? Például a sérüléstől.

- Jó négy éve bokszolok, de csak néhányszor kaptam, vittem haza monoklit, hol itt, hol ott. – A szemére és az arcára mutatott, és nevetett.

- Vigyázzon is, főleg a fejére, mert magának még nagy szüksége lesz az eszére, főleg ha felveszik az egyetemre. Az édesanyja nem neheztel érte, vagy netán örül neki?

- Az én édesanyám nagyon egyszerű asszony. Nem is tudja valójában mi az a boksz. Ő inkább olyan falusi legénykedésre, birkózásra gondol, mint a valóságra.

- Nagyon szép dolog, hogy maga mégis ennyire vitte. Persze manapság, aki akar az mindenképpen haladhat. Nem úgy, mint régen, az én időmben, az én fiatalságom idején.

Sóhajtott.

Kedves asszony, meg szép is. Le sem tagadhatná a lányát, anynyira hasonlít rá Emi – állapította meg rácsodálkozva Gyula, miközben még alaposabban szemügyre vette: Ilyen lesz Emi is, mert régi mondás: nézd meg az anyját s vedd el a lányát! Galántainé kifejezetten csinos fiatalasszony volt. Gyula szívét, miközben nézte, jóleső melegség járta át s át, amely mindaddig tartott, amíg dr. Galántai be nem lépett. Ő viszont, miközben kezét fogott vele, inkább mogorva, mint kedves, szívélyes házigazda benyomását keltette. Csak az hiányzott, hogy amint a rendelőjében szokta, meg is kérdezze: nos, mi a panasa?

A felesége, mintegy megbeszélte jelle, holott semmi más nem volt, mint a férjének alapos ismerete, felállt, és az ajtó felé indult.

- Küld be, légy szíves azt a lányt! – szólt utána. Gyula fülében ez a kérés is úgy hangzott: kérem a következő beteget!

Emi tűzpirosan lépett be az ajtón. Gyula úgy érezte, ha menten nem mozdul meg, megfullad, mégis teljesen mozdulatlanul nézett dr. Galántaira, aki szerencséjére máris beszélni kezdett:

- Amint látom erős, egészséges fiú vagy. Bocsánat: fiatalember. Ne csodálkozzál, hogy ezzel kezdem. Mivel mással kezdje egy orvos? - Rövid gondolkodás után folytatta: - Szép sportsikereid hallatán, nyugodtan mondhatom: országhírű sportember vagy. Az érettségid is sikerült, nem is akárhogyan! Magából ebből is megélhetnél. Írnok, tisztviselő lehetnél...

Elhallgatott. Gyula arcába szúrta amúgy is maró tekintetét, s váratlan fordulattal más irányba kanyarította a beszélgetés kormánykerekeit.

- Hogyan, miként is álltok ti egymással?

Gyula nem lepődött meg. Kapott ő elég balegyenest, horgot, jobb és bal csapottat a ringben. Nyíltan nézett a férfira. A hangja is ilyen nyugodtan és határozottan csengett.

- Szeretem Emit – vágta rá már-már csak úgy.

A lány lehajtotta a fejét. Az ujjaiával játszott egy ideig, aztán hirtelen elhatározással felemelte a tekintetét, és a fiúra mosolygott. Az apja, ha másból nem, ebből az ellágyult, több mint meleg tekintetből, azonnal megérezte a választ, nem mintha nem tudta volna eddig is azt.

- Most olyasmit kérdezek – folytatta dr. Galántai -, amiért ki kellene küldenem a lányomat, azonban orvos vagyok, modern módszerekkel neveltem Emit. Az volt az elvem: mindig tudjon annyit, amennyit a korához képest tudnia kell. Most már felnőtt, ezért mindent tud. Te négy évvel öregebb vagy nála. Mondd, nem volt köztetek valami... valami olyasmi – húzta a szót sokatsejtetőn, végül a lányára lesett, jól megnézte, majd elhallgatott.

Emi fülig vörösen lesett Gyulára, az vissza rá. Valójában, a törtétek ellenére is tisztának érezték magukat. Nem tettek mást, mint engedelmeskedtek a szerelem évezredes törvényeinek. Örülten szép volt, ők nagyon boldognak érezték magukat. Ennyi, csak ennyi történt.

Dr. Galántait, nemcsak jó orvosnak, hanem kiváló pszichológusnak is ismerték a városban. Tehát nem lehetett becsapni. Úgy olvasott a tekintetükből, mint más a tudományos szakkönyvekből.

- Nagyon régen figyellek benneteket. - Újra Gyulához fordult: - Tudtam róla, hogy a kalandos toronyjelenet után idemenekültél. Hogy a sétányon nem azért jártatok, hogy a lányom táskájáért siessetek vissza az iskolába. Tudtam, hogy azon az estén, amikor mi moziba voltunk, ti összeölelkezve sétáltatok az úton, többek között itt előttünk. Az Ipoly-partján bujkáltatok... Nemcsak én, mindenki tudta, hogy az utolsó évben úgy jártatok együtt, mint a jegyesek. Nem szóltam, csak figyeltelek benneteket, és vártam.

Egy ideig merőn nézte Gyulát, aztán hirtelen a két térdére csapott.

- A szemedbe mondom, nem örültem neki s neked. Másféle emberhez szántam a lányomat. – Felrántotta a vállát. – Így sikerült, belenyugszom.

Gyula végighúzta tenyerét az arcán. Mutatóujját a homlokához szorította. Olyan mély elszántság szállta meg, mint ringben a biztos győzelemre álló utolsó menetben, amikor semmivel sem törődve az ellenfelére rontott.

- Azt tetszett mondani: belenyugszom. Ez, ha kissé savanyún hangzik is, beleegyezést jelent?

Dr. Galántai rábólintott, és kíváncsian várta a folytatást.

- Ne tessék elhamarkodni, legalább is még egy percig ne!

Két kezét a fotel szélére fektette, azonban a szemét egyetlen pillanatra sem vette le a férfiről.

- Nagyon szegény családból származom. Őseim csak a becsületességet s a tiszta lelkiismeretet örökölték apáról-fiúra. Ezt én is örököltem, de mást nem. Őszintén, minden erőt beleadva készülök a nagy célra. Orvos leszek, és feleségül veszem Emit, de azt is tetszik tudni, hogy kommunista vagyok. Anyám egyszerű fejkendő asszony, apámnak csak hat elemije van. Szobánk földes, hat testvérem van. Az a ruha, amely a ballagáson rajtam volt, nem az enyém. Kölcsön kértem. Zsebpénzt sosem kaptam hazulról. Általános iskolásokat tanítottam, hogy némi zsebpénzt szerezzenek...

Nem, nem zsebpénzt, többet kerestem, hiszen abból a pénzből ruházkodtam, amelyet a tanulás az edzések, a versenyek mellett vagy közben, általános iskolások tanításáért kaptam. A testvéreim, egyikük kivételével mind fizikai dolgozók. – Rövid szünetet tartott. – Ezek után is áll még az a kijelentése, hogy belenyugszom?

- Amiket felsoroltál, én mind tudom, ismerem. Én sem kezdtem másként, ezért is lettem szociáldemokrata. Régebben vártam ezt a vallomást, most mégis nagyra becsülöm az őszinteségedet, éppen ezért merem kimondani még egyszer: igenis belenyugszom, viszont egy kikötésem azért van. – Minden egyes szó után a térdére ütött. – Csak akkor, azután veheted el a lányomat, ha diplomát szerzel. Még csak az első akadályon vagy túl, a neheze ezután következik. Hat év nagyon hosszú idő, főleg a mai világban. Nagyon sok minden előadódhat. Ha valami okból nem sikerül megszerezned az orvosi diplomát, lemondasz a lányomról, nem lehetsz a férje még akkor sem, ha ez a viszony komoly kapcsolattá válik. Mit bánom én: éljetek együtt, de házasságot nem köthettek!

Harmadszor is felemelte a kezét, de most már úgy, mint a pap áldásosztás közben.

- Talán Emi a mi beleegyezésünk nélkül is hozzád menne, szülői haraggal, esetleg átokkal, úgy pedig ő - ismerem - soha, de soha nem lenne boldog melletted. Veled szemben vallásos, mert úgy neveltük, ezért előbb-utóbb...

Nem folytathatta, mert Gyula közbevágott:

- Megfogadom.

Farkasszemet néztek. Először Gyula, azután Galántai is felállt, és jó erősen megszorították egymás kezét.

Dr. Galántai Ede arcán sovány mosoly futott át.

- Ezt a beszélgetést – folytatta a férfi, minden egyes szót megnyomott, mint a recept átnyújtásakor szokta, ha a felírt gyógyszer használatára magyarázatot, utasítást ad a betegének – úgy tekintem, mint lánykérőt. Tudom, nem voltam hozzád szívmengetőn kedves. – Most nem a térdére, a levegőbe csapott. – Elnézést, mennem kell. Egy betegem vár. Isten áldjon, fiam! – köszönt el Gyulától. Hangja az előbbieket után, meglepetésre ellágyult.

Alig csukódott be mögötte az ajtó, a fiatalok máris összenevettek.

- Hé! – lépett Emi kacagva Gyula mellé. Egyik kezével átölelte, a másikkal megcirógatta. – A mátkacsók hol maradt? – Összecsiszörített száját, csókot fogadón a fiú felé nyújtotta.

Zsuzsa rohant be elsőnek, utána azonnal belépett Galántainé is. A fiatalok még mindig összeölelkezve álltak a szoba közepén, mígnem Zsuzsa rövidke kuncogás után rájuk nem kiáltott:

- Sicc! – tele szájjal nevetett.

Emi elengedte Gyulát, most meg az anyja nyakába borult.

- Nagyon boldog vagyok anyukám! – súgta félhangosan a fülébe, majd egy cuppanós csókot nyomott az ő arcára is.

Az anyja magához szorította, és megsimogatta a haját.

- Isten áldjon meg benneteket, gyerekeim!

Gyulára nézett, de nem sokat látott az arcából, mert őt meg Zsuzsa ölelte át.

- Rokonok leszünk – választ sem várva megfogta a kezét, és arcon csókolta. – Szia, új rokon!

Italt és süteményt raktak az asztalra, ámde senki sem nyúlt, sem ehhez, sem ahhoz.

Rövid beszélgetés után a fiatalok egymás kezét fogva indultak el a bankettra...

* * *

Korsósi Gyula alig aludt ez éjjel. Másnap nagyon korán felkelt. A legkorábbi vonattal utazik Debrecenbe, ahol már elkezdődtek a versenyek: a selejtezők a Hajdú Kupáért.

A legférfiasabb sportnak hódolt. Nem csoda tehát, ha nem szerette az érzelműsködést. Ennek ellenére most mégis olyan érzelmek játszadoztak erős idegrendszerének túlhangolt zongoráján, hogy maga is rácsodálkozott. Szíve összefacsarodott, lélegzete valósággal elakadt, mialatt végignézett a teljesen kihalt kollégiumon.

Már csak egyedül tartózkodott ott. Diáktársai hazautaztak a nyári hosszú vakációra, az új gondnok pedig még aludt. Mialatt a

bőröndjébe pakolt, a hirtelen rátörő, bús gondolatai szüntelenül a feje körül röpködtek. Hessegette, azonban nem engedtek, újra és újra fel s felrepültek, hogy tovább gyötörjék.

Mennyire várta ezt a napot, a végcél emeletes házának lépcső fokain állva, most, mintha mégis sajnálna valamit. Mit, érezte, de megmagyarázni, ha megkérdezik, biztosan nem tudná úgy istenigazából. Csak azt érezte, hogy a kezei elnehezültek, s amit eddig soha: sóhajtozott, egyre többet megállt, holott igen sietett.

Mennyi de mennyi szál fűzte ide, mennyire jól érezte magát itt, most kétévi szalézi és hatévi, ha nem is végig népi, de kollégiumi moskodás után végleg eltávozik innét. Mindent itt hagy. Az ágyát, végig ugyanabban az ágyban aludt, hányszor megpróbálták, hogy csillagot rúgassanak vele, ő azonban mindig felébredt... A tanulópadját, amelybe csak egyetlen lány nevét véste, amíg a többieké tele vannak firkálva, karcolva lánynevekkel. A sok játékot, a szép diákéleket, milliónyi emlékével, de milyen sok szép és izgalmas emlékével! Olyan emlékekkel, amelyek élete végéig idekötik majd a gondolatait, mert ami itt történt, az maga a fiatalságának legnagyobb és legszebb darabja volt.

Körülnézett.

Ez a szünidő is gyorsan elrepül, s nyakunkon a szeptember. Első szeptember, amikor öt, nyolc év után először, senki sem várja a gimnáziumban s ide vissza. A régi, a megszokott arcok helyébe, sok új arc jelenik meg. Más fekszik az ágyába, más ül a helyére a tanulószobában és az ebédlőben. Mindenütt...

Közben az élet, a maga természetes, kitaposott útján, megállíthatatlanul tovasiklik, s őt könnyörtelenül, a többiek közé temeti. Mert ugyanazok az alsóbb évfolyamtársai, akikkel hosszú évekig együtt lakott, élt e falak között, még itt maradnak, felemlegetik egy ideig, utána ők is kiröppennek. Ha jövőre nem, utána, és Korsósi Gyulának már a neve sem marad itt meg többé. Eltűnik, mint a tegnapi nap, és soha többé nem jön vissza, mint az óesztendő.

Ő az egyedüli a jelenlegiek közül, aki mint alapító tag itt állt a népi kollégium fényes és felejthetetlenül díszes bölcsőjénél, és ott

sírt a ravatalnál is, amikor olyan észrevétlenül és dicstelenül, méltatlanul eltemették. Nem, nem temették, csak ásták, csúfságosan, mint régen az akasztott embereket szokták a temető garádjába.

Kinek, és miért jutna ez valakinek az eszébe!

Ah! – legyintett. Gyorsan befejezte a pakolást, és sietve elindult a hosszú udvaron át a kapu felé.

Régen várt cél felé ballagott, mégis nagyon keserű volt a szájíze most, s az a görcs még akkor sem oldódott fel, amely kalandos múltjának csendes siratása miatt telepedett a gyomrába, amikor a kihalt utcára ért.

Az egyik ház előtt megállt. Az elmúlt években valamelyik éjjel, klubdelutánról ballagott hazafelé. A társai heccből bezörgettek. A házigazda az egész utcát felverte miatta, alig tudtak elmenekülni...

Itt hagyja ezt a szép várost, emberré érlelő múltjának egyik tanúját, és itt marad lelke egy darabja is: Galántai Emi! Szerencséjére nem végleg, amitől felvillanyozódott, és megszaporázta a lépteit.

Megint olyasmi jutott eszébe, amelyet régen elfelejtett, még Emivel sem beszélt róla, holott hányszor felidéztek a múltat! A lányok elkülönítésének megszüntetése után, a nevelőnőjük uszítására - az állását féltette -, a lányok tüntetni kezdtek. Lévy Sanyi, kiváló tehetségű rajzoló, egyik jól sikerült rajza alá ezt írta: Nem nyafogni, ti is ezt akartátok! Ő volt az egyik, aki a lányok heves ellenzése közepette felakasztotta ezt a plakátot a lányszoba falára. Emi, igen ő, hátba verte, és dühösen huzigálta miatta a haját...

Lám, milyen az élet!

Amikor elindult a vonat a nyitott ablakba könyökölt. Lassan minden elmaradt mögötte, csak a sóhajtása utazott vele tovább, amely kora reggeltől fészkelte a szívében...

* * *

A következő hónapban két levél érkezett. Egyiket Galántai Eminek címezték, a másikat Korsósi Gyula kapta - előzőn meg-

adott -, ideiglenes lakásán, Budapesten: Előzetes, sikeres felvételi vizsgájuk alapján - igaz: Gyula kitűnő érettségije és munkás származása alapján - csak szóbelizett, mind a kettőjüket felvették a Budapesti Orvostudományi Egyetemre, értesítették őket.

Színe, s visszája

Ezerkilencszázötvennégy tavaszán történt.

Korsósi Gyula és Galántai Emília, már negyedik éve tanultak az orvostudományi egyetem. Emi a nagynénjénél: a Bástya utcában, Gyula az egyetem diákszállójában lakott.

A fiatalember szüleinek lakhelyén - ahol az ezerkilencszáznegyenötben földhözjuttatott parasztokként, meglehetősen szerény körülmények között éltek, az egyik Nógrád megyei falucskában -, már épült az új orvosi rendelő és lakás a fiuknak, a falu első leendő orvosának. Galántai Emi – továbbra is jómódú családja, ugyanott lakott, ahol régen – apja, ekkor politikai rehabilitáltként vezető főorvosként dolgozott az OTI-ban.

Noha a két fiatal nem élt együtt, már a diákkorban megízlelt szexualitás örömeit - adott helyzetükhöz mérten – tovább „habzsolták”.

Galánta Emi, ” szexisen, szép, felnőtt lánnyá érett. Dús, szőke hajzuhataga a vállára omlott. Bájos, szép ívelésű arca nemcsak szabályos, hanem olyan volt. mint a kinyílt rózsza, nagy búzavirágkék szemei, formás alakja antik szoborra emlékeztetett. Járása özikejárásnak, mozgása, nem hiába járt régen balettre, madársiklásnak tűnt.

Gyulát a történések idején, már Európa híré versenyzőként tartották számon. A múlt hetekben is versenyzett. Tegnap este érkezett vissza Budapestre. Másnap első útja - a kora délelőtti órákban -, a lányhoz vezetett a Bástya utcába, ahol nemcsak többször járt, sok, feledhetetlen éjjelt is eltöltött Emivel...

Örömteli beszélgetés, heves ölelkezés, némi készülődés után - Emi kifejezett kérésére -, kedvenc fürdőhelyükre, Gyula régebbi „nyári munkahelyére” a Palatinus strandra siettek.

A napozók feje egymás után emelkedett fel a plédről, bámulták meg a feltűnően karcsú és széplányt, a rendkívül izmos és arányos testű férfit. Korsósi Gyulát - mint bokszolót - többen felismerték. Sokan köszöntötték, s mind a két kezükkel melegen integettek neki.

A fiatalok jó százméternyit úsztak, utána kifeküdtek a többiek közé, a fűre rakott, a magukkal hozott plédükre. Emi magába roskadtan nézte a párját. Fűvet tépett. Az ujjai között morzsolgatta. Gyula azt hitte, a hosszú távolléte és az elmaradt eljegyzésük miatt neheztel. Rövid szemezés után, közelebb húzódott hozzá, és gyengéden átkarolta.

- Haragszol rám? – suttogta bűnbánóan. – Bármennyire akarja az egyesületem, még egyszer nem megyek lépre.

- Mibe nem mész bele? – riadt fel a széplány merengéséből.

- Te nem figyelsz? - nevetett rá, jobb kezével gyengéden a hajába túrt. - Soha többé nem hagylak el ennyire hosszú időre. Az eljegyzés is...

- Megbeszéltük, nem?

- Akkor, miért vagy ennyire morózus? Gyakran elmélázol, alig beszélsz... Mi bánt, Emi?

A lány nem válaszolt. Szájába vette a kezében tartott fűszálat.

- Ne! Pizskos! – köpette ki vele Gyula, majd gyengéden megsimogatta a haját. - A gyűrűket megvettem. Szép mintások, és vastagok. A németektől hoztam. Nálunk biztosan nem kaptam volna ilyet. A vékonyokhoz is szakszervezeti kiutalót, vagy mit kell vásárlás előtt szerezni. Hazafelé felugrok érte a szállónkba, s máris az ujjadra húzhatom.

Emi nem ujjongott. Tovább hallgatott. Gyula rácsodálkozott.

- Az eljegyzés formaság - folytatta -, én pedig, nem szeretem a formaságokat. Felhúzzuk, és kész! Rendben?

A lány rábólintott. A fiatalember felült, és sokat sejtetőn a lányra sandított.

- Mást is hoztam.

- Mit? – élénkült fel először Emi.

- Egy szép, nagy alvóbabát. Olyan, mint az igazi.

- Tudod is te, milyen az igazi? – nevetett fel Emi.

- Ilyen – két kezével mutatta. Hol hosszabbat, hol kisebbet.

- Te nagy gyerek, te... – olvadozott végre a széplány, majd ismét elkomolyodott, végül, mint aki közölni szeretne valamit a társa

hátára rakta a kezét, ám egy váratlanul melljük guruló labda szájába fojtotta a szót. A labda után pöttömnyi, szép, göndör hajú kislányka totyogott. Elesett, felállt, megint elbotlott, újra felállt, de most nem ment tovább. Riadtan mutogatott a labdára. Emi felállt, a labdához futott, felvette, és a kislány kezébe adta.

- Gyönyörű gyerek, mi? – súgta a közben s melléje érkező párjának. – Szeretnél ilyen?

Gyula nem válaszolhatott, mert a kislány anyja, a meglehetősen molett fiatalasszony, hirtelen mellettük termett, ám hiába nyújtotta a karját, a könnyen barátkozó kislány nem ment hozzá. Emihez kéredzkedett, aki miután felvette, hahotázva a nyakába kapaszkodott.

- Tessék itt hagyni egy kicsit! – kérte kedvesen Emi a fiatalasszonytól.

Az pajkosan a kislánya fenekére paskolt, majd viaszszaladt a helyére. Emi leült a plédjére. A kislányt az ölébe ültette, az előbbi labdát a kezébe nyomta. Megsimogatta a haját, majd Gyulára sandított.

- Nem válaszoltál előbb. Kislányt, vagy fiút szeretnél?

- Teljesen mindegy lenne.

Emi mélyen a társa szemébe fúrta a tekintetét.

- Terhes vagyok, Gyula – súgta kissé drámain.

A fiatalembert nagyon meglepte a széplány bejelentése. Hunyorgott, a fejét rázta, "kiütés" után, az eszmélés határán tengve fürkészte egy ideig kedvese arcát, majd elkapta a kezét, és gyengéden megrázta.

- Mi... it mondtál – hebegte lírain, szemgolyói hirtelen átnedvesedtek, s csillogni kezdtek.

- Azt, hogy gyerekünk lesz.

A fiatalember kimondhatatlan boldogságot érzett, azt se tudta, mihez kezdjen. Végül kikapta Emi kezéből a kislányt. Magasba dobta, s elkapta.

- Ilyen, ilyen szép kisgyereket akarok!

Újra feldobta, és megint elkapta. A kislány anyja eközben, mint riadt madár, ijedt szárnycsapkodásokkal rohant feléjük, kapta ki

Gyula kezéből a gyerekét, pedig az egy cseppet sem félt, sőt repesve kacarászott.

- Nekünk is lesz gyerekünk. Most tudtam meg – dicsekedett Gyula a telt fiatalasszonynak, majd elnézést kérve tőle, gyengéden megcsípte a még mindig vígan hötyörésző kislány popsiját, és az anyjával együtt útnak engedte. Utána lehajolt, most Emit kapta fel. Magához szorította, s a kíváncsiskodók szeme láttára, mert most már mindenki őket fürkészte a környékükön, két teljes fordulatot tett meg vele, miközben összevissza csókolgatta az arcát s a testét..

- Ne... nem, ne! – huzakodott a lány szemérmesen. – Mindenki minket néz...

- Gyula visszarakta a plédre, és melléje hevert.

- Miért nem írtad meg? – vetette mosolygón a lány szemére. – Csak nem ezért voltál annyira letört? Nem örülsz neki?

- Dehogyan, csak nem akartam megzavarni a versenyeidet.

A fiatalember a széplány fejéhez dugta az arcát, és hallgatott. Attól a gondolatától, hogy apa lesz, soha nem tapasztalt, édes, tavaszi zsongás járta át felhevült idegrendszerét. Cseppet sem törődött azzal, hogy viszonyuk rendezetlen, az anya lány, ami Emire nézve megalázó, családjának szégyen.

Túláradó érzelmeinek néma bizsergéséből, a lány szavai riasztották fel.

- Lány fejjel szüljek? – Arcára, érett mosoly ült.

Gyula ebben a pillanatban döbbsen rá valódi helyzetükre. Még közelebb húzódott a szép párjához, és szorosán átkarolta.

- Melletted minden egyes perc élmény. Napról napra újat adsz nekem. Sohasem telek be veled. – Megcsókolta. – Házasodjunk össze. Hozzám jössz feleségül?

- Persze – rebegte az. Hangja és teste együtt remegett. Ő is megcsókolta Gyulát, és lassan tovább beszélt: - Se magamat, se téged, se aput nem okolom, csak anyut féltem, mert apu, ezek után vérig kiszekírozza. Mintha máris hallanám: A te lányod... A te nevelésed... Teljesen rád ütött...- Rövid melázás után, váratlanul a társához fordult: - Ugye megtartjuk?

- Abortuszt? Soha! Mindent megteszek értetek, de tudod, a nehezét neked kell viselned!

- Ha nem vállalnám a következményeket: a szülést, a gyereknevelést, mellette a tanulást, meg a többit, már elvetettem volna.

- Amint mondtam: hazafelé menet felugrok a diákszállómba a gyűrűkért, utána felkeressük a nagynénidet, és megkérjük, hogy ideiglenesen hozzád költözhessen.

- Odaköltöznél?

- Azonnal, és addig, amíg másikat nem szerzek. Mert szerzek! Mindent elmondunk neki. A gyűrűt előtte húzom fel az ujjadra. A következő hónap végén versenyem lenne az NSZK-ban, de lemondok.

- Szó sem lehet róla! Ámbár az ötödik hónaptól szeretném, ha állandóan mellettem maradnál!

- Rendben van. Viszont a versenyeim után leutazunk hozzátok, és közöljük a szüleiddel, hogy összeházasodunk! – Fület tépett, s megforgatta az ujjai között. – Ösztöndíjam nyolcszáz forint. Ennyiből manapság családok megélnék. Mellette a sporttal: kalória-pénz, prémium, miegymás..., a kétszeresét is hozzáteszem, de ha ez se lesz elég, mentőügyletet vállallok. Egyszer már beszéltem róla.

- Azt mondtad, csak ideiglenesen laknánk a nagynénémnél?

- Egyesületek lakást ígért. Mintha, mintha már..., vagy tényleg nem szóltam volna róla?

- Nem. Hol?

- Az Üllői úton. Igaz, majdnem Kispesten. Vadonatúj épület, egyszobás, de addig az is megfelel, amíg tanulunk. Ezen túl - harciasan rázogatta az öklét - kettőtökért verekedek, ami dupla erő ad nekem.

Hallgattak. Szemük bújócskát játszott a szerelem és jövő fényében. Árnyék semmi, csak a napfény s végtelen öröm.

- Gyere – törte meg a csendet a széplány. – Ússzunk! – Felugrott, és a víz felé futott. Gyula utána rohant, elkapta a kezét, és átölelte. Csak a medence peronján engedte el, hogy külön-külön ugorhassanak a vízbe,

Alig egy órát úsztak, lubickoltak a hús vízben. Később újra kiefeküdtek a napra, és néhány percnyi beszélgetés után a kabinokhoz siettek. Felöltözködtek, és Gyula diákszallójába utaztak a gyűrűkért...

* * *

A nagynénit a konyhában találták. Húst sütött. Szégyenkezően toporgott Gyula körül.

- Ne haragudjon, amiért itt fogadom, viszont a húst nem hagyhatom megégni. Egyébként is csak fél kilót kaptam. Menjenek be az Emike szobájába! Fél óra múlva maguk után megyek!

- Itt is elmondhatom – hebegte Gyula.

- Hát, ha annyira sürgős!

Széket tolt eléje, de Gyula nem ült le. Visszatolta az asztal mellé. Emi még az előbb kiment, most átöltözve, szép kék, testhezállóló, félig áttetsző otthonkában tért vissza. Gyula mellé állt, és kacéran belekarolt.

- Negyedévesek vagyunk – kezdte a fiatalember zavartan. – Két év múlva orvosok leszünk mind a ketten. Össze akarunk házasodni. Lakásunk viszont egyelőre nincsen. Esetleg, ha... megengedné..., mert lesz lakásunk, az egyesületem adja. Most épült az Üllői úton...

- Négy évig kibírták – állította meg a fiatalember hebegését a nagynéni. - Húzzák már ki azt a két évet!

- Nem élet ez így! És... – húzta zavartan a szót egy ideig, majd elhallgatott.

- Terhes vagyok, néni – közölte helyette egyszerűen, szinte hétköznapi Emi.

- Ja, vagy úgy! – hördült fel a néni, mialatt idegesen a homlokához szorította a tenyerét. – Te jó ég! Mit kapok én anyádtól, mert apádat említeni sem merem! Miért nem vigyáztatok? Ha egyszerű tacsók lennétek, megérteném valahogy, de így, felnőtt fejjel, orvosnak készülöktől, nagyon, de nagyon furán hangzik gyerekeim! Hányadik hónapos vagy?

- Harmadik. Eddig bizonytalankodtam. Húztam-halasztottam. Most is, csak a teszt után mertem megmondani Gyulának...

- Puff neki! – vágott közbe Mária néni.

Emi elkapta Mária néni kezét, szemét az arcába fúrta.

- Ha elítél, ha megvet, ha bűnösként kezel is, azt mondom: egy pillanatra sem bántam meg, és nem is szégyellem. Szeretem Gyulát, ezért örömmel fogadom el tőle a gyereket.

A néni nem válaszolt. Visszament a gáztűzhelyhez, hogy megforgassa a húst. Utána sem mozdult el onnét. Mintha a zsír sercegését hallgatná, a felcsapódó pára tovalengését csodálná, mélyen hallgatott. A pillanatok órákká nőttek a fiatalok izgalommal telített időmérőjén. Zavartan feszengtek, mígnem Gyula a lány mellé lépett, átkarolta, Emi szorosan hozzásimult.

- Tőlem, a történtek után..., akár már az éjjel is itt alhat – szólalt meg végre Mária néni. – Gondterhelten csóváltgatta a fejét. – A baj megvan. – Felemelte hosszú nyelű, kétágú, hegyes villáját, és sokatmondón Emi felé mutatott vele. – Apudnak, meg anyudnak egyelőre egy szót se! Előtte alaposan, igen, i... gen alaposan előkészítjük a talajt.

- Nagyon szépen köszönjük. – Gyulának nemcsak a szeme, a hangja is hálával telt meg. – Másként albérletbe kellene mennünk, ami nemcsak nekünk, a kisfiamnak se...

- Kislány lesz – ellenkezett mosolyogva Emi.

- A strandon fiút mondtál.

A néni felnevetett.

- Gyerekek, nagy gyerekek! – Miután jól kinevette magát, a férfihoz lépett, és arcon csókolta. – Mától tegezlek. Ugye megengeded?

Mielőtt Gyula válaszolhatott volna, Emi Mária néni mellé lépett, átölelte és hízelgő macskaként a vállára hajtotta a fejét.

- Köszönöm, nénikém!

Gyula elővette zsebéből a gyűrűket, és Emi elé tartotta. Arcán szerelmes mosoly ragyogott, miközben esetlen, suta mozdulatokkal a lány keze után nyúlt.

- Ne úgy! - állította meg a néni. - Fogd meg az egyik gyűrűt, és szépen húzd rá Emike ujjára! Úgy! Te pedig, csókold meg érte... Jól van! - Ezután a lányhoz fordult: - Most te következel! Húzd fel a másikat Gyula ujjára..! Jól van! Most te... te adjál érte puszit Gyula! - Még élesebben nevetett. - Na... na! Azt nem mondtam, hogy ennyire hevesen. - Kifejezetten élvezte a két fiatal örömét. - Úgy. Most pedig szépen, ne annyira hevesen, mint előbb öleljétek meg egymást..! - Előbbi nevetése hangos kacajba torkollott. - Hiszen tudjátok ti! - Csak kacagott, kacagott, úgy járt a keze, mint felrepülése előtt a madárszárnya. - Ilyen eljegyzést ki látott még! Hússütés közben, konyhában, a tűzhely előtt!

Miután alaposan kinevette magát, megtörölte a szemét a köténye szélében, aztán az újdonsült jegyespárhoz fordult:

- Nem ez a lényeg, gyerekek! Az a fontos, hogy szeretitek egymást, mert amint elnézlek benneteket..! - Visszalépett a tűzhelyhez. Megnézte a húst, aztán ismét rájuk meresztette a szemét. - Meghívlak benneteket vacsorára – szólt vissza onnét, rövid matasztás után.

- Csepelen várnak – szabadkozott Gyula. – Azonkívül még két helyen is érdekelt vagyok ma este. Politikai előadást tartok a kohóüzem fiataljainak. Az egyik kultúrházban, pedig sportélménybeszámolóm lesz... Hol is? Ahá, megvan! Pesterzsébeten, és... és...

- Szép eljegyzés, mondhatom – kritizálta a fiatalokat mosolygón a néni.

Emi a vőlegénye vállára hajtotta a fejét.

- Menjél! – súgta. – Megvárlak. Addig tanulok.

- Látja, mennyire aranyos, megértő menyasszonyom van? – Gyengéden megfogta, és megforgatta.

- Mai fiatalok! – zsémbelt a néni. Nem mondhatta tovább, mert Gyula átkarolta és megcsókolta.

- Mindent köszönök. A szobát, a meghívást, viszont a kötelesség, az kötelesség! Megígértem, és ők várnak. – Már is indult az ajtó felé.

Emi könnyű átmeneti kabátot dobott a vállára, és lekísérte a kapuig.

Gyula tíz óra után ért haza. Emi az íróasztalánál ült, tanult. Amikor megpillantotta a vőlegényét, felugrott és eléje futott az ajtóig. Átölelték egymást, és sokáig csókolóztak.

- Nem akarsz lezuhanyozni? – súgta később a lány.

- Hol is van a fürdőszoba?

- Úgy teszel, mintha nem tudnád! – Megfricskázta az orrát, s cinkosan felnevetett. Arra célzott, hogy a nagynénije a múlt télen elutazott. Gyula, ez alatt végig nála lakott. Ettől független máskor is használta már a fürdőszobát. – Mindent előkészítettem...

- Kösz - vágott közbe. Elengedte, és máris rohant a fürdőszoba felé

Emi az ágyban várta. Gyula melléje bújt, és szorosan átölelte.

- Igaz ez? – kérdezte meg a két csók szünetében. – Puha, meleg ágy és egy gyönyörű, kemény testű lány!

- Már nem lány, kismama. – Emi erotikusan megfricskázta a párja orrát. – Jó összehoztuk, mi?

Testük egyre jobban átforrósodott. Szavuk egyetlen nagy sóhajjá olvadt a testi szerelem mindent elemésztő tüzeiben...

- Nézd, mi van nekem! – suttogta a lány a hosszú szeretkezésük szünetében. Gyűrűsujját tüntetőn felemelte, és a férfi arcához dörzsölte.

- A hallgatóság előtt ültem, egyébként nagyon sokan voltak mind a két helyen, s egyre-másra a gyűrűmet gukkeroztam, úgy tűnt, mintha mindenki azt nézné! Frászt nézték, talán nem is vették észre, csak nekem tűnt olyképpen.

A lány arcához dörzsölte az orrát, és tovább beszélt:

- Mennyire illatos, selymes a hajad! Bőröd hamvas, mintha valódi, drága, kínai selymet simogatnék. Tested kemény és kíváncsú... Úgy vagyok vele, mint Balázs Pista a borral: akármennyit ivott, sosem telt be vele. Elment az orvoshoz: Csak az üveg aljáról, kanalizva! Többet ne igyon! – humorizált. Balázs Pista megfogadta: Azontúl, most már orvosi tanácsra, nekiesett az üvegnek, és amikor már csak az alján maradt egy kevéske, kanalizta. –

Mély lélegzetet vett. – Úgy habzsollak, mint kisgyerek a mézeskalácsot, mint, - mivel semmi sem jutott eszébe elhallgatott.

Beszélj tovább! Mondj még valami szépet! – duruzsolta Emi.

- Úgy éget a szemed, mint a nap: belenézni nem lehet, mert megvakulok... Nem, mint a csillagok, ha sokáig nézzük, beleve-szünk a mindenségbe. Mint a gyémánt: sokszínű fénnel csillog, mohó kapzsiságot ébreszt bennünk a teljesség kisajátítására...

Emi apró csókokat pötyögtetett az arcára, mire elhallgatott.

- Sohasem mondtál nekem ennyi szépet.

- Mert eddig nem voltál a menyasszonyom.

A széplány a férfi vállára hajtotta a fejét, és tovább beszélt:

- Mindig menyasszonyi fátyolra vágytam. Hányszor magam elé terveztem azt a bizonyos ruhakölteményt, amelyben esküszünk majd. Nem sajnálom. Te ezer menyasszonyi ruhánál többet érsz nekem. Gimnazistakoromtól, tudod... - csípte meg pajkosan -, „az asszonyod” vagyok. Most, menyasszonylétemre anya leszek. Na és? Anya tizennyolc éves volt, amikor megszült. Utána esküdtek meg. Nem vethetnek semmit a szememre. Boldog vagyok, szeretlek... Meg össze is házasodhatunk szülésig.

Suttogtak. Szavaik, mint a méz, édesen csorogtak. Az édes szavak fonalából selyemterveket szövögettek...

A Kálvin téri Nagytemplom toronyórája éppen akkor ütötte el a tizenkettőt.

* * *

Három hét után Gyula újabb külföldi versenyre utazott. Emi a pályaudvarra is kikísérte.

A kalauz már fűtyült, ők még mindig búcsúzkodtak. Gyula csak akkor ugrott fel a vonatra, miután a szerelvény meglódult.

- Vigyázz magadra és rá is! – kiáltotta vissza a lépcsőről.

- Ne félj, vigyázok! – válaszolta integetése közben Emi. A felgyorsuló vonat után futott, ameddig bírta. – Sok szerencsét! Várlak...!

Addig-addig integetett, dobálta utána a csókokat, amíg Gyula s a

vonat el nem tűnt a szeme elől.

Szokatlan meleg volt. Ki tudja hány sín páron, a szerelvények élén várakozó gőzmozdonyok pöfékeltek. Kéményeik csendes nyugalommal okádták az egész peront betöltő orrfacsaró füstjüket...

* * *

Gyula két hét múlva tért haza. Nagy bőröndöt és a Német Demokratikus Köztársaságban vásárolt átmeneti kabátot szorongatott a kezében, miközben becsengetett a Bástya utcai első emeleti lakásuk ajtaján, ugyanis neki nem volt kulcsa. Csináltatni akart, de eddig nem jutott rá ideje.

Legnagyobb meglepetésére, doktor Galántai Ede, Emi apja nyitott ajtót.

Megütközve bámult a férfit. Tekintete és a mozdulata megdermedt.

- Nem rám számítottál, igaz? – ironizált doktor Galántai, miközben fanyar mosollyal az arcán, végignézett Gyulán.

- Mi tagadás – hebegte az.

- Gyere beljebb! – Megfordult, és előre indult. Gyula riadtan, segítségkérően lesve szét ballagott utána.

Szobájukban a kezdeti nyugtalansága legyűrhetetlen idegességgé fokozódott: hol az egyik, hol a másik kezébe fogta a bőröndjét, végül a két lába közé szorította.

Doktor Galántai bent még egyszer végigböngészte szemeivel a fiatalembert.

- Ülj le! – szólt rá ezután.

Gyula leült, és körülnézett. Ágyuk szépen megvetve, íróasztalukon pedáns rendben heverték a jegyzetek, a könyvek, s minden más. Félelemmel vegyült, erősödő balsejtelve, amely már az ajtóban torkon ragadta, fojtogatni kezdte, s az a nyomasztó csend, amely körülvette őket!

Doktor Galántai Ede, idegesen harapdálta az ajkát, és ugyanolyan idegesen dobolt ujjaival az asztalon. Ám Gyula szerencséjére,

mindez csupán néhány pillanatig tartott, holott örökkévalóságnak tűnt.

- Elismerem – kezdte el végre doktor Galántai rekedten –, ott-hon csak az orvosi diplomához ragaszkodtam, Emi kezéért cserében. Éljetek együtt, mondtam. Kértem olyasmit, amit annak idején én sem tartottam be... – Végre abbahagyta a meg-megismételt dobolását. – Nem haragszom rátok, azt viszont, igenis kérem tőletek: várjátok meg esküvőtökkel a nyarat!

- Addigra Emi megszül – hívta fel a figyelmét, sandán mosolyogva Gyula.

- Baleset érte. Terhessége megszakadt.

Gyula agya elborult. Gyomra összeszorult, torkába görcs ugrott. Felpattant, és doktor Galántaira förmedt:

- Hol van Emi! – két lábát szétdobta, esedezően bámult a férfira.

Doktor Galántai Ede idegességét sanda mosolyával leplezte. A hangján érződött leginkább, hogy mennyire izgatott.

- Túl van a veszélyen. Azt is mondhatnám: jól van.

- Melyik kórházban fekszik? – Idegesen a hajába túrt, majd felkapta a kabátját, legelején dobta az egyik székre.

- A látogatási idő jó óra múlva kezdődik. – Felállt, a fiatalemberhez lépett, és a vállára rakta a kezét. Gyula sohasem látta még ennyire kedvesnek, és megtörtnek, mint ebben a pillanatban. Hangja remegett. Darabosan tömondatokban beszélt. – Ígérd meg, fiam! Mi is, és a te szüleid is azt akarják... Csak a negyedik év befejezése után esküdjetek össze, nyáron a szünetben. Emi nehéz műtéten esett át, jelenleg pihennie kell...

Gyula, mielőtt válaszolt volna, mély lélegzetet vett.

- Rendben! A diákszállóban még megvan a helyem. Visszamegyek. A végső szót azonban csak azután mondom ki, ha megbeszéltem Emivel. – Feljebb emelte a hangját. – Melyik kórházban fekszik?

- A Péterffy utcában.

Gyula megfordult, és semmivel, senkivel nem törődve, kabátját a vállára dobta, és elrohant. Nem köszönt el, az ajtót is nyitva hagyta.

Emi aludt. Gyula az ágya szélére rogyott, és mind a két karjával átkarolta. A szép, de erősen megtört lány, azonnal felébredt, de a szemét még nem nyitotta ki. Magához húzta a vőlegénye fejét, és csendes sírásba kezdett.

- Ne sírj! – vigasztalta Gyula. – Az a fontos, hogy te megmaradjál nekem. Hogyan történt?

- A Karolina úti klinikáról rohantam át a János kórházba. Nagyön elhúzódt az előadás. Siettünk. Megcsúsztam a lépcsőn, s lezuhantam. A túsarkú cipőm...

Hangja végleg elfogyott. Uralkodni akart magán, mégis újra meg újra összerázta az elfojtott zokogása.

Gyula a lány hajához nyomta a fejét.

- Nagyon szeretlek.

Emi is átkarolta a vőlegényét.

- Esküvő? – súgta a fülébe.

- Nyáron...

- Nem így beszéltük meg!

- Előbb beszéltem apukáddal.

- Szóval tőle tudtad meg, hogy elvetéltem? Ne hallgass rá! Amíg nem kapod meg a lakást az egyesületedtől, szerzünk egy jó albérletet.

- Jó – hagyta rá Gyula minden lelkesedés nélkül.

- Nem akarod? – riadozott a lány tágra nyílt szemmel.

- Te is igen jól tudod, mennyire akarom. Nyolc éve udvarolok neked. Ideje, nem? Viszont mind a ketten orvosok leszünk. Jól tudjuk, min estél át. Belső vérzés, abortusz... Hónapokig kell pihened. Erre pedig, a nénikéd igen csendes szobája a legalkalmasabb. Ettől függetlenül én mindig melletted leszek. Nem tudok, és nem is akarok többé nélküled élni. Külön lakunk, csak ennyi változik. A szüleid is ezt akarják, és mivel tényleg nincs sok idő hátra, vállaljuk a kedvükért! Hátha összebarátkozik addigra a két család. Mária néni, ha megengedte, hogy eddig nála, veled lakjak, nyilván nem tilt el a feljárástól sem. Ha mégis megtenné, akkor én

is azt mondom: jöjjön az albérlet! Egyébként a lakást egészen biztosan megkapom, kihajtom őszig.

Emi lehunyta a szemét, és hallgatott.

Gyula csak most nézte meg jobban a lányt. Hófehér arcát övező égőszőke haja, úgy fénylett a párnákon szétterülve, mint egy nyaláb vékony aranszál.

- Gyönyörű vagy Emi! – csurrant ki a szájából akaratlan az őszinte csodálkozás. Szerelmes, ellágyult nézése valósággal sütötte a lány arcát.

Emi állta egy ideig, majd lassan összevonta a szemét, és hirtelen a férfi fejéhez kapott.

- Mennyire véraláfutásos a szemed alja. És itt a füled mellett... A homlokod is. Nagy ütéseket kaptál?

- Hazahoztam az egyik aranyat. – Gyula csak ennyit mondott.

- Juj, de jó – ujjongott Emi. Homlokon csókolta, simogatta. – Nagyon drukoltam neked. Valamennyi újságban a te nevedet kerestem.

- Beneveztem az idei országos bajnokságra. Utána minden erőmet a tanulásnak szentelem, mert szó, ami szó: nagyon le vagyok maradva. Utána jöhet az olimpia.

Emi gyűrött mosolyával hagyta jóvá a férfi tervét, majd hevesen átölelte, és szájon csókolta.

Nem beszélgethettek, nem csókolgathatták tovább egymást, mert újabb látogatók érkeztek: Doktor Galántai Ede és Mária néni.

* * *

Gyula még aznap este összepakolt. Mária néni segített neki. Amikor a szappanját és a fogkefét akarta betenni a bőröndjébe, megfogta a kezét.

- Ezeket ne vidd el! - Nevetve tette hozzá: - Többször lesz szükséged rá itt, mint a diákszállóban, mert amint megismertelek benneteket, gyakrabban leszel te itt, mint ott. Na, mondd, hogy tévedtem! Cáfold meg, ha tudod. Te... te hősszerelmes! – nevetett tovább, majd Gyulához lépett, és mókásan megcsípte az arcát.

Gyula, rövid két hét múlva, taxival hozta haza, a szövődménymentesen meggyógyult menyasszonyát a kórházból.

* * *

Még csak egy perce tartott a második menet az országos ökölvívó-bajnokságon, amikor Korsósi Gyula, egy véletlenül bekapott jobbkegyenestől váratlanul megszédült. Megrázta a fejét, s kifordult. A ring kötélének dőlt és várt.

A bíró számolni kezdett... Gyula szerencséjére, szédülése, amilyen hirtelen jött, olyan gyorsan el is múlt.

Körülnézett. Akaratlanul Emit kereste. Mindig az első sorban ült, ha eljött. Most csak az őrjöngő tömeget látta. Letörölte karjával izzadó homlokát, és bokszra jelentkezett. Idejében, mert a bíró vészesen tovább számolt... Mintha semmi sem történt volna, fűgén ugrálta körül az ellenfelét.

Eközben csak ütött, megállás nélkül csak ütött, mígnem...

Korsósi Gyula, aznap este, a korakezdeti megingása ellenére - ellenfelét kishíjján kiütötte - fölényes győzelmet aratott. Százak ünnepelték a sportsarnokban az ország középváltósúlyú bokszbajnokát. Tömegével állták körül, hogyha csak egy pillanatra is: barátok, idegenek, versenyzőtársak... megszoríthassák a kezét. Aki nem jutott hozzá, annak is örült, ha ráüthetett a vállára, megpaskolhatta a hátát.

A díjkiosztó ünnepség után azonnal Emit kereste: hátha..., miután nem találta, felöltözködött, hiába hívták ide-oda, hazasietett.

Kissé leverten - Emi miatt történt, amiért nem jött el, holott megígérte - állított be az Orvostudományi Egyetem Diákszállójára, ahol a portás, mintha várta volna, máris rászólt:

- Korsósi úr! Egy pillanatra...

- Miért uraz, talán megharagudott rám, Ernő bácsi? – bámult rá mosolyogva.

- Nem én! – Mintha végig a kezében tartotta volna, egy iratot nyújtott át. – Magának szól, meg az is! – A közeli székre készített lepedőbe csomagolt cuccára mutatott: - Idehozták - makogta za-

vartan. - A paplana, a párnája, a ruhaneműje, a használati tárgyai, meg mit tudom én miami...

Akkoriban új szokás alakult ki a orvosok körében. A kimaradozók ágyneműjét, heccből és titokban levitték a portásfülkébe. Amiért is az illetőnek - lefekvése előtt - le kellett kutyaolnia érte a földszintre, onnét – lift nem létezett – teherrel vissza a harmadik emeletre. Eközben a társai kiálltak a folyosóra, és végigröhögtek. Gyula azt hitte, most is ez történt... Mivel még mindig nem olvas-ta el - maga sem tudta miért - az előbb kezébe nyomott iratot, a portás, látva a habozását, megpöcögtette a körmével.

- Olvassa el, kérem! – kérte részvételleljesen.

- "...az egyetemi szálló rendtartását súlyosan sértő magatartásáért, azonnali hatállyal kizárom... Dr. Zahán dékán." – olvasta Gyula növekvő figyelemmel, meg nem értéssel, majd, miután előlről és hátulról is megnézte az iratot a portásra sandított.

- Mi ez? – Egyszerűen nem hitte el. Ezt is, mint mindent, vicc-nek vélte.

- A cuccát a gondnokunk hozta le, és szigorúan megparancsolta, hogy a leltárívet, ezt-e – mutatta, mikor vette fel s honnét, vagy azt is végig a kezében tartotta, Gyula egyáltalán nem tudta –, íras-sam alá... Mondjam meg... – hebegte. Rettentő kellemetlenül érezhette magát miközben elhallgatott. A kezével, erősen tétová-zón, de félre nem érthetőn, zavartan mutogatott a kijárat felé, mintegy jelezve, hogy elbocsátották a diákszállóból.

Gyula lábai a földbe gyökereztek. Az ébrenlét és az álom küszöbén ingadozva nézte, hol az öreget, hol a lepedőjébe csomagolt cuccát. A portás egyetlen mukkot sem szólt többé, szégyenkezőn elfordult, s lehajtotta a fejét. Gyula egy ideig megátalkodottan leste a padlót, rázogatta a testét és segítségkérőn széttárta kezét, majd összecsapta azt, felrántotta mind a két vállát, és a cókókjához lépett. Összemarkolta, s mint egy batyut a hátára dobta. Előzőleg kezébe nyomott iratot a zsebébe gyűrte. A leltárívvel egyáltalán nem törődve, önkívületlen, lassú, öreges lépésekkel kiballagott az ajtón. Kint, rövid töprengés után, a Mária utca felé vette az irányt. Nem gondolkozott. Csak a cipői kopogtak, más minden úgy tűnt,

mintha álmodna. Idő, és a tér kitapinthatatlan egyéniségének háborgó hullámaiba veszett. Egyszerűen nem tudta felfogni, megérteni pláne a történeteket, vele együtt a saját helyzetét: mi is történt valójában, s mi lesz ezután! Miért..., miért..., miért? Kérdés s csak kérdés egymás után. Felelet sehol.

Az úton sötétzöld terepjáró tűnt fel, állt meg mellette. Két civil ruhás férfi szállt ki, lépett egyenesen hozzá. Ezt megelőzőn a diákszállóban járhattak, ahol nyilván a portástól tudták meg előbbi távozását, kilétét a hátára vetett batyujáról.

- Korsósi Gyula? – kérdezett rá az egyikük.

Gyula riadt értetlenkedéssel bólintott rá. Arcán fanyar mosoly suhant át, miközben zavartan rájuk hörrentett:

- Mit akarnak tőlem?

- Kérem a bejelentő szelvényét! – Személyi igazolvány még nem létezett.

Nem nevezte meg magát, igazolványt sem mutatott fel, Gyula ennek ellenére zavartan a zsebébe nyúlt. Tudata alatt tornyosuló zord fellegek árnyékában, mert ha nem is tudta teljesen felmérni valódi helyzetének mélységét, már nemcsak sejtette, hanem meg is értette: borzalmas dolog történt. De mi s miért? Zavarában azt a papírt húzta elő a zsebéből, nyomta az illető férfi kezébe, amelyet még előbb a diákszálló portásfülkéjében gyűrt bele. Éppen az egyik villanyarmatúra alatt álltak, ezért könnyen elolvashatta, aki átvette.. Alig futotta végig a szemével, máris a karja után nyúlt, ám Gyula, teljesen váratlanul, nem akarattal, automatikusan cselekedve, kissé hátralépett. Ledobta a batyuját, és felbőszült bika-ként, továbbra sem gondolva semmire, egyáltalán nem mérlegelve a cselekedetét s annak következményét, amint azok nem közöltek semmit, ő sem, a legközelebb álló alaknak ugrott, és egy hatalmas csapással a földre terítette. A másikkal, valamivel nehezebben bánt el. Ha nem is terítette le, megingatta. Hihetetlen elszánással küzdött a saját igazáért, bár maga sem tudta, kinek van igaza, lehet-e egyáltalán valakinek igaza, ebben a feje tetejére állított helyzetben. Nem gyilkolt, lopott, nem árulta el a hazáját, sőt! Teljesen büntetlennek érezte magát. Akkor meg?

Kisebb csődület támadt körülöttük. Honnét kerültek oda, nem tudta. Valaki elgáncsolta, és hátulról leütötte...

Még a terepjáróban magához tért. Azok ültek-e mellette, akikkel verekedett vagy netán más, nem emlékezett rá. A gyomra émelygett, a feje szédült, csak a friss levegő térítette végleg magához, miután kiszálltak a kocsiból.

Jászai Mari tér – olvasta, s hirtelen megtorpant. – Az ávósok!

A teremben, ahová bekísérték, öten álltak szorosan amellett a fal mellett, amelyre elsőként rátévedt a tekintete.

- Vigyázz, bunyós! – adta át e szavakkal a bekísérője a terem közepén ácsorgó fegyveres társának, aki azonnal a falhoz állította a többiek közé.

- Látod ezt a pontot a falon? – tegezte le. Mutatóujjával, a piros ceruzával rajzolt pontra bökött. - Azt nézd! - s otthagya.

Gyula egyelőre engedelmeskedett. Feldúlt bensőjében óriási tengerként háborogtak a meg-megújuló, fel-feltörő gyötrelmei által felkorbácsolódott hullámok, holott eddig, ki tudja mennyi ideje, de nem sok: se szél, se villámlás..., semmiféle vihar nem létezett. Szubjektív énje és elvont gondolatai egymástól teljesen függetlenül, óriási harcot vívtak azzal a furcsa s felfoghatatlan helyzettel, amelybe teljesen váratlanul, s hihetetlenül belecseppent. Egyáltalán nem emlékezett, hogy mennyi idő telt el így. Biztosan sok, mert a pont helye lassan „kilyukadt”, óriási, kibogozhatatlan, - igaz egyelőre nem is foglalkozott a kibogozásukkal - távlatoknak adott helyet a mindent beborító, bensőjéből kivetítődő sötétség. Lábai elzsibbadtak, ezért óvatosan oldalra hunyorított. Fejét nem merte félrefordítani, mivel nagyon gyakran hallotta az erélyes figyelmeztetéseket: A pontot bámuld, mert..., hogy mit jelentett az a mert, az ütések nyomában felcsattanó puffanásokból, csattanásokból, és a nyomában fel-felhangzó, fájdalmas ordításokból s jajgatásokból régen sejtette.

Háta mögött, alacsony fapadot fedezett fel, hogy egészen biztos legyen benne, hátranyújtott lábával is kitapogatta. Előzően is ott állt, vagy közben helyezhették oda, nem emlékezett rá. Az igen é-

ber őt, mintha erre várt volna, mérgesen ráordított.

- Kaptál rá engedélyt, hogy leülhess, bokszbajnok? – Hátulról, „csak úgy” nyakon vágta, hiszen Gyula nem ült le,

Gyulát pillanatokon belül elöntötte az amúgy is folyvást gyülemelő mérge, mivel egyre erőteljesebben kínoztta ártatlanságának és tehetetlenségének - mert kinek s miként mondja mindezt el, ha egyáltalán kíváncsi valaki rá - puskaaporos keveréke. Orrlyuka kitágult, szemei vérbe borultak. Ha akart volna sem tudott uralkodni magán.

Csak szembe, kispajtás! – hörögte bösen, támadásra készen.

Az őt ellépett, a sípjába fújt, és lövésre készen, mindenre elszánt tekintettel nekiszegezte a géppisztolyát.

Gyula megtorpant. Farkasszemet nézett a géppisztoly csövével. Azt mérlegelte, hogy ha rátámadna elsütné-e? Ám nem sok ideje maradt a mérlegelésre, mert az ajtó kivágódott. Négy ávós egyenruhás katona rontott be, estek egyszerre neki. Alapos dulakodás után az egyiket leütötte, a másikat hason rúgta, ám többre nem maradt ideje, mert letapultak, és megbilincseltek...

Dohos, áporodott szagú sötétzárkában tért magához. Néhány órája még ünnepeltek, éljeneztek... Ennyire kiismerhetetlen az élet? Most ebben az "odúban" rohad. Vajon miért? – kínoztá, gyötörte a mindenkinek felett kavargó gondolata, mígnem torkaszakadtából elordította magát:

- Miért? – Felugrott, és az ajtónak esett. – Engedjétek ki. Semmi, de semmi bűnt nem követtem el. Miért hoztatok, zártatok be? – kiabálta elsöprőn.

Senki sem válaszolt, ezért néhány percnyi kiabálása, az ajtón dörömbölése után elengedte magát. Szemét behunyta, nem is nyitotta ki, addig-addig még karjába nem vette a szendergő álmot.

Arra ébredt fel, hogy valaki a vállát rángatja, és kiabál.

- Álljon fel!

Nagyon nehezen tápászkodott fel, ébredt rá, hogy hol van: nem álmot ez, cudar valóság, s tette azt, amit parancsoltak.

Tágas, nem is tudta minek nevezze: irodának-e, szobának-e, helyiségbe kísérték, ahol egyetlen személy várta: az ávós egyenruhás

százados, aki, mielőtt megszólalt volna, alaposan végignézte. Arca éppen olyan szenvtelennek tűnt, mint a tekintete.

- Nem akarsz megmosakodni? – kérdezte meg, tegezte le.

Gyula megbilincselte kezére mutatott, mire a tiszt felállt, és lecsatolta a bilincset.

- Remélem, itt nem fogja – most meg magázta – bemutatni a boksztudományát – gúnyolódott.

Gyula nem válaszolt. Megátalkodottan nézte, hol a padlót, hol a tisztet, aki Gyula mellé lépett, és annyira közel állva maradt hozzá, hogy amikor ismét megszólalt, kifröccsent nyála Gyula az arcát érte.

- Ott a csap, mosakodjon meg!

Gyulát a hideg víz felfrissítette kissé. Megtörülközött - törülközött a csap mellé akasztva találta -, s visszalépett a tiszt elé, amikor is az, feléje nyújtotta a cigarettatárcáját.

- Nem dohányzom – utasította vissza zordon.

- Persze, persze! Sportoló. Este országos bajnokságot nyert...

- Miért hoztak, zártak be ide? - vágott Gyula csípősen a tiszt szavaiba.

A százados jelentősegteljesen hallgatott. Szúrós szemével tovább kémlelte az arcát. Egyik kezében - szinte kivagyian - a cigarettatárcáját, másikban az öngyújtóját szorongatta.

Gyula mindenben, a tisztén, a falon... áthatoló számonkéréssé válva, hang nélkül követelődött tovább: Miért? Feleljen! A százados cigarettára gyújtott. Öngyújtója lángjának fellobbbanásával szinte együtt buggyant ki szájából az erősen gunyoros, már-már letaglózó kérdés.

- Tényleg nem tudja, vagy csak megjátssza magát?

- Senki sem közölte velem eddig. Én semmi, de semmi olyat nem tettem, amiért...

- Na fene! – csapott közbe bombaként a tiszt előbbihez hasonló gunyoros hangja.

Megfordult, az asztalához ült.

- Üljön le! – mutatott az asztal előtti székre.

Gyula leült.

A tiszt sötét szemüveget vett fel, majd felkapcsolta az asztali villanylámpáját, amelyből reflektorszerű fény csapódott Gyula szemébe, mire önkéntelenül félrekapta a fejét. Mintha, maga a Nap sütné szemtől-szembe, pillanatokon belül elöntötte szemét a könny. Odakapott, és letörölte. Kezét, mintegy védekezésésként, továbbra is a szeme előtt tartotta. A százados az asztal fiókjába nyúlt, ahonnét keményfedelű, szalaggal átkötött dossziét húzott elő. Kioldozta a kötését, és belelapozott.

- Ejha! – száját gúnyosan biggyesztgetve, szemöldökét felhúzva nézett fel a vádlottra. Bal kezével dobolni kezdett az asztal üveglapján, a másikkal az iratait lapozgatta, mígnem gondolt egyet, s felállt. Kezét hátrarakta, és sétálni kezdett. Tömondatokban beszélt. Minden egyes szavai után rövid szünetet tartott.

- Népi kollégista. Ifjúsági vezető. Párttag. Kommunista ifjú. Agitátor. Rákosi-ösztöndíjas. Sportoló. Országos bokszbajnok.

Újra elhallgatott. A fiatalember elé lépett, csak úgy tüzelt a hangja, miközben váratlanul kiabálni kezdett:

- Ha nincs ez a rendszer, tudod mi lennél most? – tegezte le másodszer, és véglegesen.

Gyula nem válaszolt. Értetlenkedve nézett néhány pillanatig a tiszt szemébe, aki élénken visszalépett az asztalához, s ugyanaból a fiókból, amelyből elővette előbb a dossziét, több fényképet emelt ki.

- Ismered őt – mutatott a legfelsőre.

- Nem – vágta rá Gyula, miután a keze árnyékának védelmében, néhány pillantást vetett a képre.

A százados olyan mozdulatokkal dobálta eléje a képeket, mintha kártyát vetne.

- Őt sem? Ezt? Őt talán felismered?

- Sohasem találkoztam velük.

- Akkor sem, amikor a feliratokat készítettétek?

- Miféle feliratokat? – háborgott Gyula.

A százados válasz helyett tovább dobálta eléje a képeket.

- Ez ki? Emezt biztosan ismered...

Gyula merőn bámult a tisztre.

- Ne cirkusználjon velem! – követelte felháborodottan. – Mondja meg őszintén. Mit akar tőlem?

A százados nem válaszolt. Megint a fiókjába nyúlt, és sokkal nagyobb méretű fényképeket húzott elő.

- Ezt felismered? – félig letépett, ifjúsági mozgalmi falíújságot ábrázolt, amelynek ép felére ezt írták: Le a kommunizmussal! Halál a kommunistákra!

Gyula egyik kezével felemelte, majd hátat fordítva az éles fénynek - a tiszt rá is szólt, hogy ne forduljon el -, alaposan megnézte.

- Ezeket is nézd meg! Követelte a tiszt, miközben újabb fénymásolatokat rakott eléje: Uszító feliratok a falakon, a WC-ben, röplapok a folyosó kövén és az előadó termek padjaira ragasztva. Mindegyikre ugyanazt a szöveget írták: Le a kommunizmussal! Halál a Kommunistákra!

A kép kiesett Gyula kezéből. Szemét behunyta, mivel a fény így is vakította, két tenyerét, újra a szeme elé szorította. Úgy érezte, mintha minden tótágast állna körülötte: az asztal, a százados., lassan ő is a feje tetejére fordul. Ha nem kapaszkodik az asztalba talán lehanyatlik a székeről. Már ezelőtt is gyanította, most kétséget kizárón megbizonyosodott, hogy mivel vádolják.

- Csak nem hiszik, hogy én, aki, például azt a cikket írta, mert felismertem, később kettététem... Én... én, nem én tettem! Nekem, nekem semmi, de semmi közöm nincs ezekhez a bűnös és elítélendő esetekhez, a tettesekhez. Nem ismerem őket! – A hang hörögve bugyogott ki a száján, nem is folytatta. Esedezően, falfelhéren lesett a karja alatti résen a zord, a semmitmondó arcú századosra.

- Sajnos igen, te... te! – bólintott rá a százados.

- Felállhatok?

- Maradj ülj! Állandóan engem nézz! A kezedet vedd le a szemed elől, és rakd mind a két tenyeredet az asztallapjára!

- Százados elvtárs!

- Neked úr, amíg őszintén, érted: teljesen őszintén nem mondasz el mindent!

- Neem, semmi közöm ezekhez! jajdult fel Gyula.

Levette szeméről a kezét, de azon nyomban vissza is kapta. Hangosat nyelt. Torka, szája kiszáradt. Úgy kongott a hangja, amikor folytatta, mintha mély kútból beszélne felfelé.

- Engem ez a rendszer... Szóval, ha nincs ez a rendszer, én sohasem végezhetném el az egyetemet, egyáltalán nem tanulhattam volna – hebegte. – Ez a rendszer, amelyben, nemcsak tanulhatok, még pénzt, ösztöndíjat is kapok, hogy nyugodt feltételek között gondtalanul tanulhassak. Havi nyolcszázat. Élsportoló vagyok. Nyaranként táborokba járok. Külföldre is sokat utazom a magyar ökölvívó válogatottal. Rákosi Mátyás külön engedélyével vettek fel a Magyar Dolgozók Pártjába. Szüleim újonnan földhözjuttatott parasztok... – Sorolta, miközben a fájdalom egyre jobban és jobban a szívébe mart. Agyát tüzes fazéknak érezte, mert az erős fény még így is, hogy újra a két kezével védte a szemét és az arcát, egyre elviselhetetlenebbül sütötte. Hunyorgott, ujjai megállás nélkül mozogtak, majd végső elkeseredésében a hajába markolt és tépni kezdte. – Hogyan tehettem volna ilyet, én a kommunista, én az agitátor..! Letépni saját cikkeit, saját maga ellen lázítani, hihető ez, százados úr! – ordította dühöngőn, merő elszántsággal fúrva tekintetét a zord tiszt szemébe, majd egyetlen mozdulattal földre söpörte az asztról az összes fényképet.

A százados nem ugrott fel, még csak nem is mérgeződött, azonban szűrös tekintetét egyetlen pillanatra sem vette le róla: szorosan a székéhez szorította, és megbénította.

- Most már értem, miért bilincseltek meg, miért zártak külön zárkába.

- És azok, akik mellettem álltak..? Őket miért verték meg? – vágott bátran a tiszt szavába, mert még vádloznak sem érezte magát - ő az ifjú agitátor, a szocialista rendszer hűséges vezetőrétegéhez tartozó párttag -, mégcsak századosnál alantasabbnak sem. – Ők is visszaütöttek? Úgy lapultak, mint varangyos békák a fűben, mégis megverték őket. Lócát raktak melljük, mellénk, micsoda szadista, piszkos pszichikai erőszak! Elfáradtak, hát leültek... akadt miért megverniük őket! Akadt? Mert így akarták...

A százados felemelt kezével kényszerítette elhallgatásra.

- Biztosan tudod, mi az a proletárdiktatúra?

Gyula enyhe fölénnel rábólintott.

- Akkor azt is tudod - jól felemelte a hangját -, hogy az elnyomó funkcióját az ellenállás mértéke szabja meg. Aki töviseket szurkál másba, ne számítsen cirógatásra, kedves fiam! – gúnyolódott.

Gyula, két kezének védelmében is, teljesen elvakult. Mintha tűz égetné. Verejtékezett, szenvedett, testi-lelki fádalom kínozza, de nem mutatta ki, fogvicsorítva, csak azért is tűrte.

- Sajnálak - szólalt meg ismét a százados, csak megérezve a fiatalember szenvedését - Valljál, és nem kínozlak tovább!

- Mit, mit valljak be? Nem vagyok bűnös. Ki tudja, miért, honnét, s mint összeszedett, rám kent hamis vádak alapján, jogtalanul, ártatlanul...

- Kikkel álltál kapcsolatban? - fojtotta bele vádoló szavainak áradatát a tiszt - Honnét szerezted, kik gyártották, nyomtatták ki a plakátokat? Kik firkálták a falakra s máshová, hogy le a kommunizmussal, halál a kommunistákra! Kik írtak leveleket, kértek fegyvereket a Szabad Európa rádióadójától?

Gyula ez idáig is nagyon, borzalmasan érezte magát, most valósággal összetört, mégis szoborra merevedetten, kökeményen tűrte a vakító, az égető fényt, sőt most már csak azért is elvette a kezét, hogy megmutassa: mennyire keményfából faragták. A fény egyre erőteljesebben sütötte az arcát, mintha forró, tüzes kemence előtt ülne. A hangok mind messzebről és messzebről érkeztek: dübörögték, mintha a másík szobából érkeznének, holott érezte csalókán: közvetlenül mellette harangoznak. Dobhártyái úgy kattogtak, mint a közeledő vonat kerekei. Szeme helyén tüzes golyók fénylettek. Izmai megfeszültek. Lábai remegtek. Egész itt léte alatt, most először ijedt meg igazán. Majdnem összeroppant a súlyos vádak alatt, amelyek ráadásul mind hamisak.

Hosszú percek teltek el ilyen körülmények között.

- Mondjál el mindent, és azonnal lekapcsolom a villanyt! – törte meg ezt a kínos és fájdalmakkal telített csendet a százados, meglepően megszélidült hangja.

Gyulát leküzdhetetlen elkeseredés szállta meg, amely valósággal

kiforgatta eredeti mivoltából.

- Nem érti, senkihez, semmihez nincs közöm! Ártatlan vagyok! – ordította a várt vallomás helyett, és a képek után, most a lámpát is lesöpörte egyik kezével az asztalról.

- Elvezetni! – hangzott a parancs, amelyet ő úgy hallott, mint Madách: Az ember tragédiájából, Ádám a túlvilági szózatot. Olyan mozdulatokkal botorkált, őrei segítségével kifelé, akiket nem látott, maga sem tudta, mikor jöttek be, hol álltak eddig, mintha teljesen, s valójában megvakult volna.

Közös zárkába vezették, ahol azonnal a csupasz priccsre vetette magát. Két karját a feje alá rakta. Gondolkozni akart, de nem tudott. Az éhség is kínoztta, se vacsorát, se reggelit nem kapott. Hosszú-hosszú idő múlt el így, mire végre „kinyílt a szeme”, s kíváncsian körülnézhetett. Az aránylag nagy cellában, két másik rabtársat fedezett fel. Az idősebb férfi azonnal felismerte.

- Korsósi Gyula, az ismert bokszbajnok! Hogy engem idehoztak, csak..., csak, de maga köztudottan kommunista! Sokat szerepelt a Szabad Népben s a Népsportban – suttogetta zavartan, közben állandóan az ajtót leste, hogy nem figyelik-e az örök? – Hát ezt is megértük, kérem alássan!

A másik férfit nagyon összeverhették. Vérbe fagyottan szuszogott a priccsén, amiről Gyula akaratlan a jövőjére gondolt, s megborzongott. El is fordította a fejét, bár fel-felötlött: odamegy, és segít rajta, ám egyelőre a fokozódó motorberregés teljesen lekötötte a figyelmét. A falak remegtek, a levegő sejtelemmel telített idegességgel vibrált körülötte.

- Mi a fenének berreg itt ez a motor? – fakadt ki idegesen.

- A nagy halak, a nagy halak miatt, kérem alássan – válaszolta az álomkép, álomembere, fontoskodón, közben, mint mindig riadtan leste az ajtót.

Gyula nem értette, ezért a szemöldökének és két kitárt kezének felrántásával kért magyarázatot.

- Vallatják a „nagyokat”, mert mi, kérem alássan, akik ebben a cellában rohadunk, hozzájuk képest nagyon kis halak vagyunk – magyarázta a fura figura.

- De minek kell ahhoz ez a förtelmes motorberregés? - maga sem tudta miért, fitymálón ezt is hozzátette: - kérem alássan.

Az öreg nem sokat hederített rá, egyébként nagyon érdekesen beszélt s mozgott, mint akinek vécére kellene mennie, ám sehol nem talál illemhelyet. Gyula még így is, ebben a lehetetlen helyzetében is mosolygott rajta, aki most lehajolt, óvatosan körülnézett, két kezét ellenzőként a szája elé helyezte, majd a két lába közé szorította.

- Hogy ne hallják, ne halljuk az ordításukat, kérem alássan, mert ezek, kérem, mindenkit összevernek. Engem háromszor készítettek ki., eddig. Maga sem ússza meg szárazon! Ha ma nem, holnap – A szenvedő társukra mutatott. – Megyek, és segítek neki, bár nem nagyon szabad. Itt még azért is szólnak, s felfofoznak, meg-rugdосnak, ha járkál valaki, maholnap levegőt sem szabad lesz vennünk...

Gyula nem kérdezősködött tovább. Tüntetőn a fal felé fordult, és hiába az átélt idegessége az eljövendő véres napok elővetülete, elaludt. A segítségről azért mondott le, mert iszonyatos testi-lelki elnehezülést érzett, s még mindig rosszul látott, amiért képtelennek tartotta magát a mozgásra.

Az egész éjjelt végigaludta. Örült neki, legalább nem kellett gondolkodnia. Ám alig virradt, máris megjelent az ajtóban az egyik ő, álmos volt, az épület csendes, s a nevén szólította. Ugyanabba a szobába kísérték, mert az őrnek társa is volt, amelyben tegnap vallatta a százados, csak most a helyén egy nyúzott képű főhadnagyt ült.

Még eléje se ért, máris záporoztak feléje a kérdések: Kik tépték le a faliújságot? Kik írták a falra a rendszerellenes jelszavakat? Kivel terjesztette a röplapokat? Kivel együtt kértek fegyvereket a Szabad Európa rádiójától..?

Ezek tényleg azzal vádolnak, hogy én, én is terjesztettem azokat? - szúrtak fejébe az újabb felismerés mérgezett nyilai, a tegnapi sebek friss nyomai mellé. Majdnem összeroppant a hirtelen reáttörő pszichikai fájdalomtól. Tegnap, kellő naivsággal és némi önaltatással, olykor-olykor azt hitte tanú, most végérvényesen ráesz-

mélt: nem tanúként; vádlottként kezelik.

- Miért hallgat? Miért nem vallja be? – ordította a főhadnagy.

Gyula nem mozdult, csak állt és farkasszemet nézett vele. A szempárbajt a tiszt unta meg előbb.

- Miért nevezte Sztálin elvtársat döglött kutyának?

- Nem igaz! Semmi sem igaz! – suttogetta összetörten.

- Ne... em? – A fiókjába nyúlt. Egy iratot húzott elő és beleolvastott. – Ezerkilencszázötvenhárom március tizedikén a következőket mondta, három személy jelenlétében...

- Kik azok? A nevüket kérem! – vágott a szavába Gyula.

- Pofa be! – üvöltötte a főhadnagy. – Itt én kérdezek!

Gyula magába roskadtan bámulta a padlót: Miért? – marcangolta a leküzdhetetlen, minden emberben meglévő igazságérzete, testileg-lelkileg az idegösszeroppanás szélén táncolva.

- Még mindig nem hajlandó beszélni? – hasította ketté a terhessé váló csendet a tiszt éles hangja. – Nem ússza meg, beszélnie, valania kell!

- A feljelentőm és a tanúk nevét kérem! Addig semmi, de semmi mondanivalóm nincs más, minthogy én: teljesen ártatlan vagyok. Egyáltalán nem követtem el, se a hazám, se a rendszer, senki ellen bűnt. Minden, de minden más hazugság – fújta Gyula egy szuszra, összetörten s idegesen.

A főhadnagy egyetlen mozdulatára négy ór lépett Gyulához. Betanult mozdulatokkal elkapták, a közeli támla nélküli padhoz vonszolták, és rányomták. Igaz, Gyula a súlyos, igaztalan vádak terhe alatt eddigre testileg-lelkileg teljesen összeroppan, ezért azt tehetek vele, amit akartak.

Arra kényszerítették - ketten a lábánál, ketten a felsőtesténél fogva -, hogy a padra hasaljon, majd újra eléje rakták - le a köre - azokat a képeket, amelyeket tegnap a százados mutogatott neki. A kérdések is hasonlóan hangzottak:

- Kik ezek? Nevezze meg sorban! S a kapcsolatai?

Gyula csak az elsőt nézte meg. A többit figyelemre se méltatta. Arcát a padhoz szorította, és hallgatott. A cipőjéből a fűzőjét még a cellába zárása előtt kivetették, amiért is az egyik ávós igen

könnyedén lerugdalhatta csizmája orrával, lelógó lábáról a cipőit. Zokniját a kezével távolította el, húzta fel térdig a nadrágja szárát. Ezután egy bottal verni kezdték a talpát s a lábszárát, húzgálták a haját, verték a fejét a lócába, mialatt újra és újra záporoztak feléje a kérdések, amelyekre ő továbbra sem felelt. A talpa, a lábszára, a feje fájt, főleg "égett". Később, mert a verést egyetlen pillanatra sem hagyták abba, úgy érezte, hogy a lábai helyén puffadt dorongok, érzéketlen tuskók nehezednek a lócára. Nagyon szenvedett, mégis, egyetlen jaj, fájdalmas felszisszenés se hagyta el az ajkát. Izzadt...

Ki tudja mennyi idő telt el, mire abbahagyták, és rákiáltottak:

- Álljon fel!

Nagyon nehezen ült s állt fel. A feje, mind a két lába, főleg a talpa fájt, erősen vérzett. Szédelegve indult el a cipője felé, amelyet az egyik ávós a szeme láttára, vastag röhej kíséretében odébb rúgott. Úgy "toporgott", két kezével, hol ebbe, hol abba, végül „a falba kapaszkodott”, mintha forró vízben totyogna.

Leforrázva, vérig megalázva, bűzlő, vérben taposó dögnek érezte magát, amelytől minden valamirevaló ember undorodik.

- Miért vagy makacs? – kérdezte "a tegnapi" százados, mialatt óriási fájdalmak közepette megkísérelte lábára erőltetni a zokniját. Nem sikerült, mert fájt, és máris nagyon felpuffedt, a bőr több helyen felrepedt s igen erősen vérzett, ezért, már-már otthagynya, amikor a százados intésére, a közelében ácsorgó őr kivette kezéből a zokniját. A cipőjébe gyűrte, száránál összefogta, és a kezébe nyomta: fogd! Gyula a továbbiakban vérzön, mezítláb álldogált, remegett a százados előtt, akiről azt sem tudta mikor jött be, most is csak a hangjáról ismerte fel. A két talpa körül két vértócsa keletkezett. Ahány mozdulat annyi toccsanás, és vérfröccsenés... – Miért nem mondasz el őszintén s mindent? – folytatta a százados az előbbi tiszt társa helyett. Gyula, ha nem kapják el elesik. Széket nyomtak alája. - Bizonyítékaink vannak. Bűnös vagy. Erőszakkal kell kiszednünk belőled a vallomást?

- Ide azokat a bizonyítékokat, s a hamis tanúkat! – hörgögte. – Semmit sem követtem el, amiért felelnem kellene, jogosan fele-

lősségre vonhatnának, – maró gúnnal ejtette ki –, százados úr! – A lábát felemelte, a levegőben lógatta, vér csöpögött belőle a kőre.

- Amint a kisgyermek a felnőttnek, úgy a felnőtt egy ÁVH-ás tisztnek, so-ha-sem mond-hat nemet. Jegyezd meg ezt jól! Bűnös vagy, miért kell ilyen eszközzel – a lábára mutatott – rákényszerítenünk a vallomásra? Neked is, nekünk is jobb lenne, ha őszintén elmondanád az igazat! Segítenél a főbűnösök leleplezésében, kézre kerítésében. Tegyéll vallomást!

Gyula csak ült, olyan szemmel nézte a századost, mint ringben ellenfelét, lent a padlón. Kihúzta magát, és azt a sok keserűséget, amely lassan összegyülemlt benne, átcsapott a fején, leküzdhetetlen dühében mind a századosra köpte. Véreset köpött.

Az örök újra melléje ugrottak, de a parancsnokuk intésére nem nyúltak hozzá. A százados zsebkendőt vett elő, és letörölte melléről a véres köpést, közben sétálni kezdett. Kezét, mint az első kihallgatása során, hátra dugta, s idegesen játszott az ujjával. Körülbelül a második forduló után szembefordult Gyulával.

- Vérünket s jó elvtársainkat adtuk ezért a rendszerért, hogy idáig gondtalanul tanulhattál, sportolhattál – kezdte láthatóan magába fojtott idegességgel. – Hogyan engedhetnénk meg, amikor végre a munkásság kezében van a hatalom, a fegyver, hogy kezet emeljenek rá? – Zsebkendőjét Gyulára dobta. Megalázó dolog a verés. Te kényszerítettél rá! Hűségesnek vélt társunkból ellenséggé váltál. Ne tagadd, bizonyítékaink vannak rá! Láttak eltávozni az egyetem folyosójáról, miután felfedezték a mocskolódo feliratokat, hallották Sztálin elvtársat gyalázó szavaitat...

- Állítsák elem ezeket a tanúkat, ha vannak? – ironizált alig elviselhető fájdalmai ellenére is Gyula. – Legalább a nevüket...

A tiszt válasz helyett, olyan szemekkel lesett rá, mintha mondani akarna valamit, ám elhallgatja, végül az egyik örhöz fordult:

- Hívjon orvost, vizsgálja meg és kötöztesse be a lábát! – Ezután, váratlanul megfenyegette Gyulát. – Több módszerünk van, amellyel vallomásra bíránk. Mert nálunk mindenki vall! – Na-

gyot legyintett. – Mázlid van. Nem kínozzunk tovább. - A mellette álló őrhöz fordult.- Köötözés után vigyék a zárkájába!

Gyula - miután az orvos bekötözte a lábát, megnézte a sebes ajkát -, ha előbb "forró vízben lépkedett", most úgy érezte: izzó parázson jár. Mindene sajgott. A talpa fájt. Ketten is vezették, inkább vitték, mert alig vánszorgott. A szíve összefacsarodott. A feje szédült, lelkében zord vihar dúlt...

* * *

Korsósi Gyulát nem hallgatták ki többször. Kétheti, szörnyű körülmények közötti raboskodása után - a talpát egyszer sem kötötték át, mégsem gennyesedtek be a sebek, sőt javulást érzett: már járni is tudott, a kisebb sebekkel tele ajka begyógyult -, máris bíróság elé állították. S egyetlen nap alatt "lepergetett" tárgyalás után, kihirdették az ítéletét is.

Az eljárás során, mert az valójában nem tárgyalás, egyszerű "hivatali színjátszás" volt, az ügyész nagyhangú vádbeszédében, a Magyar Népköztársaság elleni összeesküvéssel vádolta a jelenlévő vádlottakat, Korsósi Gyulát bűnrészességgel. Az államügyész vádbeszéde szerint: az Orvostudományi Egyetemen, a fennálló rendszert és a kommunistákat gúnyoló feliratokat terjesztettek, találtak a falakon, az előadótermekben s másutt. A faliújságot összefirkálták, nemegyszer letépték. Az előadótermekben a rendszer megdöntésére felhívó és uszító röplapokat szórtak szét. Egyes tanároknak és hű diákvezetőknek, válogatott, durva fenyegetéseket küldtek. Tiltott összejöveleket tartottak, és amint a továbbiakban elmondta: ha naiv módszerekkel is, mindenképpen a fennálló rendszer megdöntésére készültek, amelyhez fegyvereket a Szabad Európa rádiójától kértek...

Névsor szerint vádolta a hat fővádlatot. Korsósi Gyulát azzal, hogy tudott az összeesküvésről, ezt egy feljelentéssel bizonygatta - bár a feljelentőt nem nevezte meg ő sem -, látta eltávozni azon a hosszú folyosón, amelyen nemsokára rá ellenséges feliratokat fedeztek fel, és hallotta Sztálin elvtársat – ezt külön is kihangsúlyoz-

ta – gyalázó szavait... Igen maró gúnnyal beszélt ifjúsági mozgalmi múltjáról, amely szerint csak ürügy volt a beférkőzésre. Súlyosbító körülményként emlegette a NÉKOSZ-ban felszedett trockista s narodnyikov nézeteit, amelyet becsempészett az ifjúsági mozgalmába is. Rákosi Mátyás-öszöndíjas létére az összeesküvőkkel tartott: olyan kutya, aki a saját gazdájának testébe mart. Letartóztatásakor ellenállt. Agresszív, és konok magatartást tanúsított a kihallgatásai alatt. Országos válogatott sportolóhoz méltatlanul visszaélt testi erejével, több, a kötelességét esküjéhez hű karhatalmistát leütött. És csak tagadott, mindent makacsul letagadott...

Régen befejezte, Gyula mégsem mozdult meg. Az ügyész szavai valósággal letaglózták. Újra meg újra szeme közé loccsantották a vádbeszéd méreggel tele poharát: Csak ürügy volt minden, hogy befurakodhasson...

Összerázkódott: Hogyan s miként kerültem ide? – kérdezte meg önmagától. Körülnézett, majd önmarcangolón felnevetett. – A vádlottak padjára. Ki s miért találta ki ezt a borzalmas komédiát? Mert ez cirkusz: ők a bohócok, én majomná aljasított homo sapiens a tragikomédiában.

- Ártatlan vagyok! – ordította el magát váratlanul. – Nem igaz! Semmi sem igaz! Rám fogták..!

Csak azután hallgatott el, miután az egyik fegyőr erőlyesen rendre intette.

A jelenlévők közül senki sem vallott Korsósi Gyulára. Úgy ült a vádlottak padján, mint meghunyászkodó idegen az intim családi összejövetelen. Egyetlen bizonyíték szólt ellene: az igen titokzatos feljelentés, amelyről az ügyész és a bíró is úgy beszélt, mint fontos okmányról.

De, hol van ő, a feljelentő?

A bíró kétszer is megkérdezte Gyulától, hogy kíván-e mentségére felhozni valamit az utolsó szó jogán, mire fel ő csak a fejét rázta, végül is, a tokás bíró határozott felszólítására erőteljes nemmel felelt. A végkimerülés határán tengett, azt sem tudta mi zajlik körülötte. Megszólalni? Ha akarna sem tudna már...

Az ítélet-kihirdetését néhány percnyi szünet előzte meg. Gyula végig, s mozdulatlanul a helyén ült, holott a többiek rettenetesen idegesen mocorogtak, akadt, aki fel is állt. Az egyik öre neki is felajánlotta ezt. Visszautasította.

Az ítélethirdetés politikai cirádásindokolásának, csak egyes homályos foszlányai jutottak el a fülébe, a többiek a lelke háborgó tengerének óriási hullámaiba fulladtak.

Háromévi börtönre ítélték. Végrehajtását háromévi próbaidőre felfüggesztették. Szigorított rendőri felügyelet alá helyezték: lakóhelyét nem hagyhatja el, nyilvános helyeket nem látogathat, minden vasárnap, ennyi és ennyi órákor, jelentkeznie kell a rendőrségen, és mellékbüntetésként öt évre eltiltották a közügyek gyakorlásától.

Korsósi Gyula szenvtelenül hallgatta végig az ítélet felolvasását. Mozgása, noha sokat javult a talpa, teljesen bizonytalannak tűnt. Félig alva, félig ébren lépdelt, mert az egész, amelyet átélt, nem más - képzelte -, csak egy szörnyűséges álom...

Rossz álmából ébredt ember módján lépett ki a Fő utcai bíróság kapuján. Olyan fáradtság lepte meg, és a talpa is sajgott, hogy ha nem ül le összerogy. Ott kint, a szabadlevegőn ébredt rá a maga valóságában a történetekre: arra, hogy mindaz, ami történt nagyon is igaz. Testét - kisujjától fel a feje búbjáig - leküzdhetetlen borzadály járta át. Megpróbálta maga elé képzelni a bensőjét, de csak néhány plecsnit láthatott a lelki szemei elé kiterített rajztábláján, amelyeket körkörös, vastag kontúrú vonalakként pókhálók hálózta be, mint a kitakarítatlan szoba sarkát.

Vége, mindennek vége, vagy mégis? – tört át a zord felhőkön fiatalságának rózsaszínű derűje, ami álomba ringatta.

Egy rendőr rázta fel, és kergette el a bírósági épület környékén lévő kispadról.

Sajgó lábbal ballagott a Szigony utcában, albérletben lakó bátyjához, aki hazavitte annak idején a holmiját a rendőrségről. Motorszerelő volt a Ganz-Mávagban, néhány hétig - kiküldetésen - vidéken dolgozott, csak a háziasszonya tartózkodott otthon.

Néhány levél várta - azt is bátyja hozta ide -, sorban felbontogatta, és elolvastatta azokat, majd a bátyja fekhelyére roskadt...

Másnap, hosszú gondolkozás, mindent mérlegre téve, iszonyatos lelki tusa után levelet írt Galántai Eminek.

"Kedves Emikém!

Biztosan kerestél. Hol voltam? Mivel vádoltak, mire ítélték? Az újságokból már megtudtad. Szörnyű lavinát zúdítottak rám. Teljesen betemetett, s és én megfulladtam, Amit nem írtak meg az újságok: kizártak az egyetemről s a pártból. Nem lehetek orvos. Megvonták az országos bajnoki címemet. Nem járhatok többé edzésekre... Az értesítések itt fekszenek előttem. Korlátozták a szabadságomat. Rendőrségi felügyelet alá helyeztek.

Mindez teljesen váratlanul, alig több mint négyhét leforgása alatt! Ezelőtt minden ragyogott, mostanra annyira bemocskoltak, hogy valósággal búzlóm. Tervszerűen, összehangoltan, és kegyetlenül bántak el velem. Mintha ezt az egész cirkuszt, ördögi kézzel összeállított forgatókönyv alapján rendezték volna meg ellenem. Örökre megbélyegeztek. Ki jelentett fel? Miért, honnét szedegette össze azokat a sok hazugságokat, aljas rágalmakat? Nem tudom. Mindenkit sorra vettem, de senkire sem gyanakszom. Tényleg így van: senkire!

Nagyon kérlek, hogy ne keress, mert sosem találhatsz meg, ugyanis kiszököm ebből az országból. Azonnal égesd el e levelet. Miért? Mert biztosan figyelnek, s ha „szagot kapnak” vallatóra fognak, netán házkutatást tartanak? Engem letartóztatnak. Téged, így vagy úgy kizárnak az egyetemről. Miért szenvednél miattam! Mit nyújthatnék, ezek után neked? Szenvedést, csak szenvedést! Emlékszel rá, mikor becsületszavamat adtam apukádnak? Idézem: ha valamilyen okból nem leszel orvos, lemondasz a lányom kezéről... Nem sikerült. Nem lehetek többé orvos. Mától az én nevem: senki. Ezért, ha a szavamat állni akarom, ha nem engedem meg, márpedig nem engedem, hogy miattam kizárjanak az egyetemről, lehet-e más választásom, mint a szakítás?

A gyűrűt, ha jónak tartod, tedd el örök emlékül, ha nem dobd bele a Dunába!

Nemsokára – mennyire vártuk, készültünk rá! - orvos leszel. Örülj neki, és éljél boldogan!

Aki soha, de sohasem felejt el, s örökkön-örökké szeret:

Gyula”.

Biztonságként feladó nevet nem írt rá. Leragasztotta, az asztalra dőlt. Úgy érezte magát, mint aki mindenét elvesztette, amiért érdemes volt eddig élnie: Fiatalságát, vágyait, szerelmét... A ringben érezte egyetlenegyszer ezt a kábulatot, ezt az elnehezülést. A szennyes áradat, amely olyan váratlanul rátört, elsöpörte eddigi életének kristálytisza csordogálását, tetőzött. Búzt, mélységes undort s hányingert érzett. Csillogás sehol nem létezett többé, árnyék és sötétség mindenütt...

Miután a levelét a postaládába dobta, a falnak támaszkodott, és sokáig nézte a földet.

Talpának és lábszárának összeverése miatt, még kissé nehézkesen járt, noha rendszeresen kenegette és kötögzette, mégis még aznap jelentkezett a Fővárosi Munkaerő Kiközvetítő Hivatal Baross utcai Irodájában, ahonnét a Tüzelőanyag szállítási Vállalathoz irányították szénleghordónak. A következő napon pedig, rendőrségi engedéllyel, albérleti szobát szerzett. Mindezt nem közölte a bátyjával. Sőt hazudott neki. Letartóztatása előtt kapta meg az ösztöndíját, a bátyjától is kapott némi pénzt, akit titokban s súgva, azzal vezetett félre - Emi miatt tette -, hogy régebbi összeköttetése segítségével Jugoszláviába szökik, disszidál. Viszont azonnal hazajön, ha megváltozik a „jelenlegi rend”. Kérte, hogy ezt szóban közölje a szüleivel is, mert félt, hogy a levelét felbontják, s újra le tartóztatják.

Valójában Budapest déli részén, az igen távoli Pestimrére távozott. E település egyetlen közlekedési eszközeként a negyvenes villamos szolgált. Egy vágánypáron, három kitérővel -, ahol a két villamos vezetője, furcsamód "kulcsosbotot" cserélt -, ingázott a település széléig, ahonnét a távolabb lakók, s ők voltak többen, csak gyalogosan mehettek tovább a település belseje felé, ki-ki a lakhelyéig.

Igazi "világvégi bújóhelyre" talált.

Albérleti szobájában, ahol - a helyi körzeti orvosa, a teljes gyógyulásáig kezelte a lábát -, sokkal rosszabbul érezte magát, mint nemrég a börtöncellájában. Múltja egyetlen nagy örvénnyé változott. Az óriási hullámok borzongása, mint fel-felsejlő fénypont a mély felszín alatt, egy-egy felkorbácsolódott óriási tajték csupán az átbukó, koszos víztömeg között. Jelene kilátástalan. Jövője nincs, mert bár, mint valamennyi áradás, egyszer ez is levonul, viszont az ő élete nem ugyanabban a mederben folyik továbbé...

Olykor-olykor, esténként kiballagott a ház előtti kiskertbe. A fal tövébe ült. Egész éjjel a csillagos eget bámulta, amíg láthatta, amíg a kora nyári reggel hajnalpírja le nem törölte a szeme elől azt is.

A Ceglédi úti, hármas számú TÜKER-telep szállítási irodája, teljesen elcsendesedett. Cigarettafüst, savanyú, áporodott izzadságszag úszott a tágas, a lekopott helyiségben, a lehordók pihenőjében.

Korsósi Gyula a fal melletti lócán üldögélt. Rajta kívül egyetlen melós társa sem tartózkodott már a tágas helyiségben. Újságot olvasott egy ideig. Később - mintha meggondolta volna magát - ledobta maga mellé a lócára. Fejét hátra hajtotta a falhoz. Szemét pihentetőn behunyta. A teherautóját várta vissza a javítóműhelyből, amely már az első forduló után elromlott. Lehordó társai valahol kint lődörögtek a telepen.

A sarokban, régimódi, fényét vesztett íróasztal mellett, karosszék várta a gazdáját. Közvetlenül előtte a falon, iratkiadó, széttolható ablak kapott helyett. Ezen adták át az irodából, az itt dolgozó adminisztrátornak, az utcák és házszámok szerint sorba rakott számlákat, amelyeket ő egyenként, szépen rávezetett a fuvarlevelekre, és kiadta a fuvarból visszaérkező lehordóknak.

Piroska az iroda, fiatal és szép adminisztrátora dolgozott ennél az íróasztalnál.

Előzőleg a szomszédos irodában trécselt, ahonnet csak azért tért vissza most, mivel felfedezte a várakozó férfit.

Hanyag, szeleburdi mozdulatokkal vetette magát a székére, ahol látszólag tovább bíbelődött a szállítólevelekkel, amelyeket előbb hagyott ott. Dús, fekete hajzuhatagát, hátul, csillogó csattal csipeszelte össze, most lófarokként omlott alá telt vállaira. Szögletes, szép ívelésű arca feltűnően hófehér, bőre elképesztően bársonyos és tiszta volt.

Fekete tulipán, szép fehér vázában.

Munkája közben, titokban, a lócán ücsörgő, erős, széles vállú férfit leste. Végül, hogy észrevettesse vele magát, megcsikorgatta az egyébként is ingatag székét..

- Miért... ennyire különös ember maga Korsósi – érdeklődött, miután az csendesen feléje pislantott. – Nem iszik, nem káromko-

dik, nem ellenkezik, nem szól vissza... - Kajánul, némi kacérságba vegyült nőies szemérmességgel tette hozzá: - Nekem se teszi a szépet, mint a társai. Úgy él közöttünk, mint aki nem tartozik hozzánk. Árnyék. - Huncutkodón felnevetett. - Csupán azért nem mondtam álmokórost, mert nem akartam megsérteni.

Korsósi Gyula félvállról, már-már flegmán válaszolt:

- Egyik ember ilyen, a másik olyan. Ahány annyiféle. Kinek a pap, kinek a papné. Én ilyen vagyok.

Piroskát mindez egy cseppet sem zavarta.

- Maga tényleg járt az orvosi egyetemre? - A férfi nem válaszolt, ezért tovább kérdezősködött. - Miért ítélték el?

Gyula az egész beszélgetés alatt, csak most nézett igazán a szép lányra. Piroska jól látta: szikra lobbant a szemében, amely - legnagyobb sajnálatára: jól érezte - nem az ő "különleges", szép látványa miatt csillant fel.

- Ölt, lopott, sikkasztott... - faggatta tovább a hallgatag férfit, legyűrhetetlen kíváncsiságától hajtva Piroska.

A férfi a fejét rázta.

- Csak nem politikai..? – rettent meg, nem is folytatta.

A férfi továbbra se válaszolt, ám Piroskát nem rázhatta le ennyire könnyen.

- Miért dolgozik annyit? Se kutyája, se macskája nincs. Vagy van..? – kacagott fel ismét.

... – Semmim, már becsületem sincs. Viszont az embert a munka emelte emberré, tette nemessé. A munkával nemcsak kenyeret lehet keresni, ami nekem nemcsak van, bőségesen elég, a többi nem érdekel. A munka: orvosság, gyógyít s feledtet. – Azt a szót, hogy feledtet szótagolva ejtette ki.

- Kit, mit kell magának elfelejtenie? – vágott hevesen szavába a lány erőltetett nevetése közben..

Mivel most sem válaszolt, az egyre kíváncsibbá váló, szép s igen fiatal lány, most már csak azért is tovább faggatódzott.

- Azt mondják, ha forgalmasabb utcába szállítanak, lerakodás, lehordás közben összekeni magát szénporral. Fél, hogy felismerik? Ja, meg a szeméig lehúzza a sapkáját – kajánkodott nevetve.

- Ne hallgasson rájuk. Fecsegnék.
 - Ugye nem szeret nálunk, mármint a hármas telepen dolgozni?
 - Nekem ott kell dolgoznom, ahová kiközvetítettek. Maga tudja a legjobban, miért helyeztek át ide a télen.
 - Mert Pestlőrincen nem volt munkájuk, de most van.
 - Én nem reklamálhatok. – Felállt, és a szép, fiatal lányhoz lépett. – Megkérhetem egy nagy szívességre?

- Mondja!
 - Ne küldjön engem az Üllői útra! – Hangja elfakult, arca megnyúlt, szemében megfejthetetlen fények villogtak. – Főleg a Bástya utcába és a környékére...

- Nekem nyolc – rángatta a vállát, azt is hozzá téve, hogy nem egészen rajta múlik, de majd beszél a telepvezetőjével. Ezután nem kérdezősködött tovább, noha nagyon fúrta bögyét a kíváncsiság. Széplány volt, ámde Gyulát mostanában nemigen érdekelte a virágoskert.

Lehordók rontottak be, s Gyulára csodálkoztak.

- Te még mindig üdülisz? Mi már a harmadik fuvarért zakatolunk, kispajtás. – Ezután Piroskához fordultak. - Egy nagyon jó fuvar, aranyos!

Egyikük a kislány oldalába csípett. Piroska felsikított, és a kezére csapott. Alig fordult el, valaki hátulról meghúzta a haját. Mialatt azt verte, aki az előbb megcsípte, a felkarjába markolt, noha a mellére „célzott”, ám Piroska: hagyjanak már békén felkiáltása közben ellökte a kezét, s kutya-futásban felkapta asztaláról az egyik elkészített szállítólevelet.

- Fogják, és tűnjenek el innét! – kiabált rájuk, miközben mesterkelt bosszúsággal, a kezükbe nyomta a szállítólevelet.

Egyikük megsimogatta a haját.

- Azért nincs harag aranyos, igaz? – A változatosság kedvéért az arca felé nyúlt, hogy megcsípje, majd nehogy megüsse, murisan félreugrott.

Kifelé menet megint megálltak Gyula előtt.

- Nem jött vissza a kocsid?

- Nem.

- Mi is így jártunk tegnap, igaz Palya? A társa felé bökött a fejével. – Itt ücsörögtünk kollektívban, mint te most.

- Ki is törülheti a seggét azzal a néhány forinttal, amit kap majd – vágta rá Palya.

- Csak jobb a lovas kocsi. Ott nincs motorhiba, és nem is pöfög...

- Csak fingik, és lócitrommal potyogtatja végig az utat – kiabáltak közbe, más válogatott ocsmányságok közepette a többiek, miközben egymást lökdösve, bakancsaikkal nagy robajt verve kivonultak a teremből.

Miután minden elcsendesedett a kislány, erősen visszafogottan, már-már félénken Gyulához fordult.

- Eljön velem estére moziba? – A világért se nézett volna a férfi szemébe.

- Nem járok moziba.

- Színházba? Szombatra tudnék jegyet szerezni.

- Én nem látogathatom a nyilvános helyeket. Kitiltottak.

Zavarát leplezőn felállt, és kissé illetlenül faképnél hagyva a kislányt, kisetett az udvarra.

Szerencséjére nem kellett sokáig ide-oda ténferegnie, nézelődni, ezzel-azzal szót váltania, mert a teherautója, s a két lehordó társa megérkezett. Gyorsan megrakodtak, és már indultak is ki a városba. Gyula szokása szerint levetette az ingét, és a tatai brikett tetejére feküdt. Testét-lelkét, mint izzó kohók tüze a nyersvasat, kioldhatatlan gyötrellem égette. Igyekezett elrejtőzni a társai figyelő pillantásai elől, olykor azt sem tudta, hogy térben és időben hol helyezkedik el valójában. Szíve, gyomra össze-összeszorult, a feje is gyakran fájt, mert egyáltalán nem látott kiutat jelenlegi sanyarú helyzetéből. Habár, levonva sorsából a logikai következtetéseket, mely során megmenekülésének lehetőségei sorban kimerültek ugyan, mégis szentül hitte: nem tart, nem tarthat ez az állapot örökké! Nemcsak nappal szenvedett, gondjai az ágyába is elkísérték, és álmában tovább gyötörték. Ilyenkor csuromvizesen ébredt fel. Úgy érezte magát, mint akit kifosztottak, megloptak, ráadásul mély verembe dobtak, és magára hagytak. Ezelőtt el sem tudta

képzelné, hogy a szenvedésnek is vannak fokozatai. Most rájött: kimeríthetetlen, mint a feneketlen tó...

Csak a durva, és igen szókimondó lehordó társai között érezte magát némileg elfogadhatón.

Kiabálásra, zörgésre eszmélt fel, dörzsölgette meg a szemét.

- Nyisd ki a csipád! Rúgd seggbe a szundit, és gyere le gyorsan! – ilyeneket s más ocsmánysággal vegyült kajánságokat ordítottak, miközben a teherautó oldalát verték, s durván röhögtek.

Gyula felugrott, magára húzta az ingét, rá a "hátiját", és leugrott a kőre, ugyanis a társai előzőleg már lenyitották a teherautó hátsó oldalát is.

- Egy mázsát rakjál a kosaramba a brikettből! – szólt fel már a mérleg előtt készülődő társának. Elöl brikett, hátul szén volt a platón..

- Meg akarsz döglenni, te marha! Meg bele sem fér annyi.

- Ne a pofád, a kezed járjon! Rakjad! – vágott vissza Gyula.

- Rakom én, rakom! Pusztulj el, ha annyira hülye vagy!

Gyula ezután a harmadik társához fordult:

- Menj, rakjad te is! – Miután az rábámult, gyorsan hozzátette: - Nagy a kosaram, belefér, s meggyőzlek benneteket, ne félj!

Az vállat vont, és ő is felugrott a platóra. Ketten rakták, egy hordta, noha máskor éppen fordítva szokták: ketten hordták, egy pedig rakta a mérlegre helyezett kosarakba. Igaz, most nagyon közelre, egyik utcára nyíló pinceablakba öntözte, ahonnet az apró brikett magától lefolyt a mély pincébe, ami pedig mégis a járdán maradt, azt szokás szerint a házmeister lapátolta be.

Gyula száz kilójával hordta, amíg mások a hatvanat, a nyolcvan is nehéznek tartották. Könnyedén szaladt vele a pinceablak felé. Egy ízben, mialatt Gyula kissé odébb járt, az előbbi rakodó, hogy kissé kifújja magát, a társához fordult. Ő nem tartozott az eredeti brigádba. A szabadságon lévő társukat helyettesítette.

- Harmadik napja dolgozok veletek. Előtte sohasem melóztam Gyulával. Ez mindig ilyen... ilyen barom? Készakarva meg akar döglenni? Mert meglásd, haver, egyszer megszakad. – Valami "cifrát" is hozzá tesz, ha a társa meg nem előzi.

- Nem mindig, mert sokszor, ha akarná se férne bele: német brikettből, kocszból, főleg puha fenyőfából ennyi? Egyébként bokszoló volt, olyan erős, mint a bivaly. - A teherautó fekete oldalának támasztotta a lapátját, hogy felrángathassa a nadrágszíj helyett, spárgával átkötött nadrágját. Mialatt rángatta, az eget nézte, és úgy beszélt tovább: - Majdnem minden egyes mérkőzését láttam. Micsoda kiütések! És azok a cselek, jobbegyenesek, horgok! Marhára bírtam. - Összeszorította az ajkát, és elismerően maga elé bólogatott. - Úgy ám, bokszoló volt, de milyen híres bokszoló! Nézd meg a testét, merő egy izom...

Nem folytathatták, mert Gyula visszaért.

- Te – kiáltott feléje az előbbi, beugró brigádtag, mert csak nem állhatta meg szó nélkül. – Mi a fenének kell neked mázsájával hordanod, ha hatvan, esetleg nyolcvan is megtenné...

- Nem a brikett nehéz, pajtás!

- Mi? – bámultak rá bambán mind a ketten.

- Ez. – A szívére bökött. – Ez, amit itt cipelek.

Az egyik elképedt, a másik felröhögött.

- Cipeled a fenét! Egy kortyot sem ittál ma. – A társához fordult: – Sohasem iszik, mégis neki jár a szája. Még ha én mondanám: négy krigli sör és két rundó rum után! – ordította tele szájjal nyálasan röhögve, miközben tovább dolgozott. Sietnie is kellett, mert a közben elsiető Gyula hamarosan visszatér...

A következő tételt a Práter utcába vitték, ahol sokkal távolabbra hordták a szemet, amiért is Gyula maradt a kocsin. Egyedül lapátolta a brikettet kosárba, kezelte a mérleget, emelte le a platóra, tolta ki a szélre, hogy könnyebb legyen majd a vissza- visszatérő társainak a vállukra emelniük. Mégis bőven meggyőzte őket, sőt némi ideje is maradt a nézelődésre... Amikor is a teherautó közelében, a szűk utcácska másik oldalán, igen csinos, jó alakú, hosszú szőke hajú nő tűnt fel. Lélegzete elakadt, szíve a torkába ugrott, ujjai a lapátja nyelére dermedtek. Tátott szájjal nézte egy ideig, majd semmivel, senkivel se törődve, visszatarthatatlan ösztönszerűen elordította magát: Emi! – Leugrott a kocsiról, és a nő után vette magát. – Állj meg, én vagyok!

Az igen jó alakú és csinos nő, nemhogy megállt volna, még inkább sietett. Gyula majdnem beérte, amikor végre megfordult, gúnyosan végignézte, majd, magából kikelten rátoppantott a lábával.

- Menjen innét! Maga...maga széntróger!

Gyula lábai a földbe gyökereztek.

- Bocsásson meg – hebegte zavartan. Csak hátulról hasonlított Galántai Emire, szembe sokkal másabbnak tűnt. – Összetévesztettem valakivel.

Mint a kutya, amelyet jól elagyabugyáltak, meghunyászkodottan sietett vissza a kocsijához, ahol a társai már várták. Úgy látszott mindent láttak s hallottak, mert már messziről cukkolták:

- Nem komált a kicsi, mi?

- Pedig mennyire kerek a sejhaja. Hű, de bele lehetne kapaszkodni. Két kézzel, így ni! – Mutatta, felajzottan ugrálva.

- Én inkább a csecsébe kapaszkodnék. Oda ám, s jó erősen!

- Úgy látszik, nem neked tartogatja - röhögött a kisegítő társuk.

- Neked, nem neked, mindegyik nőt meg lehet subázni.

- De nem akárkinek.

- Ne félj, én csak megcsecserészttem volna.

Gyula közben felmászott a platóra, és rájuk mordult:

- Ne a szátok járjon, dolgozzatok! – Jól telerakta a kosarat. Lent várakozó, soros társa ámulva nézte: mit csinál ez? Miután végzett, váratlanul leugrott a kocsiról. – Egy mázsa ötven, mert több nem fér bele. A következőkbe is ennyit rakjatok! Mert én nem maradok tovább a kocsin! Maga pedig, papa: így jegyezze ezen túl - fordult az öreghez, akinek most nem brikettet, a szenét hordták le a pincerészébe. Végig mellettük állt, és buzgón jegyezgetett egy papírra. Ahány kosár, annyi strigula.

- Bele se fér ennyi – kételkedett az öregember.

Gyula elkapta az öreg kezét, és közelebb húzta a mérleghez.

- A megszokottnál sokkal nagyobb a kosaram, a szén köves. Sajnos nem mi tehetünk róla. Nézze meg a súlyokat! – sorban megmutogatta, megrázta a mérleget is. – Annyi vagy nem?

Az öregember bizonytalankodva bár, de rábólintott: Annyinak látszik – sustorogta.

- Te... te végképp meg akarsz döglenni? Mert belegebedsz – mor-
dult rá a brigádtársa.

- Rá se ránts! – Ugorjatok fel, és rakjátok a következő kosarat! –
A hátijára helyezte a tele kosarát és, kissé rogyadozva, de hamarosan eltűnt a bejárati kapuban.

- Derék ember, elbírja – szólt fel az öreg a kocsin rakodóknak.

- Bírja a fenét, megszakad. A lábai, a szíve, mindene kikészül.
Mert mi nemcsak ide, sok helyre szállítunk tüzelőt, tata!

Miután Gyula ismét megjelent üres kosarával, a kocsijuk végéről, ahonnan a szemet rámosták előre, a társa lekiabált neki. Vigasztalni akarta, a maga módján előbbi kudarcáért.

- A múltkoriban én is így jártam. Széntrógernek nevezett a kis tyúk, mire én: Nekem akkor is tetszel. Leköppött, én elkaptam a csöcsét, és jól megmorzsolgattam: Így még jobban tetszel. – Tele szájjal röhögött. Nyála fröcskölt, sárga fogai mind előbuktak.

Gyula nem figyelt rá. Hátijára illesztette a kosarát, és gyorsan eltűnt a bérház kapujában..., s dolgozott végig szóvalan...

Mihelyt visszatértek a telepre, azonnal a fuvarfelelős elé állt.

- Nagyon kérem - kezdte, még mindig feldúltan, amiért előbb nem parancsolhatott az ösztöneinek, holott: miket híresztelve, mindenkit félrevezetve bujdosott el Emi s más elől! S íme, legyűrhetetlen szerelme miatt, máris elvesztette a fejét, majdnem lebukott! -, helyezzen vissza Pestlőrincre!

Péteri fuvarfelelős nem kérdezősködött. A telefon után nyúlt. Rövid ideig beszélgetett valakivel, majd ott, azon nyomban közölte:

- Gilt. - Ez volt a szavajárása - Holnap ott kezdhet!

* * *

Piroska még a Ceglédi úti telepen kitöltetett Korsósi Gyulával egy szakszervezeti belépési nyilatkozatot. Gyula mégis csak azért jelent meg a tagfelvételi közgyűlésen, mert a széplány előző nap felhívta telefonon, és ő - igaz, többszöri kérésére - megígérte neki.

Leghátul foglalt helyet.

A gyűlés kezdete előtti percekben, a vállalat öregedő igazgatója, mintegy demonstrálva a munkáshatalmat és azt, hogy valaha fő-részgépkezelő volt, tehát munkásból lett igazgató, a lehordók közé vegyült, és sorban kezet fogott a mellette állókkal, így Gyulával is.

- Maga az a híres Korsósi Gyula? – kérdezte meg kézfogása közben.

- Tényleg Korsósi Gyulának hívnak, viszont ami azt az utóbbi hírességet illeti..!

- Sokat hallottam magáról – szólt közbe az igazgató.

Gyula gunyorosan mosolygott, mire az igazgató, mint a nyertes lónak a hátára vert.

- Nagyon jól dolgozik. Csak így tovább! - A kezét nyújtotta.

- Köszönöm szépen – hálálkodott savanyún Gyula.

- Mit köszön? – ütközött meg az igazgató.

- Hogy igazgató, és... veterán, pártfunkcionárius létére is kezet fogott velem, amíg a többiek, noha nem mindenki, egyesek úgy elkerülnek, mint a rühös kutyát. – Száját félrehúzta, hangja cinkusan lehangolódott.

- Nézze - magyarázkodott az öreg igazgató -, én igazán felterjesztettem volna magát is élmunkásnak, de ha igazgató vagyok is meg, amint maga mondta: pártfunkcionárius, azért nekem is vannak főnökeim. – Jelentősegteljesen a mennyezet felé bökött néhányszor a mutatóujjával, s elhallgatott.

Kezét elnézést kérően széttárta, és utat törve magának tovább ment.

Gyula a hosszú és igen terjengős szakszervezeti beszámolót, az utána következő kérdéseket, és a hozzászólásokat egykedvűen hallgatta végig.

Az egyebek tárgyalása során tagfelvételét, minden indokolás nélkül elutasították.

A szakszervezeti taggyűlés végén, elsőként igyekezett kifelé, ám az ajtóban valaki megszorította a könyökét. Azonnal megérezte hogy Piroska az.

- Ne menjen el! Táncoljunk! – kacérkodott a lány.

- Nem tudok táncolni.

- Akkor is maradjon még! – erősködött a fiatal széplány. Erőnek erejével az egyik asztalhoz húzta. Miután leültek, bizalmasan feléje fordult. Szeme csillogott, hangja, mint fészkeről felriasztott madár szárnya, riadtan röpködött. – Most pedig szépen elmeséli nekem, hogy mi az, ami bántja! Meglátja - bölcselkedett korát meghazudtolón -, mennyire megkönnyebbül utána.

- Ezt nem lehet, csak úgy egyszerűen elmesélni...

- Nagy szerelem volt, mert jól tudom én, mi a maga bánata!

Gyula rábólintott, s távolba révedezően a széplányra függesztette a tekintetét, aki lankadatlan derűvel lesett vissza rá, ám az a végtelen mély bánat, amely valósággal ráördített a társa szeméből, őt is megharapta, amiért is gyorsan lesütötte a szemét.

- Hallhatta - tört ki váratlanul a férfi, mintegy megköszönve a széplány részvétét, s talán a beszélgetésüket is más irányba akarta terelni -, szakszervezeti tagnak sem kellek.

Egyetlen mukkot sem mondott többet. Öklével a levegőbe csapott, felállt és szó nélkül faképnél hagyva a szép és fiatal lányt, kiment az ajtón.

Ezután a szakszervezeti gyűlés után, Korsósi Gyula még jobban magába zárkózott. Szó nélkül hurcolta a társadalomból kirekesztett emberek keservét. Ráadásul őt abból a társadalomból zárták ki, amelyet nemcsak magáénak érzett, ezerkilencszáznegyvenötötől – gyerekként s fiatalemberként is - küzdött, harcolt érte... Hordta tovább a nehéz szenes kosarakat, csakúgy, mint a silányul rámért megaláztatását.

Eközben a napok összeölelkeztek a hetekkel, amelyek szép lassan s megállíthatatlanul belefolytak a hónapok hosszú s tágas, szennyos folyócskáiba...

Ezerkilencszázötvenhat tavaszán, Korsósi Gyulát Pestlőrincről - nem tetszése ellenére -, újra a Ceglédi úti 3-as számú telepre helyezték.

- Maga az, aki nem szeret nálam dolgozni? – fogadta Péteri fuvarfelelős.

Gyula őszintén rábólintott.

- Engem nem szeret, vagy... – széttárta a két kezét, és némán várta a férfi válaszát.

- Több évig éltem ezen a környéken – kezdte előlegezett bizalommal. – Ismerőseim, barátaim... rengeteg. Abbahagytam a tanulást... Állítólag elárultam a rendszert... Széntróger lettem. Mit tudom én, miket gondolnak rólam.

- Miben segíthetek? – érdeklődött Péteri segítőkészen.

- Piroska régebben megígérte: nem küld bizonyos helyekre, de hát ő egyszerű adminisztrátor. Ha lehetne...

Péteri szokása szerint cuppantott, ami nála beleegyezést jelentett, majd váratlanul nagyot csapott a levegőbe.

- Wekerle-, Sibrik Miklós-telep és attól felfelé Kőbánya többi része lesz a magáé, gilt? - Ezt a szót is gyakran használta, a magas, a jóindulatú, ám rokkant - a második világháborúban zsidó munkaszolgálatosként sebesült meg -, nehézkesen mozgó férfi.

- Köszönöm szépen, Péteri úr.

Éppen indult, amikor a fuvarfelelős visszaszólította.

- Ezentúl nem ideiglenesen lesz itt, végleg itt marad. A személyzetis közölte velem. – Megint széttárta a kezét, és cuppantott. – Nézze Gyula! Én nem értek a nagy dolgokhoz. Azt viszont tudom: maga jó melós. Tisztességtudó, megbízható. Tapasztalhatta, valamennyi "rázós" fuvar, egyedül magának adom: Valamennyi körzetünkben lakó fejeshoz maga viszi a tüzelőt. Mert maga se nem lop, se nem csal. Ez se kutya! - Közelebb intette magához az ujjával. Sógva folytatta: - Őszinteségért őszinteséget: Miért ítélték el? Persze, ha kellemetlen, ne feleljen!

Gyula csak rövid habozás után felelt.

- A Magyar Népköztársaság elleni összeesküvésben való részvétel miatt. Háromévi felfüggesztett börtönt kaptam. - Önkéntelenül védekezni kezdett: - Nem igaz. Rám fogták. Egyetlen tanú, egyetlen bizonyíték nélküli, hamis feljelentésre alapozták az egész vádat. Ugye, maga se érti? Lehet, hogy nem is hiszi el. Megesküdjek rá, vagy...

- Elhiszem. – Egyszerre, mintegy elhárítón emelte fel a fejét, és tárta szét ismét mind a két kezét. – Mégis, ki tehette..? Csak úgy magától, na nem..!

Gyula olyan nagyot fúj, hogy a villany kis kerek, zománcozott lemezernyőjére akasztott, ragacsos légyfogó papír is meglibbent.

- Hiába töröm a fejemet, sehogyan sem jövök rá.

- A bíróságon sem közölték?

- Akkor nem kellene állandóan a fejemet törnöm.

- Ajjaj! – Felhúzta a szemöldökét. – Közhely: az igazságot, a fényt nem lehet véka alá dugni. Előbb-utóbb kiderül. – A változatosság kedvéért most a mutató ujjával bökött feléje. – Ha tényleg nem bűnös!

- Higgyen nekem, ártatlanul ítélték el! - Végül, mint akinek teljesen mindegy, a fuvarfelelőse felé legyintett.- Hiszi, nem hiszi, ez az igazság!

Péteri mondani akart valamit, azonban az udvar felől vészes kiabálás, káromkodás hallatszott be. Mind a ketten az ajtóhoz siettek. Rokkantsága miatt Péteri sokkal később ért oda. Kilestek a szállongó szénpor miatt koszos üvegen, de nem láttak semmit.

- Nézze meg, mi az! – kérte Péteri Gyulát.

Gyula kisietett. A szemben lévő épület emeletes volt, amíg az ő irodájuk kicsi s földszintes. A közte lévő mozaik köves út másik oldalán Rizses, az egyik vagonkirakodó munkás, hatalmas késsel a kezében zavarta a társát: Kicsit, aki lélekszakadva, ordibálva, segítséget kérően menekült előle.

Az igen durva és erős szénmunkások a gyengébbeket lenézték, s mint csibék a betegtársukat kikezdték, de kést nagyon ritkán emeltek egymásra. Verekedés is alig-alig fordult elő a telepen. Ilyenféle botrány soha.

Gyulát nemcsak megdöbbenette, valósággal megbénította néhány pillanatra a szeme elé kerülő látvány. Állítólag - hallotta a bámészkodóktól - kártyáztak. Kicsi csalt, s lopott is...

- Miért hagyjátok? – szólt az iménti társaira, mint csendes, érdektelen bámészkodókra. – Kés van nála. Képes leszúrni. S ha meghal?

- Olyan erős, mint a bivaly. Fogd le te, ha bírod! S egyébként is, az ő ügyük, nekünk semmi közünk hozzá – vágta vissza, s odébb álltak.

Gyula egyetlen pillanatig se törve a fejét, Rizses után vetette magát. Hamar utolérte, és egyszerűen elgáncsolta. Rizses nem számított rá, úgy elterült, mint a béka.

Gyula mind a kettőjüket ismerte. Rizsest a társaival egyetemben bivalyerősnek, vakmerőnek, az ördögtől sem félőnek, vele szemben Kicsit, a vékony, de szívós, a részeges, s az alamuszi alakot gyengének tartotta, amint a többiek is.

- Nem szégyelled magad! – kiáltott mérgesen Rizsesre. – Kést emeltél a melóstársadra, ráadásul a sokkal gyengébb, félős emberre?

A kocsijukra várakozó lehordók, a fűrészgépkezelők, a vagonkirakodók, az irodisták, a magán fuvarosok, a kocsikísérők... pillanatokon belül gyűrűt vontak köréjük. A fejleményeket várták. Jól ismerték Rizsest: nem hagyja ennyiben!

- Lopott s csalt – hörögte az, vérben forgó szemeiből kisugárzó dühét mind Gyulára lövellve. – Beleavatkoztál, elgáncsoltál? Megkeserülöd – tombolta magából kikelten, majd, mintegy bizonyítva a róla telepszert kialakult közhiedelmet, alig tápászkodott fel, máris Gyula felé rúgott. Az elugrott, amiért is a bakancsa csak súrolta a térdét.

- Avagy úgy! – öntötte el a méreg hirtelen Gyulát – Én nem a Kicsi vagyok, akivel kényed-kedved szerint elbánhatsz, hájpacsní!

"Hátiját", amelyet a szénlehordók, nehogy ellopják, állandóan magukkal hordtak, a földre dobta, és vészjóslón szembefordult Rizsszel, aki hatalmas testét meghazudtoló fürgeséggel kapta

fel a kését és rontott az új vetélytársára, amiért is Gyulának éppen az utolsó pillanatban sikerült félreugrania, és oldalról egy hatalmas ütést Rizses állára mérnie, aki azonnal megtántorodott, de ennek ellenére tovább támadott. Kését szúrásra készen tartva centiről centire közeledett az új vetélytársa felé. Gyulának azonban, hiába a sok edzés és a versenyzés kihagyása, nagyon jól működtek még a reflexei. Megint félrelépett. Egyik kezével elkapta a csuklóját, és felhasználva a társa támadás adta lendületét, a magasba nyomta, szabadon maradó jobb kezével pedig, minden erejét beleadva, lórúgásként gyomorszájon csapta. A kés kihullott Rizses kezéből, s mint a letaglózott bika: előbb két térdére bukott, azután szép lassan elterült a kockakövön.

A körülöttük állók felhörrentek, majdnem megtapsolták Rizses látványos kiütését.

Gyula arra eszmélt fel, hogy valaki belekarolt, és húzni kezdte kifelé a tömegből. Piroska arca a szokásosnál is fehérebben virított, miközben egészen közel hajolva hozzá, izgatottan a fülébe súgta:

- Börtönbe akar kerülni? Azonnal jöjjön el innét!

- Hagytam volna leszúrni, bármennyire disznó is, az egyik szerencsétlen társamat? – védekezett Gyula, majd, mint akinek eszébe jutott valami, kirántotta a kezét a szép és fiatal lány kezéből, s faképnél hagyta.

A késért meg a hátijáért ment vissza. A kés a kezében tartotta, a hátiját a vállára akasztotta.

- Elteszem bűnjelként – célzott a késre, majd a mellette álló, ismerős társaihoz fordult. – Ha netán bajom esnék, remélem, tanúskodtok mellettem?

- Az csak vili – vágták rá többen is. Valaki ezt is hozzátette: - Végre emberére akadt ez a víziló!

Gyula néhány szót váltott velük. Röviden megtárgyalták az események előzményeit: a munkaidő alatti kártyázás, a csalás, a lopás, Rizses és Kicsiny összeveszésének történéseit, s az azt követő látványos leterítését., majd faképnél hagyva őket az irodájuk felé igyekezett., ahol Piroska az ajtó előtt várta.

- Ne csinálja! Nem szabad Gyula! – könyörgött. Szemgolyói bepárasodtak, hófehér arcára halvány pír ömlött. – Ezek nagyon vad s bosszúálló emberek. Könnyen megölik...

- Se tőlük, se a haláltól nem félek.

- Ne...ne mondja! – Elkapta a kezét. Nemcsak a hangja, mindene remegett. – Nem szabad, érti! Visszakerül a börtönbe...

Gyula meglepetten nézte. Minden kétséget kizárón megállapította, amit már előtte is sejtett: Piroska fülig szerelmes bele...

* *

Korsósi Gyula, aznap öt, több kisebb tételből álló fuvar közben, rengeteget lépcsőzött, teherrel le a pincékbe s vissza. Százötven méterig voltak kötelesek, lépcsőkön le s fel - egy lépcső egy méternek számított - a tároló helyig szállítani a tüzelőt.

Munkaidő után még a tíz mázsa szénhez járó, két mázsa fűrészeltefa felaprítását is elvállalta az egyik helyen, ahová szintén ők szállították a tüzelőt...

A háziasszonya, mihelyt az éles kapunyikorgására felfigyelve észrevette, hogy ő az, feléje kiabált a kertből, ahol ez idáig ásott:

- Levelet kapott. A konyhaasztalon van!

Gyula bement, és felbontotta: A Fővárosi Rendőrkapitányságról értesítették, hogy a fővárosi ügyészség határozata alapján megszüntették a rendőrségi felügyeletét. Nem kell többé jelentkeznie vasárnaponként a pestimrei rendőrorsön.

Jó hír, mégsem rázta fel megszokott melankóliájából. A levél az asztalra hullott. Amint utána nyúlt, szeme véletlenül a kezére révedt. Máskor is megnézte, most - így fáradtan - valósággal rácsodálkozott: Mennyire érdes! Olyan kemény a bőre, mint a ló patája. Behunyta a szemét s hosszan maga elé merengett: Mi lett belőlem, az orvosnak készülő medikusból, Istenem!

Közben a háziasszonya is belépett. Azt hitte, hogy a gyűrűjét nézi.

- Olyan hűségesen hordja azt a jegygyűrűt, mint én a bütykömet. Nézegeti, csak nézegeti, a menyasszony meg sehol.

Gyula elfordult: Emi! Keserű fájdalom nyilallt a szívébe. Melle megfeszült, újra és újra elővette a szokásos zsibbadás.

Szó nélkül megfordult, és kisietett a kertbe.

A később utána siető háziasszonya, ásás közben talált rá.

- Gyula, maga nem is örül a szabadságának? Munkahelyet változtathat. – A levélre célzott, amelyet előbb titokban elolvasott s visszarakott az asztalra.

Az nem válaszolt. Szemében, mihelyt a háziasszonyára emelte, a leplezetlen fájdalom óriási tornyot emelt, ami valósággal megdöbbsentette az egyébként cseppet sem érzélgősködő háziasszonyát.

- Nagyon szerethette azt a lányt - suttogetta, csóváltgatta a fejét, mialatt kivette kezéből az ásóját.- Pihenjen le, mert holnapra is kell az erő, főleg magának, aki ilyen nehéz munkát végez.

Gyula szót fogadott. Bement a szobájába, és lefeküdt...

Másnap senkinek sem szólt a telepen a levélről. A többi titka közé rejtette. Habár, teljesen igazat adott a háziasszonynak: tényleg munkahelyet változtathatna, ami esze ágába se jutott most.

A szerelmes kislányt: Piroskát, szerencséjére, nemsokára kinevezték szállítási ügyintézőnek, és behelyezték a Thököly utcai központjukba.

A környékszert hírhedt verekedőnek ismert Rizses csúf megverése után, Gyula tekintélye a csúcsára hágott..., a TÜKER telepen.

* * *

Alig múlt el a tavasz, Korsósi Gyula, idézést kapott a Budapesti Főügyészségre.

Másnap szépen felöltözködve jelent meg a telepen.

- Mi van, Gyula? – csodálkozott rá Péteri a lehordó társaival együtt.

Ő elővette az idézését, és teljesen lényegtelen mozdulattal átnyújtotta neki.

Péteri nemcsak az idézést olvasta végig, hanem a kísérőlevelet is, amelyben udvariasan megkérték, hogy feltétlenül jelenjen

meg... Akármilyen hihetetlen: Gyula - csak hányavetin nézte meg az idézését - csak most és ott fedezte fel ezt a hozzá csatolt levélkét.

- Menjen csak! A mai napját igazoltnak veszem. - Mosolyogva tette hozzá: - Aztán nehogy ott fogják!

Gyula elköszönt, és már indult is...

Az ügyészségen, jó középkorú, szemüveges férfi fogadta. Kezet fogott vele, és udvariasan hellyel kínálta.

Mialatt leült, az ügyész vastag iratgyűjtőt vett ki a páncélszekrényéből. Az asztalára rakta, kibogozta, majd rövid keresgélés után, barna dossziét emelt ki a vaskos kötegből. Maga elé helyezte, a többi félrerakta. Gyakorlott mozdulatokkal belelapozott, s a többi mellé tolta. Amint az előtte ülő fiatal férfira nézett, kissé megzavarodott. Olyan mozdulatokkal nyitotta ki a száját, mintha beszélni akarna, holott csak mély lélegzetet vett. A megfelelő szavakat kereste.

- Nagyon nehéz helyzetben vagyok. – Két kezét széttárta, nyakát összehúzta. – Nekem kell jóvátennem, legalábbis megkísérelnem azt, amit a kollégáim..., vagy kik... elrontottak.

Az előtte ülő férfi szemébe nézett, és ezen túl folyékonyan, ám sokkal hivatalosabban folytatta:

- A legfelső ügyészség hivatalból felülvizsgálta a perét, és az egész eljárást. A következő döntést hozta: Az eljárást és a bírósági határozatot törvénytelennek nyilvánítja, ezért az ítéletét megsemmisíti – Felállt. Sutba dobva előbbi hivataloskodását, ünnepélyesen folytatta: - Tudom, vannak dolgok, amelyeket nem lehet elintézni egy egyszerű pardonnal, bocsánatkéréssel és száznolcvanezer forintnyi kártérítéssel, ugyanis ennyi összeget kap ösztöndíjkiesés, meg egyéb eszmei károkért, de nem tehetünk mást. Jobb őszintén bevallani, mint eltussolni a tévedésünket. – Nemcsak a hangja, az arca is ünnepélyessé vált. – A Magyar Népköztársaság nevében ünnepélyesen bocsánatot kérünk öntől. – Enyhén meghajolt, és a kezét nyújtotta.

Mennyire másként hangzott ez, mint annak idején, azon a bizonyos tárgyaláson, mert ott is a Magyar Népköztársaság nevében

mondták azt, amit mondtak. Gyula mégis értetlen kifejezéssel lesett az ügyészre. Jól hallotta? S csak tátozott, tátozott, mint a hal a parton. Sokára sikerült megszólalnia.

- Ügyész úr! - kezdte az izgalmától reszketve. - A talpamon, a lábszáramon s az arcomon nyoma sem maradt a verésnek, a kirótt büntetést, úgy ahogy elviseltem. Elvégre mi az a három év a többiekéhez viszonyítva, akiket tíz évekre, életfogytiglan börtönre, netán halálra... ítélték. S ha engem is felhúznak? Mást fognak rám, amint meg is tették másokkal, súlyosabb valamit, és kész! Elviseltem, mondtam előbb, viszont a szívemből, az agyamból soha többé nem lehet kitörölni a történeteket. – Lélegzetvételnymi szünetet tartott. – Miért tették ezt velem? Állandóan ez izgatott, izgat jelenleg is. Ki a feljelentő?

Az ügyész visszaült a helyére.

- Ezt az anyagot az utolsó betűig megsemmisítjük. Tiszta lesz a lapja újra. – Hangja ismét ünnepélyesen csengett. – Történelmi kort élünk. Olyan rendszert alapoztunk meg, amely sosem létezett történelmük során ebben a kis országban. Teljesen új történelmet írunk az ezeréves lapokra. Ne szaggassuk fel a sebeket, ne bolygassuk meg az elült érzelmeket!

Gyula mindenre elszántan lesett az ügyészre. Hiába akart sehogy sem tudott kikecmeregni abból a gondolatveremből, amelybe néhány pillanattal ezelőtt csusszant bele. Egyszerűen nem tudott uralkodni magán, ezért ösztönszerűen cselekedett. Az asztal mellé ugrott. Felkapta a dossziét, és gyorsan hátrább lépett vele. Keze remegett, tüdeje erősen zihált az izgalomtól, miközben felnyitotta a fődokumentumot. Legfelül az a határozat feküdt, amelynek mását az ügyész előbb átadta, ezért lázasan tovább lapozott. Nagyon sietnie kellett, mert az ügyész, az asztalt megkerülve, vészesen közeledett feléje. Valamit mondott is, Gyula azonban nem hallotta. Ezentúl csak az aláírásokat figyelte...

Paál Balázs – olvasta az egyiken. Mellette záradék, belügyminiszteri pecsét, és a magas beosztású testvérének aláírása... Csak annyi ideje maradt, hogy egyetlen pillanatra a fejrészt is megtekintse: Feljelentés...

- Ejnye – hányta a szemére az ügyész. Mást is mondott, azonban a hangja beleveszett abba a rettenetes mélységbe, amelybe Korsósi Gyula már az előbb behuppant. Keze lehanyatlott. Feje előrebukott, és mint hegyalján a forrás vize, zavarosan bugyogva törtek elő megkövesedett szívének repedéseiből a megújuló emlékek:

Paál Balázs, már első gimnazista korában beleszeretett Galántai Emibe, az ő későbbi menyasszonyába. Tudott róla, hiszen Balázs nyíltan is megkérte, hogy ne vegye el tőle Emit!

Mikor is? Amikor – jött rá azonnal – a gimnázium faliújságját őrizték. Egy átvészelt, félelemmel teli éjszaka végén, amelynek során a gimnáziumuk egyik altisztjét szénlopáson érték.

Helyzetéhez cseppet sem méltón, különös bizsergés suhant át az idegrendszerén, amin maga is megütközött.

Balázs, az altizti helyiségben talált kettős létrát, belülről az ajtó mellé állította, hogy azon felmászva, a fölötte lévő ablakon a holdvilág beszűrődő fényében, az igen jól látható faliújságot titokban szemmel tarthassa. Ő az egyik ajtómélyedésbe húzódott. Váczi bácsi, miután végigkacsázott - lábhibájából adódón, kissé „féloldalún” járt - a széles folyosón, a kannákat a földre helyezte, és az ajtón lévő kicsinyke ablakon benyúlt. A falra akasztott kulcstartón a szénpince kulcsát kereste. Helyette, Balázs bokáját markolta meg...

Szenes kannáját felrúgva, riadtan menekült a hosszú folyosón végig, ki az udvarra. Irtó muris volt...

Mielőtt elkapták s ő elpáholta volna a két faliújság „rablót”, már kint az ajtó melletti udvaron, Balázs arra kérte, hogy ne álljon ő és Emi közé, ugyanis ő volt az "első". Ő alaposan beolvasott neki: Azt hiszed - emlékezett világosan vissza -, amiért diákvezető vagy, úrbéri előjogod van - igen ezt mondta -... a lányokra? Majd határozottan közölte vele, hogy Galántai Emire bízza a döntést...

Ami régen köztudott volt, világosan kiderült: Galántai Emi halani sem akart Balázsról – hiába fenyegette meg az elmúlt nyáron a strandon, hogy meggátolja a továbbtanulását – határozottan őt választotta...

Később - ez már egyetemista korukban történt - Balázs beleszeretett Ilibe, a szép kis táncosnőbe, akit menyasszonyaként mutatott be nekik, hamarosan feleségül veszi, híresztelte. Látszólagosan tehát, minden megváltozott. Balázs, mintha teljesen elfelejtette volna Galántai Emit - hitte magabiztosan, hiszen újra a legjobb barátjaként viselkedett. Összejártak, együtt szórakoztak... - Testvérét, az "államvédelmisektől" - hazudta, holott a helyén maradt -, külügyesként Romániába delegálták, amiért őt sohasem hozta többé összefüggésbe szomorú sorsával...

Az emlékezés fonala, a sok-sok szétesett eseményt, most szép sorjában csokorba kötötte. Régebbi szép emlékei, amelyek Balázshoz fűződtek, búzló borzalommá, évtizedes, sok vészt átélt barátságuk, pillanatok alatt agyába markoló gyűlöletté változott. A homlokára csapott. Arcát a tenyerébe temette, s felkiáltott:

- Én a barom, hittem neki! Mindenkire csak őrá – történt, ami történt Emi és közte, meg köztem – egyetlen pillanatig sem gyanakodtam, holott lett volna rá okom. Legjobb barátom, harcostársam volt, lett újra, mivel Ili is közbelépett a javamra!

Két tenyerét, homloka után, az arcához szorította, miközben düledező, megroggyanó mozdulatokkal kereste a legközelebbi szék.

Az a férfi, aki eddig nekivetett háttal állta a vihart, most teljesen összetörve, hangosan siratta a múltját, mindazt, amit elvesztett, holott semmire sem gondolt, ugyanis az agya, a továbbiakban üresen örölt.

Mivel, még mindig nem ült le, továbbra is groteszk, férfias sírással zokogott, tántorgott, az ügyész gyengéden megfogta a karját, és a nem messze lévő székhez vezette.

- Bocsásson meg! – nyögte Gyula, nagy sóhaja után.- Legjobb barátom a tettes. Álnokul megvárta a kellő pillanatot, és lecsapott. Ami a legszörnyűbb rá, s csak rá, egyetlen pillanatig sem gyanakodtam.

- Maga még fiatal, nem szabad feladnia a küzdelmet. Rehabilitáltuk. Visszamehet az egyetemre. Orvos lehet.

Gyula a fejét rázta, mire az ügyész elhallgatott.

Némán nézték egymást egy ideig. A csendet végül is Gyula törte meg.

- Elítélni s rehabilitálni, ez ennek a sora? A bűnösök meg maradnak? Bünt követtek el, igenis felelősségre kell vonni őket! – Némi szünet után folytatta: - Köszönöm szépen, és ismételten kérem: bocsásson meg inkorrekt magatartásomért.

Az ügyész - mielőtt Gyula elindult volna - kezébe adta a hiányzó papírokat, amellyel felveheti a megtélt kártérítését.

- Tudja – mentegetődzött csendesen eközben az ügyész– ezeknél az eljárásoknál a súlyt sajnálatosan s törvénytelenül nem a bizonyítékokra, a feljelentő megbízhatóságára helyezték: Származás, pártállás, és mi a funkciója? Egy belügyminiszteri pecsét pedig, áh! - legyintett, és elhallgatott.

Némán nézte Gyulát egy ideig, majd folytatta:

- Szívemből kívánom önnek: találja meg a helyét újra közöttünk, és legyen hasznos állampolgára szocialista hazánknak. Az a kéz, amely arcul verte, most letörölte a szégyenfoltot. Próbálja elfelejteni a történetet, mint egy rossz álmot!

Búcszóul sokáig rázta Gyula kezét.

A hosszú folyosón sokan ácsorogtak. Gyula azonban senkit sem látott, csak cipőjének lassú, monoton, képzeletbeli üveglapon való koppanásait észlelte: E-mi, E-mi...! - zsongott a feje, mint harangszó után a templomtornya.

Újra és újra feltoluló érzéseit a lehető legerőszakosabban elfojtotta: Emi már orvos, ő pedig közönséges széntróger. Ennek a szerelemnek tehát ugyanúgy meg kell halnia, mint folyosón a léptei üvegkongásának...

A pénztárban felvette a száznolcvanezer forintot - igen nagy pénz volt akkoriban -, a zsebébe gyúrta, és meggyötörten kiballagott az utcára.

Merre, kihez menjen? - tört rá ott a gondolat váratlanul, mialatt - most már -, mint "szabadember" teleszívott tüdővel repesőn szét-nézett. - Mert valakinek mindenképpen el kell mondania a történeteket. Elmondania és végleg megkönnyebbülnie. Kilökni magából ezt a görcsösen fojtogató fájdalmat.

Zsebébe nyúlt. Ujját, mintha parazsat ért volna, visszarántotta. Az a pénz égette, amelyet előbb gyűrt bele: Emiért kaptad, fejdíj! Szabadulj meg tőle! – unszolta, újra s újra a teljes megbolydultság határán kóválygó ösztöne.

Előbb úgy döntött, hogy beledobja a legelső utcai szeméttartóba. Később meggondolta magát: elissza... Nem! - motyogta nyomban utána. - Piroskának adja. Lányért kapta, lánynak adja! Igen-igen, ez lesz a legjobb!

A Thököly utcában a hírhedt Fehér Ökör vendéglő előtt, hirtelen megtorpant. A falának dőlt, s a fejét törte, majd rövid vajúdás után csak belépett a vendéglőbe, ahol semmivel-senkivel sem törődve, félreeső helyre húzódott, italt rendelt és alaposan lerészegedett...

Innét, csakhogy most már ittasan, újra a vállalata központja felé vette az irányt.

A folyosón egy nőbe botlott. Kihúzta zsebéből azt az iratot, amelyet az ügyészségen vett át, és teljesen váratlanul, semmire sem gondolva, a megütközőn bámuló nő kezébe nyomta.

- Olvassa el, nagyságos asszonyom! – Néhány pillanatig várt. Erősen nyáladzó hangja el-elakadt. Nézése bambának, tartása el-esettnek tűnt. – Ugye, ugye, jól láttam: ártatlan vagyok? Bűntelenül szenvedtem, mert, hiába titkoltam, igenis nagyon, de nagyon sokat szenvedtem.

Megmarkolta az ingét, és egyetlen nagy rántással széthasította. A gombok messzire elpattanva a folyosó apró mozaikkövén szanaszéjjel ugráltak, miközben eddiglen elfojtott, s állandóan magával hordott keserősége, szíve legmélyéről felszínre törve, tovább höbörgött.

- Annyit, de annyi szenvedtem, holott engem nem életfogytiglanra vagy börtönben letöltendő, hosszú évekre ítélték, mint sok másokat, mint egy ökör. Meg akartam fulladni, örülni... Mo... ost megfizettek érte. Pénzzel, igaz sok pénzzel szúrták ki a szememet. – Balgatag mozdulatokkal a zsebébe nyúlt, ahonnét egy csomó százast húzott ki, s egy váratlan mozdulattal szétszórta maga körül. – Nem kell! Kapkodják össze mind, és vigyék! Vérdíj!

A körülöttük állók, mert közben többen is kijöttek az irodákból, szörnyülködtek: Mi történhetett ezzel az egyébként dolgos, becsületes, tisztességtudó, egyáltalán nem iszákos emberrel, aki most tökrészeg?

Gyula eközben tovább szórta a bankjegyeket, mígnem valaki megrángatta hátulról a kabátját. Odanézett: Piroska szép, márványfehér arca csillogott feléje.

- Jöjjön, jöjjön Gyula! Részeg – korholta, majd a körülöttük állókhoz fordult, és váratlanul menteketni kezdte: - Különleges dolog történhetett vele Megrázkódtatás..., mert egyébként nem iszik. Néhány pohárnyi is megárt neki...

- Tudjuk..., ismerjük – hangzott, mintegy válaszként a körülöttük állók közül, akik gyorsan szétszéledtek, s mindent otthagytva visszahúzódtak az íróasztalaikhoz...

Piroska az ittas férfibe karolt, és maga után húzta a legközelebbi irodába, ahol rajtuk kívül most senki sem tartózkodott. Leültette, és rosszállón megcsóválta a fejét.

- Hogy néz ki maga..., Gyula!

Az felnézett rá, és részeges gagyogással ömlengeni kezdett.

- Sziget a tengeren... Mít beszélek? Világítótorony a sötét éjszakában, mert csak maga, egyedül maga volt jó hozzám Piroska. Ugye, maga... maga szeret engem? Így elítélten, megbélyegezetten, széntróger létemre is szeret?

Piroska nem válaszolt, viszont könnybe lábadt szeme mindent elmondott helyette. Gyula nem figyelt rá, magába roskadva motyogott tovább:

- Nagyon szerettem azt a nőt. Képét ma is... - Szétszakított inge között lógó nyakkendőjét félretolva, a szívére mutatott, majd újra felnézett a szép, fiatal lányra. – Talán visszamehetnék hozzá. Talán örülne is nekem, mert ő is nagyon szeretett... - Nagy ívben megingatta a fejét. - Semmit sem érnék már vele. Ő kész orvos, én egyszerű széntróger vagyok. Talán így is elfogadna, ha nem lenne ott az apja. De ott van. Én pedig a szavamat adtam neki, és Emi nagyon szereti a szüleit. Eddig bujkáltam. Jugóba szöktem, híreszteltem. Persze, hogy nem kerestek... Álljak közéjük? A család

szégyene lennék. Előbb-utóbb Emi is szégyellne engem, a senkit. Ki lennék más, mint a volt széntróger.

Suta mozdulattal legyintett. Már-már úgy látszott, ezzel az utolsó csepp is lefolyt az asztalra kidőlt pohárból, amikor váratlanul feljajdult.

- Szegény anyám, meg az egész falu várta az első orvosát. – Teste megremegett. Sírt-e, vagy nevetett, nem lehetett eldönteni. – Ők is azt mondják, hogy én vagyok a hibás. Forró, nyugtalan vérem vitt bele a buliba, lökött át Jugóba. – Az asztalra csapott, majd részegségéből adódón, esetlen mozdulatokkal kicibálta a papírjait a lány kezéből, és meglobogtatta:

- Itt van, fehéren-feketén. Ártatlan vagyok. Igenis, ártatlan vagyok! – Feje ismét az asztalra hanyatlott. Piroska már azt hitte elaludt. Éppen ki akart lépni, amikor Gyula váratlanul megszólalt: - Tudja, Piroska..., ki tette, ki jelentett fel hamisan? A legjobb barátom: Paál Balázs. Én, én, az örült rá, éppen rá nem gyanakodtam. Ekkora barmot ki látott?

Az ajtó váratlanul kinyílt. Az igazgató lépett be a helyiségbe. Gyula ránézett, és roggyant, nehézkes mozdulatokkal felállt. Úgy állt előtte, mint a fegyőr előtt, csakhogy ő nem a sapkáját, hanem a papírjait morzsolgatta az ujjai között.

- Maga volt a legrendesebb ember, itt a központban, igazgató úr! Nagy ember, igazgató, veterán és mégis kezét fogott velem, a "politikai elitélttel". – Feléje nyújtotta a papírjait. – Olvassa el, és ne szégyellje ezután, amiért kezét fogott velem, velem ismételem: a politikai elitélttel. Ártatlanul ítélték el. Most rehabilitáltak. A főnököm engedélyével... nem dolgozom, az ügyészségen jártam. Igazoltan vagyok távol a telepről. – Minden átmenet nélkül kiabálni kezdett: - Összeverték. Elítélték. Kizártak a pártból. Elválasztottak a menyasszonyomtól. Lehúzták rólam a fehér köpenyt és kilöktek az utcára. Kirúgtak a sportegyesületemből... Mindezt egy bosszúálló feljelentése, hamis, koholt vádjai alapján. Tehette, mivel az ügyész szerint csak a feljelentő személyét vizsgálták. Feltétel nélkül hittek neki, mert ugye a bátyja, aki láttamozta a feljelentését... - Elhallgatott, azt hitték lassan lecsillapodott. Nem

így történt. Teljesen váratlanul énekelni kezdett: - Sej, a mi lobo-gónkat, fényes szellők fújják, sej az van erre írva: éljen a szabadság... Ezt énekeltük, de mikor!

Nem folytatta. Rekedt, borízú hangja előbb megroggyant, majd elcsuklott.

- Részeg vagyok, szégyellem. – Újra az igazgatója képébe fúrta a tekintetét. – Bocsásson meg, de annyi mindenben átestem, hogy ha nem részegedem le, megbolondulok. Megfutamodtam? Álruhába rejtőzködtem? Lehet, de megtörtént. Magát nem okolom, amiért nem vettek fel a szakszervezetbe, amiért két társam kiváló dolgozó lett. Én, aki végig velük dolgoztam, aki nem hatvan, hanem igenis mázsájával cígelttem pincéről pincére, százötven méterekre a tüzelőt, nem. Politikai bűnössé nyilvánítottak. – Ismét felordított. – Egyetlen darab belügyminiszteri pecsétes papírral tetek tönkre, és ugyanazzal mentesítettek, eltörölték a felfüggesztett börtönbüntetésemet. Nem szörnyű! Elítélni, rehabilitálni, s ha felkötnék? Mert több embert is felkötöttek.

Az igazgató eddig szó nélkül hallgatta a keserű szóáradatot, most melléje lépett, és a vállára rakta a kezét.

- A kapu előtt áll a kocsim. Üljön bele, hazavitem!

Piroska közben kiment, most ért vissza. Összeszedte a szétszórt százasokat, és Gyula felé nyújtotta, ám ő olyan borzadályal lökte el magától, mintha az, valamilyen büzlő anyag lenne. Nehézkesen a zsebébe nyúlt, kivette a maradék pénzét, és azt is a lány markába nyomta.

- A magáé! Kérem, fogadja el, mert engem éget! Irtózom tőle!

Piroska csak az igazgatója titkos intésére rakta el, azzal az elhatározással tette, hogy hamarosan visszaadja neki.

Gyula meghajolt, majdnem orra bukott, fejét, mint a ringben egy-egy bírói megintés után enyhén megbiccentette.

- Elnézést, részeg vagyok... Re-ha-bi-li-táltak. De az is lehet, nem vagyok részeg, hanem most, éppen most, amikor végre kiderült az igazság, meghibbantam.

Elindult. Úgy tűnt, mintha nem a lába, hanem a feje vitte volna le a lépcsőkön...

Korsósi Gyula szénporosan, izzadtan érkezett vissza másodnap az egyik nehéz pincézés után a negyedik fuvarért.

- Gyula! - szólt át Péteri fuvarfelelős a kisablakon. - Holnap fél kilencre várja a dirink! Úgy igyekezzen vissza, mert rengeteg fuvarom van, hogy itthon legyen a harmadik fordulóra. Társai könnyű tömeget kapnak, viszont a többi készpénzes lesz!

A "tömeg" közületi, a készpénzes lakossági fuvart jelentett. Az utóbbi több, olykor négy-hat helyet jelentett, ilyen-olyan pincékbe, rövidebb-hosszabb távolságokra kellett cipelniük a tüzelőt, amíg a "tömeget" mindig egyetlen vállalatnak, vagy intézménynek szállították, s leginkább beszórták az utcára nyíló, valamelyik pincéablakon.

- Kérdés: mikor engednek el. Miért hívatnak?

- Nem tudom. Telefonon szóltak ki a titkárságról.

Gyula átvette a szállítólevelet, és máris sietett rakodni.

Munkaközben állandóan azon törte a fejét, hogy miért hívathatják? Esetleg fegyelmet indítanak ellene részegségéért..? Otthon is ez foglalkoztatta, mígnem felrántotta a vállát: Ilyen állást bármikor kapok. A fehérköpenyt levetethették velem, de a lapátot ki veszi el tőlem manapság? Mert, hiába a "nagyszólam": vezető réteg a munkásság. Csakhogy, ki akar manapság munkás lenni, ebben a kis hazában..?

Kissé izgatottan állított be másnap a központjukba. Egyenesen a titkárságra ment, ahol azonnal beengedték az igazgatóhoz, aki a személyzetissel együtt fogadta, ugyanis már várták.

Az öreg igazgató a kézfogás után visszaült a hatalmas íróasztala mellé, s azonnal a lényegre tért.

- Látja, Korsósi barátom, milyen az élet? Tegnapelőtt még nem is gondoltunk magára, ámbár... én – tréfásan megfenyegette – találkoztam magával.

- Bocsánatot kérek. Sohasem rúgtam még be. Nem iszom.

- Na hallja! – vágott szavába az igazgató. – Ilyen esemény után! Nyugodjon meg, én is berúgtam volna. – Felelte a hangját. –

Ma pedig telepvezető állást kínálunk fel magának.

Ezután részletesen ismertette a feltételeket. Olyan hangon beszélt, mintha betanult szöveget szavalna, amit Gyula illedelmesen végighallgatott, végül megrázta a fejét.

- Nem tudom elfogadni. Köszönöm, amiért gondoltak rám, de egyelőre maradok a megszokott telepemen szénlehordónak.

- Azt mondta: egyelőre, akkor csak van valami szándéka?

- Tovább tanulok, ez biztos, a többi... - elhallgatott.

- Visszamegy az orvostudományi egyetemre?

- Aligha, ugyanis, akikkel kezdtem, tavasszal mind végeztek.

Maga elé révedt. Szíve összeszorult. Cseppet sem volt új érzés, többször is eszébe jutott, most s itt, mégis megdöbbenette a felismerés: Igen... igen, ők már orvosok. Emi is az, meg a feljelentője: Balázs is! Mennyire várták ezt az időt Emivel, s íme!

Jóval később folytatta, az eddig türelmesen várakozók legnagyobb megkönnyebbülésére.

- Ha az orvosira nem, márpedig oda nem, máshová igen. Esetleg az agráregyetem levelező tagozatára jelentkezem.

A múlt éjjel döntött így.

- Szóval mindenképpen itt hagy bennünket?

- Ha hiszik, ha nem, megszerettem ezt a munkahelyet. Erővel is igen jól bírom, ám a jövőmet semmiként sem tudom elképzelni itt. Ugyanis mindenféleképpen vidéken szeretnék élni. - Maga elé révedezve folytatta: - Otthon a szülőfalumban, amint elterveztük, már nem lehet, no de nagy a világ..!

- Nézze, Korsósi! – vette át a szót ismét az igazgató. – Magának érettségije van, mégis szemet lapátol, cipel le a hátán, kosaranként, százötven méterekre... Itt... itt bent a központunkban is el tudjuk helyezni. Igaz, Mezei elvtárs! – fordult hirtelen az eddig végig hallgató személyzetiséhez.

- Igaz. Természetesen – nyálazta tovább az igazgatója pókhálószálaít. – Tényleg nincs kedve bejönni..?

- Nincs - vágott közbe Gyula. - És egyébként is, a tegnapelőtti eset után szégyellném magam.

- Felejtse el! – intette le az igazgatója.

- Akkor is, inkább a telepet választanám.
Az igazgató nem győzködte tovább, másra tért át.
- Ha meghívjuk politikai rendezvényekre, szemináriumokra..?
Ide s máshová..?
- Jelenleg óriási lelki válságban élek a perifériára taszítottan, ahová a társadalom lökött ki.
- Visszavesszük a pártba. Amint értesültünk már a kerületi pártbizottságon van az ügye - közölte gyorsan a személyzetis s ezt is hozzátette: - Maga ezentúl ismét közénk tartozik, Korsósi elvtárs!
- Mezei úr nagyon leegyszerűsít egy hosszú folyamatot...
- Ne urazzon többé bennünket! – kérte ismét a személyzetis.
- Eddig nem elvtársizhattam senkit, mert megtiltották nekem. Egyesek, mint például Dancs is, egyenesen lefasisztáztak. – Nyelt egy nagyot. – Mezei elvtárs metafizikusan és nem dialektikusan értékeli a most folyó eseményeket. Igaza van. Papírt kaptam az ártatlanságomról. Visszamehetnék újra az orvostudományi egyetemre, az egyesületemtől is üzentek tegnap. Igen ám, csakhogy azóta sok minden megváltozott körülöttem. Velem is történt egy s más. Sok víz lefolyt a jó öreg Dunánkon. Ha nem is cserélődtem ki, sokkal másabb vagyok, mint előtte voltam. Bújjak ki a saját bőrrömből? Akkoriban fényes szelek fújtak, ámde, képletesen szólva, ezek a lágy szellők viharra tornyosultak. Felkaptak, és belesodortak a sárba. Nemcsak a kezem, a lelkem is megkérgesedett. Képzeljék el: országos bajnokságot nyertem bokszban. Hazamegyek, az összes cuccomat a portán találom... Letartóztatnak. Kizárnak a pártból, az egyetemről, a sportegyesületemből. És ami a legsúlyosabb, mindezt teljesen alaptalanul, koholt vádak, egy irigy, féltékeny ember örült bosszúja alapján. Megkínóznak, elítélnak három évre. Aztán kiközvetítenek ide. Rendőrségi felügyelet alatt tartanak... Ott kellett hagynom a menyasszonyomat is, akinek már gimnazistaként is udvaroltam, jártam vele, vártuk a napot, amilyen összeházasodhatunk, és orvosok leszünk. Én a szülőfalumban, első orvosként azon a kis településen, ő bejárt volna Balassagyarmatra a kórházba. Mindent, de mindent elrendeztünk, alaposan átgondoltunk...

- Miért kellett otthagynia a menyasszonyát? – állította meg az igazgató kíváncsisága, aki miután megvakarta a fejét, élénken figyelve széttárta a két kezét.

- Másként őt is kirúgják az egyetemről, és egyikünk sem lesz orvos. Utólag tudtam meg: a legjobb barátom adott fel, hamisan, ugyanis egy osztályba jártunk, ifjúsági vezetők voltunk, ő szintén szerelmes volt a közös osztálytársunkba, a későbbi menyasszonyomba. Eltúrte volna, ha mégis feleségül veszem, ne feledjék a testvére magas rangú... - Legyintett. - Hagyjuk! - Szemei égtek, szavai tüzet szórtak. - Hajszálpontosan időzítve aljas tervét éppen az... az esküvőnk előtti hónapokban hajtotta végre. A szülőfalumban már épült a szolgálati lakás, mellette a rendelő, amelybe a község történelmében az első orvost várták: engem. El lehet ennyi bünt, megaláztatást, szenvedést intézni, jóvátenni egy szimpla, halk pardonnal? Milyen rendszer az, ahol így elbánnak, elbánhatnak a hűséges káderekkel? Mert, nemcsak engem, másokat is elítéltek: Marosánt, Kádárt, Aprót, Rajkot..., a "nagyhalakat", ha nem is mindegyiküket, Rajkot kivégezték.

Megdöbbsenten néztek rá s egymásra, végeztek hűséges alattvalóként némi önvizsgálatot, mentséget kerestek, hűen kiszolgált rendszerük számára.

A nyomasztó csendet végül is az igazgató törte meg.

- Nem értem. Mégis..., csak úgy..!

- Abban a kérdéses időben tényleg előfordult némi "mozgolódás" az egyetemünkön. Ő engem is belekevert. Rám fogta, és kész! Az a bizonyos belügyi pecsét mindent pótol. A tárgyaláson sem kellett megjelennie.

Elhallgatott. Az igazgató ezt a pillanatot használta fel, hogy közbeszólhasson:

- Nézze, fiatal barátom! Az idő mindent meggyógyít. Sok mindent megéltem, higgye el nekem. Megcsúfolások sorozata: gettó, deportálás, ahonnan teljesen egyedül tértem haza. Családom valamennyi tagját meggyilkolták...- Egyetlen pillanatot sem szentelve múltja gyászos emlékezetének, máris visszakanyarodott beszélgetésük eredeti menetére. – Ami az ajánlatunkat illeti, nemet mon-

dott rá, azonban ne csukja még be az ajtót maga után. Gondolkoztak... - Korsósi Gyula közbe akart szólni, ám az öreg gyorsan leintette: - Ne-ne-ne! Majd később, ha aludt rá egyet!

Felállt, és a kezét nyújtotta.

Gyula is sietett, hogy minél előbb visszaérhessen a telepére, ám a folyosón, Piroska teljesen váratlanul az útját állta.

- Megtudtam, hogy itt van. Tegye el a pénzét! – Feléje nyújtotta a szépen kötegekbe rakosgatott, s csomagolt százasokat. - Pontosan száznyolcvanezer forint.

Gyula már-már idegesen tolta el magától a lány kezét.

- Nem! Ez a pénz, tényleg a magáé Piroska!

A fiatal és széplány hófehér arca elszíneződött.

- Ennyi pénzt egy férfitől! Már így is pletykálnak rólunk...

A férfi mosolyogva nézte a széplány elmásult arcát.

- Ne adjon a pletykára! A pénzen vegyen staférungot magának! Így, ha férjhez megy, legalább gondol rám is.

Tovább akart menni, ám a lány útját állta.

- Nem kell a pénze! Különben se megyek férjhez, csak... - bizonytalankodott, arcának nyílt elszíneződése őszinte szégyenkezéssel telítődött, mígnem elhallgatott.

- Csak- sürgette a férfi cinkosan.

- Ahhoz, akit szeretek – szégyenkezésével vastagon bebugyolálva sóhajtott.

Gyula megfogta a kezét. A lány tűrte.

- Értse meg, nekem nem kell az a pénz! Éget. Ha nem fogadja el, darabonként tépem vagy itt, maga előtt égetem el.

Elengedte a fiatal, a szép, a fehér arcú, fekete hajú lány kezét, s váratlanul sarkon fordult.

- Bankba teszem, a maga nevére! – kiáltotta utána Piroska.

- Odateszi, ahová akarja! – szólt vissza Gyula, csak úgy félvállról, mialatt tovább ment.

Ezerkilencszázötvenhat októberének huszonnegyedik napján, Korsósi Gyula a szokottnál valamivel később ébredt. Megszokott tornagyakorlatai után, az ablakhoz lépett. Majdnem felkiáltott: Ennyire nagy köd lenne! Felváltva törölgette az üveget és a szemét, végül otthagya mindent öltözködni kezdett.

Gyula ezen a nyáron csak öt nap szabadságot vett ki. Péteri most egyszerre kiadta az egész évi járandóságát, amiért ezekben a napokban, a szabadságát töltötte otthon.

Miután megtudta, hogy Paál Balázst, az egyetem elvégzése után azonnal kinevezték tanársegédnek az orvostudományi egyetemre, ahol végzett, véglegesen lemondott az ottani továbbtanulásáról. A Gödöllői Agrártudományi Egyetemre kérte felvételét. A sikeres felvételi vizsgája után megvásárolta a tankönyveket és a jegyzeteket. Ezeket lapozgatta, tanulmányozta szabadsága alatt.

Miért van ennyire nagy csend? Jó-jó köd van, de a vonatok ettől még füttyülhetnének! A villamos, amelyet a település szélétől nem régen vezettek be Pestimre központjába - majdnem a vasútig -, sem csenget. Máskor, éppen erről következtetett arra, hogy köd van. A vezetők ugyanis - a szűk utca miatt - ilyenkor szüntelenül verték a csengőt, amelynek hangja oda is elhallatszott.

Bekapcsolta a kis Sokol rádióját. Csak zene szólt: Zene? A karórájára nézett: Miért nem a híreket mondják? Megrázta a karóráját, és a füléhez szorította: Jár. Ezután a vekkerére lesett. Az is hét órát mutatott.

Gondolt egyet, és anélkül, hogy megreggelizett volna, kilépett az ajtón.

Kint a sűrű köd mellbe vágta, s az út lerövidítése miatt, a kertek alatti földeken átvágva, végig elkísérte a közeli állomás melletti 37-es számú TÜKER-telepre.

Az állomás előtt, amely mellett el kellett haladnia, izgatott emberek rohangásztak: csapatokba verődtek, szétozlottak, megint össze-összegyűltek majd, néhány főre fogatkozón újra „széthullottak”. Megbámulta őket, gyanakodott valamire, de nem törődött

velük többé különösebben, mert ködben rendszeresen késnek a vonatok. Ha pedig a vonat késik, az utasok mindig izgatottan viselkednek.

Odébb ismerős vagonkirakodókkal akadt össze. Ugyanis többször dolgozott – betegeket helyettesítőként – ezen a kis telepen is.

- Sztrájkoltok? – tréfálkozott velük. – Vagy csak pálinkázni lógatok el?

Azok megütközve lestek rá, amit ő az előbb látott furcsa mozgólódással kapcsolt össze.

- Csak nem baleset történt? – kérdezte meg gyanakvón.

- Nem tudod, mi... mi...? – ájuldoztak, hebegtek azok szinte egyszerűen.

- Mit kellene tudnom? – méltatlankodott naivan.

- Pesten tegnap kitört a forradalom. Most visszaadhatod nekik -, hogy mit azt nem mondták ki.

Simogatásnak szánták, őt mégis mellbe verték ezek a szavak.

- Te..., tényleg nem tudod..., hogy harc folyik Pesten? - ámuldozott tovább Lábadi Lajos, az egyik vagonkirakó.

- Már a... a rádiót is megostromolták – tette hozzá izgatottan a társa: Jánoska János - Ide is elhallatszik az ágyú-, s a géppuska-szó. Hallgasd csak!

Fülüket Pest irányába hegyezve hallgatózni kezdtek, azonban egyetlenegy lövést sem hallottak. Gyula végül is rájuk förmedt.

- Bepálinkáztatok és hallucináltok, vagy ugrattok? Ehhez korábban kellett volna felkelnetek, kispajtások!

A két vagonkirakó, a várt, kaján felnevetés helyett, egymás szavába vágva esküdözött, fogadkozott: a rádió is bemondta... Láthatod: a személyvonatok hajnaltól nem közlekednek. Már a villamosok is leálltak... Ha nem hiszed el, kérdezz meg bárkit!

Ellenkezést nem tűrően kapták el a két kezét, s húzták egyszerre kétfelé. Egyikük a közeli, jól ismert "bögreacsárdába", másik a telepre. Végül a szállítási irodában kötöttek ki, ahol a lehordók - négyen dolgoztak ezen a kis telepen - összevegyülve egynéhány idegennel, ki tudta, honnét csapódtak oda, az iroda faláról leszedett Rákosi, Sztálin és Lenin képeket, meg a Magyar-Szovjet Baráti

Társaság címerét tépkedték össze, köpködték, taposták a rámaikkal együtt pozdorjává. Az asztalon üres borosüvegek szégyellték magukat: alig kelt fel a nap, ők máris üresek? A padokon, hírekre éhes emberek hurráztak, meg különféle zagyva, politikai pletykákkal etették egymást, miközben az asztal közepére állított néprádió világgá recsegte a "háromperces" indulókat. Csak zene és zene! Szó, beszéd sehol!

- Most már elhiszed? – kérdezte meg Jánoska János, ugyanaz a vagonkirakó.

Gyula, bár rábólíntott, az esze azonban tovább tiltakozott. Közben, mivel a többiek - voltak vagy tízen - az ajtó felé indultak, ő is velük tartott, át a közeli "bögrecsárdába".

A kis konyha, amelyben a „zug italt mérték”, dugig megtelt emberekkel, amiért is nekik már csak az ajtóban jutott hely. A Marx Károly utcai hentesüzlet kövér vezetője: Vili, jó nagy bögre borral a kezében egyensúlyozta kajla járású szavait:

- Most már biztos, hogy lőttek a kommunista uralomnak! Visszakapom a lőrinci üzletemet, és Párizs!

- Hallom – kiabálta valaki túl Vilit – Pesten halomra lövik az ávósokat. A katonaság átállt. Ruszkik sehol...

Gyula megfordult, és faképnél hagyta a felhevülten kiabáló, egymás szavába vágó társaságot.

Különös érzések öntöttek el. Az öröm és az undor sanda keveréke kínozza. A bűnös tettekért meg kell fizetni. Más mérce nincs, ha lenne, ki tudja hányszor, de hányszor meg kellene halnunk, ami lehetetlen! Valahol olvasta, most eszébe jutott.

Ám látott, amit látott, van, ami van, nem hitte el, mert ez emberi ésszel felfoghatatlan. Ennyire váratlanul. Na nem!

Ugyanazon az úton, a földeken átvágva ballagott haza, amelyen idejött, ahol a háziasszonya már praktikusabb oldaláról fogta fel a rendkívüli helyzetet.

- Korán reggel van, s már mindenki vásárol. Valósággal megostromolták az üzleteket. Menjen maga is! Kenyeret, lisztet, cukrot és zsírt vegyen, mert elfogy! Addig-addig, hogy felkopik az állunk.

Nem hallgatta végig. Megfordult, és bement a szobájába. Az ágyára dobta magát. A mennyezetet bámulta, mégis azokat a jeleket látta lelki szemei előtt, amelyek az állomáson, a szállítási irodában és a bögrésnél leperegtek előtte.

Mi lesz most? – kérdezgette önmagától, újra és újra, ámde a válasz minduntalan beleveszett a kinti átláthatatlan ködbe. A füle zúgott, amely zúgásba sok-sok idegen hang is befészkelődött, képtelennek érezte magát ezek kiszűrésére, ami nagyon bántotta. Megállás nélkül, addig-addig törte a fejét, amíg el nem aludt...

Délkörül ébredt fel. Elővette az egyetemi jegyzeteit, és ebbe is, abba is belelapozott., ám hiába erőltette, cseppet sem fogott az agya, ezért jegyzeteit az asztalon hagyva - a kis közön át -, kísétált az utcára, amely véghosszában megtelt emberekkel. A sarki KÖZÉRT előtt kenyeret szállító autó állt. A rendet, mert nagyon sok ember gyűlt össze, álltak az ajtaja előtt sorban, nemzetiszínű karszalagos emberke tartotta fenn. Nagyon kevés sikerrel, mert még az a kutya sem hallgatott rá, amelyik a gazdája után osont be a boltba, s ő ki akarta zavarni.

Ő is beállt a sorba, és amint a háziasszonya javasolta, többféle élelmiszert vásárolt, és hazaballagott azokkal.

Otthon, késő estig tanult.

Másnap reggel a vekkere helyett, vad lövöldözés riasztotta fel. Az udvar felől lábdobogásokat és oroszul beszélő hangokat, kiabálásokat hallott. Mire felcihelődött, magára kapkodta a ruháit, riadt háziasszonya kíséretében kikukucskált az ajtórésén, minden elcsendesedett. Otthagyva a háziasszonyát a TÜKER-telepre ment. Ott tudta meg: Pestről kimenekülő orosz katonákat szállító autóra lőttek, akik szerteszét keresték az orvlövészt.

Az iroda ajtójában alacsony és erősen hajlott hátú, púpos, nemzetiszínű karszalagos férfi jelent meg, s állt erőszakosan Győri Mihály telepvezető elé, aki tegnapelőtt óta először jelent meg a telepen.

- A fakészletét, a nép nevében lefoglalom! – jelentette be színpadiasan.

A telepvezető pillanatokon belül felmérve a helyzetet - két fegyveres fiatalemberke statisztált a hajlott hátú, majdnem púpos ember mögött -, enyhén meghajolt.

- Rendelkezzenek vele!

A hajlott hátú, alacsony, erőszakos, japán kakas típusú emberke, ezután a körülötte állókhoz fordult:

- A magyar forradalom nevében felszólítom az elv... - megtorpant, nem tudta miként folytassa, ezért csak hebegett...

Lábadí Lajos, az ismert vagonkirakó, félspiccesen közberöhögött.

- Nehogy elvtársakat mondj! Urakat, urakat! Nem tudod, hogy befuccsolt a szocializmus, te hülye!

A karszalagos férfi nem engedte magát megzavartatni, ellentmondást nem tűrően intézkedett:

- Segítsenek barikádot építeni!

- Minek az? – vonakodott az előbb még annyira készséges telepvezető. Nem a barikád miatt, a rábízott fáját féltette.

- Parancsot kaptunk Pestről, hogy zárjuk le a Nagykőrösi utat. Se ki, se be! Ma reggel is itt razziáztak a Pestről elmenekülő ruszók – Megfenyegette az ujjával. – Érti, parancs!

- Már, hogyne érteném! Tessék!

A karszalagos férfi, a két fegyveres kísérijének segítségével, a közeli KÖZÉRT előtt sorban állók közül odahívott - elég volt egy szó és máris jöttek - férfiakat, asszonyokat: fiatalokat, öregeket, főleg a telep dolgozóit, Gyula is közöttük volt, "láncsorba" állította, hogy kézzel kézre adogatva a hasábfákat, barikádot készítsenek, a telep előtti vasúthálózattal párhuzamosan haladó Nagykőrösi úton.

Nagyon gyorsan elkészültek, az egyébként sem széles utat, teljesen elrekesztő barikáddal.

Gyula, amint a hajlott hátú, nemzetiszínű karszalagos - a végig csak dirigáló férfi -, éppen mellette ment el, megállította.

- Mondja, uram, volt maga katona?

Az nem válaszolt. Olyan szemekkel gusztálta végig, mintha birkozni akarna vele.

- Ugye nem! – mordult rá Gyula.

- Honnét tudná azt maga? Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem. Na és! – hörrent fel az "erősek" fölényével. A pisztolyához kapott, mintha elő akarná venni, holott, csak a lecsúszott övét igazgatta meg.

- Nézze! - folytatta Gyula cseppet sem zavartatva magát. - Szó nélkül adogattam sarangok tetejéről le az őlfákat, most megkérdem: mi értelme van ennek a barikádnak?

- Hogy a Pesten ragadt: ávós, orosz, s más ellenség, dögöljön meg valamennyi bent. Kívülről pedig senki sem juthasson be a kimenekítésükre, csak a mi engedelgyünkkel.

- Tökéletesen érthető. Akik ezt üzenték maguknak, biztosan jobban tudják nálam, mit kell tenniük, viszont ez a barikád! Nézze meg jobban! Tudja mennyit ér a tankoknak? Mint ló farkán a szemölcs. Pillanatokon belül levegőbe röpítik a fákat és a környéket, a házakat, mindent! De, ha szerencsénk lesz, egyszerűen megkerülik, és itt hagyják magának az egészet fogpiszkálónak. Láthatja, mennyire alacsony itt a vasúti töltés! Közönséges teherautó is könnyedén felhajt rá, s egyszerűen megkerüli a barikádot, nem egy tank! Akkor meg, mire való ez a nagy hűhó? Mert jó, forradalom van. Parancs érkezett, de az eszünket azért ne veszítjük el! Ne járassuk le magunkat, és azokat, akik a parancsot kiadták...

- Nincs vita! De... - húzta vészjóslón a szót -, nem kommunista maga? Jöjjön be velem az irodába!

Előre indult. Gyula engedelmesen követte. Bent az iratait kérte. Gyula a zsebében kotorászott éppen, amikor az egyik ismerős lehordó társa rákiáltott a hajlott hátúra.

- Hülye vagy? Rákosi nyíratna ki. Tanult ember, volt bokszozó, mégis velünk melózik. Nem ezen, bent a 3-as telepen. Lesittelték, s még a kocsmákból is kitiltották.

Az előbbi erőszakos férfi felhúzta a szemöldökét, és Gyulára csodálkozott, majd váratlanul vigyázba vágta magát.

- Bocsánat, uram! Teljesen megértem magát, viszont a parancs, az parancs! Eszerint valamennyi utat le kell zárunk.

Nem mondhatta tovább, mert valaki, elordította magát.

- Jönnék az orosz tankok!

- Kecskemét felől érkeznek – jegyezte meg a hajlott hátú nemzetőr, feladata magaslatán maradva. – A Pesten rekedt családtagjaikért jönnek, és ott van a követségük is. – Tisztelget, nagyon nevetségesen hatott, és elviharzott.

A három tank s a teherautók Gyál felől közeledtek, és dübörögtek majdnem a barikádig, ahol megálltak, s rövid várakozás után, jó néhány méterrel hátrafaroltak, s pillanatokon belül pozdorjává lőtték az imént emelt barikádot. Talán nem lövik szét, egyszerűen megkerülik, és kész, ha valaki üres benzines hordót nem helyez a tetejére, és oroszul rá nem írja: elaknásítva!

Gyula és két hűséges vagonkirakodó társa: Jánosi János és Lábadi Lajos, a jó kilátást biztosító mérlegház, hatalmas, vasvázás ablaka széléhez lapulva lesték a tankokat. A repeszek a telepre is berepültek. Egyik eltévedt golyó - mert a barikád szétlövése után összevissza lövöldöztek a tankok tornya felett elhelyezett golyószóróikkal - Lábadi fülét súrolva, áthatolt az ajtó zárján is. Nem okozott volna nagyobb bajt, ha egy szemet vásárolni akaró férfi nem tartózkodik éppen az ajtó előtt. Teljesen szétroncsolta a jobb könyökét. Gyula, miután kifeszítették az ajtót, mert a zár, ki tudja, mint "bekattant", elsősegélyben részesítette, majd üzent a közelben lakó, s település szerte népszerű Berczy doktornak, aki átkötözte, injekciót adott neki, és kihívta a mentőket... A tankok s a teherautók mind elmentek.

Ezután a megszokott éjjeliőrt kivéve, aki most sokkal korábban bejött, mint máskor, senki sem maradt a telepen. Gyula is hazament.

* * *

Korsósi Gyula harmadnap üzenetet kapott - Jánoska János, vagonkirakó hozta át a telepről -, azonnal menjen be a munkahelyére: a Ceglédi úti hármas telepre, mert igen fontos üzenet érkezett a központból!

Elgondolkozva lesett a kert végén át a vasútállomásra, hol vesz-

teglő tehervonatot fedezett fel. Néhány holmit sietve bedobált a táskájába, köztük két egyetemi jegyzetet is. Arra gondolt, hogy át is öltözik, mégis egyszerű munkásruhában futott a vasútállomásra...

A sok zárt vagon közül, az egyetlenegy nyitott marhavagonban többen ültek a padlón. Többnyire fiatalok voltak. Amint később megtudta: Lajosmizséről, Ócsáról és Sáriból valók. Csatlakozni kívántak a Pesten harcolókhöz...

Megállás nélkül ittak és szalonnáztak. Gyulát is megkínálták.

Mialatt együttesen falatoztak, Gyula a tovasuhanó tájat nézte, és azt a magyar zászlókkal feldíszített, orosz katonaszállító teherautót, amelynek vezetőfülkéjében nemzetiszínű karszalagos magyar tiszt is ült: Átállt szovjet katonákat szállított valahová. Igaz-nem, tudta meg, de már jóval később.

Mi történt, és mi van Pesten? És mi lesz azután? – erről folyt a beszélgetés a fiatalok között.

– Győzött a forradalom! A falujukban hamarosan helyreáll a negyvenöt előtti rend! A kezdetleges termelőszövetkezetek máris szétestek. A tagok mindent szétcincálnak. Visszaadják a földeket az eredeti tulajdonosaiknak, akik máris azon marakodnak, hogy melyik föld, ló, kocsi... kié volt, mielőtt bevitték a termelőszövetkezetbe - sorolták egymás szavába vágva, nagyhangon.

Gyula, akaratlanul az apjára gondolt, és a juttatott földjükre. Az örömtől kicsorduló könnyekre. A reszkető-remegő kezekkel levert karókra. A levett kalapok miatti kopasz fejekre, és a sebtében elmondott Miatyánkra... Szalonnáját a padlóra rakta, felállt, vállát a vagon oldalának vetve, lehangolódottan bámulta a tovasuhanó tájat. Logikus gondolatai szétestek. A rideg valóság talaja kicsúszott alóla.

Köd lengett a fejében, ködöt látott mindenütt.

A tehervonat a Kispest-Lajosmizse vasútállomáson állt meg, ahonnet nem is mehetett már tovább. Egyetlen mukkot sem szólva útítársainak, ő ugrott le a marhavagonból elsőként.

Az állomáson nagyon sokan tartózkodtak, a visszafelé induló vonatot várták. Hiába, mert az nem jött meg. Gyula a tömeg közé

furakodott, hogy meghallgassa a legújabb híreket. A várakozók több, kisebb-nagyobb csoportokba verődtek. Az egyik ilyen népes csoport közepén, vasutas, tisztí egyenruhás férfit tartott sakkban egy pufajkás gyerek. A vasutas, negyven év körüli férfi lehetett, amíg a nemzetőrnek felcsapott fiúcska arcán alig pelyhedzett a szőr.

- Vegye le a sapkáját! – pattingatta ki száján a parancsokat.

A vasutas tiszt szó nélkül engedelmeskedett. Ezután letépette vele a csillagot, és megtapostatta. A nagydarab tiszt szóról szóra követte a gyerek utasításait.

Gyulát ez az eset rettentően megdöbbenette. A vasutas tiszt, aki nyilván ebben a rendszerben végzett, káder volt, kapott alapos politikai oktatást., nemcsak tűrte, végrehajtotta a fiú megalázó parancsait, szemmel láthatón egyetértett vele, s élvezte az ötágú csillag megtaposását... Ennyire kétszínűek az emberek? Tegnap még dicsőítették, ma..? Baj van, valami óriási hiba történt! S nem ma, nem is tegnap, sokkal előtte kezdődött el.

Hátat fordított, és otthagya őket.

Kispest Vörös Hadsereg útja valósággal okádta a tüntetőket. Az út két oldalán, a széles járdákon, legalább ugyanannyian éljeneztek, biztatták őket. Az erősödő őszi szélben megszámlálhatatlan nemzetiszínű zászló lengett. Piros zászló sehol. A felvonulók leginkább negyvennyolcas dalokat énekeltek, és jelszavakat skandáltak: Ruszkik haza. Menjetek haza! Halál az ávosokra... Főleg a magyarokat, a szabadságot és a függetlenséget éltették, éljeneztek.

A levegő valósággal izzott körülöttük. A hosszú évek során felgyülemlett gyűlölet elementáris erővel tört ki, dobta újra és újra magát a tömegre, amely extázisba esve örvongott, taposott le mindent, és mindenkit. Gyulának úgy tűnt, hogy nem is emberek, hanem túlon túl színezett, agyon pántlikázott lovak, régi szüreti felvonuláson. Ezrével úszott a kendőket, a lobogókat rázó tömeg, a hangorkán hátán be Pest felé. Nők, férfiak, idősebbek, fiatalok vegyesen... Úsztak, mégis egymás sarkát taposták. Ordítottak, énekeltek, őt mégis az örültek magába roskadó némasága kerítette hatalmába... Később, akaratlanul a felvonulók közé keveredett.

Másként meg sem mozdulhatott volna, holott neki, még ma – határozta el szilárdan – a Ceglédi úti telepen kell lennie.

Mire feleszmélt, az első sorba sodródott. Riadtan lesett szét, majd felrántotta a vállát, és tovább ment. Ha nem ezt teszi, eltapossák, mert vissza út nincs.

Igaz, esze ágába se jutott megfordulni.

A környező üzemekről a vörös csillagokat leverték. A Vörös Hadsereg útját szegélyező házak ablakaiba zászlókat, meg cserepes virágokat helyeztek. Akadt ház, ahol gyertyákat is gyújtottak melléjük. Itt-ott a rádiót is kirakták. Az egyik éppen Szepesi György csillapító, a sportot éltető, arra biztató szavait sugározta. Több helyen virágokat, s virágszirmokat dobáltak, szórtak a felvonulók közé...

A végtelenségig felerősített zene, a közleményhalmaz, az agyonra feldúlt indulatok, a mindent túlvisítő éljenezés, a hihetetlen spontán kitörő lelkendezés, mindenkit magával sodort. Gyulát is. Különös - eddig még sohasem érzett érzés -, a végre szabaddá vált ember mindent lehengető hevülete öntötte el. Melle kidagadt, szűk lett az inge, óriásira duzzadt szívének minden egyes lüktetését a torkában érezte, mialatt a tüntetők a Kossuth-indulót énekeltek. S mentek, mentek, mígnem a Kispesti Villanytelep előtt hirtelen, a már ott várakozók népes csoportjába nem torkollódtak. Egyik villamoskocsi tetején, viharkabátos férfi szónokolt. Gyula nem jól hallotta, ezért közelebb furakodott hozzá.

- Fiatalok, forradalmárok! – ordította. – A tűzoltólaktanyában fiatal forradalmárokat tartanak fogva az ávósok. Szabadítsátok ki őket!

- A tűzoltólaktanyába! - Harsogta, mintegy válaszként a tömeg, majd egymás sarkát taposva, lökdösve az előbbi egységes, de itt kissé szétterült emberfolyam ismét egy irányban folyt tovább, özönlött most már a Kispesti Tűzoltólaktanya felé.

Gyula itt, noha továbbra is magával ragadta a hirtelen rátörő lelkesedés, eddig a tömeggel teljes egyetértésben vonult, most váratlanul kilépett a sorból. Ezen a részen kevesen álltak a járdán, amiért könnyűszerrel közéjük furakodhatott, ahonnan ezen túl, velük

együtt szemlélte tovább a történeteket: hogy miként törnek be a nagykapun, söprik félre az ijedt arcú, a visszatartásukra eléjük állított tűzoltókat, akik kétségbeesetten bizonygatták: egyetlen fiatal sem tartanak fogva a laktanyájukban! Végül abban állapodtak meg a tömeg szóvivőivel, hogy néhányan bemennek és a pincétől fel, mindent átkutatnak.

Gyula a kőfalnak dőlt. A füle kattogott, szívében új érzések gyűltek, miközben egész idő alatt, most először mélyen belenyúlt gondolatainak alaposan kitömött batyujába. Azon törte a fejét, hogy mi is történt valójában? Ám minél tovább gondolkozott, annál jobban összezavarodott. Vaklárma, csattogtak a képzeletbeli vonatkerekek. Agya, mint üres fazék, ha fakanállal rácsapnak, kongott. Mert, hiába látott, élt át, amit átélt, egyszerűen s még mindig nem hitte el.

Nem várta meg a visszatérő "küldöttek jelentését", néhány pernyi várakozás után továbbment... A Határ úton magyar katonai teherautók tűntek fel. Rengeteg nemzetiszínű karszalagos katona ült a platókra helyezett fapadokon. Egyes teherautók, könnyű, páncéltörő lövegeket vontattak:

Segítség a Pesten harcoló forradalmároknak! – hallotta a közelből. A másik oldalon odaverődött Valéria - nyomortelepi - gyerekhad és felnöttek vegyes kórusa köszöntötte őket: Éljenek a magyarok! Éljen a forradalom! Adjatok nekik..!

Gyulát, mintha átmeneti rosszullét kínozta volna, mély lélegzeteket vett: mi történt itt, és mi lesz eztán? – tette fel magának újra és újra ezeket a kérdéseket.

Eközben, amennyire lehetett a járda szélére húzódott, ahol a legkevesebben jártak. Míg nem a közelben egy padot fedezett fel. Odavánszorgott, leült, és az előbbi állapotához képest, elfáradtan s elfásultan nézte tovább az összekuszálódott álmoképtömeget, mert ő még mindig azt hitte, hogy álmodik.

Körülötte feje tetejére állt a világ: Akinek nevét ezelőtt hosszú-hosszú tapsviharokba foglalták, képét aranyozott rámaiba keretezték, most ocsmányul szidalmazva dobják az utcák szennyébe. Megcáfolhatatlannak vélt, örök életre szánt dogmák, összetaposott

mocskokká, az eredmények, hiába minden, rút eredménytelenségekké, az eltitkolt ügyek nyilvánossá, a bálványok ledöntött, meggyalázott szobordarabokká törtek szét szinte pillanatok alatt...

Fel lehetett ezt épp ésszel fogni?

Fejét két markába hajtotta, s gondolkozott. Elsőnek az a szép idő jutott eszébe, amikor elsőként őt, később Paál Balázst felvették a pártba. Rákosi Mátyás főtitkár külön engedélyével történt, ugyanis ő koros, de diák, Balázs fiatalkorú volt.

Ünnepi ruha, ünnepi hangulat. Izgatott mosoly, sejtelmes vágyakozás, olyan valami után, amely csupa harangszó, csupa zászló, vörös lobogó, élet és jövő! Vágyuk netovábbjának oltára: a párt! Úgy emelgette őket e fennkölt érzés, amely napok óta a szívükben zsongott, hogy szinte repülni is tudtak. Párttagok lesznek, az élcsapat, a munkásosztály vezető rétegéhez tartoznak majd. Forradalmárok. A nép katonái, egyben szolgálói is...

Ezeket a nagy jelszavakat nem csak fújták, érezték, hittek bennük. Ezt a hitet úgy dédelgették a szívükben, mint anya a születendő gyermekét a hasában.

Itt s ebben a pillanatban döbbszent rá, hogy becsapták, csúnyán visszaéltek fiatalkori naivságával, a pártba vetett illúziójával... Tényleg, hol vannak most a párttagok? Az a sok-sok katonai akadémiaát végzett katonatiszt, a marxista-leninista iskolások, a káderek ezrei? Az ellenállásban résztvevő kommunisták? A veteránok? A spanyolosok..? Mert ellenállást senki sem tanúsít, azon a néhány száz alig felfegyverezett ávoson kívül, akik – amint hallotta – a velük szemben álló emberek közé lőttek, akiket a szintén alig felfegyverezett tömeg órákon belül elsöpörte... Erről jutott eszébe, hogyha nem zárják ki a pártból, nem történik vele ami..., most mit tenne? Érzékszervileg mérhetetlenül becsapottnak érezte magát, riherongy, kiebrudalt senkiházinak.

Arra riadt fel, hogy valaki megrázta a vállát.

- Régen figyelem. Rosszul van?

- Ah! Csak elgondolkodtam. – Megrázta magát, mint valamikor a ringben egy bekapott ütés után, majd felállt, és tovább ballagott a célja felé.

Mire beért a Ceglédi úti telepre esteledett. Mindenki hazament. Az üzenetet, amelyért tulajdonképpen idefáradt, a portás adta át: Dancs várja a központban! Minél előbb keresse fel!

No hiszen: Dancs! – gunyorosan felnevetett. A portás azt hitte részeg, ezért gyorsan faképnél hagyta.

Az éjjelt az irodában töltötte. A kályha mellett aludt a lócán.

Másnap reggel Péteri telepvezető, akit a dolgozói fuvarfelelősnek neveztek, nyitott elsőnek ajtót.

- Gyula, miért nem ment be a központba? – esett neki azonnal. – A munkástanács most alakuló ülésére hívják. Maga lesz az elnök.

Gyula merőn lesett a főnökére. Mélyenszántó tekintetében nyílt tiltakozás lobogott.

- Mert én dolgozni akarok - jelentette ki eközben kritikusan -, és nem politizálni.

- Dolgozni, most? - Megfogta a karját, és közelebb húzta magához. Szinte súgta: - Én kérem, hogy menjen be!

- Én nem politizálok többé! Soha, de soha! Vége!

- Máris politizál. Mindenki politizál. – Színpadiasan összerakta a két kezét. – Menjen, és fogja le a csőcselék kezét!

- Maga, csőcseléknek nevezi a forradalmárokat? – tiltakozott élesen, Péteri nagy megrökönyödésére Gyula. – Három órát töltöttem tegnap idejövet az úton. Átállt oroszokat, karszalagos katonatiszteket, lelkes tömeget láttam, akik közé virágokat szórtak a járdákról. Csőcseléket sehol. Rend és fegyelem mindenhol...

- Menjen be a városba! - vágott a szavába Péteri. - Én ugyan semmit sem láttam, viszont megbízható helyről értesültem róla. - Lopnak, rabolnak. Sorban betörik a kirakatokat, és mindent de mindent kirámolnak. Igaz... sokan harcolnak, talán ezt használja ki az alja nép: lop, iszik, dorbézol, rettegésben tartja a környéket...

Megszorította Gyula kezét, és az ajtóhoz húzta.

- Nézzen ki! Mázszaszámra lopkodják a szentet és a fát. Senki sem mer rájuk szólani. Az éjjeliőr elfordul, csakhogy ne lásson, ne halljon semmit.

Gyula majdnem közbevágott.

- Összejártam egész Pestimrét, Pestlőrinc egy részét, végigjöttem Kispesten... Mindenütt hömpölygött a tömeg. Öreg, fiatal, nő, férfi és gyerek vegyesen. Borzasztó, miket kiabáltak, beszéltek. – A főnökébe szúrta a szemét, és kesernyésen legyintett. – Egyetlenegy embertől nem hallottam, hogy éljen a szocializmus.

- Én három csoportba osztom őket: A mag, aki szervez-irányít, a megtevesztett tömeg és a csöcselék.

- Én a megtevesztett tömeg kifejezéssel nem értek egyet. Ki... ki téveszti meg őket? Valóságos spontán népfelkelés folyik az úton. Hol vannak a kommunisták, a veteránok, a néphadsereg tisztjei, a volt partizánok, meg... meg...

Nem folytathatta, mert Péteri váratlanul tolni kezdte az ajtó felé.

- Menjen! Nagyon kérem, menjen! Ismeri a társait, ha ezek egyszer megvadulnak..!

- Maga a nagyfőnök - rángatta a vállát, - Maga parancsol. - S már indult is, ám az ajtóból kesernyésen visszamosolygott. - Meglátogatom Dancsot. Ezelőtt úgysem ismert meg, sőt...

Péteri megsürgette a kezével: Menjen, menjen! - terelte kifelé.

S Korsósi Gyula kilépett az ajtón.

Az Üllői út után - az Orczy úton gyalogolt fel a Thököly út felé - azon a részen aránylag nyugalom honolt, csak a Kerepesi úton botlott nagyobb csoportosulásba. Az elmúlt napok halottait temették el. Olyan sírt is látott, ahol se kereszt semmi sem létezett, csak egy bot, rajta kis cédula lógott, az eltemetett sebtében összeállított ismertető jegyeivel, mivel a nevét nem tudták megállapítani. Más-hol név és adatok helyett a cipőjét és néhány ruhadarabját rakták a sírra azonosítás céljából...

A Keleti pályaudvar előtt rengeteg sátrat fedezett fel. Valósággal nyüzsgött körülöttük a tömeg. Ő is odament, és vásárolt magának egy bicskát... Honnét került ide, egyik napról a másikra ennyi szentkép, vallásos tárgyú szobor, amikor gyártásukat és nyilvános helyen történő értékesítésüket az utóbbi években betiltották? Csak ezt nem értette, mialatt sorban megnézett néhány sátrat...

A Thököly úti központ kapujában két karszalagos munkás állí-

totta meg.

- Hová... hová? – Valaki rájuk kiáltott. – Engedjétek be Korsósi Gyulát! – akik e név hallatára azonnal félreálltak az útjából, sőt még a hátát is megveregették.

A "jobb idöket" megélt épület, állítólag bordélyháznak épült, úgy nézett ki belülről, mint egy ostrom alatt lévő vár. A folyosókon bős lehordók rohangáltak. Legtöbbjük fegyveresen, mintha megbújó ellenséget keresnének. A kultúrterem irányából segítségkérő kiáltásokat hallott, azért akaratlanul arrafelé vette az irányt. A hatalmas teremben az elbújt, ám mégis megtalált igazgatójukat hajkurászták, verték meg a szemeláttára. Megkövülten nézte. Legelőször az döbrentette meg, hogy egy öregembert vernek, utána az jutott eszébe, hogy senki, csak ő fogott vele kezét rehabilitálása előtt... Néhány pillanatnyi tétovázás után, minden elgondolás nélkül a verőemberek közé vetette magát. Lefogta a leghevesebb ember kezét, és jól megcsavarta. Valósággal sziszegett fájdalomában az illető.

- Nem szégyelled magad! – ordított rá, majd mialatt az a fájó kezét dörzsölgette, a társai megbénultan lesték, titokban a megtört, remegő igazgatója felé bökött szemöldökének felrántásával: Meneküljön el gyorsan! Mire a "megtépett", öreg igazgató, előbbi összetörtsége ellenére, meglepően fürgén a hátsó kijárat felé oldalgott. Gyula, hogy elvonja társai figyelmét, egy nagyot legyintett: - Bűnös vagy nem bűnös, nem mi, a törvény dönti majd el.

A körülötte állók felröhögtek.

- Van most ilyen? – vágta valaki közbe.

- Ha nincs, majd csinálunk! Kisebb bíróságot hozunk létre házon belül. Elvégre ezért jöttünk össze.

Az igazgató miatt húzta az időt, hogy legyen ideje elmenekülnie, nehogy üldözőbe vegye valaki. Eközben egyre nagyobb undort érzett. Ezelőtt sem, de ezután főleg, hallani sem akart a munkástanácsról. Nem magáért a munkástanácsért, azt sem tudta mi az, mivel az egész Dancs névvel hozta egy szintre, akit szívből utált. Holott Korsósi Gyula megérkezésének híre teljesen lecsillapította a munkástanács alakuló ülésére várakozó munkások ösztö-

nös indulatait...

Dancs fejcsóválva fogadta a második emeleti irodájában, ahová - egészen az ajtóig - többen felkísérték.

- Miért nem hagyta megtegni az öreget? – tegezze le egyből. – Agyonütik? Na és! Ki sajnálja, azt a véres szájú, vén, zsidó pojácat? Veterán, komcsi. Nagyon sok vaj van a fején. Rengeteg embert kinyírt. Nem kár érte. – Elhallgatott. Olyan szemekkel szemlélte Gyulát, mintha azon törné a fejét, hogy egyszerre adja-e be neki a jó hírt, vagy élvezze még egy kicsit a helyzetét? Végül feléje bökött a mutatóujjával. – Téged javasolunk a most megalakuló munkástanács elnökének. – Olyanféleként mosolygott, mintha ezt kérdezné: na ki vagyok?

Gyula éles fejrázással tiltakozott. Félrehúzott szája szélén leereszkedő mosoly ült. Megvetette Dancsot. Kétszínű, alamuszi, "könyöklő" embernek ismerte meg. A központban - híre a telepekre is kiszóródott - az igazgató besúgójának tartották. Vele egyetlenegyszer sem állt szóba, sőt ha meglátta tűntetően elfordult. Egyszer, az amúgy is erősen taszító, udvariatlan viselkedését azzal tettezte, hogy a körülötte állók fülhallatára, szemtelenül a képébe vágta: Fasisztával nem fogok kezni! Amivel nemcsak megalázta, hanem jelképesen és nyilvánosan "szembeköpte". Ezzel az emberrel dolgozzon, ha ideiglenesen is egy irodában? Maga a gondolata is elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy összeborzadjon, szemei villogjanak, szája teleszaladjon nyállal.

- Jó, én lennék az elnök. Maga – csak azért is magázta – milyen tisztséget töltene be, mert ugye nem hiába fáradozik?

- Titkár lennék.

- Nem, Dancs úr! – rázta a fejét Gyula. – Mi nem cseresznyezünk egy tálból!

Sarkon fordult és az ajtó felé indult.

- Várjon még egy kicsit! – kiáltotta utána Dancs. Gyula megállt, ő felugrott az asztal mellől, és feléje sietett. – Mi van magával, jó ember? Rákosiék elítélték. Az ávosok nyírták ki. Mit akar hát? – Még mondott volna valamit, ám mihelyt meglátta Gyula eltorzult arcát, gyorsan másik vágányra tekerte a kocsija kerekét. – Én...

én... - hebegte zavartan - a kettes TÜKER-telep is az enyém volt azelőtt. Akkor vették el, amikor a zsidók kitelepítettek a Hortobágyra. Visszaigénylem. Színészkednem kellett, mint annyi sok embernek a megbuktatott, rothadt rendszerben...

Gyula teljesen elvesztve a fejét, fordult szembe vele. Tekintete szikrát szórt, hangja mart.

- Veled? Soha! Lefasisztáztál, most meg a munkástanácsban együtt akarsz velem dolgozni? Mi közöd van neked a munkássághoz? Kétszínű, köpönyegforgató alak vagy! Azelőtt az igazgatónk talpát nyaltad, most..?

Hirtelen elhallgatott. Megfordult, és faképnél hagyta Dancsot.

Szerencséjére simán kijutott a felbolydult épületből is.

A Rákóczi úton vásárolt egy rádiót. A hóna alá szorította, és azal együtt igyekezett a Nagykörút felé. Körülötte valósággal hullámlzott az izgatott tömeg, harcok utáni felfordulás, s romok mindenütt...

Szörnyű, hihetetlen látvány tárult elébe. Megátalkodottan nézte, mignem a sarkon ismerős szénlehordókba botlott. Éppen indultak. Felugrott a teherautójukra, és visszament velük a telepre.

Péteri, amint megpillantotta, élesen a levegőbe csapott.

- Hallom, kosarat adott Dancsnak? – Felállt, eléje sántikált, és kitörő örömmel szorongatta a kezét.

Gyula lábai a földbe gyökereztek.

- Reggel még biztatott, erőszakkal beküldött a...

Péteri megvakargatta a fejét, s mialatt Gyula elhallgatott, óvatosan rásandított.

- Akarta a fene, de ha lebeszélem és Dancs megtudja, úgy kinyír, mint a pinty. Nézze, Gyula! Én nyomorult létemre, a vezetői állásomat veszítem el, maga csak a lapátját. Ilyen állás, mint az enyém nem sok van, amíg lapát annyi, de annyi helyen akad! Érti?

- Gyula vállát veregette, mialatt folytatta: - Remélem, maga sem vette komolyan?

- Én már semmit, senkit sem veszek komolyan, ne haragudjon, jelen esetben magát sem – vágta a főnöke képébe, kritikusan Gyula.

- Azt mondtam: ha mégis inkább maga, mint más! Szívből örülök, mert – szokásos legyintés a levegőbe – mit akarnak ezek? Magyarország elkötelezett állam...

- Azzal a "mit akarnakkal" a forradalomra célzott?

- Gilt! Nézze, Gyula! Én negyvenötös párttag vagyok, mégsem értettem egyet sok mindennel, de hallgattam és tapsoltam, mert féltem. Ez a félelem volt a legnagyobb bűnünk.

A fejét csóváltgatta, és hallgatott. Korsói Gyula leült. Péteri követte. Egy ideig szótlánul gusztálgatták egymást, aztán Gyula, teljesen váratlanul kitérülte. Amit eddig senkinek, röviden elmesélte életének tragikus történetét. – Rádióját előtte az asztalra rakta.

- Látva, amit látott: forradalom, miegymás..., most mit érez? – faggatta Péteri, miután befejezte. Hangja fakón, kissé szomorkásan hangzott, amelyből Gyula arra következtetett, hogy nemcsak megértette, együtt is érez vele.

- Jelenleg olyképpen érzem magamat, mint kereskedő az üres boltjában. Tudja, Péteri úr, élt a falunkban egy öreg cigány. Amrinak hívták. Ócska holmikat árult. Ha szapulták az áruját: itt is rossz, ott is rossz: lyukas vagy kopott., ő mérgesen kapta ki a kezükből: A paraszt anyádat – tört ki –, azt nem veszed észre, hogy itt, meg ott nem rossz, nem kopott, nem lyukas! Ne csak azt mutogasd nekem, ahol rossz! A jót, miért nem veszed észre, he? – Mély lélegzetet vett. – Hát így van ez valahogy most is. No de, nem ez az első eset! Dancs munkástanácsot alakít, restaurációs elképzelésekkel, mert tudja, miről papolt velem? Visszaigényli a kettes telepet, ugyanis régen az övé volt...

- Ami azt illeti, tényleg az övé volt, de... maga - vágott közbe a telepvezető -, tulajdonképpen melyik oldalhoz tartozik?

- Lehet most egyáltalán ilyesmiről beszélni?

- Én például, változást várok, akarok, de szocialista alapon.

- Hogyan érti ezt?

- Magyarul: kidobálni az ablakon azt, ami rossznak, elavultnak bizonyult a mai zűrös események tükrében: Személyi kultuszt, túlkapásokat, dogmatizmust... Ugyanakkor, ami bevált maradjon!

- Szóval az alap maradna, csak a felépítmény változna itt-ott?
 - Valahogyan úgy, de hol vagyunk már attól!
 - Szerintem - vágta rá Gyula hevesen -, se Horthy, se Rákosi!
 Több pártot szeretnék, mert a régi Magyar Dolgozók Pártja nem az én pártom többé! Miért kellene a több párt? Hogy legyen, aki megmondja, észrevegye a hibákat. Jobbról is, balról is kritizáljon! Hosszadalmas vitákban szülessen meg az igazság, noha az mindig relatív.

- Lesz, ami lesz, volt, ami volt – kezdte Péteri, ám nem folytathatta, mivel Gyula közbeszólt:

- Egyszerűen nem tudok eligazodni. Ez a képmutató Dancs, meg a többi ott a központban, az átállt orosz katonák, a karszalagos, marxista talajon kiképzett katonatisztek, a tömeg, amely azelőtt hüen tapsolt, éljenzett... Hogyan, miként jutottunk el idáig? Hallotta a saját esetemet, és most ez a fordulat, kint az utcákon s a tereken! Tudja, mi ez? Csőd, a szocializmus csődje.

- Káosz, Gyula, káosz!

- Hallotta, hogy mit mondott minap este a rádióban Mindszenty bíboros? Félre ne értsen, nem ítélem el! Most még tájékozódok... Én, a mai nappal túljutottam ezen.

- Ő is! – cinikuskodott Péteri.

Nem folytathatták. Lehordók robogtak be az irodába. Nagyon kevesen dolgoztak. Legtöbben ki erre, ki arra csámborgott. Egy-más szavába vágva méltatlankodtak: Reggel semmi, most meg annyira, de annyira lövöldöznek, hogy képtelenek dolgozni. Az életüket féltik, s a lovakat, mert teherautó kettő, ha érkezett a telepre. Nincs gépkocsivezető. Kőbányán kisebb harcok dúlnak. Ávósok-e, oroszok-e, kik-kikkel., nem tudják.

- Adjátok le a papírokat, és menjetek haza! – rendelkezett Péteri hosszabb fejtörés, latolgatás után. – Úgyis alig van fuvarom.

Azok, miután leadták a fuvarleveleiket, Gyula vállára vertek, váltottak vele szót, megnézték a rádióját, és elviharzottak.

Gyula és Péteri tovább beszélgettek.

- Nagyon messze, Óbudán lakom – jelentette ki Péteri egy idő után, majd váratlanul elhallgatott.

- Miért mondja ezt nekem? – érdeklődött modorosán Gyula.
- Úgy veszem észre, hogy máris megkezdődött a második felvétel. Mert, ugye tudja, hogy még nem értek véget az események?
- Talán így van, talán nem. Egyébként én semmit, de semmit sem tudok.
- Segítsen nekem Gyula! Ezerkilencszáznegyvennégyben deportáltak gyerekek és feleség nélkül, megrokkantan tértem haza. Mi tagadás, félek, meg messze is lakom. Nem szeretnék itt rekedni. Ha nem jönnek be valamelyik nap..., irányítsa helyettem a szállításokat! Előbb említette: nem megy haza Pestimrére. Tehát itt alszik, az irodában-e, vagy a mellettünk lévő munkásszálláson, nem tudom. Történt, amint történt, van, amint van, maga a legmegbízhatóbb emberem az egész telepen. – Kihúzta az asztal egyik fiókját. – A szállítólevelek, a felvállalt fuvarok itt, ebben a fiókban vannak...
- Na de főnök, egy közönséges lehordó? - Állította meg közbeszólásával, majd, mintha csak most látta volna át teljes valójában a főnöke szándékát, élesen tiltakozni kezdett a fejével is. Ám Péteri tovább erősködött:
- Maga nem közönséges melós. Tanult, s megbízható. Nagyon kérem, vállalja el!
- Igaz, ami igaz: forradalom ide, forradalom oda, nekünk mindenféleképpen dolgoznunk kell. Ki a főnök, mellékes. Írást adna?
- Péteri a hatalmas, ám igen rozoga íróasztalához ült. Gyulának ideje sem maradt a további tiltakozásra, latolgatásra, máris megírta a felhatalmazást, és néhány perc multával, erővel a kezébe nyomta.
- Ezentúl... ne urazzon! – kérte eközben. – Mindegy, miami történt, hogyan és miként, tökéletesen meggyőződtem róla, maga, legalábbis nekem, igenis...a...a – a folytatást szokásos legyintésével intézte el. – Nyugodtan magára bízom az irodámat, meg mindent. Vágja zsebre a kulcsot, és kész! – Feléje nyújtotta. Miután Gyula értetlenkedő, cinikus mosolya s fejrázása közben zsebre dugta azt, Péteri folytatta: - Maga, ha nem is a mi, az én emberem. Ugye érti?

Rengeteget gondolok a hőskorra, viszont, amit velem tettek, sohasem felejttem el. Talán, igaza van! Az alapok maradjanak, de a tetőt, a tetőt cseréljük ki teljesen, a többit majd meglátjuk! Nem gondoltam át, de... majd töröm a fejemet. Mindenesetre, nekünk dolgoznunk kell. Ezt kéri most tőlünk a forradalom is.

Nem beszélgettek tovább. Sokáig nézték a padlót, lestek a falakon át, ki tudja merre, hova? Szívüket különös melegség járta át. Nem simogatta, inkább facsarta, ők most mégis, ezt a furcsa érzést is simogatásnak vélték.

Majdnem elérzékenyültek.

A csendet Péteri törte meg. Tőle szokatlan melegséggel elköszönt, és kidöcögött az ajtón.

Gyula magába mélyedten lesett utána. Szívében régmúltjának szép... Szép? Gyönyörű s szörnyű, de mennyire szörnyű emlékei váltogatták egymást. Arcok, hangok tűntek fel, váltak semmivé. Megpróbált beléjük kapaszkodni, testi-lelki fájdalmat okoztak, véres sebbé váltak, mint a talpa, amikor összeverték.

Szerencséjére sorban tovacsúsztak.

* * *

Igaza volt Péterinek: rá harmadnapra, az amúgy is borotvaélen táncoló helyzet tovább éleződött.

A kőbányai csetepaté után, - senki sem tudta mi történt akkor s ott valójában -, amely miatt ideiglenesen leállították a szállításokat, egyébként Péteri - amint megígérte - sem tette be a lábát a telepre, az elkövetkező napokban elkezdődtek az "igazi" harcok is. Elhangzott a rádióban Nagy Imre megrázó segélykérése, felhívása a nemzethez. A közeli Üllői úton, orosz tankok dübörögtek Pest felé, ahonnét agyúszó és géppuskaropogás rémisztgette a telepen dolgozó embereket, akiknek a száma egyre fogyott. A közeli istállóból néhány lovas kocsi, a garázból egy-két teherautó, nincs több hajtó s gépkocsivezető, üzenték. Ha mégis megjelent, szénlehordó nem akadt. Harcolnak, sztrájkolnak, meg ki tudja..., hallotta Gyula ettől-attól, hová tűntek!

Egyik délben vérző kisgyereket hoztak be az irodába. Gyula részesítette elsősegélyben.

- A saját gyerekeddel is ezt tennéd? – förmedt kötözés közben Batházi Lászlóra, arra a fiatalemberre, aki behozta kezében a kisgyereket.

- Mi...it gagyogsz... - ámuldozott az mesterkélten.

- Ne csinálj majmot magadból! Emlékezz vissza mit kiabáltam utánatok! Ti mégis eltorlaszoltátok a vasúti híd aluljáróját. - Gunyorosan folytatta: - Barikádot építettetek, mint mi Pestimrén. A miénk legalább ölfákból készült, amíg a tietek az Ecseri piacról összezabrált, rossz szekrényekből, kiszuperált asztalokból., nehéz, ruszki páncélkocsik ellen? Láthattátok, mennyire könnyedén széttúrták. Ez még hagyján, ahhoz képest, amit utána tettetek! Gyerekeket küldtetek fel a vasúti töltésre, holott előtte hangszórón is bemondták: Lőnek, mindenkire lőnek, aki fellép a töltésre. Miért nem te, ti mentetek fel oda? Mert hangulatot kelteni, érzelmekeket felkorbácsolni gyermek holttestekkel lehet a legjobban. Igaz? – Majdnem leköpte. – A te gyereked, miért nem volt közöttük? Az oroszok Kispesten, tudhattad, kenyérért sorban állók közé lőttek. Se gyerek, se nő, senki sem számít nekik! Ezt viszont előre bemondták...

Még folytatja, ha közben nem jönnek be sokan az irodába. Közöttük volt Rizses is. Vállán géppisztoly lógott. Kabátja övét tele-tűzdelte kézigránátokkal. Amint később megtudták, ő adta ki a parancsot a barikád megépítésére, ő küldte fel a gyerekeket a vasúti töltésre... Nem csoda, hogy rettenetes kajlán lesett Gyulára. Szerencsére, miután megmelegedett, a többiekkel együtt eltávozott.

A telep rendje óráról órára romlott. Zsákszámra hurcolták el a szenet, a fát, a kokszt, leginkább a Valéria-telepre, meg Kőbányára.

A karszalagos nemzetőrökre senki sem hallgatott. Szerencséjükre, vagy szerencsétlenségükre, hamarosan berendelték őket Pestre harcolni.

Korsósi Gyula, hanyatt-homlok vetette bele magát a munkába. Lelki válsága tovább mélyült, sehogyan sem tudott eligazodni a

történteken, ezért lehetőség szerint nem is törte többé ezen a fejét. Forradalom van, ami körülötte történik az a forradalom velejárója. Ahol hősök vannak, ott "alja nép" is akad, vélte. Minden tőle telhetőt megtett a szállítások lehetőség szerinti lebonyolítása érdekében, mert szentül hitte: nekik itt s most az a feladatuk, hogy dolgozzanak! Igaz, a munkástanács, amelynek csak Dancs lett az elnöke és egyben a titkára is, általános sztrájkra adott utasítást, ezért azok is visszarúgták a labdát, akik eddig még szívesen dolgoztak...

Összehívta a lehordó társait. Nem mintha ezelőtt nem beszélgett volna nap s mint nap velük, akadt, akit meg is fenyegetett: ha nem dolgozik, levonatja a mulasztott napokat a fizetéséből, és így tovább, "tűzzel-vassal" ösztökelte őket munkavégzésre...

- Általános sztrájk van, igaz. Viszont Pesten harcok folynak. Százával fekszenek a kórházakban a sebesültek, fűteni kell a kórtermeket, s a műtőket - igyekezett meggyőzni őket. - A pékeknek sütniük kell, mert mit szólnátok, ha holnaptól nem kapnátok kenyeret? A lakások sem maradhatnak hidegben, mivel a szeneslegények sztrájkolnak. – Kézze-lábbal hadonászott. – Értsétek meg! Mi nem sztrájkolhatunk. Itt-ott még a villamosok is járnak, de az autóbuszok sem álltak le mind...

Hiába minden igyekezete, falrahányt borsóként peregtek le munkatársairól a szép s lelkesítő szavai.

Szentül elhatározta: nemcsak nem politizál, hanem távol tartja magát mindenféle eseménytől, viszont, ott a telepen mindenféleképpen helyt áll... A forradalmat hamarosan leverik. Idő kérdése, és az állig felfegyverzett, hangyaként beözönlő és túlerőben lévő szovjet hadsereg kivégzi. Teljes szívéből utálta Dancsot, ezért és a logika törvényszerűsége is ezt diktálta, hogy nyíltan és többször is kijelentse: nem fogadja el a munkástanács felhívását. Szentül meg volt győződve, hogy akkor jár el jól, ha munkára buzdítja a társait, mert van, ami van, történt, ami történt, az élet nem állhat meg. Késő ősz van, tüzelni, fűteni kell. Amint a pékek és a kórházak, úgy ők sem sztrájkolhatnak, mert tüzelőre van szüksége ennek is, annak is!

Miután erőfeszítése nem járt sikerrel, hogy példát mutasson kocsira ült. Teljesen egyedül rakta meg a lovas kocsit - hajtója tökrészen hevert a gépszínen -, hajtotta a lovakat, szórta le a szemet az egyik pékség pinceablakán... Ám a harmadik fordulóra már nem mehetett ki, mert többször is rálöttek. A kifogott lovakat bekötötte a farakodó-színbe és elkeseredetten levonult a "csatatérről."

Alig ért be az irodába, feldúlt fegyveresek törtek rá. Sztrájkőröknek, ávósbérencnek csúfolták, és trágár szavakkal illeték. Azért is nagyon haragudtak rá, mivel egyszerű lehordó léteire átvette a telep vezetését egy kommunista, zsidó "senkiházitól". Nem vállalta el a munkástanács elnöktisztét... Hiába harcolt kézzel-lábbal a saját igazáért, nem sikerült meggyőznie őket. Végül fegyverük nekiszegezésével kényszerítették a menetlevelek és a bélyegzők fiókba zárására, amelynek a kulcsát elvették tőle, és zsebre vágták, majd szigorúan meghagyták, hogy rövidesen hagyja el a telepet! De a rádióját, nehogy itt hagyja! – tették hozzá röhögve.

Megszámolta: Rizsszel együtt kilencen támadtak rá. Valamennyien állig felfegyverkezve. Nem tehetett mást, mindenben engedelmeskedett, csak egy valamiben maradt hajthatatlan: a telepet nem hagyja el! Szerencséjére, miközben éppen kifelé lökdösték az irodából, egy lány lépett be az ajtón, és az egyetlen pufajkás fülébe súgott valamit, mire az - vele semmit sem törődve többé - maga után hívta a társait is, egymást lökdösve, tiporva kirohant az alig kitárt ajtón.

- Most elmegyünk, viszont estére nehogy ismét itt találkozzunk!
– fenyegette meg Rizses, Batházi Lászlóval egyetemben.

Távozásuk után – az ajtót ő csukta be utánuk -, elkeseredetten ült vissza az asztalához. Nem a társai magatartása bántotta, az a tény, hogy nem értették meg kristálytisztá logikáját, amiért is akarva-akaratlanul szembeszállt annak a rendszernek a szétzúzóival, kik azokkal harcoltak, akik őt és sok mást teljesen ártatlanul tönkretettek.

Miután kissé kifújta a mérgét, elővette az egyetemi jegyzeteit, és lapozgatni kezdte.

Korán besötétedett, ezért felgyújtotta Péteri asztali villanyát, ám alig mélyedt el a tanulásban, szemben a falon kísérteties árnyék jelent meg. Nem fordult meg, csak a fejét fordította oda.

Erős villanást látott, szinte ezzel egy időben megcsörrent az ablaküveg is, és ő, mint akit hirtelen hátba vágna valamilyen éles tárggyal, erősen megrándult. Ezután újabb villanás következett, de most már a durranást is hallotta, s másik ütést érzett, amely ellenében az előbbivel fájt is. Akaratlanul a melléhez kapott. Éles, hasító szúrás kínozza.

- Meglőttek – buggyant ki száján a halk jajongása.

Ereje elhagyta. Lassan a földre csúszott. A levegő elnehezült körülötte. Szájába vércsomó buggyant. Tüdeje, mint kilyukasztott gumitömlő a víz alatt, szörcsögött.

A széke mellé rogyott, eszméletét azonban még nem veszítette el. Most, egész idő alatt először, nagyon megijedt. Mellén súlyos terhet viselt, minduntalan meg akart szabadulni tőle, de nem és nem sikerült. Izzadt. Hihetetlenül elgyengült, összetaposott rongyként feküdt a földön. Minden elsötétült körülötte, csak emlékeinek zord hullámai tajtékoztak, csaptak össze a feje fölött, ütek fájdalmainak hátára és lovagoltak éles rikítással körülötte a vaksötétben. S a hangok az ablak felől: Áruló! Dögölj meg!...

Az István kórházban tért magához. Keskeny hordágyon feküdt. Szája csücskéből vér szivárgott. A nyakába cseppent. Sanyarú szeretet öntötte el saját teste iránt. Máskor is érezte ezt, főleg az utóbbi időben, akkor semmivé vált, most mind a tíz ujjával kapkodott az élet és a halál mezsgyéjén vánszorgó élete után. S nyöszörögve tiltakozott: Nem vagyok áruló..!

Körülnézett. Nagyon homályosan látott: az ajtóban fantomkép-szerű, fehér köpenyes alak tűnt fel.

Felemelte a kezét, hogy segítségül hívja.

Ettől a mozdulattól-e vagy mástól, az előbbi életlen kép váratlanul kitisztult. Nem tartott sokáig, néhány pillanat is elegendőnek bizonyult, hogy lázálmában azonosítsa: Paál Balázs volt.

Keze félúton visszahanyatlott. Szemét behunyta, fejét szédelő undorral elfordította: Ő, az áruló! – suttozta védekezőn, undorral.

- Doktor úr! Ez a legsúlyosabb – figyelmeztette valaki doktor Paál Balázst, mindenestre Gyula nem látta az illetőt. A foszlá-nyokká silányult hangok is olyan messziről érkeztek, mintha fent-ről lefelé beszélnének, ennek ellenére minden egyes szót tisztán megértett. – Megnézi?

- Ávós – legyintette le Paál Balázs. – Őt hagyjuk utoljára!

Gyula homlokára a mindent elemésztő düh, mély barázdát vésett.

- Ávós? Pont te fogod ezt rám? Te aljas! – sziszegte a minden, fájdalmán, halálfélelmén is áthatoló dühe. Azt hitte, utolsó cseppig kiürítette már a megaláztatás méreg poharát. Nem, jött rá: a kiszolgáltatásnak több fokozata van, mint a létrának, hogy a vere-ség kudarca éppoly gyalázatos lehet, mint maga a győzelem, amely arra készítette, hogy ezen a bizonyos létrafokon alább és alább szálljon, netán feljebb s feljebb? Minden erejét összeszedve felült. Maga is csodálkozott ezen. Nem sokáig, mert visszahanyat-lott.

Teljesen elhagyta az ereje. Hol a hideg rázta, hol forróság öntötte el, mégsem engedett. Elalélt erejét, fokozódó dühével táplálta. Egyik lábát lecsúsztatta a hideg köre, ám így is csak a sokadik „nekirugaszkodás” után sikerült ismét felülnie. Minden a feje tete-jére állt, és forgott körülötte. Testi-lelki energiája az utolsó csöp-pig elégett.

A fantomkép lassan eltűnt a szeme elől. Utána megy, hajtogatta mindenre elszántan, tudathasadásba süppedve. Nagyon nehezen ment, de ment. Nem az ereje, a mindenre elszánása, gyűlölete vit-te s vitte araszolva tova. Egészen az ajtóig eljutott, ahol majdnem összecsuklott. Talán össze is esik, ha az ajtó nem nyílik ki újra, mire ő, maradék erejének utolsó roncsait is felcsipegetve, odafor-dította hihetetlenül elnehezülő fejét.

Most meg Galántai Emi állt előtte. Világosan érezte, ha az előb-bi, netán fantomkép volt, ez valódi. Egy ideig bámulta, mígnem a teste váratlanul felemelkedett, ezer darabra hullott, és keringeni kezdett a világűrben...

Mire ismét magához tért, Emi az ágya szélén ült. Vattacsomót,

meg papír zsebkendőt tartott a kezében. Egyikkel a verejtékét, másikkal a vért törölgette le a szája széléről.

Ránézett. Szólni akart, ám hang helyett további vér buggyant elő az ajka réseiből. Fájdalmas mosollyal nézte azokat a szép, nagy, könnyes szemeket, amelyek aggódva figyelték az arcát.

Emi lehajolt, és homlokon csókolta.

- Hazajöttél?– súgta ezután kérdőn az üveges szemgolyókkal őt bámuló Gyula fülébe. - Miért disszidáltál, hagytál el engem? S pont most jöttél haza, és máris beleavatkoztál valamibe?- kérdezte meg teljesen váratlanul, a helyzethez cseppet sem illőn, erősen kritikusan. - Vártalak... Megígértük... - folytatta, mialatt legyűrhetetlen zokogás rázta meg a testét, amiért nem folytathatta. A férfi homlokára hajtotta a fejét, és úgy sírt tovább.

A könny verejtékkel, a verejték vérral keveredett, majd összeölelkeztek és szemenként a férfi nyakába, pötyögtek.

- Utolsó szénróger vagyok, amíg te orvos... - hörögte Gyula. Ahány szó, annyi nyálas vérhab pattant szét a szája sarkában. - Nézd, mennyire kerges a tenyerem. - Fel akarta emelni a kezét, hogy megmutassa, de nem bírta.

- Nem súlyos a sebesülésed, mégsem beszélj, s ne mozogj most! – figyelmeztette Emi, közben újra s újra letörölte, egyik kezével a verejtékező homlokát, másikkal a vért a szája széléről.

Gyula pillantása, miközben a haját simogatta, Emi ujjára tévedt: Nem azt a karikagyűrűt viselte, amelyet tőle kapott.

- Csak téged, mindig csak téged... - mentegetődzött az asszony, mintegy észrevéve a férfi felfedezéséhez kapcsolódó elképedését. Nyálasan nyeldesett, szemét behunyta, valósággal fuldoklott a sírásától. Jóval később folytathatta: - Akármint történt is, én csak téged szeretlek.

A férfi kezéhez kapott, és megnézte. Ő még mindig ugyanazt a gyűrűt viselte, amelyet a Bástya utcai konyhában ő húzott rá.

Szívét mély keserűség öntötte el. Majd megfulladt a zokogástól. Roskatag teste, mint a motorház-fődele megállás nélkül rázkódott.

Eközben betegszállító kocsit toltak a férfi ágya mellé, és ráemelték. Gyula búcsút intett a szemével, kezét felemelte, ám az félúton

elakadt. Az a fájdalmas felismerés bénította meg, amelyet ebben a pillanatban észlelt: Emi terhes...

Feje előrecsuklott. Nem látta, mégis világosan érezte: Galántai Emi szájon csókolta.

- Csak téged szeretlek. Gyógyulj meg! – suttogta eközben, amiből Gyula már nem sokat hallott. Kábult alaktalan érzés kerítette hatalmába. Teste, amely eddig állandóan a teljes pusztulás és az élni akarás vaskos korlátján egyensúlyozva, hol erre, hol arra az oldalra billent, most, mint sebesült galamb a földre hullva, szárnyával menekülni akarón csapkodva, mély ájulásba zuhant.

Egyik látogatási napon Piroska – karcsún, üdén – osont be a kórterem ajtaján. Előtte napokig kínoztta magát: Meglátogassa-e, vagy sem, feláldozza-e női hiúságát, megalázza magát egy lényegében idegen férfi előtt, vagy sem, mígnem rájött: Gyula egy cseppet sem idegen, több mint egy éve a szívében lakik. Együtt kelt fel és bújt be vele az ágyába... Mégis úgy lépett be a kórterem ajtaján, mintha nem is ő, hanem egy kismadárka rebbent volna be az ablakon. Félnék, kecses, őzikejárással közeledett a beteg ágya felé, akinek a szemében úgy tűnt: nem ő, maga a megtestesült szerelem közeledik feléje.

Mély kivágású, élénk lila színű, bársonyruhája, dús, fekete haja, amely most nem lófarokba kötve, hanem szabadon omlott telt, hófehér vállaira, nagy kerek fülbevalói, szép gyöngysora, még inkább kiemelték, több mint kellemes arcának hófehér vonásait.

Összességében, maga a Nap volt.

Szemét lesütve állt meg Gyula ágya előtt.

- Nem haragszik, amiért meglátogatom? – rebegte zavartan. Mást is akart mondani. Sokszor elgyakorolta, mégis belesült.

- Köszönöm szépen, amiért eszébe jutottam, és eljött – hálálkodott a férfi őszintén.

Süteményt és befőttet hozott. Az éjjeliszekrényre rakta, utána - szék nem volt - óvatosan leereszkedett a férfi ágya szélére, ám alig foglalt helyet, az ajtó újra kinyílt. Péteri fuvarfelelőssel az élen, Gyula két állandó munkatársa, meg a gépkocsivezetőjük érkezett meg. Egyébként a lehordók közül sokan disszidáltak, többen - Batházi is - börtönbe kerültek, a zöme azonban továbbdolgozott a telepen. Rizses szőrén-szálán eltűnt. Senki sem tudott róla többet.

Engli Pál csoportvezető, aki a központból érkezett, kétezer forint gyorssegélyt hozott, és közölte, hogy hamarosan meglátogatja az igazgató is...

Rövid kérdeztetés, beszélgetés, nevetgélés után, s tekintettel Piroska jelenlétére, cinkosan összekacsintottak: sorban elköszöntek

és magukra hagyták a fiatalokat. Utánuk Gyula testvére érkezett meg, aki szintén a lányra tekintettel, diszkréten magukra hagyva, szintén nem maradt sokáig. Piroska távozott el utoljára. Semmit sem kérdezett, hiszen mindent hallott. Felállt, mert végig ugyanazon a helyen ült, szemét lesütötte, és a kezét nyújtotta.

- Máskor is eljöhettek? – érdeklődött félénken kézfogása közben.
 – Ha még bent fekszik, mert amint elnézem s hallottam, hamarosan meggyógyul, aminek természetesen nagyon örülök.

- Ha nem esik neheze, én mindig szívesen látom, fogadom.

Piroska, néhány meleg mondatváltás után, szívélyesen elköszönt, majd anélkül, hogy egyetlenegyszer is visszanézett volna, riadt madár módján kirebbent a kórterem ajtaján...

Korsósi Gyula nagyon gyorsan gyógyult. Galántai Emit - hiába várta - nem látta többé. Később tudta meg: Nem itt dolgozik. A harcok alatt rendelték be őket a legközelebbi kórházakba...

Az ezerkilencszázötvenhatos év gyertyafény és csillagszóró nélküli karácsonya, már a Korányi Szanatóriumban találta, ahol bundásákba bújva nézte a szanatórium "A" pavilonjának teraszáról a hatalmas park, óriási fenyőfáit. Leginkább a játékos mókusok tetteket neki, amelyek nap s mint nap, újra és újra lekötötték a figyelmét.

Piroska - attól a "bizonyos" naptól kezdve -, valamennyi látogatási napon ide is kijárt. Nem mondta, még csak nem is célzott rá, mégis már a madarak is csiripelték: fülig beleszeretett.

Gyula szívében a remény utolsó szálacskái is elszakadtak. Galántai Emit végleg elveszítette: másé lett, gyereket szül neki. Nem tehetett róla, ő mégis szerette: Csak téged szeretlek... - hallotta, újra és újra a fülének annyira édes álomszavait, s a szemrehányását: „hazajöttél, meg „disszidáltál”! Ő találta ki, híresztelte, de-hogy ennyire sikeresen, azon csak elcsodálkozott.

Behunyta a szemét, és átadta magát Emi hajdani, képzeletbeli bársonyos keze simogatásának. Mígnem újra a mókusokat leste. Hosszú időbe telt, mire elunta a mókás, fáról fára szökdelődésüket, s fenyőtobozok muris rágcsálásait, s hallgatta a kibogozhatatlan neszek sustorgásait, mígnem az óriási, ki tudja hány évtizedes,

meglehet évszázados fenyőfák, tovább ontották az ózondús levegőt, amely most is, mint annyszor ott, hamarosan álomba ringatta.

Olyasmiről álmodott, amire még sohasem gondolt: feleségül kérte Piroskát.

* * *

A tavasz huszáros rohammal űzte ki a szanatórium parkjából a telet. A hó teljesen elolvadt. Gyulát két ágyas faházacskába: az egyik schelterbe helyezték ki a hegyoldalba. Ezeket a faházacskákat óriási fenyő-, és tölgyfák, valamint sok szép bokor övezte. Az előttük magasló, hatalmas hegyoldal pedig, az Úttörővasutat dédelgette a karjaiban.

Gyula kivételesen a kapuban várta Piroskát, ahonnét nem a pavilonba, hanem egyenesen az erdőbe sétáltak, ahol jókedvűen ültek le az egyik erdei út melletti kispadra.

A férfi a földet nézte, a lány - forró pillantásokat vetve rá - őt. Hosszabb időbe telt, mire Gyula, enyhén a hajába túrva, cselekvésre szánta el magát.

Közelebb húzódott a lányhoz, és megfogta a kezét. Szólni akart, ám egyetlen hangot sem préselhetett ki a száján. Szokatlanul összezavarodott.

- Elfelejtette már őt? – segített neki némi kínos csend után, ösztönyszerűn kiprészelve szavait a lány. Szép, fekete szemgolyóinak reszketeg sugarát mélyen a zavart férfi szemébe fúrta. Galántai Emire célzott, akiről egyébként semmit sem tudott. Lány, az biztos, dehogy ki az..., hogyan s mint történt..? Egyelőre titok maradt.

- Nem – vette a lapot Gyula, habozás nélkül, drámaian.

- Ha most megjelenne...

- Azonnal faképnél hagynám magát – csusszant ki a férfi száján visszatarthatatlanul.

A fiatal és széplány vérig megalázottan ugrott fel a helyéről, és rohanni kezdett visszafelé, ám az egyik sűrű bozót előtti részen váratlanul megtorpant. A férfi nem nézett utána, bús sorsába bele-törődött emberként, mélyen magába roskadtan ült tovább a helyén.

Piroska rövidke ácsorgás után, félénken hátra pillantott, majd kissé elbizonytalanodottan megfordult, és csendes léptekkel visszabillegett az összetörten ücsörgő férfihoz. Melléje ült, majd előbbi bizonytalan mozgását meghazudtoló hevességgel, női hiúságát sutba dobva átkarolta, és szorosan hozzábújt.

- Bízson bennem Gyula! Őt... biztosan jól ismerte, engem nem. Meglátja: jobb szerető, jobb feleség és különb anya leszek nála és mindenkinél.

A lány forró szavai, főleg az a kijelentés, hogy ő különb anya lesz nála... valósággal belemarkolt a férfi szívébe. Keserves kínok közepette húzta össze a szemöldökét, megmérhetetlen fájdalommal nézte a lányt, mígnem némán lehajtotta a fejét.

- Nagyon régen kezdődött - szólalt meg sokára, kissé nehézkesen -, ezért sokkal mélyebbek a gyökerek, mint gondolnád.

A fiatal és széplány, még szorosabban hozzábújt.

- Mesélj róla! – súgta eközben visszategezve.

A férfi halk sóhajjal kezdte.

- A jobboldali pártok tiltakozó nagygyűlést szerveztek az államosítások ellen... - s így, tovább, szép lassan elmesélte szerelmük teljes s igaz történetét. Miután befejezte a lány szemébe nézett: - Nem tudok neked hazudni! Igyekszem elfelejteni. Nagyon nehéz lesz, de ha te is segítesz talán sikerülni fog. Amint mondtam is: Emit terhesen láttam utoljára. Utána úgy eltűnt, mint a kámfor. Tehát köztünk mindennek vége. Segítesz? Lesz erőd, kitartásod hozzá? Vagy...

- Nincsen vagy! – vágott hevesen a szavába, majd ismét átölelte, és forró csókot lehelt a homlokára. A férfi még észhez sem tért, ő máris tovább csacsogta: - Az én dolgom lesz, hogy elfelejtessem veled, gyorsan elfeledd! – Két kezébe szorította a férfi fejét, addig csókolgatta az arcát, amíg Gyula be nem hunyta a szemét, és vissza nem adta legalább a leghosszabbikat.

A hosszú ölelkezés után Gyula megsimogatta a lány dús, fekete haját, és mintha mi sem történt volna, ott folytatta, ahol az előbb abbahagyta:

- Ezek után is... - nem folytathatta, mert a lány közbevágot.

- Igen, és jobb, százszor jobb nő, anyja leszek a gyerekeinknek, mint ő...

- Hozzám jössz feleségül? – vágott közbe Gyula, mintha csak el akarta volna hallgattatni.

- Feltétlenül meg kellett ezt kérdezned?

Sokáig csókolóztak, majd minden további fogadkozás, nagy szavak és ígéretek nélkül elhatározták, hogy hamarosan összeházasodnak. Végül szorosan egymásba karoltak, és a faházak felé indultak, ahol Gyula Piroskát már, mint a menyasszonyát mutatta be a vele együtt lakó, egyetlen betegtársának.

Körülöttük teljes pompájában villogott a tavasz.

* * *

Korsósi Gyulát június elsején engedték haza a szanatóriumból.

Még abban a hónapban feleségül vette Piroskát.

Nem rendeztek lakodalmat. Két - Piroska által felkért - tanú jelenlétében aláírták a nevüket az anyakönyvben, amit közös vacsora követett a lány családjánál, mert Gyula, az ő részéről senkit sem hívott meg.

És elmaradt a nászút is.

Gyula, az esküvő előtti napon elköltözött Pestimrérről. A lány szüleinek családi házuk udvarában - Kőbányán -, különálló: szoba-konyhás kislakásban - a nyári konyhájukban - laktak...

* * *

Az újdonsült férj nehezen ébredt fel, holott Piroska, aki sokkal előtte felkelt, kétszer is befogta az orrát. Ráhajolt, ölelgette és költögette.

- Aki éjjel legény, reggel is legyen az! – cukkolta kedvesen, miután óriási csókot cuppantott az arcára.

Gyula végre kinyitotta a szemét, és hirtelen átkarolta a felesége karcsú derekát.

- Mit mondtál? Na, gyere csak! – Maga mellé húzta az ágyra.

- Ne bolondozz! Látod, már fel vagyok öltözve - ellenkezett minden meggyőződés nélkül. - Elkések a munkahelyemről. - Szavaival ellentétben szorosan hozzábújt. Gyula le akarta vetkőztetni.

- Nem vetkőzőm le! Viszont vigyázz a ruhámra! – figyelmeztette Piroska erotikusan, szerelmes galambként bűgva...

Miután "túlestek a heves erotikus játékon", Piroska szerelmesen megsimogatta a férje arcát.

- Farkas vagy, mohó, éhes farkaska vagy – duruzsolta. – Nézd csak, figyelmeztettelek, mégis összegyűrted a ruhámat! Másikat kell felvennem, és a reggelid is elhűlt...

- Sok van belőle? - vágott közbe a férfi.

- Valamivel kevesebb, mint belőlem, de azért abból is jut repeta – kacérkodott tovább nevetve.

Nem sokáig enyeleghettek, szerelmeskedhettek, mert az aszszonynak tényleg sietnie kellett. Mialatt átöltözködött, Gyula az asztalhoz ült, és falatozni kezdett. Farkasétvágya volt az utóbbi időben.

Piroska harisnyahúzása közben ismét a férjéhez fordult:

- A ruhádat kikészítettem. A szekrény ajtaján lóg. Borotválkozzál meg, és nagyon szépen öltözzél ki, hogy te legyél a legeslegszebb férfi az egész Parlamentben. – Keze megállt, élesen felnézett a férjére. – Tudod mikor végzek. Eljössz majd elém?

- Hol várjalak? – kérdezett vissza Gyula tele szájjal.

- Gyere be... Vagy, tudod mit? A Hernádi és a Thököly utca sarkán van egy presszó, ott.

Hozzárohant. Megcsókolta, és sietve az ajtó felé igyekezett. Ott megállt, visszaintegetett, majd mintha eszébe jutott volna valami, visszarohant a férjéhez.

- Elfelejtettél valamit? – csodálkozott rá az két nyelése közben.

- Megcsókolni.

- Előbb csókoltál meg.

- De én még egyszer meg akarlak csókolni. – Szájon csókolta. Gyula elkapta a derekát, és magához húzta. – Ne... ne! Úgyis elkéstem. Hogyisne! – huncutkodott. – Majd estére! Szervusz.

Az ajtóból puszit dobva csusszant ki az udvarra.

Kedves asszony. Jó vele élni, mint nővel is - vélte Gyula. Valahogyan, ő haragudott érte magára a legjobban, a gondolatai, mint egy teljesen elfelejtve a közben eltelt sok-sok időt, eseményt, szoros láncszemként, folyton-folyvást Galántai Emihez illeszkedtek. Nagyon igyekezett emlékeit, mint lelki energiájának utolsó csordogálását elapasztani. Egyetlenegy vágya maradt csupán: legalább Piroskát megtartani, többé el nem veszíteni.

Reggelizése után gondosan felöltözködött, és máris indult a Parlamentbe, ahol átadták neki az 1956-os tevékenységéért, kiemelve a drámai, a sebesüléssel járó helytállását: a Munkás Paraszt Államhatalomért Érdemérmet. Az igazgatója, aki úgyszintén megjelent az ünnepségen, a Parlament folyosóján, ünnepélyesen pózolvá nyújtotta át a telepvezetői kinevezését, amelyet Gyula a sebesülése miatt csak elfogadott, és a tízezer forintnyi hűségjutalmat...

Az ünnepség, és azt követő "díszebéd" után Gyula egyenesen a megbeszélrt cukrászdába igyekezett Piroska elé. Leült, háromcentes Hubertust rendelt, és várt. Unta magát, és az igen kihívón viselkedő pincérnő, feltűnően kihívó, kacér szemezése is zavarta, ezért felállt, fizetett, és kisietett az utcára.

Piroskát a közeli Hernádi utca sarkánál pillantotta meg. Futott, majdnem elsodorta, amikor ugyanazt a tempót tartva a nyakába ugrott.

- Megkaptad? Mutasd meg! – esett neki azonnal a kölcsönös csókváltásuk után.

A férfi előhúzta zsebéből a kis, piros dobozt, és a kezébe adta. Piroska kinyitotta.

- Juj de szép! – ujjongott. – Megünnepeljük?
- Otthon, vagy elmegyünk valahová?
- Odahaza.

A legközelebbi boltban pezsgőt és többféle ennivalót vásároltak. Ezután taxiba ültek, és hazahajtottak Kőbányára.

Mialatt Gyula kint a konyhában segédkezett, Piroska átöltözködött. Azt a ruhát vette fel, amelyben esküdtek. Bekapcsolta a rádiót, amely valamiféle könnyűzenét sugárzott, és gyorsan megterítette az asztalt.

Gyula belépett, ő elébe állt. Arcán sejtelmes mosoly vibrált, karját kacéran a férje felé nyújtotta.

- Szabad egy táncra, uram! – szorosan hozzábújt.

Gyula hátrahúzta a fejét, hogy mélyen a felesége szemébe nézhessen.

- Gyönyörű nő vagy - dicsérte álmélkodva -, főleg így kiöltözötten, noha az arcodat nem is kented ki.

- Sosem festem magam. Öltözni pedig, azért öltöztem ki, hogy tetszem neked.

Átkarolták egymást, és szorosan összebújva táncolni kezdtek.

Késő estig ünnepeltek.

* * *

A napok, a hetek teltek. Két hónap után az egyik este, Piroska az ágyban vallotta be hogy terhes.

Gyula összeszorította az ajkát, és mélyen hallgatott. Mert hiába akarta, nem tudott örülni. Akaratlan Emire gondolt.

- Nem is örülsz neki? – pedzett valamit a felesége.

- De, hogyne örülnék, csak váratlanul ért – hebegte, hogy lepezze zavarát, forrón magához szorította az asszonyát.

A szerelmes fiatalasszony nyílt felkínálkozása, formás, telt testének ígéretes domborulatai, bársonyos bőre, erotikus hangja: mert te mindig olyan mohó farkaska voltál., felvidította a férfit.

- Nos, örülsz már? – csapott le az asszony azonnal, mert ha nem is mindent, ezt azonnal megérezte.

- Persze, hogy örülök.

- Ugyanúgy, mint akkor... Tudod? – arra a bizonyos palatinusi strandjelentre célzott, amelyet Gyula mesélt el neki egyszer.

- Ugyanúgy – hazudta.

Gyönyörűen éltek az eltelt hónapokban. Piroska utánózhatatlanul odaadó szeretettel halmozta el. Újabbnál újra megújulva alkalmazkodott hozzá, még a gondolatait is kitalálta. Este, ha tanult, mert nagyon sokat tanult, ő kézimunkázott. Nem sürgette. Nem zavarta. Türelmesen kivárta, és vele együtt feküdt le.

- Eljössz velem vidékre, mert ugye agronómus leszek – kérdezte meg Gyula, feltámaszkodva, majdnem ülve.

Feleséged vagyok, vagy nem? – Magához szorította, és szájon csókolta. – A gyerekeknek is jobb lesz, mert több is lesz, igaz? Szabad mozgás. Jó levegő. Friss tejecske... - Ő is felemelkedett kissé a párnájáról. - Nagyon jó parasztasszony leszek. Csirkéket nevelek. Nemcsak csirkéket, kacsáim is lesznek, s egy nagy virágskertem.

Gyula sokáig vívódott magában: Megint s megint Emire gondolt: a legutóbbi terhességére, amelyet a kórházban vett észre, amely miatt, mert biztosan e miatt maradt, tűnt el, nem kereste fel többé. Csak néhány perc után szólalhatott meg.

- Ugyan még nem vagyok agronómus. Se lakás, se kert, de az első gyerek máris útban van. Jól összehoztuk, noha csak lassan közeledünk a célhoz. Igaz?

Erőltetetten felnevetett, mire Piroska a férje előbbi komorságát, ennek a gondolatának tudta be, teljesen megnyugodott. Közelebb csúszott melléje, és arcon csókolta.

- Mindent megteszek, csakhogY őt feledd el! Látod, gyereket szülsz nekem.

Gyula akaratlanul összerezzen. Hogy leplezze, mintha a feje alját igazgatná, sokáig mocorgott.

- Ne emlegesd őt többé! – ezt csak meg kellett jegyeznie.

Ám Piroska tovább csacsogott.

- Jó feleséged vagyok?

- Fiatal, szép, kíváncsi, mindig más és más. Most kismama – súgta kedveskedően a férfi, miközben érzékeny megsimogatta.

- Már megint? – dohogott a szép fiatalasszony, majd kacéran megpaskolta a férje arcát. – Te... te, éhes farkaska! Kéjesen nyújtózott, majd hirtelen a férjébe kapaszkodott. – Nem azért, mintha én nem kívánnálak. Így a jó, nem? – duruzsolta erotikusan, szexepilesen sóhajtozva, gurgulázva, testét-lelkét átadva a férfinak...

Miután Piroska elaludt, Gyula most is, ha nem is mindig, igen-csak gyakran úgy érezte, mintha megcsalta volna. Arra is rájött:

sokkal többet tud a kukorica csöveinek biológiailag kialakuló folyamatairól, mint arról az egyre jobban elmosódó képről, amely az önnön kitárulkozása volt. A romlatlan, a szerelmes, a testét-lelkét odaadó asszony mellett, mint önálló lényének megszűnt alanya, élettelen, önmagától is undorodó tárgyá változott, amitől ha nem is undorodott, borzongott.

* * *

Gyula egyik este fáradtan érkezett haza, több hetes gödöllői gyakorlati foglalkozásáról. Egyébként is az utóbbi napokban - tanulmányi szabadsága miatt - alig járt be a 21-es számú, kieső TÜKER-telepre, ahol távollétében az ideiglenesen odahelyezett helyettese irányította a tüzelő szállításokat.

Piroska kitörő örömmel fogadta, babusgatta, még a ruháját is segített levetnie.

- Úgy hiányoztál! Mindig ennyire sokáig maradsz távol?

- Két tanulmányi év alatt, háromévi anyagból vizsgázom. Ezzel arányosan nő a gyakorlati idő hossza is.

- Ühüm – bólogatott közben megértőn a felesége, ám mivel még mindig nem telt be vele, továbbra is a nyakán csüngött. Jó sokára engedte el.

- Fáradt lehetsz. Pihenjél le egy kicsit! Én ez alatt vacsorát készítek. Kakaó, vajás kenyér és méz, vagy inkább felvágottat kérsz? - Gyula leült, ő az ölébe húzódott. - Más nincs itthon, nem baj? - Átölelte, és a fülébe súgta: - Nem hiányoztam?

Gyula válasz helyet gyengéden megsimogatta a haját.

- Holnap is későn jövök haza. Valamiféle megbeszélés lesz, ha jól emlékszem. – A feleségét a közeli székre téve az asztalhoz lépett, s beletekintett az ott lévő határidőnaplójába. – Politikai vagy szakmai értekezet? Nem tudom, mert nem írtam bele...

- Ha politikai, ne mélyedj bele, ne szólalj fel! – figyelmeztette aggódón a felesége. – Egyszer megjártad. Tanulj belőle!

- Ha nem is értek mindenben egyet, de tetszik nekem ez a változás, amely '56 után bekövetkezett. Új szelek fújnak, érzem és,

akinek ezek a friss szelek egyszer a vitorlájukba kapnak, azt mind beljebb s beljebb repesztik a mély vizek felé, bár, amit egyszer megfogadtam, tartom: Nem lépek vissza a pártba. Mindent beleadok a munkámba, amit a tanulásom miatt ugyan kissé hanyagoltam az utóbbi időben, de nem politizálok többé. Lekozmult a tej, szaga jócskán a számban rekedt.

- Előbb mély vízről beszéltél. Ahol víz van, ott zátony is akad.

- Rákosi Mátyás és klikkje, tényleg zátonyra vezette ezt az országot. Kádár Jánost, bár hallottam róla ezt-azt, valójában nem ismerem. Remélem, ügyesebben hajózik, noha a kormány továbbra is a szovjetek kezében maradt. Sok mindent megígért. Részben betartotta, részben nem. Többpártrendszer, szabadválasztásokat, amnesztiát az ötvenhatosak részére., helyette akasztások sora. Na de hát: Vae victis! Jaj, a legyőzötteknek! Majd meglátjuk, ugyanis a folytatáson sok minden múlik. Nekem, főleg a kitüntetésem után, amelyet magam sem tudom igazán, miért kaptam. Azt tettem, amit akkor, s ott tennem kellett. Szén, brikett, fa nélkül nincs meleg és kenyér. Tudod, nem is akartam elfogadni...

- Hogyisne, visszautasítani annyi pénzt! - tiltakozott Piroska - visszagondolva a régebbi beszélgetésükre.

-... Feltétlenül hűséget kellene esküdnöm. Egyszer csalódtam, tehát nem teszem. Várjunk! Később minden eldől.

- Ne beszéljünk róla többet! – vágott bele a szép és fiatalasszony. – Pihenjél le! – Felállt. Férjét a heverőhöz húzta, és lefekette. – Vacsora után én is melléd bújok – gügyögte szerelmesen, miközben anyáskodón betakargatta.

Szemét csókkal zárta le. Gyula úgy tett, mintha máris elaludt volna. Piroska, átvéve a tréfát, lábujjhegyen billegett ki a szobából.

Néhány perc múlva tért vissza, megnézni a férjét. Nem alszik, hirtelen a heverő szélére ült. Gyula átkarolta a derekát.

- Miért nem alszol? – vonta Piroska kérdőre.

- Vártalak. Olyan régen öleltelek.

- Kösz. Nagyon jól esik hallanom.

- Egyre szebb leszel.

- Csak teltebb. Meglátszik már rajtam?

- Nem nagyon. – Piroska felállt, odébb lépett, levetette a ruháját, csak a kombinéja maradt rajta, majd manökenekhez hasonlóan, kecsesen felemelte a kezét és bájosan megpördült előtte. – Amint mondtad, valamivel jobban feszül a kombinéd, kissé tényleg teltebb vagy. Neked viszont ez is jól áll.

Piroska, elrakta a ruháját, a pongyolájába bújt, és felkiáltott:

- Biztosan felforrt a teavíz. Behozom a vacsorádat! – Már rohant is a konyhába, ahonnan jól megpakolt tálcával tért vissza. Miután megterített, és az asztalra rakott mindent, újra a férjéhez fordult. – Ülj az asztalhoz édes, s egyél!

- Nélküled?

Az asszony elkapta a férje kezét. Az asztalhoz vezette. Leültek, s falatozni kezdtek.

- Vacsora után te is lemosakszol? – kérdezte meg néhány falat után az asszony. Miután a férfi rábólintott, folytatta: - A meleg vizet a szokott helyen találod. Nagyon kellene a fürdőszoba.

- Vidéken biztosan kapunk szolgálati lakást – biztatta a férje, ám gyorsan el is komorult. – Addig is, jön a gyerek. Hol fürdetjük? – Körbenézett. Egyik kezében vajas, szalámis zsömlét tartotta, másikban teáscsészéjét – Feltétlenül nagyobb lakás kellene.

Piroska paradicsomszeletet dugott a férje szájába.

- Én így is elégedett vagyok – jelentette ki eközben.

- Én sem panaszként mondtam. Hálásak lehetünk a szüleidnek, amiért átadták ezt a lakrészt, ráadásul ingyen. S a fürdőszobájukat is használhatjuk.

- Hetente háromszor, holott nekem mindennap... Áh! – legyintett.

- Szó, ami szó: külön fürdőszoba jobb lenne. – A távolba nézett. – Nagyon, de nagyon szép kis otthont szeretnék, olyan...

Piroska felállt, ezért a férje elhallgatott. Mivel nem ettek többet, leszedte az asztalról a tányérokat, a csészéket s mindent. Tálcára rakta, a konyhába vitte, majd visszasietett a férje ölébe, aki közben felült.

- Megzavartalak. Folytasd!

-... Háromszobás összkomfortosat. Sokkal nagyobbat, mint a miénk volt. – Merőn az asszonyba fúrta a tekintetét, s folytatta. – Nekünk nagyon kis házunk van otthon, hacsak azóta...

- Tényleg - zavarta meg a felesége -, alig beszéltél a szüleidről. Be sem mutattál nekik. Illene egyszer meglátogatnunk őket, nemde? – Bizonytalanul lesett a férjére. – Vagy haragban vagytok?

- Ezerkilencszázötvennégytől nem jártam otthon. Nem haragszunk! Egyszerűen szégyelltem hazamenni. Bujkáltam. Disszidáltam, hazudtam – Az asszony ujjjaival játszott. – Apámék és a falu doktor Korsósi Gyulát, az orvost várták, nem a széntrógeret.

A fiatalasszony, mint házasságuk alatt annyiszor, csókjaival osztatta szét férje homlokáról a ráncokat.

- Én is szeretnék tanulni. Mialatt odavoltál, beiratkoztam a közgazdasági technikumba – vallotta be a "bűnét" alkalmasnak vélt időpontban. – Nem baj? – nyüggösködött színészeskedőn.

- Így, ebben az állapotban?

- Igen. Már meg is kezdtem a tanulást. – A férje inggombjával játszott. – Nézd Gyula, mivel szabadidődben folyton tanulsz, sehová sem járunk. Színház csak olykor-olykor. Hangverseny néha. Az egy mozi! Sokat unatkozom. Egy unatkozó nő pedig, mindenre képes. Legalább kihasználom az időmet. – A férje fejéhez nyomta a homlokát. – Miért fecsérelném el a fiatal éveimet, ha hasznosan is eltölthetem. Öregszem ám - nevetett fel -, nemsokára húszéves leszek. Anyámmal is megbeszéltem. Szívesen vigyáz majd a gyerekre, például még az iskolában leszek. – Megcsipkedte a férje arcát. – Tényleg nem örülsz neki?

- Biztosan elvállalta?

- Rádadásul nem is én kértem. Önként vállalta el..., de te, látom, finoman mondva is: nem örülsz...

- Örülök, csak... - húzta a szót.

- Csak? – sürgette az asszony.

- Nem lelkesedek. Várhattál volna, amíg végzek. Ha így haladok az öt évet, bő három év alatt elvégzem. Munka és tanulás mellett nem segíthetek neked. Nagyon sokat vállaltál: gyerek, tanulás, háztartás, mindezt egyedül! Mert rám ugye, sajnos..., mondtam!

- Az általános iskolát, mind a nyolc osztályt színjelesen végeztem el. Tehát nem vagyok buta nő. Ráadásul könnyen tanulok. A többi csupán beosztás kérdése lesz. Vagy mégis buta nő vagyok? – duruzsolta bájosan.

- Mennyire nem, minden egyes fizetési napon kiderül.
 - Te csúnya! – Szájára tenyerelt. – Megállj, kislányt szülok...
 - Azt is szeretnék – vágott közbe a férje.
 - Azt hittem fiút. – Váratlanul a férfi fülébe súgta: - Lefekszünk?
 - Álmos vagy?
 - Igen – csacsogta bájolgón,
 - Azt viszont tudod: mellettem elaludni...
 - Tudom, éhes farkaska vagy! - Kéjesen elnyújtózva megcsipkedte az arcát- Én is kívánlak ám! Vetközz le! Víz a gázon van. Siess vissza!

A férfi mire visszatért, Piroskát, már az ágyban fekvé találta, aki azonnal feléje nyújtotta a kezét.

- Gyere, gyere! Nagyon sokáig odavoltál. – Még jobban felemelkedett. Két kezét merőn kítárta: – Nagyon vártalak! Gyere!

Gyula melléje bújt. Sokáig csókolóztak, ölelkeztek, szerelmeskedtek, ámde a férfi, ennek ellenére egyetlen percig sem oldódott fel igazán. Előbb megnevezhetetlen hiányt érzett, később egyetlen lényre kettéválva, egyik része helyben, Piroska mellett maradt, a másik külön utakon járta a Galántai Emihez kapcsolódó tájakat. Nagyon haragudott magára, szégyellte is, hogy Piroska helyett -, legalábbis gondolatban - Galántai Emit ölelgette, kívánta. Nem tehetett róla. Forrongó vágyakozása a szőke nő után teljesen fel-falta az agyvelejét, csak morzsányi cafatokot hagyott további önsanyargatására, és a szerelmes feleségének.

Furdaló lelkiismerettel bújt a régen alvó feleségéhez. Piroska felébredt.

- Ne... ne, most ne! – gügyögte nyűgösen. – Hagyjál egy kicsit aludni! Nagyon elcsigáztál előbb. Akkor jó volt, de most nagyon álmos vagyok... - suttogta, dorombolta, ennek ellenére erősen a férfi nyakába kapaszkodott, hogy a heves szeretkezés kezdő ritmusát megadja...

Ki hitte volna akkor, hogy az egyébként is rövid idejű házasságuknak ez volt az utolsó, közös éjjele!

* * *

Gyula másnap, amint előző nap, későn ért haza. Az anyósa erősen kisírt szemekkel, összegyűrődött, holtsápadt képpel, reszketően fogadta.

Megrökönyödötten bámult a testileg-lelkileg összetört asszonyra. Semmit sem értett, viszont rossz sejtesei azon nyomban torkon ragadták s fojtogatták.

- Hol van Piroska? – fakadt ki végül is idegesen, tragédia előszelekén, drámain.

Az anyósa felzokogott. Gyula elkapta a kezét, és félig vigasztalva, félig követelődzve megrázta.

- Beszéljen már, anyuka! Mi történt? Csak... csak nincs valami baja Piroskának?

Az a mellére dőlt, és tovább zokogott. Teste minden ízében reszketett. Hangja elfulladt, mindenét átjárta az ismétlődő heves zokogása. Gyula egyre jobban megijedt, mégis vigasztalni igyekezett a síró, a megmukkanni nem tudó, erősen feldúlt asszonyt.

- Nyugodjon meg! – Megsimogatta a haját. – És beszéljen! Hol van Piroska?

Az anyósa nagyon nehezen gyúrte le a fel-feltörő zokogását.

- A halottasházban – nyöszörögte, el-elcsuklón hörögve.

Gyula átkarolta, és bevezette a lakásba. Leültette. Ő úgy állt előtte, mint akit fejbe vertek. A székkarjába kapaszkodott, és mérőn nézte a padlót. A ködfátyol, amely anyósa megrázó szavai nyomán ereszkedett le, áthatolhatatlanná sűrűsödött. Nagyon sok időbe telt, mire erőt véve magán, újra megsürgethette az anyósát, aki végre, szipogva, meg-megújuló zokogása közepette elmesélte vejének azt, amit a nem is olyan régen a bekopogató rendőr szomorún közölt vele.

- Félórája sincs... a Dimitrov téri villamos megállóban..., egy autóbusz ütötte el... Rosszul lett a vezetője, és felhajtott a járdára.

Öten haltak meg.

Felzokogott, az asztalra dőlt. Ezen túl nem beszélt, csak nyöszörgött.

- Azonnal meghalt szegény, kicsi lányom. Miért kellett meghalnia: Miért? – A haját tépte. – Miért... miért...

Nem mondhatta tovább, mert rosszul lett. Szerencséjére éppen akkor lépett be a férje, aki szó nélkül átölelte, és szívszorongató érzések közepette, könnyezve hazavezette.

Gyula megrogyant, holott valójában még nem is fogta fel teljes egészében a szörnyű tragédiát. Szíve összefacsarodott. Legszívesebben megsebzett farkasként felordított volna, iszonyatos átkot szórva..., de kire-mire? Végül is semmit se csinált. A heverőre borult, remegett, könnyei, mint a halálosan sérült ember belső vérzése, befelé folytak.

Piroska csak testének üde, fiatalos illatát hagyta itt neki éjjelre a paplana alatt. Azonban ő ebből a különös illatból most semmit sem érzett.

Felkelt és a heverő szélére ült. Ugyanabban a pózban, s ugyanott virrasztotta át az egész éjjelt...

* * *

Piroskát, a szokásos eljárások utáni ötödik napon temették el.

Gyula, a temetés után mindenkit maga elé engedett, hogy végre egyedül állhasson szeretnének friss hantjai fölött. Fejét lehajtotta, szemét behunyta, hangtalanul nyelte a fájdalmát s a könnyeit. Szívét gyilkos fájdalom mardosta, amiért mindvégig, ha nem is a szó durva értelmében, de megcsalta. Amiért sohasem őt, hanem Galántai Emit szerette, titokban állandóan rágondolt. Hiába itta, szívta magába nap s mint nap a fiatal és szép felesége mindenén átizzó hűségét, szerelmét. Hűségéért megcsalta, hihetetlen odaadásáért, jóságáért becsapta, mindenén átütő, forrón lángoló szerelmét hazugságával viszonzta. Lám, most is: meghalt, s ő a temetésekor egyetlen könnyet sem ejtett. A környezete azt hitte: mert férfi, és erős idegrendszere van.

Egyedül ő tudta az igazat.

Bocsáss meg Piroska! – sóhajtotta, majd lassan, összeomló mozdulatokkal letérdelt, és megcsókolta, a friss sírhanton lévő földet, megsimogatta a nemrégén földbe szúrt fejfát. Percekig maradt így, mire összeszedve magát, elindult a többiek után.

Otthon a külön lakrészükbe vonult, és hirtelen elszánással összepakolt.

Az anyósa és az apósa, meg mindenki, megütközve lesték az ajtóban, miután beállított hozzájuk a hatalmas bőröndjével. Amint szokás ilyenkor: többen tartózkodtak náluk, főleg rokonok, akik a temetés után bementek hozzájuk részvétlátogatásra.

- Csak nem költözől el: - ámult el az apósa. Méltatlankodva nézte végig, szemét megütközően rámeresztve. – Nem, nem értelek, fi-am!

Gyula körülnézett, mintha a helyiség minden egyes pontját le akarná fényképezni a szemével, majd rájuk emelte szomorú, megtört tekintetét.

- Egyetlen percig sem élhetek itt tovább Piroska nélkül. Minden, de minden óráá emlékeztet. Ne haragudjanak, amiért elmegyek. Ha nem mennék el, egészen biztosan megömrülnék. Ezt pedig, ugye maguk sem akarják. Több tragédia ért. Ez végleg a földhöz vert. Értsenek meg! Ne haragudjanak rám! Mindent nagyon szépen köszönök, amit értünk tettek.

A lányunk volt, te utána a fiunk – sírt fel az anyósa, majd melléje lépett, és a vállára borult.

Gyula, hogy elhallgattassa, gyorsan tovább beszélt:

- Csak a személyes holmimat viszem el. Vigyázzanak mindenre, amint én Piroska emlékére. Sokszor meglátogatom magukat.

Megcsókolta a két pityergő öreget. Sorban elköszönt a rokonoktól s másoktól, majd kezébe vette a bőröndjét, és a jelenlévők néma, lebénult megdöbbenésének közepette, faképnél hagyta őket.

Olyan mozdulatokkal ment ki a kapun, mintha mindenért, ami itt történt, egyedül ő lenne a felelős...

Pestimrén a volt háziasszonya örömmel fogadta, azonban, mi-helyt meglátta az előszobában hagyott bőröndjét, elképedt.

- Csak nem ide?
 - Ha van hely és befogad. Ha nem... esetleg...
 - Szerencséje van – vágott a szavába a bőbeszédű asszony. – Éppen tegnap írtam ki a fákra, mert eddig nem akartam kiadni, de ha egyszer annyira kell a pénz! Régen elment az eddigi bérlőm. Én... én, mintha megéreztem volna valamit, nem adtam ki eddig. - Elhallgatott, eszelősen bámulta Gyulát, majd folytatta: - Bizony isten így volt. Ne mozdulhassak el innét, ha nem így történt. Üres a szoba. Mit tudom én, kicsoda-micsoda venné ki. Hátha megöl, kirabol? Egyedülálló asszony vagyok... Magát régtől ismerem. Isten hozta! Telepedjen le a régi szobájába! De... de, mi történt magával, olyan furcsa az arca.

Gyula szomorúan nézte a földet, mielőtt válaszolt volna.

- Egyedül mentem el, s két nővel tértem vissza. Egy szőkével, meg egy fehér arcú, fekete ruhással.

A háziasszony elképedten hallgatta.

- És... és - makogta zavartan -, miért fekete a ruhája?

- Meghalt. Ma temettük el.

A kövér, idősödő asszony előbb rámeresztette a szemét, azután a bőrröndjére vetett egy néma pillantást. Mihelyt meggyőződött, hogy rajta kívül senki sincs itt, erősen megütközve csapta össze a kezét.

- Szentséges Isten! Miket beszél? Sohasem ivott azelőtt...

A férfi nem válaszolt. Bement a régi szobájába. A háziasszonya máskor biztosan utána ment volna, most félt. Az előszobában maradt, és riadtan csóválgatta a fejét.

* * *

Korsósi Gyula másnap - nem a tanulmányi, a felesége halála miatti szabadságán tartózkodott otthon - bement a Földművelésügyi Minisztériumba, ahonnan alapos "káderezés" után, biztatón közölték vele, hogy hamarosan értesítik majd az eredményről.

Néhány hónap múlva - Gyula tovább dolgozott a munkahelyén: a 21. telep vezetőjeként -, megérkezett a kedvező válasz, amely

után: Korsósi Gyula - hivatalos dolgainak elintézése, Piroska szüleitől, a háziasszonyától s munkatársaitól, bensőséges elbúcsúzása után, - vidékre költözött.

Egy Pest melletti nagyközség, termelőségvetkezetébe helyezték – óriási hiány volt mezőgazdasági szakemberekből – szinte hihetetlen, nem beosztottként, főmezőgazdásznak.

Pontosan az elutazása előtti napon kapta meg az értesítést a művésztől, akinél megrendelte Piroska sírjának emlékművét.

"Az emlékmű elkészült. Felállítva várja az avatását!"

A levelet zsebre dugta, és kirohant a temetőbe. Amikor megpillantotta a szobrot, annyira meghökkent, hogy egy pillanatra még a lélegzete is elakadt.

Mintha maga Piroska állt volna előtte: életnagyságban, márvány fehér arccal, lófarokban lógó, koromfekete hajjal, felül testéhez simuló, alul szétlebbenőn s bokáig érő, fekete színű, márványruhában. Két kezét az ég felé tárta. Lábánál írás. A szövegét ő adta meg: "A fehér arcú, fekete ruhás asszonynak és a meg nem született gyermeküknek, hűtlen férjétől".

Se név, se más adat, csak e két sor.

Az emlékmű színmárványból készült. A színeket a neves művész hozta össze. A pénzt, amelyet érte fizetett, Piroska rakta a bankba azon a napon, amikor a vállalatuk központi székházában ráerőszakolta stafírungra.

Így hát lányért, lányt kapott. Szőkéért, fekete hajút. Élőért, márványszobrot...

Korsósi Gyula, a járási tanácstól egyenesen az új falujába utazott. A termelőszövetkezet - amint a mezőgazdasági osztályon megtudta - ezerkilencszázötvenkettőben alakult, de ötvenhatban szétesett. Rá egy évre újjáalakult. A belépők egy része - a jómódú gazdák -, az úgynevezett "fehéringesek", mindent előről alapon, új közös gazdaságot akartak alakítani. Nagyon nehezen sikerült lebeszélni őket a "külön szövetkezet" megalakításáról. A tagság korántsem húzta egy erővel, főleg egy irányban a közösség szeke-rét, ráadásul az "Új Élet", mert így nevezték, alig ment ötről-hatra. Mindezért, a gomba módra szaporodó, - valójában kierőszakolt - környékbeli szövetkezetekhez viszonyítva, ha nem is tartozott a leggyengébbek közé, a közepes szintet sem, vagy alig érte el.

Főleg a szakemberek és a gépek hiányoztak.

Az irodában nagyon hangosan kiabált valaki. Az utcára is kihaltszott. Amint közeledett, mert az autóbusz-megállóból egyenesen oda tartott, úgy erősödött az ordítás is. Megütközve, ugyanakkor fokozódó kíváncsisággal lépett be az ajtón.

Jól megtermett, testes, tűzzel bélelt, középkorú, fejkendős asszony kiabált a főkönyvelővel.

- Minek néz maga minket, ember? Hülyének, igaz? Megígérték vagy nem? Merje letagadni a szemembe! Kézpénzt ígértek, most mégis munkaegységgel szúrják ki a szemünket. Így volt vagy nem? - Várt egy kicsikét, majd újra felordított. - Igazság ez?

A főkönyvelőtől kérdezte, mégis olyan mozdulatokkal fordult Gyula felé, aki alig egy perce lépett be, mintha tőle várna választ. Ő vállának és kezének együttes mimikájával jelezte: Ne nálam, nála kopogtasson!

Leült, és az előkelő idegenek komótosságával szemlélte őket.

A testes, a fejkendős asszony mind a két öklének erőteljes rázásával fenyegetőzött.

- Idehozom az összes asszonyt! Ide én! Úgy segélyjen meg a Jó-isten! - Közelebb lépett, ezen túl a mutatóujjával fenyegetődzve kiabált tovább: - Akkor mentheti az irháját, hogy ette volna meg a

lábamat a rosseb, amikor beléptem a tsz-be! Léptem? Kényszerítették.

Körbenézett, és még hangosabban ordított.

- Hol van az elnök? A menyecskék után koslat most is, mint a kan kutya. Igaz? Engemet is megkönyékezett a vén krampusz. – Rátartin rántott egyet a fejkendője kötésén. – Csámboroghatsz, de tudod ki, a vén feleséged után! Úgy kipenderítettem, hogy no!

A főkönyvelő, idős és teljesen kopasz férfi, nyugodtan dolgozott tovább. Mintha teljesen egyedül lenne a helyiségben. Írt, lapozgatótt, egyik iratot a másik után szedte elő a fiókokból, és fűzte be egy keménykötésű dossziéba.

Az asszony, mint aki elunta a hosszú szócséplést, az asztalra csapott.

- Ide azt a pénzt, amelyet megígértek! – Fenyegetőn csapta széles csípőjére a kezét, és még közelebb lépett az öreghez. Szemei kidülledtek, arca eltorzult. – Hallja! Fizesse ki, amit megígértek, most és nem zárszámadáskor, mert a munkaegység olyan, mint a kutyavacsorája – ordította torkaszakadtából, majd újra az asztalra csapott. Nemcsak a trapper, a tintatartó, a ceruzák, a könyv is megugrott, amelybe az öreg főkönyvelő éppen akkor írt bele valamit.

Az öreg, végre feléje fordult, és mintha csak most fedezte volna fel, nagy szemekkel rácsodálkozott.

- Nem látja, jó asszony - szótagolta, közben a fülére mutatott -, kihúztam a dugót, a nélkül pedig egyetlen mukkot sem hallok. Az asztalomat meg ne verje!

Süket volt. Nagyothalló készüléket használt.

A testes, fejkendős asszony nem ordított tovább. Közelebb hajolt a főkönyvelőhöz, és közvetlenül a képébe vágta:

- Szakadjon rád, meg az elnöködre az ég! – Megfordult, és rátartin kiviharzott az irodából. Még a fal is megremegett, annyira becsapta az ajtót.

Gyula, még akkor is kuncogott, amikor felállt, és a főkönyvelő elé állt.

- Korsósi Gyula vagyok, az új főmezőgazdász.

- Hajolj közelebb! Közvetlenül a fülembe mondjad! – Tölcsért formált a kezével a füle elé, noha a készülékét még az előbb viszszadugta.

- Az új főmezőgazdász vagyok.

- Ja... Korsósi Gyula?

- Igen.

- Már közölték a fenti elvtársak, hogy jössz. Te leszel az első mezőgazdász a szövetkezetünkben. Isten hozott! Nagyon vártunk. Hanem az elnöki iroda két ajtóval arrább van. - Az öregek bölcsességével tette hozzá, nyílván az előbb lezajlott jelenetre célozva: - Ne feledd el, amit most mondok! Néha irigyelni fogod ezt a dugót.

A fülére mutatott, majd visszaült a helyére, és mintha mi sem történt volna szorgalmasan tovább dolgozott.

Az elnök nem tartózkodott a helyén. Helyette csinos, erősen kihívón viselkedő, fiatalasszony fogadta.

- Tegnapra vártuk Korsósi elvtársat. De az a lényeg, hogy megérkezett. – Bizalmasan karon ragadta, és maga után húzva egyenként bemutatta a kolléganőinek. Miután végeztek visszakísérte, ahol sokat mondón az asztalon heverő irathalmazra mutatott.

- Az elnök elvtárs hagyta itt, hogy tanulmányozza. Szerinte ezekben minden benne van, ami érdeklí, vagy érdekelheti magát.

- Estére bejövök értük. Hazaviszem, és éjjel átnézem valamennyit.

- Nem kuvik maga, hogy virrasszon! Most nem ér rá?

- Előtte, még a világosban végigjárom a majorokat.

- Mivel? A kocsit ugyanis az elnökünk elvitte.

- Saját kocsimon megyek. – a két lábára mutatott.

- Gyalog, hóban? – csodálkozott rá a fiatalasszony. – Három majorunk van!

- Mindenféleképpen kimegyek, és végigjárom mind a hármat.

- Azt sem tudja, hol vannak.

- Nemcsak lábam, szám is van.

- Maga tudja – nevetett, kételkedően csóválva a fejét.

Gyula máris indult, ám a fiatalasszony útját állta.

- Lakása?
 - A járási tanácscon a Faiskola utcáról beszéltek. Ha jól emlékszem: a nyolcas szám. Állítólag a helyi tanács utalja majd ki.
 - A bikagondozói lakást? - képedt el a fiatalasszony. - Egyetlen szobából áll, ráadásul...
 - Ne ázzon be. Fűthető legyen..., vagy ez nem az?
 - Romlakás. Bízsa rám! Én biztosan szerzek lakást magának. Mikor jön vissza?

- Nem tudom. De maguk biztosan nem lesznek már itt.
 - A címet az asztalán hagyom. Csak odatalál-e a sötétben? Tudja mit - intett az ujjával - lerajzolom az odavezető utat...

Gyula megköszönte, majd elkészönt a kacér, de szívélyes asszonytól és elsietett.

Kint langyos szellő fújdogált. Az ereszek alja csöpögött. A hó igen megroggyant, alig ért bokáig a központi tanya felé vezető úton. – Az odavezető utat, az egyik kapuban ácsorgó férfi mutatta meg. - A táj tükörfényes serpenyőbe öntött tejként csúszott szét a szeme előtt. Talán a végtelenségig futna, ha bele nem ütközne az erdőtövébe.

Nocsak, lovasok! De mit csinálnak? – hökkent meg Gyula, néhány százméternyi gyaloglás után. – Vetnek? Nem! Ez lehetetlen-ség!

Egyenesen feléjük vette az irányt.

- Jó napot, emberek! – köszöntötte őket hangosan. – Mútrágyát szórnak?

Azok összenéztek, mintha egymásra hárították volna a feleletet, majd szégyenlősen elfordították a fejüket. Úgy tettek, mintha az eget kémlelnék.

Gyula értetlenkedve húzta fel a szemöldökét.

- Az új főmezőgazdász vagyok: Korsósi Gyula – mutatkozott be később.

A lovasok, mint akiket tilosban kapnak, emberi mivoltukban megalázottan lesték egy ideig, majd újra feléje fordultak, és visszafogottan megemelték a kucsmájukat.

- Isten éltesse!

- Gyula, miután fogadta az üdvözlésüket, kissé közelebb lépett hozzájuk.

- Tetszik tudni - kezdte ekkor, huzakodva-vonakodva a hosszú kucsmás -, az úgy volt, hogy reggel behívtak bennünket a tanácsházára. Aszongya a tanácselnök: még ma el kell vetnetek azt a darabot, amely kimaradt az ősszel. Mondom neki: télen s hóba? Nem lesz ez jó, Benő! Rám emelte a szemét: Te Pista, mert így hívnak - az illedelem kedvéért feljebb lökte egyik ujjával a kucsmáját -, vetettél te már télen s hóba? Nem én, mondom neki válaszként, mire ő széttárta a két kezét: akkor meg honnét tudod, hogy nem jó? Ez az ukáz, és kész!

Gyula maga sem tudta: bosszankodjon-e vagy nevéssen. Egy ideig nézte őket, majd megveregette a pejkanca farát, és a ló formájának csendes dicséretként, csettintett a nyelvével.

- Amint mondtam - fordult ezután az emberekhez -, az új főmezőgazdász vagyok. Most érkeztem meg, ezért először járok ebben a határban. - Azok alattvalói hódolattal rábólintottak, ő tovább mondta: - Két kérésem lenne magukhoz.

A lovasok közelebb faroltak a lovaikkal, és kíváncsian várták a folytatást.

- Először, szólítsanak Gyulának. Másodszor, menjenek haza! – Teljesen váratlanul kifakadt. – Miért hagynak magukból pojácát csinálni? Meglett emberek. Biztosan értenek a földhöz, hacsak nincs a kisujjukban annak minden csínja-bínja. Kell, hogy tudják: hiábavaló munkát végeznek. Elpocsékolják a drága búzát. Egyébként, ez az elnökük s nem a tanácselnök dolga.

- Hajaj! Nálunk ő parancsol. Abbahagyjuk, jó, de mit mondjunk neki? – fakadt ki a kiskucsmás, egyetértően, ám némi előlegezett félénkséggel.

- Hogy üdvözlöm. Ma vagy holnap meglátogatom. Na, viszontlátásra emberek! Sietek.

Megemelte a sapkáját: Ez is jól kezdődött – gondolta, fejét csóválgatva miközben tovább ment.

Ez volt az első intézkedése, kooptált főmezőgazdászként, ugyanis végleges kinevezését a szövetkezet vezetőségének is jóvá

kell hagynia. Alakilag, mert ki mert volna ujjat húzni, abban az időben a járási vezetőkkel!

Mind a három majort végigjárta. Csak azért is végigjárta! Igaz, csak az első majorba ment gyalog, mivel onnét már lovas kocsi vitte tovább...

Fáradtan, kimerülten érkezett vissza az irodába, ahol legnagyobb meglepetésére - azt hitte, senkivel sem találkozik ennyire későn -, ketten is várták: a tanácselnök és a főnöke, a termelőségvetkezet elnöke. Alig fogott velük kezét, mutatkozott be, a tanácselnök máris ráförmedt:

- Ha jóba akar lenni velem, ami ajánlatos, a jövőben ne keresztezze az utasításaimat. Főleg ne járassa le a tekintélyemet! - Szeme tüzelt, orra annyira megduzzadt, hogy Gyula, majdnem zsebkendőt kínált neki.

- A tekintélyét? - gúnyolódott Gyula. - Azt nem ilyen hülye..., nem találok rá szebb szót, utasításokkal kell megszerezni, elnök elvtárs! Vagy maga azt tartja, amit a régi jegyzők némelyike? A parasztnak nincs esze? - Most kell ütni a vasat, gondolta, amíg a járási tanács és a pártbizottság teljes mellbedobással támogatja. Hirtelen az asztalra csapott. - Idefigyeljen! Ebben a termelőségvetkezetben, mától én vagyok a főmezőgazdász. A járási tanács a pártbizottsággal karöltve kooptált, amíg a vezetőség jóvá nem hagyja. - Szótagolta: - Ezért én, és nem a község tanácselnöke mondja meg: mikor és mit vessenek! Évekig tanultam. Szakember vagyok - elhallgatta, hogy még nem végzett -, ezért valamivel jobban értek hozzá, mint maga! Egyébként söpörgessen mindenki a saját portája előtt. Ki itt, ki ott!

Kissé vehemesen fordult a szövetkezet elnökéhez:

- Nem értem, miként egyezhetett ebbe bele a termelőségvetkezet elnöke?

- Itt - rántotta fel durcásan a vállát az - nem én vagyok az úr, hanem a párt, meg a tanács. Mindenki beleszól, utasít. Tsz-elnök? - Legyintett. - Báb vagyok, egy nagy rongybáb!

Gyula leült. Két kezét az asztalra fektette, és tovább fújta a vitorlájába fogott szelet.

- Mától kezdve - jól kihangsúlyozta -, együtt kell dolgoznunk, mind a hármunknak. Maguk párttagok, én nem vagyok az. Még nem vagyok az. Próbaidőt kértem. A munkámmal akarom szolgálni a falut és a népét. - Látva azok megdöbbenését, gyorsan hozzátette: - A múltam tiszta. 1957-ben: a Munkás Paraszt Államhatalomért Érdemrendjével tüntettek ki. Azt javasolom: beszéljük meg, így amint vagyunk, itt azon nyomban: tudunk-e együtt dolgozni vagy sem? Ha nem, holnap menjünk be a járási pártbizottságra, utána álljunk a tagság elé: döntsék el ők, ki megy, ki marad? Ha igen, vessük össze a vállunkat, mert rengeteg a munka, a tennivaló, amely előttünk áll. A falu nagy része, mondták, nem termelőszövetkezeti tag, ezért őket, főleg a gazdákat, ne felejtsek: nagyon nagy szükségünk van a szakértelmükre, be kell hoznunk közénk...

- A kulákokat is? – dermedt meg a tanácselnök.

- A kuláklistát régen eltörölték. Tudnia illenék... Másik feladatom: pontosan ezeknek az embereknek, a gazdáknak behozatala...

- Ilyen ember kell ide! – kiáltották közbe, egyszerre nyújtva a kezüket, bár a tanácselnököt továbbra is bántotta, amiért a határban az új főmezőgazdász rálépett a tyúkszemére. Fel is szisszent. A lyukas fogára fogta:

- Nagyon fáj. Úgy látszik, csak nem múlik el. Felverem a fogorvost, és kihúzatom.

- Ne menj te sehová! – marasztalta hangosan röhögve a termelőszövetkezet elnöke. – Mutasd meg gyorsan, melyiket üssem ki?

Visszanyomta a székébe. Ő a kis szekrényhez lépett, ahonnan poharakat és két üveget vett ki. Egyikben bor, a másikban barackpálinka volt.

- Ez kell a te fogadnak, nem a "hidegvas" - mutatta feléje a pálinkás üveget nevetve. - Mialatt töltött, Gyulához fordult: - Te melyikből kérsz?

- A borból egy keveset. Úgy félpohárnyit!

- Félemler vagy?

- Nem kérek többet!

A termelőszövetkezet elnöke mégis teletöltötte a poharát..

Ittak, hosszan beszélgettek, úgyannyira, hogy a végén úgy látszott, szép lassan megbarátkoztak, bár Gyula végig érezte: a tanácselnök egy strigulát húzott a rovására.

Öreg éjjel borult a községre, mire Gyula az asztalán talált rajz segítségével bekopogtatott az egyik házba. A háziak sokáig várták. Miután nem jött lefeküdtek, ezért néhány percig várnia kellett, amíg felöltözködtek. Két öreg fogadta. Rövidke bemutatkozás után, meleg szeretettel mutatták meg a szobáját. Mialatt beszélgettek, a házigazda végig az ujjait ropogtatta. Úgy látszik ez volt a szokása. A sarokban hatalmas cserépkályha ontotta a marasztaló melegét. Gyula melléje lépett, és hozzányomta a két tenyerét, ezután a hátát, s jóízűen elnyúlva élvezte egy ideig a mindenét átjáró meleget.

Amikor a lakbérrel kezdősködött a háziak legyintettek.

- Érezze otthon magát! - és gyorsan rácsukták az ajtót. Gyula utánuk szólt, hogy nem úgy van ez! Azok visszakiabáltak: - Ne féljen, nem veszünk össze! Aludjon jól, és álmódjon szépeket! Előtte, jól nézze meg a szoba négy sarkát, hogy teljesüljön az álma! - Ezt az öregasszony tette hozzá nevetve.

Gyula, mialatt körülnézett, nagyon rosszul érezte magát. Egyik oldalon a szőke, másikon a fehér arcú, fekete ruhás, fiatal nő szorongatta. Szerencséjére nem tartott sokáig, mert úgy, amint volt, még a hatalmas bőröndjéből sem pakolt ki, amelyet magával hozott, az asztalhoz ült, és egészen reggelig, olvasgatta, tanulmányozta a magával hozott iratokat...

Másnap a termelőszövetkezet irodájában ismét a tegnapi kacér, fiatalasszony fogadta.

- Hogy aludt az éjjel? Jól megnézte a szoba négy sarkát? – tréfálkozott, de amint a fáradt szemére révedt a tekintete, gyorsan leharapta végéről a kérdőjelet. – Csak hazavitte azokat a fránya iratokat!

- Mindent áttanulmányoztam, ezért ma reggelre sokkal többet tudok, mint tegnap délután. – Az asszonyra mosolygott. – Viszont a maga nevét még mindig nem tudom.

- Béki Pálné vagyok, Terike.
- Szép név. Család?
- Egy kislányom van. Óvodás. A férjem traktoros az államban.

Gyula még egyszer megköszönte a lakást, amelyet ő szerzett, majd az öregeket dicsérve a közeli elnöki iroda felé vette az irányt.

Az elnök nagy hangon fogadta.

- Te, az egész falu tele van vele, hogy miként bántál el a tanács-elnökünkkel.

- Honnét tudták meg ennyire gyorsan? Egyébként én nem bántam el senkivel.

- Falun élünk, ahol még a falnak is füle van. Te - folytatta közben az elnök -, még a foga is megfájdult. Fájt a fenét, csak megjátszotta, hogy elmeheessen. Azért sem engedtem. Egyet azonban a figyelmedbe ajánlok: rettentően bosszúálló pasas. Nehezen felejt.

- Végig úgy éreztem, mintha strigulát húzott volna a rovásomra, de nem félek tőle.

- Na... né! Azért vigyázz!

- Megadom neki a kellő tiszteletet, és kész!

Rövidke beszélgetés után az asztalhoz ültek, és részletesen megtárgyalták a napi feladatokat. Miután végeztek az elnök lovas kocsit rendelt, hogy végigjárják a határt, amely mától kezdve a főmezőgazdász legfontosabb munkaterülete lesz.

Alig ültek fel a bakra, Terike kiszaladt hozzájuk.

- Elnök elvtárs! – kiabálta messziről. – A járástól telefonáltak. Ne tessék elfelejteni...

Az a homlokára csapott.

- A teringettét! Teljesen kiment a fejemből. Látod, ez a betegségem, felejték. – A kezét nyújtotta: - Hát akkor, szervusz. Délre a járásnál kell lennem, Menjél egyedül! Egyébként Pali – a kocsisra mutatott – úgy ismeri a határt, mint a tenyerét. Mindent megmutat neked...

Alacsony és igen vékony dongájú, középkorú emberke hajította a lovakat.

Gyula, a legközelebbi kocsmá előtt megfogta a kezét.

- Megiszunk egy féldecit?
- Ha egy decire nem telik, a felével is beérem.

Gyula a kocsis hátára csapott.

- Álljon félre!

Terebélyes, de most kopasz akácfa alatt álltak meg. Elsőnek Gyula, utána a kocsisa ugrott le a bakról, és ment be a kocsmába.

- Maga nem iszik? – álmélkodott a kocsis, mivel Gyula csak neki rendelt italt.

- Nagyon ritkán, akkor is csak keveset. Sokáig sportoltam...

- Akkor meg minek csalt ide be?

- Mert a falusi embereket leginkább a kocsmájukról lehet megismerni. – Körülnézett. – Ebben a faluban például szorgalmas emberek laknak. Tél van, és a kocsmá üres.

- Reggel. Jöjjön be estére!

- Mondja - lesett kíváncsian a kocsisára -, ebben a faluban nincs kultúrház?

- Hogyne lenne, csak a kutya sem látogatja.

A kocsis, mialatt beszélgettek végig két kezében tartotta a poharat. Gyula noszogatta, mire ő zordan rávágta:

- Csak az ökör iszik egymagába, ő is vizet.

Gyulának ezért akaratlanul meg kellett innia vele egy fél deci pálinkát. Nem esett jól, meg is rázta...

Nem időztek tovább, máris indultak.

A határban magukra húzták a lópokrócokat, közben a kocsis megállás nélkül mutogatott az ostorával:

- Ez a Gaál Tomcsié... Emez ott, Kiss Lalié...

- Miért nem úgy mondja, hogy a miénk?

- Mert nem az. Valamennyinket beerőszakoltak a tsz-be, ezért... nem érezzük a magunkénak. – Két irányba csapott az ostorával. – Lovakat, igákat..., mindent beszédtek. Vissza nem adják. De ha visszaadnák is, mit kezdenének már vele: A fiatalabbja mind behorant a városba. Kik maradtak itthon? Az öregek, meg a velem egyívású hülyék. Mondják: az igákra se lesz szükség, gépekkel dolgozunk majd.– Töprengett, morfondírozott, úgy morgott, mint a kutya, ha nem fér a csonthoz.

Az új főmezőgazdász hallgatott, mert mit is mondhatott, volna? Akaratlanul megérezte: nem jól tették, mert az erőszak, ha az önkéntesség bélyegét is sütik rá, sohasem szül jót. Hosszabb távon mindig megbosszulja magát. Mindezek ellenére, most történt meg először, hogy nem bánta meg, amiért nem a félbeszakadt orvosi tanulmányait folytatja: Lovas kocsin ül, lópokrócokba bugyolálva, a hideg, a szeles határban, nem fehér köpenyben a jól fűtött rendelőben...

Az egész határt körbejárták. Késő este értek haza.

A községi pártvezetőség, a tsz vezetősége és a tanács végrehajtó bizottságának együttes ülésén hozott határozatuk alapján - valójában a felettes szervek javaslatára -, megkezdték azoknak a gazdáknak a "beszervezését", akik ez idáig nem léptek be a közös gazdaságba.

Korsósi Gyula a párttitkárral együtt kereste fel azt a gazdát, akit a falusiak kiváló gazdának, a többiek szószólójának tartottak.

A hosszú, tágas portát, keskeny betonjárda szelte ketté. Nyáron jobbra-balra virág díszlett, most hó borított mindent. A gazda csalafinta mosollyal csalogatta őket beljebb: Mintha nevetne a bajusza alatt, mintha azért ragyognának a szemei, mivel előreörül tréfája csattanójának? Miután leültek, saját készítésű szalámit, sonkát rakott az asztalra. Melléjük egy kancsó bort helyezett, aztán keze fejére hajtotta az állát, és feléjük biccentett:

- Most már elmondhatjátok, miért jöttetek!

Miért csillognak ennek ennyire gyanúsán a szemei? Mintha játszana velük – törte a fejét Gyula, közben jó erősen a házigazda szemébe fúrta a tekintetét. Az öreg állta egy ideig, aztán váratlanul megkérdezte:

- Ugye te vagy az új agromókus? – Mindenki így nevezte akkoriban az agronómusokat. Miután Gyula rábólintott folytatta: – Tetszel nekem, fiam! Sok jót hallottam rólad. Tél van, téged mégis állandóan a határban talál a Nap, keltekor, csakúgy, mint lenyugtával. Sokat mozgatsz a jóságok között. Mindenkiel szót értesz. Olyan igazi parasztember vagy, holott ezelőtt, mondják, te is a flasztert koptattad. Az is tetszik - a párttitkára sunyított -, már megbocsáss, hogy nem párttag. Az összes vezető, kicsitől fel a nagyig, mind pártember. Minket ki képvisel? – Gyulára kacsintott. – Fogunk neked egy paraszt kislányt, vagy egy bögyös menyecske jobb lenne?

Olyan jót nevetett ezen, hogy még a könnyei is kicsordultak.

Gyula, a tőle megszokott egyenes, nyílt tekintetével nézett a szemébe válasza közben.

- Én is sok jót hallottam magáról. A szemébe mondom: szívesen dolgoznék magával. Brigádvezetőnek tenném, vagy a helyettesemnek. - Régen rájött: kevés a szakértelme, főleg a gyakorlata, ezért a földekhez jól értő, volt gazdaembert kerít maga mellé.

- Hol, fiam?

- A szövetkezetünkben.

- Valójában mi az a szövetkezet, mert jó... jó, látok, amit látok, de... - elharapta a szót.

Gyula nem dönthette el, miért teszi, amit tesz. Megjátssza magát? De miért? Mindenesetre, ettől a pillanattól kezdve erős gyanakvással figyelte az öreget.

A párttitkár kis füzetet húzott elő a belső zsebéből, s az öregember elé rakta az asztalra.

- Ebben minden benne van. Olvassa el!

Az öreg levette a szemüvegét, és a villany felé tartotta.

- Nemrég vettem, mégsem jó. Villanynál főleg nem jól látok vele. Olvassátok fel nekem..., vagy netán, nem ezért jöttetek?

Az agitátorok egymásra lestek, majd kelletlen-sületlen neki gyűrekeztek az olvasásnak. Felváltva olvasták fel a, ha nem is vastag, de igen apró betűkkel írt füzet tartalmát. Az öreg az asztalra könyökölve hallgatta őket. Egyetlen szót, egyetlen sort sem mulasztott el. Ha nem értett valamit, megkérdezte. Akadt mondat, amelyet még egyszer felolvastatott. Tíz óra is elmúlt, amikor az öreg végre felemelte a kezét.

- Megvacsorálunk – így mondta – azután folytathatjátok a felolvasást!

A felesége - mintha megbeszélték volna -, máris megjelent az ajtóban. A kezében hozott tálban töltött káposzta gőzölgött. Az asztalra rakta. Ezután tányérokat és evőeszközöket hozott. Eléjük rakta, majd a köténye alá dugta a kezét, jó étvágyat kívánt, és kiment.

A párolgó káposzta orrcsiklandozó illata azonnal felcsigázta az étvágyukat. Hát, amikor megkóstolták! Annyira ízlett, hogy kétszer is szedtek belőle.

- Ezt is kóstoljátok meg! – mutatott az öreg nyomban a szájtor-

lés után arra a külön tálra, amelyet még előbb rakott oda. – Fogadom, hogy nem ettél még ilyet! – fordult külön Gyulához. – Krumplis szalámi.

- Krumplis szalámi? – csodálkozott vegyesen a szalámira és az öregre. A párttitkár nem mutatott különösebb érdeklődést iránta, úgy látszott ismerte, de azért - kóstolóként - ő is evett belőle. Gyulának kifejezetten ízlett.

Az öreg olyan élvezettel nézte őket, mialatt ettek, amint a disznóit szokta a kifutó deszkáira könyökölve.

Miután látta, hogy mind a ketten végeztek az evéssel, kétfelé törölte a bajuszát, és megkérdezte:

- Jól laktatok?

- Igen. Köszönjük szépen – felelték külön-külön.

- Amint látom, inni sem igen akartok már, én mégis töltök. – Feleletre sem várva, a kancsó után nyúlt, azonban, amikor azok élesen tiltakozni kezdtek, visszahúzta a kezét.

- Egészségekre a vacsorát! Olvassátok tovább! - majd, miután az ismét belépő felesége, gyorsan leszedett mindent az asztalról, ugyanúgy, amint az előbb visszakönyökölt az asztalra, és csupa fül, csupa kíváncsisággá változott.

Éjfél is elütötte a falon függő bimbamóra, mire végeztek a felolvasással, a közbevetett kérdések megválaszolásával, és nehéz tehertől szabadult emberek módján megropogtathatták a csontjait.

A belépési nyilatkozatot ugyancsak a párttitkár vette elő a belső zsebéből.

- Remélem, aláírja? – rakta az öreg elé.

Az olyan szemekkel bámult rá, mint kiskutya az első csontra.

- Mi ez?

- Belépési nyilatkozat. – Széthajtogatta, eközben folytatta: - Nézze, bátyám, a jövő...

- Nem mondtam még? – vágott szavába az öreg. – Én már aláírtam ilyet..

- Na... ne! – hüledeztek egyszerre mind a ketten. – S mikor?

- Jó órával előtte, amint idejöttetek. Viszont most már nyu-

godtabb vagyok, mert tudom mibe léptem bele. Egy jó nagy rakás szarba, fiaim! – Olyan jót nevetett, mint akinek sikerült végre el-sűtnie egy faviccet.

Gyula felállt, és az öregember vállára ütött.

- Ezt megettük, viszont én most már nemcsak tartom a szava-mat, a lelkiismeretem is megnyugodott: aki ennyire nagy kópé, az biztosan jó helyettesem lesz.

* * *

Az idő telt, Korsósi Gyula, már a harmadik évét töltötte a szö-vetkezetben, aki az eltelt hónapokban, továbbra is állandóan az emberek között mozgott. Elméleti tudása mellé sok gyakorlati is-mereteket szerzett, amint kezdettől tervezte, főleg a régi gazdák-tól, akiket fokozatosan bevásztatott a vezetőségbe. Helyettesé-nek, amint megígérte, azt az öreget nevezette ki, előbb a vezető-séggel, utána a közgyűléssel, aki azon a nevezetes estén alaposan megtréfálta őket: Nagy Antal bácsit. Igaz, nagyon sok baja akadt miatta az öregebb, begyepesedett fejű párttagokkal, s a veteránok-kal. Némelyike kulákbérencnek nevezte, holott régen eltörölték a kuláklistát... Nem törődött velük. Senkivel-semmivel sem törődve a saját útját járta.

Az utóbbi időben egyre többet betegeskedő elnök, teljesen mun-kaképtelenné vált, ezért ez a poszt is az ő nyakába szakadt. Utolsó vizsgái, melyeket el-elhalasztgatott, s a diplomadolgozata tovább-ra is egyre jobban kínozták.

Régebben a vezetőségi tagok, az egyes összejövetelek előtt, jól bepálinkáztak, amit Gyula, már az első ülésen - amikor már ő he-lyettesítette az elnököt is - megtiltott. Csak az ülések után engedett üveget az asztalra rakni...

A főmezőgazdász, s mint megbízott elnök, most a kilenc vezető-ségi tag mellé, meghívta a felügyelő és az ellenőrzési bizottságok tagjait is, amiért teljesen megtelt a terem emberekkel. A levegő-ben, amint tarlók fölött eső után a vastag pára, cigarettafüst úszott. Elsőként ő számolt be a tavaszi munkák előkészítéséről.

Mivel elképzeléseit előzőleg egyeztette a brigádvezetőkkel, meg Nagy Antal bácsival, rövidke vita után, egyhangún elfogadták.

Ezután a süket főkönyvelő tájékoztatóját hallgatták meg a szövetkezet pénzügyi helyzetéről. Mivel úgysem hallaná, mondogatták, senki sem szólt hozzá.

Utána ismét Korsósi Gyula következett. Most, mint megbízott tsz-elnök, a szövetkezet hosszú távú tervét ismertette, amelyet nagyobb részt saját elképzelései alapján, de alaposan, átgondoltan s előkészítetten állított össze. Még be sem fejezte, amikor a vezetőségi tagok megdöbbenően összenéztek.

- Öregember vagyok, de nem maradi – törte meg a mély megdöbbenés adta csendet Nagy Antal bácsi. – Divatosabban: gondolataim újszerűek, azonban, amit most felsoroltál nekünk Gyula, arra én is azt mondom: megvalósíthatatlan ábrándozás. Léggömb.

Antal bácsi által elvetett szavak magjából erős indulatok keltek ki, amely során a vezetőségi tagok szinte egyszerre hördültek fel:

- Úgy van, úgy van, úgy igaz! – kiabálták, csak a párttitkár maradt néma. – Savanyító üzem... Modern tehenészet... Saját állatorvos... csapkodták nyakon a szavakat, amint otthon a legyeket.

Gyula némán, de árgus szemmel figyelte őket, mint régen a ringben szokta szünetben a feléje rázott kezeket. Arca végig nyugodt maradt: majd meglátjuk ki lesz a győztes, ugyanis az eredményt mindig a végén hirdetik ki. A hangzavar nem csillapult le, sőt növekedett, mire váratlanul az asztalra csapott.

- Értsenek már meg, emberek! Nem a kisujjamból szoptam ki ezeket. Felkerestem az egyetemet. Kikértem a neves professzoraim tanácsát. Híres közgazdászokkal tárgyaltam. Jártam a megyénél, sőt a minisztériumban. Aprólékosan kiszámítottuk a terv valamennyi gazdasági kihatásait. – Körül forgatta a fejét. – A szerfás istálló jó volt tíz évvel ezelőtt, viszont mára elavult. Korszerűbbet építünk helyette. Melléje tejházat építünk, mert miért adjuk le a tejet fillérekért, ha túrónak, ha vajnak magunk is feldolgozhatjuk. Maguk is ezt csinálták ezelőtt kicsiben, nem? Sertésóljaink fertőzöttek. - Iratot emelt fel az asztalról, és láthatóan felmutatta: - Itt van, nézzék Az állatorvos-tudományi főiskola véleménye: brucel-

lózis, ezért fertőtleníteni kell valamennyi ólat. Ez pedig tudja mit jelent? A földet egy méter mélyen teljesen ki kellene cserélnünk, mivel másként továbbra is elvetélnék a kocáink, vagy kilenc helyett kettőt-hármat ellenének. Nem érdemes tehát tovább foglalkoznunk disznókkal. A tehenészet és a juhászat kétszer annyi hasznot hoz. – Egyesek megértőn rábólintottak, mire Gyula még nagyobb hévvel hadakozott tovább. – Maguk is tudják: a disznó viszi, a marha és a birka hozza a pénzt. A tököt, a káposztát, a sárgarépat... fillérekkért adjuk el. Nézzék csak meg a régebbi kimutatásokat! Holott, ha lenne tárolónk, feldolgozóüzemünk tízszeres nyereséget hozna! A tovarisok minden mennyiséget elvesznek savanyúságból, a répát pedig Zakuskának dolgoznánk fel nekik. Az asszonyaink üvegekbe raknák. Böven lenne munkájuk télen. A paradicsomnál leginkább a szállításra fizetünk rá: Hol korán, hol későn kérik az árut. Egyszer nincs göngyöleg, máskor szállítóeszköz. Nem lenne jobb, ha helyben, saját sűrítőüzemünkben dolgoznánk fel? Tízszeres haszonnal adnánk el? Gazdák voltak, jól tudják: az a paraszt élt meg leginkább, aki értett valamiféle hasznos mesterséghez: suszterkodott, bognárkodott, vagy telenként felcsapott böllérnek. Ha... kicsiben bevált, miért ne lenne jó nagyban is? A tanács átadja a régi malmot. Ragyogó lakatosüzemet képezhetnénk ki belőle. A régi, kis Új Élet istállója helyén vulkanizáló üzem létesülne. A Konc-féle pajtát műköüzemként hasznosíthatnánk. A berendezéseket a gyárak, meg a kisipari szövetkezetek adnák, nekünk csak le kellene fölőznünk a hasznot. Milliókat kereshetnénk műtűyrke alkatrészek előállításával, és ami legfontosabb, amint mondtam is már: foglalkoztatni tudnánk az asszonyainkat télen is. A krumplikoptatónkban magunk zacskóznánk a pucolt burgonyát. Tudják milyen keletje lenne ennek Pesten?

Rövidke szünetet tartott. Elsőprő erővel beszélt. Mindent beleadott, közben, mint jó pedagógus állandóan a hallgatói arcát vizsgálta.

- Állatorvos, és egy másik agronómus is kellene. Ekkora gazdaságban egyedül nem megy! Miért ne küldhetnénk a magunk gye-

rekeik ösztöndíjjal egyetemre? Éppen elegenden tanulnak középiskolában, még válogathatnánk is közülük. Jogászunk nincsen. Jól tudják, hogy mivel jár a hiánya. Éppen előbb hallottunk rá példát a főkönyvelőnkől. Milliókat veszítünk kötbérek nem érvényesítése miatt. A főkönyvelőnk is öreg - halkan, szinte sűgva tette hozzá -, meg süket is, helyette is új ember kell. Ha több gépünk lenne, már pedig lesznek, gépészre, az igen modern tehenészetben képzett tehenészekre, meg egyéb szakmunkásokra lesz szükség. Miért ne oldjuk meg helyben?

Úgy ömlött belőle a szó, mint kinyitott csapból a friss víz. Úgy felforrt körülötte a levegő, hogy mindannyian belepirultak. Egyszerű szavai, jól megválasztott érvei hatottak. Egyre többen moco-rogtak, fészkelődtek, rakosgatták gondolataikat, mint zárszám-adáskor bukszájukba a százásokat.

- Pénz? – kérdezett közbe valaki. – Mert, ehhez nagyon sok pénz kellene. Szegény ember pedig, ugye vízzel főz.

Gyula széles mozdulatokkal tárta szét a két kezét.

- Ráfizetett egyetlen szövetkezet arra, hogy hitelt vett fel? Nem. A felét, sokszor a teljes összeget elengedte, s elengedi ezen túl is az állam. Miért ne használnánk ki ezt a lehetőséget mi is?

- Megfejni az államot? - replikázott a párttitkár.

- Ha mások megfejik, mi miért nem férközhetünk hozzá? – vágott vissza Gyula, majd folytatta: - Az ipari üzemekhez pedig a gyárak, illetve az ipari szövetkezetek adnák a pénzt. Ők ruháznának be.

- És a felettes szervek? – akadékoskodott tovább a párttitkár. – Mert ugye disznó, hízott marha, bárány, tej..., szóval a népgazdaság ránk is számít. Nem? Aztán, ha nem kötünk szerződéseket, nem kapunk termelési hitelt...

- Mondtam már - vágott közbe kissé ingerülten Gyula -, mindent megbeszéltem velük. Megyei engedélyem van rá. – Az irataiba túrt. – Olvasd el, minden itt van, fehéren-feketén! – Felmutatta, s megrázta.

Győri Ferenc, a falu közismerten legerősebb embere hangosat sóhajtott:

- Hiszen, ha birkózással elintézhetnénk! Én megmondanám ki nek van igaza...

- Birkózzunk meg! – javasolta akaratlanul s felnevetve Gyula. – Ha maga győz, fuccsba megy a terv, amelyet előterjesztettem, viszont, ha én teremtem magát földhöz, így amint van: egy az egyben elfogadják. Gilt?

Maga sem tudta miért, a felzaklatottság, az izgalom heve, a túlfűtöttség, vagy maga a hecc miatt csúsztak ki a száján ezek a meggondolatlan szavak? Olyan hirtelen röppentek ki, mint a csodálkozás hevülete.

A pohár feldőlt, a víz szétterült. Nem szívhatta vissza, állta.

Az előbbi késhegyen táncoló feszültség pillanatokon belül feloldódott. Szinte egyszerre lobbant fel valamennyiükben az ősi parasztvirtus. Felugráltak a helyükről - Gyula semmit sem tehetett ellenük -, hangosan biztatva egymást, a helyet készítették. Székeket a falak mellé rakták, a szőnyeget pástként a szoba közepére húzták, és megduplázták...Valamennyien a falakhoz húzódtak, és hangos csiviteléssel rendelkeztek, lökdösődtek. Senki sem akadt a résztvevők közül, aki ne csinált volna valamit...

Nincs visszaút. A főmezőgazdásznak mindenképpen ki kellett állnia. A nők közül sem akadt olyan, aki ne vette volna komolyan Gyula szájából a szinte magától kicsúszott, muris szavakat.

A birkózók sietve nekivetkőztek, majd egymásnak feszültek. Izmaik kidagadtak, inaik ropogtak, mint telenként szobában, éjjelente a zongorahúrja. Tüdejük zilált, mint a régi kovácsműhelyek kilyukadt fújtatója.

Elsőként Gyula vitte padlóra Győrit, ott mégis ő kerekedett felül. Nagy tét forgott kockán. Maga a terv, amiért Gyula nemcsak az erejét, hanem az életét is feláldozta volna ezekben a pillanatokban. Minden erejét összeszedve, a két lábával is átkarolta ellenfelét, majd szépen megfordította. Nyaka, mint a bikáé megfeszült..., két-három kísérletezés után, Győri Ferencnek mind a két vállát a szőnyegre nyomta.

A vezetőségi tagok, egymást lökdösve, taposva ugráltak közelebb. Tapsoltak és ordítottak:

- Éljen! Éljen! – Mindannyian ráverték a győztes hátára, vállára, ki-hol érte.

Győri Ferenc, azt mondták: a kocsifarát is kiemelte a sárból, megsebzéyenülten kullogott vissza a helyére. Gyula utána ment, és átölelte.

- Élsportoló, országos bokszbajnok voltam, s birkóztam is, Feri komám. - vigasztalta. - Bika erőd van, viszont a fogásokat, ismerd be...

Győri Ferencnek azonnal felcsillant a szeme. Végre mentsége akadt szégyenére.

- Mindjárt észrevettem én! – vágott közbe megkönnyebbülten. – Mert másként! – Mint felbőszült bika, felvetette a fejét, és a levegőbe fújt, de folytatni nem folytatta.

Mihelyt némileg helyreállt a rend, Gyula a tagokhoz fordult:

- Én megtettem a magamét. Most magukon a sor.

- Álljuk! – kiabálták egyszerre többen is. Mások, máris felemeltek a kezeiket. – Meg van szavazva!

Gyula savanykás szájjal vette tudomásul a döntést. Összeszorította a száját, és sokáig nézte a falat: Végtében mindegy. Így vagy úgy, ő maradt felül. Aki pedig a víz színén marad, nyugodtan úszhat tovább. Szabad az út a korszerű nagyüzem alapjainak lerakásához. Hogy nem érvekkkel, nem meggyőzéssel, hanem birkózással került a terve erre a göröngyös, buktatókkal teli országútra, na és? Rajta van, és kész! – gondolta, önsanyargatón, miközben elővette asztala alól a pálinkásüveget.

A párttitkár mögéje lépett, és megérintette a vállát.

- Gyula! – csóválta meg a fejét. – Mi – így királyi többesben – nem szeretjük ezt a módszert. Vigyázz, mert könnyen szembeke-rülsz a párttal!

- Nem tehettem mást. Lépjek vissza? – vágott a szavába kissé durván.

- Te kezdeményezted a birkózást.

- Az izgalom, ez az ideges légkör, ez a túlfűtöttség..! Egyszerűen kicsúszott a számon. Nem gondoltam komolyan. Egyébként, te sem támogattál. Így álltam-e! – feléje mutatta a mutatóujját. –

Egyébként is, elegendő van a nagyképűségetekből, a sok üres dumátokból, mert mást ugye s ti? Azt nem! Holott ma nem demagóg, üres szólamokra, prűdériára van szükség, mert ismerd be, mindnyájan ezt teszitek. Összefogásra! A járási pártapparátusa, mint kihízott bikák...

- Nem szabad a fejlődés szakaszait átugrani. A realitásokhoz kell igazodnunk. Te... - rosszállón nézte egy ideig, majd rámondott: - Ami pedig az előbbi elszólásodat illeti, majd négyszem között megbeszéljük. Még valami: Nemcsak ilyen nagy horderejű, minden egyes előterjesztést, előzőleg meg kell beszélnünk! A tsz vezetőségi ülése előtt, a pártalapszerv vezetősége elé kell terjesztened a javaslataidat. Nem tetted meg.

- A szakma, az szakma, a politika, az politika. Ki-kitegye a maga dolgát. Ezek után sem teszek mást! Akár a járási pártbizottságon is beköphetsz miatta.

- Te mondtad.

- Nem folytathatták, a vezetőségi tagok túlkiabálták őket.

- Egészségünkre!

Órákig maradtak együtt. Jókedvűen beszélgettek, mókáztak...

* * *

Az idő kereke tovább forgott.

El sem kukorékolta a kakasok a hajnalt, a főmezőgazdász már a határban nézelődött, intézkedett, ellenőrzött... Ez év tavaszán, végre leadta, s megvédte a diplomadolgozatát, és továbbra is ő maradt a megbízott elnök, holott sem ő, sem a párt alapszervezete nem akarta. A vezetőségi tagok "sózták" rá ideiglenesen.

* * *

Korsósi Gyula a tehenészetben "nézelődött." Előzőleg jól letelemtette – többen voltak - a későn érkezőket, majd mindenre kiterjedően végignézte, hogyan s mint kezelik: etetik, tartják tisztán a jóságokat...

- Pista! - lépett hirtelen az egyik tagbaszakadt tehenészhez -, jó ideje figyellek: szinte semmit sem dolgoztál. – Felemelte a mutatóujját. – Amikor tudod, hogy itt vagyok, a főnököd vagyok. Mondd, te máskor egyáltalán nem dolgozol?

- Mutassa meg, hogyan kell – vágta hetykén a képébe.

Gyula kivette kezéből a vasvillát, és szó nélkül összealmozott. Utána sorban végigpucolta a fiatalemberhez tartozó teheneket. Abrakért rohant, rakott a tehenek elé, és amíg azok jóízűen ropogtatták azt, egyenként tögyükre csatolta az új, nemrégén beszerzett fejőgépet. Miután mindennel végzett, az eddig némán bámuló tehenészhez lépett.

- Én megtettem a magamét. Most te következel, pajtás! Szépen bemész az irodámba. Beülsz az elnöki székbe, mert most az is az én nyakamba szakadt ugye. Parancsolsz, intézkedsz, egyszerűen vezeted a termelőszövetkezetet!

- Én-e? – röhögött fel az. Lábat váltott, megvakargatta a fejét és a fenékét, majd egy hegyeset köpött az egyik tehén lába elé. – Megy a fene!

Gyula utána lépett, és elkapta a karját.

- Hallottad mit mondtam?

Az pimaszul szembenézett vele.

- Azt mondják: nagyon erős ember. Meglehet. Viszont én nem félek magától. - Feljebb emelte a hangját. - Engedje el a karomat!

- Ha te nem félsz tőlem, én sem ijedek meg tőled. Egyetlen ütéssel felnyalathatnám veled a tehénszart, de intézzük el inkább birkózással!

- A valagát is kinyalom, ha földhöz vág.

- Azt nem kell, viszont utána... Tudod?

- Én leszek a leghúságesebb embere - röhögött a szemébe -, de ne bízza el magát, nem teper le.

Ott helyben, a szalmán kapaszkodtak össze. Kezdetben, hol az egyikük, hol a másikuk került felülre. A tehenészek körülállták őket. Eddig fél szemmel figyelték a vitájukat, most odarohantak. Vaskos röhögésük közben cukkolták-biztatták a birkózókat, főleg a komájukat, bár egy kicsinyke azért csurrant belőle a főnöküknek

is.

Gyula inge, miközben a szalmán nem bírtak egymással és újból felálltak, kicsúszott a nadrágjából. Izmai megfeszültek, régi műtétjének helye fájt, de nem hagyta magát. Egyébként is, végig ő irányította a küzdelmet, ezért a kimenetel egyetlen pillanatra sem lehetett kétséges. Nem is húzta sokáig az időt, rövid, megismételt tusa után, állon ragadta a vetélytársát, "aláfeküdt" és átdobta, aki olyan nagyot nyekkent, hogy a tehenek is abbahagyták az evést, mind odafigyeltek.

- Fektessem két vállra – fordult a körülötte állókhoz. – Megfulad a szerencsétlen. – Felállt, és megigazgatta a ruháját.

A legyőzött tehenész felült, kiköhögte magát, majd felállt ő is, és szintén megigazgatta a kicsúszott ingét. Tolláskodása közben Gyula feléje nyújtotta a kezét. A többiek hangosan éljeneztek. A tehenek még mindig nem ettek, kíváncsian bámulták őket...

Korsósi Gyula egy csapásra népszerűvé vált a tehenészek körében. A legyőzött fiatalember is állta a szavát, amiért később, Gyula javaslatára, a vezetőség kinevezte brigádvezető helyettesnek...

Rá, alig egy hétre nagy, "fekete Volga" állt meg a termelőszövetkezet irodája előtt. A járási első párttitkár szállt ki belőle. Gyula a közelében állt, komótosan hozzáballagott.

Az első titkár komor arccal nyújtotta feléje a kezét.

- Valóban birkózással intézi el a vitás ügyeit, Korsósi? – Se elvtárs, se úr. – A birkózó elnök! –gúnyolta.

- A sors hozta így. Akart a fene birkózni! - Lenint idézte emlékezetből: - A cél érdekében az ördöggel is szövetkezni kell. Nem a legjobb módszer, de ha egyszer így adódott! Célom: bármiként: a népi egység megteremtése. Ne úgy mondják, higgyék a tagok: „az ő szövetkezetük”, hanem a miénk...

A járási első titkárát rendkívül kimért embernek ismerték, tartották járasszerte. Az is volt. Nem válaszolt. Előreindult, csak bent az irodában állt meg.

Gyula követte. Leültek. Az első titkár feléje bűccentett.

És Gyula mindent elmondott, mire az kádári bólintással és szemeferde pöttyintésével fejezte ki megfeszíthetetlen érzéseit.

- Ennek ellenére sem értek egyet a cselekedeteivel - nyílt meg végre. - Azért jöttem, hogy vizsgálatot rendeljek el. Kiváló vezető s szakember. Elismerem. Termelőszövetkezetük legjobb lesz ez évben a megyében. Magas, 56-os kitüntetése van. Eltekintek a fegyelmi vizsgálatról, a termelőszövetkezet vezetőségének rendkívüli összehívásától. - Felállt, s pöffeszkedően előreindult. Az ajtóból szólt vissza: - Kimegyek a határba. Jöjjön maga is! - s merőn elfordult.

Gyula megvert kutyaként követte a "jó gazdáját". Kint autóba ültek, majd sorban "meglátogatták" a majorokat s a telepeket. Gyulának végig az volt az érzése, hogy "még fentebbről" küldték: nézzen alaposan szét, és adjon majd részletes tájékoztatást! Közben beszélgettek. Gyula itt tudta meg, hogy a történetek ellenére is, őt javasolták tsz-elnöknek. Nem azért, mert szeretik, a minisztérium ragaszkodott hozzá. Nemcsak a járásban, az egész megyében egyedül, ő lesz pártonkívüli tsz-elnök A statisztika embere..! Gyula részletesen tájékoztatta terveiről, elképzeléseiről. Az első titkár, ilyesmi is ritkán fordult elő, egyszer sem mondott ellent, holott neki "hivatalból" mindenkinél okosabbnak kellett lennie. Nem számított, hogy 1945 előtt kubikusként kereste meg a kenyerét. Csupán hathónapos pártiskolát végzett.

Több mint három órát töltöttek el együtt, mégis, mielőtt elváltak volna az első titkár, meglehetősen kimerően, fentről jött emberek leereszkedésével fogott vele kezét.

- Hallom - jegyezte meg eközben -, nem akar visszalépni a pártba! - Gyula azonnal rájött, nemcsak a káderlapját tanulmányozta át, véleményét is kért Pestről.

- Kádár elvtárs szerint, aki nincs ellenünk, az velünk van. Én a munkámmal bizonyítottam, hogy ki mellett állok pártonkívüliként is...

- Ha annyira mellettünk van - vágott közbe az fejhangon -, miért nem lép be ismét a pártba? Mert nem ért egyet velünk. Aki pedig nem ért egyet, lehet jó középkáder, de tsz-elnök! No, mindegy, amint mondtam: maga mellett tettük le a voksunkat, ám... - a folytatást lógni hagyta a levegőben. Erősen lebecsmérlően végig

mérte, majd beült a hatalmas autójába, s olyan mozdulattal intett búcsút, mint kiváló apa a rosszalkodó kölykének.

Korsósi Gyula erősen lekonyult érzésekkel, mi tagadás: a megszégyenített emberek sárga gyűlöletével, ilyet sem érzett az utóbbi időben, ballagott vissza az irodájába.

Az új főmezőgazdász, úgylis, mint megbízott tsz-elnök, az eltelt évek alatt teljesen belopódzott a falusi emberek, lassan kitárulkozó, ám csupa szeretettel bélelt mindennapjaiba. Valósággal versenyeztek érte. Lakodalom, disznótor, az utóbbi időkben alig múlt el nélküle. A fiatalok, egymás után hívták meg rendezvényeikre, hallgatták a sportélmény-beszámolóit. A községi, sport ökölvívó-szakosztályának sem lehetett más az edzője, csak ő. A fiatalok valósággal rajongtak érte... Az utcán jó előre köszöntötték. Tetszett a szorgalma, hallatlan akarása, becsülték a kitartását, szívósságát, de legeslegjobban az emberi tulajdonságait: egyszerűségét, őszinteségét, szókimondását, közvetlenségét és a pártatlanságát tisztelték. Az is közrejátszott, szó, ami szó, így igaz, hogy "a párt" egyre jobban kikezdte. A párttitkár vezetésével ott tartottak be neki, ahol tudtak Nyíltan nem mertek szembeszállni vele, mivel a tsz-tagság egy emberként sorakozott fel mögötte, ugyanakkor, főleg az öreg, szemellenzős veteránok ki nem állhatták...

Aki tisztességesen dolgozott, az jól keresett a termelőszövetkezetben. A lógósok viszont azonnal kezükbe kapták a munkakönyvüket...

Korsósi Gyula tehát óriási iramot diktált megváltozott életének göröngyös útján. Nem magától lépett erre az útra. Szomorú sorsa taszította rá.

A szövetkezet a harmadik évben harmincöt, a negyedik évben hatvanöt, a rákövetkező évben már majdnem kétszáz forintot fizetett munkaegységként.

A termelőszövetkezet csak erősödött-erősödött, amely lehetővé tette, hogy - Korsósi Gyula javaslatára - a következő évben véglegesen eltöröljék a munkaegységet, és az ipari munkásokhoz hasonlóan, teljesítménybérben dolgoztak a tagok.

Rendkívül ünnepélyes hangulat közepette kezdődött el a küldöttközgyűlés, amelyen a három szomszédos kis község szövetkezeteinek küldöttei, egyhangú igennel szavazták meg az egyesülésüket. Az új elnök jelölésekor, a jelenlévők egyszerre ordítottak fel:

- Korsósi Gyulát akarjuk!

Egyetlen pillanatra sem engedték tovább szóhoz jutni a levezető elnököt. Felálltak, tapsoltak, hatalmas éljenzésbe kezdtek. Majd leszakadt a mennyezet. A levezető elnökséget a nagy esemény tiszteletére, a járási tanácselnök vállalta magára, azaz nevezte ki saját magát - törvénytelenül - erre a tisztségre, aki még a lelkes s hosszú éljenzés közben odasúgta Gyulának:

- Látja, maga mégis ellenezte az egyesülést! – A járási vezetők a legritkább esetben tegezték a beosztottaikat, mert ugye akkor azok is visszategezték volna őket.

- Most éljeneznek, de később ők is belátják: vége a szövetkezeti demokráciának. Néhány év és a kis szövetkezetek végérvényesen elvesztik eredeti arculataikat, önállóságaikat.

Nem folytathatták, mert a terem elcsendesedett valamelyest. A levezető elnök újra felegyenesedett, és körülnézett.

- Csak a törvényesség kedvéért kérdezem meg: ki nem akarja elnöknek Korsósi Gyula elvtársat? – Mert, hiába nem volt párttag, csak "elvtársnak" neveztek a főnökök őt is.

Senki sem jelentkezett. Még a fejüket sem merték megvakarni, nehogy kézfelemelésnek tűnjék a mozdulat. Olyan csend honolt a teremben, hogy a harmadik udvarból is idehallatszott a kapunyi-

korgása.

- Senki?

- Senki! – kiabálták vissza.

Mialatt a járási tanácselnök gratulált Gyulának, a tagok újból tapsoltak. Legtöbbsen felálltak, és lelkes éljenzésbe kezdtek. A járási tanácselnök félt, hogy mint a vérmes foci szurkolók kedvenc csapatuk győztes gólja után, berohannak a pályára: odatolulnak, és feldöntik az asztalt. Olyan mozdulatot írt le a tenyerével, mint amikor a rendőr leállítja a forgalmat.

- Korsósi Gyula elvtárs kíván szólni.

A küldöttek azonnal elcsendesedtek.

- Sok mindent átéltem – kezdte a három összevont termelőszövetkezet új elnöke, kissé elérzékenyülten. – Ötvenhat előtt, egyik magyar a másikra taposott. Ötvenhatban egyik magyar a másikat lőtte, holott a zászló mindig egy s ugyanazon színű volt. Csak a szél, amely lengette fújt más irányból. Én mindig nemzeti egységet akartam. Most, legalábbis ebben a nagy teremben megvan. – Hangja a kezdeti elérzékenyülés után ünnepélyesebben, szónokiasabban csenget. – Görög Jani bácsi, egyik jó barátom, középparaszt, netán kulák volt. Jelenleg a legszorgalmasabb brigádvezetőnk. Él-hal a közöser. – Váratlanul odafordult, ahol az öreg ült. – Jani bácsi! Ha úgy adódna, visszakérné-e a földedet?

Megdöbbsent csend terpeszkedett a teremre, miközben az öreg felállt. Kalapját az ujjai között forgatta.

- Ezelőtt reggeltől-estig güriztem. – Körbeforgatta a fejét. – Mindenki, a falubeliek csakúgy, mint a máshová valók ismernek. Ha nem mondok igazat, cáfoljanak meg. Huszonnégy katasztrális hold földet mondhattam a magaménak. Amikor beerőszakoltak a tsz-be sírtam. Most, olyan úriember vagyok, mint soha ezelőtt. Üdültem én Mátraházán valaha egyetlen napig is? Soha. Ebben az évben igen.

Közbetapsoltak, közbenevettek, ezért az öreg kissé feljebb emelte a hangját

- Azelőtt vasárnaponként is dolgoztam, mert ugye az állatok..., az állatok! Manapság ünnepelek. Szóval nem kellene Gyula! Nem

is bírnék már el azzal a rengeteg földdel. A gyerekek, ki erre, ki arra. Iga... semmi! Akkor meg...

Hirtelen elhallgatott, és leült. Gyula tovább mondta:

- Okos Imre, velem egyívású. Két év múlva agronómus lesz ő is, holott a nagyapja, az apja, meg az összes ivadéka cselédként kereste meg a kenyerét. Mi küldtük el tanulni. A "közös" visszavárja.

- Közbekiabáltak: éljen, éljen!

- Munkatársaim, barátaim! – folytatta az új elnök. – Egy nemzet vagyunk. Egy vér, és egy a célunk is. Fogjunk össze tehát! Egy váll nem sokat, esetleg egy mázsát bír el, de kettő, három s több - körülmutatott -, az összes nagyon sokat. Magamról, amint értesültem róla: egyedül vagyok a megyében pártonkívüli, ezért engem nem védene meg senki, ha hibát követnék el. Nem buktatnának... feljebb! Bizonyítanom kell. Munkámmal, szakértelmemmel, önökhöz való hűségemmel politizálok ebben a rendszerben. – Mélyen meghajolt. – Köszönöm szépen a bizalmukat. Ha eddig dolgoztam, ezen túl még többet, főleg okosabban dolgozom a közösért!

Percekig zúgott a taps.

A közgyűlés előtti napokban, az udvaron óriási sátrat állítottak fel. A főzéshez korán reggel hozzákezdték. Az udvar végében, óriási kondérokban készült az ízletes ebéd - a hagyományos - birkapörkölt... A sátor alatt, hosszú faasztalok mellett vacsoráztak, amelyet éjjelbenyúló beszélgetés, mulatás követett...

Gyula megvacsorázott, majd megszökve a társaitól hazaballagott, ugyanis másnap nagyon fontos tárgyalásra készült Budapestre.

Otthon végigdőlt a heverőjén. Bár a szövetkezete közben háromszobás, összkomfortos szolgálati lakást építtetett a részére, még mindig az öregeknél lakott. Ők mostak rá, és náluk is ebédelt.

A szép s nagy lakás elkészülte után, amikor egymás után sorba járta a szobákat, úgy érezte, hogy valaki belekarol: A fehér arcú, fekete ruhás asszony volt: - Te álltad a szavadat - súgta -, most én

következem! Meglásd, mennyire jó parasztasszony leszek... Összeszorult torokkal, nehéz szívvel fordult ki az ajtón. Azóta a lábát sem tette be abba a lakásba. A szökét várta, az előtt, akinek hatalma van a fehér arcú, a fekete ruhás asszonyon. Illúziókat kergetett, mégis egyetlen, pillanatra sem akart változtatni a sorsán. Hej, pedig mennyi, de mennyi nő: lány s asszony "felkínálkozott" az eltelt évek során!

Mialatt feküdt, gondolatai, mint fecskék a levegőben, megállás nélkül kergették egymást: Modern tehenészetük van, mellette tejüzem működik. Egy-egy ipari üzem lassan többet hoz a közösség konyhájára, mint az alaptevékenység: a mezőgazdaság. A savanyítóüzem alapjait lerakták. A pirosra sült kenyeret reggelenként a tsz pékségéből szállítják az üzletekbe. Nincs is fennakadás azóta, és minőségi panasz is csak elvétve fordul elő. Még két év és lesz saját állatorvosuk. Jogászuk máris megkezdte a tevékenységét. Az új irodájukba tavasszal költöztek be. Ezt a modern központot a saját ipari brigádjuk építette fel. A községi iskolát és óvodát a szövetség patronálja, cserébe valamennyi szövetségi tag gyermekét felveszik óvodába és napközi otthonba. Ők vették "kezelésbe" a művelődési házat is. Elkészültek a gépjavító műhelyek. Néhány év múlva tető alatt lesz a gépszín is. A saját telepítésű erdők mind "beálltak", a fafeldolgozó üzem működik. Egyelőre máshonnet beszerezett fákat dolgoznak fel. Vendéglőjük, borozójuk a falu közepén méri a jó falatokat és a saját borukat. A falusiak találón: "Lőcsösnek" nevezték el. Földjeik hozama ugrásszerűen emelkedik... Következő feladata a most egyesült termelőszövetkezetek szoros felzárkóztatása lesz. Előzően mindent felmért. Menni fog ez is, bár nem lesz diadalmenet! Ugyanekkor régen érezte, és nagyon bántotta: állandóan romlott a kapcsolata a felettes szervekkel. Tulajdonképpen csak a járási első titkárral nem jött ki, ám ez a feszült viszony, hatalmi beosztásából kisugárzón, végig hullámozott az összes alantas, hivatalos szerveken...

Felállt és járkálni kezdett.

Milyen jó lenne most valaki, aki hozzá tartozna, és elmondhatná neki ezeket! Hűséges élettárs, mint a szőke, vagy a fehér arcú, fe-

kete ruhás asszony volt. – Végig így nevezte, gondolatban sem mondta ki többé Piroska nevét.

Felsőhajtott. Szíve elnehezült. Újra a heverőjére dőlt. Két kézzel nyomta, vashurokkal fojtogatta az egyre jobban ránehezedő magány. Egyetlen fogaskeréknek érezte magát most egy bonyolult, óriási szerkezetben, amelyet még ezerkilencszáznegyvenötben húztak fel, töltöttek meg üzemanyaggal a NÉKOSZ-ban, azóta is ebből táplálkozik. Nem lehet se megállítani, se megváltoztatni többé a járását, még ha szembe is került, s fog a jövőben miatta a felettes és a helyi pártszervezetekkel.

Újra felállt. Gondolta kimegy sétálni. El is indult, ám hangokat hallott az ablaka alatt. Megtorpant.

A vezetőségi tagok keresték fel félrészegen.

Mire feleszmélt, mindnyájan betolultak a szobájába.

- Nem menekülsz el előlünk! – kiabálták egymást túl. – Már azt hittük menyecskéknél vagy – vert tréfásan a hátára elsőként Nagy Antal bácsi. A többiek követték.

Ki, hol talált helyet, ott telepedett le. A háziasszony is felébredt. Bort és ennivalót hozott a vendégeknek.

Ettek-ittak és énekeltek: "Nem megyünk mi innen el, még a házigazda bunkósbotl ki nem ver..." Kórusban énekeltek és tapsoltak is hozzá. Nagy Antal bácsi, hol a csizmája sarkával, hol a talpával verte a taktust a csupasz padlón.

Énekeltek, mulattak, durva viccelődéssel csipkedték egymást, mígnem Nagy Antal bácsi, teljesen váratlanul a szoba közepére pattant.

- Gyertek! Karoljatok belém! – hívta őket kinyújtott kezével is.

Valamennyien engedelmeskedtek. Egymásba karoltak és a változatosság kedvéért körtáncot roptak:

"Nem megyünk mi innen el, míg a házigazda bunkósbotl ki nem ver..."

Teljesen kivirradt, mire hazamentek.

Gyula ivott, ezért nem a saját kocsijával, autóbusszal utazott fel Budapestre.

A Váci utca megszokott esti életét élte.

December esti csillogó fények, magukat kellető áruk, és mint szűk vájatba zárt hangyák, nyüzsgő jövő-menő emberek. Kirakatok előtti nézelődés. Intim kart öltő, sétáló párocskák özöne...

Korsósi Gyula, a hivatalos dolga elvégeztével, mint magányos, eltévedt hangya ebben a hatalmas bolyban, egykedvűen sétált, rótt a enyhe érdektelenséggel a métereket. Hosszú időbe telt, mire kezét hátrarakta, s ő is csatlakozott a kirakatokat nézdegélő emberekhez.

A tükörfényes kirakat üvegében, az egyik cukrászda előtt ahol éppen megállt, egy rendkívüli szép nőt pillantott meg: Ismerős... Csak nem..! – bámulta megdöbben.

Megfordult.

Galántai Emi állt mögötte.

- Gyula! – rebegte fakón a szépasszony, két kezét meglepődéstől fellelkesülten a melléhez szorította.

- Emi! – rebegte Gyula

Csak bámulták egymást, mint egy látomást. Egy most felvillanó gyönyörű álmképet. Teljesen megszűnt körülöttük az élet, holott a Váci utcában javában tartott még a csúcsforgalom.

- Emi elkapta a férfi kezét.

- Te..., te, Pesten?– csodálkozott rá, örömtelin s bájolgón.

- Igen, de..., de nem értelek...– csusszant ki Gyula száján, majd mélyen Emire csodálkozva, gyorsan hozzátette: – Ne itt beszéljünk! Gyerünk be a cukrászdába!

Bementek. Emi, szinte reszketve ült le. Gyula követte. Úgy ültek egymás mellett, mintha álmodnának, attól félve, hogy felébrednek, sem megszólalni, sem megmozdulni nem mertek. Csak a szívük beszélt meg a szemük, ha egymásra pillantottak.

A kínos, mégis oly édes csendet a férfi törte meg.

- Egyszerűen nem hiszek a szememnek. Megszólalni? Csak ma kogni tudok. Te vagy az, igaz ez, Emi? – hebegte rekedten.

- Hogy vagy? Maradandó károsodás, szövödmény nélkül gyó-

gyultál meg? – kérdezett vissza Emi.

Gyula a csend édes nyugalomába burkolódzott, és mélyen hallgatott. A padlózat kövezetét bámulta, amelyen jövőre sorsa, a régebben odapötytyent kávé cseppekre rajzolódott. Kibelezte, zsigeire szedte, mégsem jósolhatott meg belőlük semmit.

- Gyere fel hozzám! – törte meg az asszony szava a férfi múltjába és kibogozhatatlan jövőjébe ragadt szendergését.

- Hozzád? – hökkent meg Gyula.

- Nem messzire lakom. Itt - mutatott egy irányba -, a Dunaparton. Teljesen egyedül vagyok... - tette hozzá, a férfi megátalkodását látva, elcsípvé a gondolatát, rövidke habozás után.

- Csak most...? – derengett Gyula hangja.

- Mindig – vágta rá Emi borúba vesző pillantással.

A férfi szemébe nézett: mélyen s vágyakozón. Most először és igazán, ahogyan csak egy szerelmes nő fúrhatja tekintetét a szeretett férfi szemébe.

- Hát, ha megengeded... - húzta a szót értetlenkedően, erősen összezavarodva Gyula.

Emi felállt, Gyula - anélkül, hogy valamit rendelték volna - követte, holott mennyi de mennyi kérdés kavargott a fejében...

A nappali szobában - miután az előszobában, Emi Gyula segítségével levetette a bundáját, ő a télikabátját - úgy ültek egymás mellett, hogy egyetlen szót sem váltottak. Kínosan pislogva lestek a távolba s bámultak egymásra. Szomorkás mosolyukban ezernyi kérdés bujkált, de a világért sem szólaltak volna meg. Mit... mit mondjanak egymásnak? Ki s hogyan kezdje el? Ki tudja, ezen-e, avagy máson törték a fejüket?

A férfi a térdére könyökölt, és tanácstalanul simogatta a homlokát: Mennyire szép, gyönyörű asszonnyá érett teremtés - gondolta, ha olykor-olykor titokban Emire sandított. - A haja, a szeme ugyanolyan, csak az alakja teltebb kissé.

. Az asszony az ajkát harapdálta, és a kis, kerek asztal kötött, terítőrojtjával játszott: Mennyit vártam, kerestem ezt a pillanatot, s most, hogy itt van, olyan vagyok, mint egy fruska! Teljesen megkukultam, csak remegek, remegek, és mennyire elgyengültem..!

Szinte egyszerre fogták meg egymás kezét. Szorongatták, és továbbra is szótlanul bámulták egymást.

A hosszú s kínos hallgatást, most az asszony törte meg.

- Ez..., ez nem igaz, de - tördelte a kezét - Készítsek valami...

- Nemrégén vacsoráztam. Köszönöm – hárította el Gyula..

- Kávét?

Az asszony gyengéden végigsimogatta szemével a férfit, majd kisietett a konyhába, ahol semmit sem talált a helyén, holott minden ott volt, ahová szokása szerint rakta. Egymás után nyitogatta ki a konyhaszekrény ajtaját. Egyszer a kávé hiányzott, máskor a cukor. Miután, mind a kettő előkerült, a tálca tűnt el. Hosszú időbe telt, mire mindent összekészített, és végül bedughatta a konnektorba a villanyfőző dugóját.

Mialatt a kávé főtt, az ablakhoz lépett, és a fapárkányának támaszkodott. Érzései, mint a szeletkapó alvó parázs felizzottak, ő mégis csak szenvedett, szenvedett, mert hogyan, miként mondja el mindazt, amit egyszer úgyis el kell mondania Gyulának?

Falfehéren, remegő kézzel tért vissza. A kávé kilocsant. A kanalak, mint vacogó fogak, a kis fehér tálcháoz verődtek

Gyula felugrott. Segíteni akart, de elkészt.

- Ügyetlen vagyok s zavart – pironkodott Emi.

Gyula elnevette magát, de azonnal el is komorult.

- Ne haragudj! – Lehajolt, hogy összeszedje a lehullott csészéket.

Emi melléje guggolt. Megfogta a férfi kezét, és rámosolygott.

- Ugyanúgy nevettél, mint régen.

- Te emlékszel még a nevetésemre s rám?

Emi rábólintott, majd minden átmenet nélkül átölelte a férfit és hevesen csókolgatni kezdte.

A hosszan tartó csókolózásuk után Gyula gyengéden felsegítette Emit a szőnyegről, hogy ezen túl állva folytathassák önfeledt ölelkezésüket, mígnem őrzöngő érzésekkel a közeli heverőre ültek, ahol szerelemre éhesen tovább ették, csókolgatták, és önfeledten babusgatták egymást. A régen átélt és máig emlékezetükben őrzött zsidbadást és az olyan jól ismert mánort keresték. Lelkük a min-

dent felkavaró, erotikus érzések óriási hullámaiban ringott. Csak a testük élt.

- Aludj nálam, mint régen! – suttogta felajzottan Emi.

S máris vetkőztetni kezdte a férfit, majd ő is levetkőzött.

- Lefeküdtek, s szorosan összebújtak, hogy szerelmesen, odaadón keressék, találják meg egymást. Úgy érezték, mintha nem hosszú évekkal ezelőtt hagyták volna abba a szerelmeskedésüket, hanem tegnap...

Kifulladtak, és kéjesen elernyedten hulltak a párnájukra. Emi Gyula vállára hajtotta a fejét, aki mondani akart valamit, ő azonban letorkolta:

- Most semmit, de semmit se kérdezz! Aludjunk, mint régen! Nem akarok a múltamról beszélni, faggatni téged ugyanarról.

A férfi a plafont bámulta és a falakat. Egyiken egy bekeretezett családi fénykép lógott. Ugyanúgy, mint mialatt Emi kávéfőzőt, nem nézte meg... Egymást átölelve, mélyen elaludtak.

- Kora reggel ébredtek fel, amikor is a férfi felült.

- Rengeteg megbeszélni valónk lenne: Kihez mentél férjhez s én, hogyan s mint, kit vettem feleségül, meg a többi, de igazad volt este s éjjel, most ne, majd, ha újra találkozunk! Egyébként is mennem kell – suttogta, simogatta Emi arcát s haját.

Az nemcsak beleegyezőn, mitagadás, megkönnyebbülten rámosolygott.

Amennyire szótlannul szerelmeskedtek éjjel, ugyanolyan szótlannul viselkedtek: zuhanyoztak le külön, és öltözködtek fel. Emi reggelivel kínálta Gyulát, ám ő semmit sem fogadott el. Sietett.

Az asszony egészen a Március 15-e térig elkísérte. Szorosan egymásba karoltak. Testük égett, agyuk zsibbadt. Ha Gyula akaratlanul kérdezősködni kezdett, Emi mindig a szája elé szorította a tenyerét: Majd máskor- susterogta, mígnem a térre nem értek.

- Gyula - súgta ott teljesen váratlanul -, nagyon boldog vagyok, hogy végre te meg én... Érted? - s elhallgatott.

A férfi az asszony kezének szorongatásával, önfeledt simogatásával válaszolt, tartott mindaddig, amíg a kora tél hideg szele lassanként le nem hűtötte a szenvedélyüket.

Lehűtötte, de ki nem oltotta.

Szinte egyszerre jöttek rá, hogy egy egész estét és éjjelt töltöttek el együtt, mégis semmit sem beszéltek meg, holott nagyon sok... Sok? Rengeteg mondanivalójuk lenne egymásnak. Hogy lehet ez?

- Ezentúl... Hogyan tovább? – vetette fel kérdését bizonytalan-kodón Gyula. Megállt, két tenyerébe szorította Emi kezét, nehogy elhallgattassa. Miután az nem válaszolt ő is hallgatott.

- Nem tudok gondolkozni – mentegetődzött később, váratlanul Emi. – Mindent elsöprő erő sodor feléd. Szenvedek, mégis olyan, de olyan jó ez a bensőmben dúló, testemet-lelkemet átjáró kavargás! – Kinyitotta a szemét, hogy villogón kék szemgolyóit a férfi arcába fúrhassa. – Ez az egy este s éjjel többet jelentett nekem, mint az eltelt gyenge évtized mással. Mit mondjak hát? Hallgassunk!

Gyula összehúzta Emi szétnyílt bundáját, akkor sem engedte el mialatt beszélt:

- Igazad van. Ne beszéljessünk most semmiről. Otthon, külön-külön átgondoljuk, átrágjuk magunkban a történeteket, utána találkozzunk!

- Jó – tette rá szájával pecsétjét az asszony.

Újra egymásba karoltak, és szótlánul sétáltak a Dunáig, onnét fel a hídra, ahol végre elköszöntek egymástól és elváltak.

A termelőszövetkezet új irodájából mindenki hazament, csak a takarítónő zörgött még a kályhák körül. A másnap reggeli gyújtósokat készítette be, ugyanis a központi fűtés még nem készült el. Miután végzett, bekopogtatott az elnöki irodába.

- Végeztem. Hazamegyek, elnök elvtárs.

Gyula a naptárát lapozgatta. A másnapi programját nézegette, miközben az öregasszony szokatlan hangja azonnal megütötte a fülét.

- Hogyan mondta, Mária néni? Ismételje meg!

- Végeztem. Hazamegyek.

- Nem egészen így mondta, valamit elhagyott.

Az öregasszony belépett, de az ajtóból egy tapodtat sem ment tovább.

- Azelőtt Gyulának hívott, és tegezett. Mostanra elvtárs lettem? Csak nem neheztenél rám?

Az öregasszony, mint lúd a gágogása előtt, kinyújtotta a nyakát.

- Tegezzem? Én a takarítónő, buta vénasszony létemre, három falu vezető emberét? – kérdezett vissza tudálékosan. – Déssy méltóságos urat istenítettük, holott neki csak egy falunyi földje volt.

- Ezek a szövetkezetek nem az enyéim.

- Ő sem a saját földjén gazdálkodott. Minden a káptalané volt, mégis, intéző létére olyan nagy embernek hitte magát - súgta -, mint az Isten.

Még folytatta volna, ha Gyula hirtelen fel nem áll, derekán nem kapja, és meg nem forgatja.

Az öregasszony olyan jól nevetett ezen, hogy még a könnye is kicsordult.

- Valósággal elszédítettél – házsártoskodott mókásan. – Ettől függetlenül jóra való ember vagy. Isten éltesen sokáig! – Közelebb lépett. Kezét a csípőjére rakta. Úgy beszélt, mintha veszekedne valakivel.. – Olyan vagy, mintha itt, közöttünk nőttél volna fel.

Gyula visszaült a helyére.

- Hogy hol nőttem fel, mindegy. Magyarországon, egy faluban. Az én édesanyám ugyanolyan egyszerű, ugyanolyan jó asszony, mint maga.

Fejét lehajtotta. Az anyjára gondolt. Nem facsarodott össze a szíve, mint máskor, viszont vágyainak szárnyai nőttek, és megálíthatatlanul hazaröpítették: Milyen jó lenne elmondani neki, hogyan s milyen körülmények között találkozott Galántai Emivel, akivel ugyanúgy ölelkeztek, szeretkeztek, mint új házasságok a nászéjszakájukon. Annyira feltöltődtek az újonnan rájuk zúduló szerelmükkel, hogy beszélgetésre sem jutott idejük, igaz: Emi sem engedte megszólalni, főleg kérdezősködni, mintha rejtélyes titka lenne, holott rengeteg mondani, kérdezni valója lett volna: hogyan tovább, ha lesz egyáltalán tovább! Emi ugyanis férjes asszony, ha csak..., ez izgatta legjobban: hol lehet a férje? És a gyereke? Az övék, annak a nagy szerelemnek gyümölcse, vajon hány éves lenne? – Megdöbbent, mert erre eddig sosem gondolt.

Gondolatainak dús szövevényét Mária néni tépte szét.

- Nagyon fáradt lehetsz. Csak ülsz, és álmos szemekkel nézed az asztalt. – Melléje lépett, és megsimogatta a fejét.

Gyula felnézett rá.

- Nagyon egyedül vagyok, Mária néni – panaszkodott váratlanul. – Rengeteg a barátom, a jó ismerősöm, a hű munkatársam, én valahogyan mégis egyedül érzem magamat közöttük.

Miért nem nősülsz meg, fiam?

Gyula arcán keserű mosoly suhant át.

- Két asszonyom volt eddig. Az első szőke, akit én nagyon szerettem. Egy véletlen, egy nagyon súlyos áruházzal kapcsolatos politikai büntény választott szét bennünket. Ő orvos lett, én széntróger. A másikat, a fehér arcú, fekete ruhást, szeneslegényként ismertem meg. Gyönyörű házasságban éltünk, én mégis, sohasem tudtam elfelejteni a szökét. Baleset érte. Meghalt. Alakját márványból, életnagyságban kivészttem, és a kőbányai temetőben lévő sírjára helyeztettem. Azóta nevezem őt: fehér arcú, fekete ruhás asszonynak.

Kissé hosszabb szünetet tartott. Nagyokat nyelt, és elmélázva,

kissé letörten folytatta:

- Most, Pesten jártamkor újra összetalálkoztam a szőkével... - Váratlanul elhallgatott.

Az öregasszony megigazgatta a fejkendőjét, majd fontoskodó arcot vágva megszólalt:

- Az egyedüllét olyan, mint az emberevő, vad farkas. - Összehúzta a szemét, és a levegőbe döfött az ujjával. - Még olyanabb, fiam! Mert az nemcsak a testedet, a lelkedet is felemészt. A szerelem friss vért pumpál az ereidbe. Megfrissíti a szívedet, felüdít, mint nyári eső a száraz füvet... El ne ereszd! Jó fizetésed van. Magas beosztásod. Óriási a tekintélyed... Mit ér mindez, ha nem vagy boldog? Vele az lehetsz újra.

Gyula őszinte csodálattal nézett fel az egyszerű öregasszonyra, akinek az volt a szavajárása: én csak két elemi jártam ki, de szegény férjem tanult ember volt. Ő mind a hatot kijárta.

Mária néni közben felállt, és a férfit nevetett.

- Előbb te forgattál meg, viszont a lagzidban fordítva lesz. - Ismét erősebben húzta a fejkendőjét. - Nyugodalmass jó éjszakát, fiam!

Az ajtó hangtalanul csukódott be utána. Gyulának ebben a pillanatban jutott eszébe, hogy nem ismeri Emi címét. Nem kérdezte, és nem nézte meg, sem az utcát, sem a házszámot. Összeszorította az ajkát, s megcsóválta a fejét.

Rövid szedelőzködés után indult haza...

* * *

A következő napok valósággal repültek. A több falura kiterjedő termelőszövetkezetek új elnöke, fejest vetette bele magát az új munkájába. Ezentúl három falu gondja-baja nehezedett a vállára, az pedig, hogy a megyében ő az egyetlen pártonkívüli elnök, még nagyobb törődésre, körültekintőbb vezetésre, sokkal megfontoltabb módszerekre ösztökélte. Mindenáron azt akarta, hogy az ő három határból álló gazdaságuk legyen újra a legjobb az egész megyében.

Ezentúl, nemcsak a szövetkezetének ezernyi baja nyomta a vállát, első szerelmének megújuló emléke is szorongatta. Úgy vergődött a szíve, mint a kalitkába most befogott madár szárnya az elvesztett szabadsága után. Előbb, mint hamu alatt a parázs, ha ráfűznek felizzott, végül mindent elemésztő lángolásba csapott át a - ha nem is új - megújhodó szerelme. Magával vitte a határba, vele együtt ült le a tárgyalóasztalhoz. Benne ragyogott a szemében. Ott vibrált a mozdulataiban. Belebújt a hangjába, és mint pók a szoba sarkát, észrevétlenül behálózta az egész testét átszelő idegrendszerét.

Rengeteg elfoglaltsága akadt. Tömörnyi gond kínozza. Esténként, hol ebbe, hol abba a faluba hívták ilyen-olyan rendezvényekre, megbeszélésekre, ahonnet legtöbbször csak éjfél után kerülhetett ágyba, ahol addig-addig dédelgette újonnan belobbanó szerelmét, amíg a tarka-barka mezők, hullámzó búzavetése felett, felfelhangzó pacsirtadala álomba nem ringatta...

* * *

Szörnyű könnyezés, szélsivítás közben köszönt vissza a nyárnak a korán érkező ős. Megállás nélkül esett az eső, azon a délutánon is, amikor doktor Galántai Emília benyitott a termelőszövetkezet irodaházába.

- Korsósi Gyulát keresem – rebegte zavartan a köszönése után.

Ketten tartózkodtak a helyiségben: Terike és Mária néni, aki azonnal megsejtette, hogy ez az a bizonyos szép, szőke nő, akiről Gyula mesélt neki egyik este. Felállt, és öregesen az elnöki iroda ajtaja felé totyogott.

- Egy pillanat! Megnézem a naptárát – szólott vissza az ajtóból. – Ugyanis nincs bent.

Terike rosszálló fejcsóválással figyelte, az olvasni is nehezen tudó öregasszonyt. Főleg akkor mérgesedett meg igazán – még az arca is kivörösödött -, amikor az kiszólt az elnök irodájának nyitva hagyott ajtaján:

- Tessék bejönni!

- Tudja jól - kiáltott az öregasszonyra, mert csak nem állhatta meg -, hogy az elnök elvtárs nem szereti, ha a háta mögött...

- Nyugodt lehetsz, nem szid meg érte! – torkolta le Mária néni, majd miután betessékelte a vendéget, becsapta Terike orra előtt az ajtót.

- Isten hozta, kedves! - fordult ezután az álmélkodó szépasszonyhoz, aki erősen megütközve állt az iroda közepén. - Ugye, magácska volt a... Gyula izéje... - A fejéhez kapott, és tettetett kifakadással tette hozzá: - Bocsásson meg ennek a vén, buta fejemnek! Miket beszélek összevissza! Izéje-mizéje..., a menyasszonya. Ugye nem tévedek?

Aki, csakhogy lerázza, rábólintott.

- Nagyon jó ember az elnök – locsogott tovább Mária néni. – Az Isten áldja meg. Mindenki szereti, itt és máshol. Rengeteget dolgozik. Most is, ebben a cudar időben is a határt járja. Ne is itt, a lakásán várja meg! Addig üzenek neki. Jöjjön! – Megfogta a kezét, és maga után húzta...

Kint az udvaron, Gyula után küldött valakit a majorba, majd beültek Emi kocsijába - az útszélén állt -, és Gyula lakásához autóztak. Mária néni a kapuban kiszállt, s elköszönt a szépasszonytól. Ő haza, Emi pedig bement a házba, ahol a házigazda kedvesen fogadta, s előzékenyen bevezette Gyula lakrészébe.

Ez hát Gyula lakása! – lesett körbe kíváncsian, mihelyt a házigazda, mentegetőzőn magára hagyta.

Szíve összeszorult, torka kiszáradt.

Legjobb tanuló volt az egész gimnáziumban, Évfolyam első az egyetemen. Ország hírű boksoló..., és ez jutott neki? Kopott padlók, fehérre meszelt falak. Egyszerű, lekopott festékű bútorok. Repedezett cserépkályha...

Az íróasztalhoz ült, s belelapozott az egyik azon heverő könyvbe: "Mezőgazdaság szervezés-tana" – olvasta a címlapon, és sóhajtott. – Kétszer annyit dolgozott, mint más. Tanult, tanított, hogy megvásárolhassa a kötelező tankönyveit. Hallatlan erővel küszködte fel magát az egyetemig, és most? Óh, boldog diákkor! Óh, nagy szerelem, Gyula! – lépdelt vissza, meg vissza a közös

együttlétük útját jelző kilométerköveken. Szemében könny, szívében fájdalom bugyogott. Mozognia, járkálnia kellett, másként hangosan felzokog.

Felállt, az ablakhoz libegett és kilesett, ám csak a lecsurgó esővizet látta, amely végigcsorgott az ablaküvegén.

Kutyaugatás távolabb s szélsivítés, itt sűrű esőkopogás.

Ballagás, Nyírjes, Palatinus-strand, Bástyá utca... - csapongtak tovább az asszony gondolatai az elhagyatott útjelző köveken. – Mennyire vágyódott a szülőfalujába, most mégis vadidegenek között él. Miként kerülhetett ide? Azelőtt semmi érdeklődést nem tanúsított a mezőgazdaság iránt. Mennyit kínlódhatott, mire elvégezte az agráregyetemet! De mi ő tulajdonképpen. Azt mondták elnök. Ha az, miért él ilyen körülmények között?

Alig törölte le a könnyét, máris autóajtó-csapódást, nyomban rá heves lábdobogást hallott. Szíve nagyot dobbant: csak nem ő az? Nemsokára kinyílt a szoba ajtaja, és az annyira várt férfi, végig sáros gumicsizmában, nyakig vizes esőköpenyben előtte termett.

Emi azonnal a nyakába akart ugrani, a férfi azonban védekezően maga elé tartotta a kezét.

- Ne... ne! Sáros és vizes vagyok. Kint szakad az eső. Bőrig áztam.

Ám Emi, semmivel sem törődve, a nyakába kapaszkodott, és hevesen szájon csókolta.

- Várj egy kicsit! – kérte Gyula örömben fürdőző érzésekkel, miközben szelíden eltolta magától, majd gyorsan kiment. – Átöltözködöm – szólt vissza az ajtón túlról.

Emi újból egyedül maradt. Annyira reszketett, hogy le kellett ülnie. Alig foglalt helyet, az ajtó ismét kinyílt. A kézzel-lábbal mentegetődző, öreg háziasszony jött be. Ruhát, fehérneműt vett elő az egyetlen szekrényből.

Gyula néhány percre rá tért vissza. Emi ekkorra már újra az ablaknál állt. Amint megpillantotta a férfit, eléje sietett és feléje nyújtotta a kezét. Nem ölelték át egymást, összefogóztak, és szólanul igyekeztek kölcsönösen fellibbenteni az időleplét, amely a hosszú éveken át, keresztül-kasul barázdálta az arcukat. Szívük-

ben mély sejtelem, arcukon fájdalmas mosoly úszott, egymásba karolva az újratalálkozás örömeivel, meg a poros útvesztőkbe veszteglő jövőjük sejtelmeivel.

- Sokat dolgozol? – szólalt meg elsőként az asszony.

A férfi felrántotta a vállát. Nem felelt, ezért Emi tovább kérdőzködött.

- Boldog vagy?

- Most, s veled! - mosolygott, ám azon nyomban újra elkomorodott. - Kegyetlen idöket éltem át. Azt hittem belepusztulok. Amióta ebben a faluban élek, úgy érzem, újra megtaláltam önmagamat. Az vagyok, aki valójában vagyok... - Megint Emire mosolygott. - Azzal a Volkswagennel jöttél, amely kapu előtt áll?

- Ühüm. Bejössz velem Pestre?

- Ne menjek én is kocsival?

- Az enyémben nem férünk el?

- Várj meg a kocsidban, gyorsan megborotválkozom, és újra átöltözöm.

- Várlak. Siess! – megcsókolta, és kilibbent az ajtón.

Gyula gyorsan elkészült, s Emi után futott.

Az asszony az első ülés jobb felén ült. Fejét hátravetette. Szemei a távolba révedtek. A férfi gyengéden megérintette a kezét, mire összerezzen.

- Megijesztettelek?

- Ah! Elbambultam egy kicsit.

- Megengeded, hogy én vezessek? Mert, amint látom a hely... üres.

Miután Emi mosolyogva igent intett a fejével, Gyula a volán elé ült, és elindította a kocsit.

- Hogyan találtál meg? – érdeklődött Gyula, nyomban az elindulás után.

Emi nem mozdult. Szólni is csak akkor szólalt meg végre, mire az aszfaltos utcán futott tovább a kocsija.

- A szüleidtől, ugyanis leutaztam hozzájuk.

Gyula akaratlanul felkapta a fejét. Amúgy is lassan hajtott, most még feljebb engedte a gázpedált.

- Szegény kisöregek! – sóhajtotta.

- Panaszkodtak, hogy sohasem látogatod meg őket. Írni is csak néha írsz nekik. Viszont, dicsekedtek: sok pénzt küldesz...

- Ezerkilencszázötvenhatban... - megrázta a fejét -, mit beszéllek: ötvennégyben jártam otthon utoljára, amikor elmeséltem a szüleimnek, hogy felvettek az orvosi egyetemre.

Hallgattak. Az autójuk tetején, világosan hallották az eső dobogását. Emi fogékony idegszállai látatlanban is megéreztek a társa lelki-testi elnehezülését, ezért gyorsan másra terelte a szót.

- Az öreg néni, ott az irodában, honnét tudja, hogy a menyasszonyod voltam?

Gyula elmosolyodott. Emi nem látta, csak az elváltozott hanglejtéséről vélte, hogy elmosolyodott.

- Mária néni? Érdekes, ugyanúgy hívják, mint a nagynénidet.

- Meghalt.

- Szegénykém! Nagyon jó asszony volt. – Még mondani akart valamit, de nem folytatta. Az utat figyelte, s a vizet, amely most nem is víz volt, hanem tükör: Benne a Bástyá utcai Mária néni, régi, kedves s jóságos arca fénylett.

- Nem válaszoltál – sürgette meg Emi.

- Én mondtam el neki. Látod, milyen a véletlen? Tegnap este beszélgettünk. – Még jobban lelassított. Alig negyven-ötven kilométeres sebességgel haladtak. – Amint látod, nagyon egyszerű körülmények között élek, holott a fizetésem magas. Igen magas! Múlt év végén, majdnem egy autó ára osztalékot kaptam. A szövetkezet szép, új szolgálati lakást építtetett nekem. És mennyire romantikus helyen! Mégsem költöztem oda, az első szállásomon maradtam. Jól érzem magam a kis öregeknél. És nem vagyok egyedül. - Rövid szünet után folytatta: - Nagy lakásban a magány is nagyobb. A léptek konganak, a szavak visszhangzanak... - Az ablaktörő, mint szorgalmas kaszás a búzatáblát, friss hajlongással szelte a vízrendeket. - Szóval jólesett elmondanom.

Emi a férfi vállára hajtotta a fejét, Gyula folytatta:

- Rengeteg barátom van, de velük, rólad..., Tabu maradtál végig.

- Tényleg maradandó károsodás nélkül gyógyultál meg? - fordított Emi a kormányon.

- Egy mázsát, ha nem többet, még ma is simán felemelek.

- Politika?

- A munkámmal és a szakértelmemmel politizálok. Fogódkodj meg! A pártba sem léptem vissza. Miért? Ne kérdezd meg! Hosszú! Segítőim, barátaim, nagy többségükben volt kulákok. Nem azért bratyizok velük, mivel kulákok voltak. A szakértelmüket becsülöm. Sokat tanultam, s tanulok tőlük még manapság is. Piszkálnak is miatta eleget, holott a kuláklístát régen eltörölték. Viszont az öreg komcsik, jó én is, szóval ugyanazok maradtak, no de erről majd később!

Lecsukott vasúti sorompóhoz értek. Gyula megállította a kocsit, és az asszonyhoz fordult:

- Kislányod, vagy kisfiad van?

- Lányom – válaszolta Emi fakón, minden lelkesedés, semmi gyengédség nélkül.

- Csak... csak.., nem szereted? A hangod sápadt, semmi melegség, szín nincs benne. Szemedben szomorú felhők úsznak.

Emi a fejrázásával tiltakozott. Válaszolni viszont nem válaszolt azonnal. Előbb a férfi nyakához nyomta a fejét, csak ezután szólalt meg.

- Nagyon szeretem, de legalább most ne beszéljünk róla!

Gyula átölelte a derekát, Emi a nyakába kapaszkodott, és forró csókot nyomott a szájára...

Éles dudálás rebtentette szét őket. A hátuk mögött soroló autók türelmetlenkedtek. Régen felnyitották a sorompót. Nem vették észre. Egymásra nevettek, Gyula gyorsan a kuplungra lépett, Emi pedig, megigazgatta a haját.

- Hová vigyelek? – érdeklődött a férfi, már bent a belvárosban.

Ő tanácstalanul nézett rá vissza.

Végül is a Mátyás-pince mellett parkíroztak le. Az eső elállt. Rendbe szedték a ruhájukat. Letöröltették cipőjükről a sarat, majd beléptek az épületbe, ahol félreeső helyen foglaltak helyet.

- Nem vagy éhes? – kérdezte meg a férfi.

- Nálam vacsorázunk, jó?

Gyula, ha bizonytalanul is rábólintott. Mivel a pincér az asztalukhoz lépett, pezsgőt rendelt, amit alig néhány pillanatra rá, meg is kapott.

Mielőtt felemelték volna pezsgővel teli poharaikat, mélyen egymás szemébe néztek.

- Te... e! – rebegte boldogan Emi, miután szabad kezével elkapta a férfi üres tenyerét. Szemét behunyta, és átadta magát annak a boldogságnak, amely mindenét átjárta. Nagy sóhaj után folytatta: - Ez nem igaz! Ez nem lehet igaz, hogy mi itt, újra együtt..!- Egy nagy, boldog sóhaj után elhallgatott.

- Valamit elrontottunk? Én..., én nem, más? Mindegy. Az újabb találkozásunk öröme! – emelte fel Gyula a poharát.

- Arra az öröme - tette hozzá az asszony kissé később - amely bennünk, a szívünkben lakozik...

Gyula a koccintás, és a pezsgő megköstölése után sem tette le a poharát, pezsgőhöz nem illőn, két tenyerében szorongatta, és sandán az asszonyra pillantott.

- Férjed?

Emi megszorította a férfi kezét, és esedezően a szemébe fúrta hirtelen elborult tekintetét.

- Feltétlenül beszélünk kell róla? Most és itt?

- Ismersz. Nem szeretem és nem is akarok félmegoldásokat! Se bujkálni, se titkolózni nincsen kedvem.

- Bosszúból mentem férjhez, amiért elhagyta. Ennyi elég?

Lehajtotta a fejét. A poharában játszadozó ital csillogását figyelte, mialatt gondolatban újra és újra átélte szomorú házasságának egy-egy epizódját... Később Gyulára emelte fakó tekintetét, de abból, amit előbb gondolatában átélt, csak ennyit említett meg, hogy: a nászéjszakája neki nem gyönyört, fizikai fájdalmat jelentett, amint a többi éjszaka s nappal, amelyet a férjével együtt töltött el. Megpróbálta szeretni, de nem sikerült. Egyszerűen eltúrte, amíg be nem sokallt. Állandóan Gyulára gondolt...

Gyula, mintegy rezonálásaként az asszony összetörtségére, lehajolt és megcsókolta a kezét, majd gyorsan másra terelte a szót.

- A kislányod?

- A szüleimnél van ideiglenesen. – Mélyet sóhajtott, s megnyomott egy láthatatlan gombot, mire emlékezetének filmvetítő gépén a film lassan peregni kezdett:

– Egy vasárnapi napon történt. Bejelentettem a férjemnek, hogy gravi vagyok. Átölelt, és gyengéden megcsókolt. Nem kell a gyerekek! – vágtam a képébe zordon, miközben kibontakoztam a karjaiból. Amelytől ő nagyon megütközött: Te vagy az anyja, neked kell eldöntened, hogy megszülsz-e vagy megölöd? Mit mondtál! – fakadtam ki. – Jól hallottad, válaszolta, majd váratlanul, mint anyniszor magamra hagyott. Az ajtót valósággal becsapta maga után. Egyébként lépten-nyomon megcsalt.

Elhallgatott. Továbbra is a múltjára gondolt, azokra a keserű percekre, amelyek olyan sok szörnyűséget okoztak, gyorsan tovaillanó fiatalságának eme éveiben...

Gyula fényképet rakott eléje az asztalra. Emi a kezébe vette, és megnézte. Egy szép, két kezét az égfelé táró, női márványszobrot ábrázolt.

- A feleséged?

- Te tudtad, hogy megnősültem?

- Anyukád mondta el, amikor az elmúlt hetekben a címed miatt felkerestem. S meghalt. Ez az emlékmű, amelyet állíttattál neki? – Elolvasta a talapzatra írt szöveget, majd a férfit csodálkozott. – Megcsaltad? – szótagolta elszörnyülködött.

- Gondolatban, veled, mert ugye gondolatban is megcsalhatjuk egymást.

Elhallgatott, az asszonyt nézte.

- Nagyon szerettelek, és szeretlek ma is – folytatta később valóságát a férfi. – Vele éltem, szépen éltünk, mégis, végig téged szerettelek.

- Bármiként történt, én is csak téged szerettelek.

Előbb a kezük, aztán a szájuk is összeért.

A bárban halk zene szólt. Emi a csókolózás után felállt, a férfit mosolyogva vállára rakta a kezét.

- Szabad egy táncra, elnök elvtárs!

Megfogta a férfi kezét, kacéran maga után húzta a táncparkett-ra, ahol a vállára hajtotta a fejét, és szorosan hozzásimulva ringani kezdtek.

- Nagyon jó veled – habzsolt dús érzéseibe az asszony, végül elnevette magát. – Kis forcsi. Emlékszel, mindig így hívtalak a gimiben.

- Mert megjátszottam a forradalmárt? Hű, de sok víz lefolyt azóta a Dunán!

- Te semmit sem játszottál meg. Te mindig őszintén cselekedtél, önmagadat adtad.

- Azóta sok minden megváltozott. Valójában én már nem vagyok kommunista. Ha az nem, akkor mi? Ha megkérdéznéd, nem tudnám megmondani.

- Mégis, hogyan lettél tsz-elnök?

- A múltam, a Munkás-Paraszt Államhatalomért Érdemrendem. Miért kaptam! Helytállásomért 56-ban, amely abból állt, hogy amíg mások sztrájkoltak, én dolgoztam, dolgoztattam másokat. Lelőttek miatta.., amely bőségesen elegendő volt ahhoz, hogy vidékre helyezzenek, vezetővé javasoljanak. Persze az agráregyetem is elvégeztem. Folyton-folyvást jobb eredményeket kell felmutatnom, másként menesztenek. Egy hatalmas és több kisebb falu közös gazdaságának az elnöke vagyok. Sokszor mégis erősen másodrangú polgárként kezelnek. Amíg "szegények" voltunk, senki sem pályázott a helyemre. Mostanság...

Emi, hogy félbeszakítsa, a nyakába csókolt.

- Feljössz hozzám? – súgta ezután a fülébe.

- A férjed?

- Nem mondtam a múltkor? Elváltunk.

- Akkor siessünk! Rengeteg mindent el kell mesélnünk egymásnak...

Gyula a Váci utcai találkozásuk után, amikor az asszonynál járt, észrevette ugyan, hogy a falon családi kép lóg, de nem nézte meg. Most, alig léptek be a nappaliba, az ablakon beszűrődő nap éppen rávilágított, amiért akaratlanul a szemébe tűnt. Nagyon meghök-kent. Olyan undorral nézte, mint a most felfedezett foszló halottat.

Lélegzetét visszatartotta. Szemei felakadtak. Arca megnyúlt. Előbb csak a szája szélét harapdálta kínjában, azután, mint akit hirtelen fejbe csapnak, a homlokához szorította a két tenyerét, és a legközelebbi fotelba rogyott. Nem sokáig maradt ott. Felugrott. A heverőhöz lépett. Olyan hévvel nyúlt a felette lévő kép után, hogy Emi azt hitte, letépi, és a földhöz veri. Nem így történt. Gyula keze lassan megszélídült. Szépen leemelte, megnézte: Paál Balázs mindig szerette Emit – játszott a szomorú dalát agyának rosszul hangolt zongoráján a gondolata. Elsős gimnazista korától róla álmodozott. Feleségül veszi, mondogatta. Én a legjobb barátja „el-loptam tőle”. Ő visszavette...

De hogyan? Miként, Balázs! – suttozta villámütésként.

Amikor megtudta, hogy ő jelentette fel, galádul s harciasan, arra gondolt, hogy felkeresi, és jól összeveri. Többször fenéig kellett ürítenie a barátja miatt a megaláztatás poharát, amely méregként járta át és át a testét. Végül azért maradt el a megverése, mert félt, hogy a felfüggesztett büntetését letöltetik vele, és az ismert ügyészt sem akarta belekeverni. Viszont, ha létezett valaki, akit szívből gyűlölt, az Balázs volt. Emi miatt jelentette fel, ezt tudta, de arra, hogy Emi éppen hozzá ment feleségül: vele élt, szeretkezett, gyereket szült neki, még az István kórházbeli találkozásuk után sem gondolta, habár ez iránti tapogatózása, logikus láncszemként illeszkedett a történetekbe, ám ő ezt a láncszemet közel sem pergette végig. Lázálomként kezelte.

A kép kicsúszott a kezéből. Ott hagyta, ahová leesett, ő visszazuhant a helyére, ahol tovább üldözte a gondolata: Ilivel járt... Tévedtem. Azt hittem: boldog vele. Emit elfelejti, feleségül veszi Ilit. Ezért sohasem gyanakodtam rá. Ekkora tévedést!

Újra felállt a fotelból. Felvette a képet, s jeges mozdulatok közepette a helyére akasztotta, majd visszaült a helyére.

Emi, mint zivatar előtti vésziesen sötét felhőket, keserűn nézte Gyula vergődését, észlelte szeme előbbi csillogásának, teljes összezavarodottságát, megsejtve annak agyában az előbbi, oly gyönyörű érzelmeinek, mint halott ember fejében a gondolatoknak végérvényes elcsendesedését, majd szerteloccsanását.

Gyula újra és újra összeborzadt. Felállt, és Emi mellé lépett.

- Pont hozzá kellett feleségül menned? Akitől engem is óvtál, merthogy mindenre képes? Évekig együtt élni, szeretkezni vele, gyereket szülni neki, akit én, hogyan, miként simogathatnék meg, találkozhatnék az apjával, kit a szeme láttára fojtának meg, legalábbis összeverném? – kérte számon ott, magából kikelten.

Előbbi világrengető tervei ledőlt toronyként heverték maga keltette romjaiként.

- Hiába írtál, amit... Hónapokig kerestelek - nyögte Emi -. Anyukád és a testvéreid szerint is disszidáltál. Jugóba szöktél. Én mégis tovább kutattam, tapogatództam utánad, ám sehol sem leltem rád. Hazudtál. Otthagytál a bajban, eltűntél. Azt mondtuk: jóban, rosszban együtt maradunk. Igaz a kórházban én is meglátogathattalak volna. Szégyelltem magam, nem beszélve róla, hogy hamarosan szültem...

- Ha szabadulásom után, amikor is megírtam neked azt a bizonyos levelet - térítette kissé vissza Gyula - nem szakítok veled, nem tűnök el az életedből, felkereslek, nem bujkálok el előled, te ma nem vagy orvos. Téged is kizárnak, kizárat Balázs a testvére segítségével az egyetemről, akiről galádul félrevezetve bennünket, azt híresztelte, hogy diplomataként külföldre delegálták. Nem érted meg? – Ah! – Folytasd!

- Balázs folyton a nyakamra járt. Vigasztalt. Gyengéd, s igenkedves volt hozzám. Szinte babusgatott. Először a szüleim említették meg, sőt erősködtek hogy házasodjunk össze, mire fel ő megkérte a kezemet, és én, bár nem szerettem, dafke, csak azért is, bosszúból a felesége lettem.

- Hol van most Balázs? – csúszott ki akaratlan Gyula száján.

- Amint mondtam előbb, sosem szerettem, csak eltűrtem. Ő kezdettől tudta ezt. Ezért-e, másért, lépten-nyomon megcsalt. Olykor, "kis nőket" hordva a közös lakásunkra, szinte a szemem láttára csalt meg. Házasságunk, maga a pokol volt. Hihetetlenül megbűnhődtem, amiért meggondolatlanul hozzámentem feleségül. S megbüntettem őt is. Ah! – legyintett mind a két tenyerével egyszerre. – 1957-ben disszidált. Azzal a kis táncosnővel, akit te is

ismertél: Ilivel hagyta el az országot. Előtte szakítottak, utána, hogy s mint, újra összemehettek. Balázs testvérét, mint Kádár János, Marosán György, Apró Antal és... és a többiek kínzóját le-tartóztatták. Legalábbis ő ezt mondta nekem. Félt, és ugye ő is tudta, hogy sohasem szerettem, később kifejezetten utáltam. Az Üllői úti házunkat eladtam. Ezt vettem meg helyette. - Összekuszálódott arcán a megdöbbenés magasabb fokozatra szökött miközben megkérdezte: - Nem értelek. Nem teljesen értelek! Végeredményben Balázs, meg te barátok...

- Tudod ki jelentett fel, hamis vádakra alapozón, galádul? – vágott Gyula drámain ismét a szavába. – Paál Balázs.

Emi, ha nincs a közelében fotel, összerogyik. Beledőlt. Fejét két tenyerébe hajtotta, és halkán zokogni kezdett.

Gyula, teljesen összetörten állt fel, s anélkül, hogy egy pillanatra is hátranézett volna, világosan érezve, hogy bensőjében, hiába minden: ilyen-olyan újrafogant nagy és szép érzés: fennkölt szerelem, mind-mind, most s itt egyszerre, végleg összeomlott s köddé változott. Testileg-lelkileg összeroppanva ballagott az ajtó felé. Miközben magából kikelten, szinte önfeledten ordította:

- Nem, ezek után nem. Mert mondtál, amit mondtál. Évekig együtt éltél vele. Gyereket szültél neki, éppen neki! Ezek után mindennek vége, semmiként sem tudnék együtt élni veled! Öröké Balázst juttatnád eszembe, ha hozzád érnék, hogy ő is ugyanúgy ölelt, csókolt, és ott van a gyereke is! Óriási válaszfalat építettél közénk, amelyet sosem tudnék lebontani.

Az ajtót csendesen csukta be maga után.

Korsósi Gyula ellen az elkövetkező napokban - a felettes szervek hozzájárulásával -, a járási tanács elnöke s pártbizottság első titkára fegyelmi eljárást kezdeményezett.

A vád, többek között: olcsó népszerűségekre való törekvésével veszélyezteti a közös gazdaság erkölcsi rendjét. Birkózások, pálinkázások a vezetőségi ülések után... Saját népszerűségét növelő, és a termelőszövetkezetet pénzügyi csődbe vivő tervek kicsikarása... Magas kitüntetésével visszaélve, a vezetőségi tagok közül egyesüléskor, az illetékes pártszervek kijátszásával, a párttagokat mind kibuktatta, helyükbe tüntetőn, volt nagygazdákat, kulákokat választatott be. A párt javaslatait kézlegyintgetésekkel, sértő megjegyzésekkel utasítgatta el...

Még felfüggesztése alatt – teljesen törvénytelenül – a járási tanács mezőgazdasági osztálya, új elnököt kooptált a helyébe: A megyei pártbizottság volt első titkárának helyettesét.

„Sok vaj volt a fején”, tehát szabadulni akartak tőle, azért alaposan megrázták a fát, s a megye legjobb szövetkezetébe pottyantották. Korsósi Gyulát nem „dobták ki az utcára” - magas, 1956-os kitüntetésére tekintettel -, egy másik, ám igen gyenge szövetkezetbe akarták elnökként pottyantani: kiváló szakember, ő majd „rendbehoza”, amit ő nem fogadott el.

Alaposan felmérve a helyzetét, nem akarta kedvelt faluja lakosságát, szövetkezetének tagságát darabokra szaggatni, jól tudva: a tagság nagyzöme egy emberként állna melléje... És mi lenne a vége? Nem kétséges, hogy ki győzne, az ugyan kiváló, ország-szerte elismert termelőszövetkezet elnökével szemben. Mást sem kellene tenniük, amint biztosan tudta meg is teszik, a több faluból álló közös gazdaság küldötteit, „kellőképpen, a szájízüknek megfelelően”, zömmel párttagokból összeválogatják, pártutasítással megspékelik őket, s leváltatják velük, amit a régebbi, kis termelőszövetkezetben nem tehettek volna meg.

Nem fellebbezett. Nem futkosott ehhez-ahhoz a felettes állami- s pártszervhez protekcióért, ügyészi óvásért. Önként távozott a termelőszövetkezet éléről.

Pályázatára, bár enyhült, ám még mindig keresett szakma volt az agronómus, hírére hallva, kapva-kaptak rá, egyik dunántúli nagy, ám istenháta mögötti - óriási csalódásainak feledésére igen alkalmas - állami gazdaságban kapott főmezőgazdász állást...

A Kádár-korszak legvégén történt, amikor a pártvezetés egysége meggyengült. Ez híján egyes pártvezetők - majdnem szabad kezet kaptak -, szinte kiskirályoknak képzeltek magukat. Amikor a párt szövevényes szétesése - ezrével léptek ki a pártból - elkezdődött... S titokban összeült Monoron az ellenzéki „kerek asztal”.

2013